

gemeente
NOORDOOSTPOLDER

Programmabegroting 2023-2026

Inhoudsopgave

Algemeen	3
Aanbiedingsbrief.....	4
Samenstelling College.....	15
Samenstelling Gemeenteraad.....	21
Programma's	24
Programma 1 – Fysieke Leefomgeving.....	25
Programma 2 – Sociale Leefbaarheid.....	46
Programma 3 – Economische ontwikkeling.....	55
Programma 4 – Dienstverlening en Besturen.....	64
Programma 5 – Financiën.....	73
Programma 6 – Sociaal Domein.....	77
Paragrafen	91
Paragraaf Lokale heffingen.....	92
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	104
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.....	123
Paragraaf Financiering.....	132
Paragraaf Bedrijfsvoering.....	138
Paragraaf Verbonden partijen.....	152
Paragraaf Grondbeleid.....	172
Begroting	182
Overzicht van baten en lasten 2023.....	182
Financieel meerjarenperspectief 2023-2026.....	183
Begrotingsrichtlijnen.....	184
Overzicht taakvelden.....	186
Overzicht structurele en incidentele baten en lasten.....	189
Bijlagen	195
Algemene dekkingsmiddelen.....	196
Overzicht reserves.....	197
Overzicht voorzieningen.....	199
Geprognosticeerde balans.....	200
EMU.....	201
Investerings.....	202
Arbeidsgerelateerde kosten.....	203
Overige indicatoren.....	204
Subsidieplafonds.....	222
Vaststelling	230

Algemeen

Aanbiedingsbrief

Aanbiedingsbrief

Voor u ligt de (meerjaren)programmabegroting 2023-2026. De P&C stukken kunt u ook online vinden op: <https://noordoostpolder.pcportal.nl/>

Inleiding

De voorliggende meerjarenprogrammabegroting 2023 – 2026 is de eerste begroting die wij als college opgesteld hebben en u aanbieden. Voor u als raad is het de eerste begroting die u behandelt en vaststelt. De omstandigheden waaronder en waarvoor deze begroting gemaakt is, kenmerkt zich door de mondiale, en zeker ook nationale, crises en onzekerheden. Het samenkomen van de effecten van de coronapandemie, de oorlog tussen Rusland en de Oekraïne, energieschaarste, klimaatverandering, stikstofproblematiek, het asielzoekersvraagstuk en wonen op de samenleving, is, sinds De Tweede Wereldoorlog, ongekennd. De gevolgen voor burgers, bedrijven en overheden hangen met elkaar samen en worden voor een deel ook zichtbaar in de voorliggende begroting. Voor een ander deel zijn de effecten van de crises en onzekerheden nog onvoldoende duidelijk en of niet concreet. Bij de decemberrapportage en volgend jaar zullen vervolgeffecten, waar nodig en gewenst, in aanvullingen op de begroting 2023 - 2026 aan de raad worden aangeboden op initiatief van ons als college dan wel als een uitwerking op een verzoek door u als raad.

De gevolgen van de verschillende crises en onzekerheden komen onder andere tot uitdrukking in de beschikbaarheid en het beprijzen van voedsel, energie, rente, goederen en diensten en raakt de inwoners, bedrijven, verenigingen en andere (maatschappelijke) organisaties in de gemeente Noordoostpolder. Voor een volledig beeld ten behoeve van de begrotingsbehandeling treft u hieronder in cursieve tekst de maatregelen aan voor koopkracht die het Rijk totnogtoe heeft genomen en op Prinsjesdag 2022 bekend gemaakt heeft.

De hoge inflatie en stijgende energiekosten ondermijnen de algehele koopkracht, met name van mensen met een laag- of middeninkomen. Het kabinet heeft maatregelen getroffen om mensen bij te staan bij de koopkrachtproblemen. Dit is onder andere geregeld met een pakket van € 17 miljard aan maatregelen, dat ingaat in 2023. Om welke maatregelen gaat het?

Maatregelen ter verbetering van de koopkracht van alle huishoudens

Een prijsplafond voor energie.

- Er komt een tijdelijk prijsplafond voor gas en elektriciteit, waardoor huishoudens meer zekerheid over hun energierekening krijgen.*
- De btw-verlaging uit 2022 wordt niet doorgezet, maar de verlaging van de accijns op benzine (22,46 cent per liter) en diesel (15,48 cent per liter) blijft bestaan.*

Maatregelen verbetering koopkracht lage inkomens

Minimumloon, AOW en uitkeringen sociaal minimum

- Het minimumloon gaat per 1 januari 2023 met ruim 10% omhoog. Ook de gekoppelde uitkeringen (zoals de bijstand en de AOW) stijgen hierdoor. Het kabinet trekt in totaal ruim € 3,8 miljard uit voor het verhogen van het minimumloon.*
- Gemeenten krijgen € 1,4 miljard om in 2023 opnieuw een energietoeslag van € 1.300 uit te keren aan huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. Gemeenten kunnen al in 2022 € 500 euro van de energietoeslag voor 2023 uitkeren.*

Huurwoningen

- De huurtoeslag gaat in 2023 met circa € 17 per maand omhoog.*
- De huren van sociale huurwoningen gaan omlaag met gemiddeld € 57 per maand voor huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum.*

Zorgtoeslag

- De zorgtoeslag gaat in 2023 omhoog met circa € 35 per maand naar € 154 per maand. Omdat de zorgtoeslag hoger wordt en het afbouwpercentage hetzelfde blijft, zijn er in 2023 meer huishoudens die recht hebben op zorgtoeslag.*

Kindgebonden budget

- *Het kabinet verhoogt het kindgebonden budget in 2023 aanzienlijk. Het maximale bedrag dat ouders ontvangen voor het eerste kind, tweede kind en het extra bedrag voor alleenstaande ouders worden in 2023 verhoogd met € 356 per jaar. Het maximale bedrag dat ouders ontvangen vanaf het derde kind wordt verhoogd met € 468 per jaar. Deze verhoging wordt in de opvolgende jaren geleidelijk afgebouwd, maar ook op lange termijn blijft het ten opzichte van 2022 een verhoging.*

Extra geld bijzondere bijstand en kinderarmoede

- *Gemeenten krijgen € 125 miljoen extra voor sociaal minimabeleid om mensen te helpen die acuut in de problemen komen. Gemeenten krijgen ook aanvullende middelen om meer huishoudens schuldhulpverlening aan te kunnen bieden. Het kabinet maakt ook extra geld vrij voor landelijke instellingen die zich inzetten om kinderarmoede terug te dringen, zoals het Jeugdeducatiefonds en Voedselbanken Nederland. Deze bedragen maakt het kabinet later bekend.*

Basisbeurs uitwonende mbo- en ho-studenten

- *Om de koopkracht van studenten te herstellen, trekt het kabinet eenmalig € 500 miljoen uit in 2023. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) verhoogt met dit geld de basisbeurs van uitwonende studenten. Zij krijgen € 165 per maand boven op de basisbeurs die zij vanaf het studiejaar 2023/2024 ontvangen. De verhoging geldt voor mbo-, hbo- en universitaire studenten die recht hebben op studiefinanciering.*

Maatregelen verbetering koopkracht werkenden

Minimumloon

- *Het minimumloon gaat met ruim 10% omhoog. De verwachting is dat dit ook leidt tot hogere lonen in loonschalen vlak boven het minimumloon (tot zo'n 130% van het minimumloon).*

Inkomstenbelasting

- *Wie werkt, gaat minder inkomstenbelasting betalen. Daardoor houden werkenden meer over van hun brutoloon en wordt werken lonender. Hier wordt € 1,2 miljard voor vrijgemaakt. Dit komt boven op de lastenverlichting van € 2,4 miljard. Van dit bedrag gaat € 500 miljoen naar verhoging van de arbeidskorting. Er gaat € 700 miljoen naar verlaging van het tarief in de 1e schijf.*

Het goede nieuws: uw eerste eigen meerjarenprogrammabegroting

In tijden waarin het negatieve nieuws lijkt te overheersen, is het ook goed om positieve ontwikkelingen te melden. Het positieve nieuws is nu dat wij als college u als raad een begroting voorleggen met daarin de visie en doelen die wij gezamenlijk willen bereiken voor onze inwoners en bedrijven. Daar waar dat kan of moet, doen we dat met participatie van onze inwoners en bedrijven. Als college geven wij u vanaf de behandeling van de perspectiefnota 2023 – 2026 in uw raadsvergadering van 4 juli inzicht in het proces van het opstellen van deze begroting aan de hand van de volgende acht stappen:

1. chronologisch verloop van de perspectiefnota 2023 – 2026 + het raadsmemo op de Perspectiefnota 2023-2026 naar begrotingsresultaten;
2. p.m.-posten uit het Coalitieakkoord 2022 – 2026;
3. recente interne en externe ontwikkelingen;
4. raadsvoorstellen voor de Campus, het Zwembad en het Mobiliteitsplan;
5. inflatie;
6. verduurzamen gemeentelijke gebouwen;
7. tarieven(beleid), inclusief afvalstoffenheffing;
8. vooruitblik op de perspectiefnota 2024 – 2027 en de begroting 2024 – 2027.

Ad 1. Chronologisch verloop van de perspectiefnota 2023 – 2026 + het raadsmemo op de Perspectiefnota 2023-2026 naar de begrotingsresultaten

De begrotingsuitkomsten zijn in de volgende twee tabellen gesplitst weergegeven naar structureel en incidenteel. Eerst de tabel met daarin het verloop naar de begrotingsuitkomsten voor het structurele deel van de begroting (de exploitatie) en daarna de ontwikkeling van de vrije ruimte van de reserve Beleidsplan.

Begrotingsresultaten structureel (exploitatie)

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Perspectiefnota 2023 – 2026 vóór verwerking meicirculaire	€ 118.000	€ 3.000	€ 46.000	€ 612.000
Perspectiefnota 2023 - 2026 na meicirculaire in de aanvullende raadsmemo	€ 1.117.000	€ 1.117.000	€ 1.117.000	€ 1.117.000
Meerjarenprogrammabegroting 2023 – 2026 na actualisering en septembercirculaire	€ 1.205.388	€ 1.864.703	€ 640.566	€ 937.045
Kasschuif	€ 50.000 -	€ 700.000 -	€ 500.000	€ 250.000
Stelpost voor inflatiecorrectie	€ 1.000.000 -	€ 1.000.000 -	€ 1.000.000 -	€ 1.000.000 -
Meerjarenprogrammabegroting 2023 – 2026 na kasschuif	€ 155.388	€ 164.703	€ 140.566	€ 187.045

Vanwege het grillige verloop van de begrotingsresultaten in de twee tussenjaren is de kasschuif toegepast, op een manier die leidt tot gelijkmatige structurele exploitatiebegrotingsresultaten.

Ontwikkeling vrije ruimte reserve beleidsplan (financiële positie)

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Startpositie perspectiefnota 2023 – 2026 vóór meicirculaire	€ 12.722.000	€ 13.707.000	€ 15.002.000	€ 15.002.000
Stand na verwerking memo op de perspectiefnota 2023 – 2026 (incl. meicirculaire)	€ 15.947.000	€ 21.537.000	€ 29.238.000	€ 28.728.000
Kasschuif	€ 50.000	€ 700.000	€ 500.000 -	€ 250.000 -
Toevoegingen en stortingen	€ 3.588.094	€ 10.258.026 -	€ 3.746.080 -	€ 6.438.527 -
Vrije ruimte reserve beleidsplan	€ 19.585.094	€ 11.978.974	€ 24.991.920	€ 22.039.473

Incidentele versus structurele middelen en gezonde financiën

Het Rijk zet de lijn door om gemeenten minder structurele algemene middelen te geven en meer incidentele middelen. Gemeenten hadden de minister juist gevraagd om meer structurele middelen om daarmee beleid te kunnen maken en dat uit te voeren en dus voor dienstverlening aan inwoners en bedrijven en het instandhouden van een goed voorzieningenniveau.

Gemeente Noordoostpolder verwerkt en rubriceert die incidentele en structurele delen van de algemene uitkering, waarover zekerheid gegeven is door het Rijk, waardoor nu geen sprake is van een miljoenentekort en dito bezuinigingsopgave voor gemeente Noordoostpolder. Het Rijk heeft de eerdere componenten van de compensatiemiddelen Jeugd, accressen en de opschalingskorting voor een aanzienlijk deel incidenteel gehouden, evenals de extra € 1 miljard voor gemeenten voor het jaar 2026. Het Rijk gaat zelfs verder door de algemene uitkering voor het structurele deel voor het jaar 2027, dat buiten de scope van de meerjarenprogrammabegroting valt, verder te verlagen. Ten opzichte van de meicirculaire heeft het Rijk gemeenten verder bedeed met extra incidentele middelen in de algemene uitkering.

Ook met de voorliggende begroting is het gemeente Noordoostpolder gelukt het voorzieningenniveau in stand te houden en invulling te geven aan nieuwe en reeds eerder vastgestelde bestaande ambities. De begroting kent een structureel duurzaam evenwicht en een goede financiële positie (de verhouding reserves versus schulden). Baten in de begroting worden opgenomen waarover we

zekerheid hebben. In bestuurlijke lijn met de perspectiefnota is de keuze voor nieuw incidenteel en structureel beleid en de middelen die daaraan verbonden (kunnen) worden, aan u als raad.

Het is zaak om de incidentele middelen van de algemene uitkering zo in te zetten dat deze enerzijds de ambities en doelen van deze gemeenteraad dienen en anderzijds niet conflicteren met de scheiding die gehanteerd moet worden tussen incidentele en structurele lasten die hieraan gerelateerd zijn.

Ad 2. PM-posten uit het Coalitieakkoord 2022 – 2026

Conform de opzet van de financiële vertaling van het Coalitieakkoord volgt hieronder de uitwerkingen van de PM-posten uit het Coalitieakkoord gesplitst in structureel en incidenteel.

Structureel

Mobiliteit en bereikbaarheid

Verhogen regulier budget onderhoud wegen

De beoordeling van de benodigde budgetten voor wegen wordt in het nieuwe mobiliteitsplan meegenomen. Het mobiliteitsplan wordt begin 2023 aan de gemeenteraad aangeboden.

Een aantrekkelijk onderwijsaanbod

Nieuwe basisschool in Emmelhage

Bij de verdere uitbreiding van de wijk Emmelhage worden in de planvorming de wenselijkheid, behoefte en mogelijkheid van een nieuwe basisschool meegenomen. In de begroting is vanaf 2025 rekening gehouden met een kapitaallast voor een investering van € 6 miljoen. Dit bedrag staat in de begroting opgenomen met een zacht oormerk, wat betekent dat de middelen weliswaar opgenomen, maar niet beschikbaar zijn, omdat er eerst een raadsvoorstel moet worden gemaakt en aangeboden aan de raad.

Scholen in een gezonde leefomgeving

Voor de ontwikkeling van een gezonde leefomgeving van scholen wordt viermaal € 50.000 beschikbaar gesteld. De realisatie wordt zoveel mogelijk in samenhang gezien met de uitvoering van de projecten in Voorzien in Vastgoed (ViV). In het Coalitieakkoord was uitgegaan van een structureel middelenbeslag, maar in combinatie met ViV lijkt een incidentele beschikbaarstelling van € 200.000 toereikend om het doel van ‘scholen in een gezonde leefomgeving’ te realiseren.

Incidenteel

Een bruisend Noordoostpolder

Op een vaste plek

De uitkomsten van de behoeften, wensen en mogelijkheden voor het realiseren van het verhaal van de polder op een vaste plek wordt uitgewerkt voor een Werelderfgoedcentrum en het Cultuurbedrijf. In de perspectiefnota 2024 – 2027 zullen de resultaten opgenomen worden van de eerste toets van de prébusinesscase.

Bij de verzelfstandiging van het Cultuurbedrijf is afgesproken dat er op termijn gekeken zal worden naar herhuisvesting, waarbij alle functies, behalve museum Schokland, op één locatie gerealiseerd worden. Deze raadsperiode zijn zowel voor het theater als Muzisch Centrum grote ingrepen onvermijdelijk en is het belangrijk om in 2023 een besluit te nemen over het al dan niet herhuisvesten van het Cultuurbedrijf. Door de Coronacrisis heeft de voorbereiding voor een besluit hierover vertraging opgelopen. Bovendien heeft de raad aangegeven dat het niet wenselijk is alle grote projecten uit ViV in dezelfde fases uit te voeren. De eerdere berekeningen voor de kosten van de verschillende varianten zullen worden geactualiseerd naar het huidige prijspeil.

Meedoen in de samenleving

Zoeken naar oplossingen voor de armoedeval

Armoede uit zich onder meer in (zeer) beperkte financiële middelen, sociale uitsluiting, gezondheidsproblematiek en beperkte toegang tot onderwijs. De Verenigde Naties omschrijven armoede als “het niet kunnen voorzien in de eerste levensbehoeften”. Door de prijzen van energie en opgelopen inflatie worden steeds meer mensen door armoede getroffen. Ook zal worden gekeken naar sociale armoede, wat betekent dat inwoners niet mee kunnen doen aan het normale maatschappelijk leven, omdat er geen geld is voor een sportclub of vereniging, voor schoolactiviteiten

of een uitstapje van de seniorenvereniging of bijvoorbeeld voor toegang tot internet. Bij het zoeken naar oplossingen wordt aangesloten bij het bestaande beleid, zoals bijvoorbeeld de bijzondere bijstand. Zie voor verdere toelichting op blz 82, onder 1.13 'We onderzoeken oplossingen die de armoedeval binnen gemeentelijke regelingen verkleinen'.

Ad 3. Recente interne en externe ontwikkelingen

Uitgewerkt beleid met incidentele middelenvraag

Tussen de perspectiefnota die de raad in zijn vergadering van 4 juli 2022 heeft behandeld en het opstellen van deze begroting heeft het college diverse punten van ingezet beleid uitgewerkt inclusief de bijbehorende middelen. In alle gevallen gaat het om incidenteel benodigd budget. Het gaat om de volgende acht punten die zijn opgenomen in de onderstaande tabel.

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
1. Biodiversiteit. Door verstening, traditionele landbouw en klimaatverandering sterven soorten uit en raakt het evenwicht tussen soorten verstoord. Op verschillende politieke en bestuurlijke niveaus zijn daarom intenties uitgesproken en maatregelen gekozen om de biodiversiteit te behouden en versterken. De intentie was ook daarna verder te gaan.	€ 62.500	€ 25.000	€ 25.000	€ -
2. Mogelijkheid voortzetten Leaderprojecten. * Het gaat om projecten van uit de samenleving die de leefbaarheid versterken.	€ 50.000	€ 100.000	€ 250.000	€ 250.000
3. Leefbaarheid en wonen*. Zowel vanuit Flevoland als de Regio Zwolle komt de vraag om bij te dragen aan het opheffen van het woningtekort. Verder heeft Noordoostpolder een woningbouwopgave om in de 'eigen' behoefte te voorzien.	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000
4. Tijdelijke inhuur voor Wet Open Overheid.	€ 42.000	€ -	€ -	€ -
5. Omgevingswet. Om de Omgevingswet uit te voeren conform de leidende principes.	€ 22.500	€ 22.500	€ 150.000	€ 150.000
6. Tijdelijke externe inhuur voor duurzaamheid	€ 70.000	€ 80.000	€ -	€ -
7. Tijdelijke externe inhuur voor BOA's en tegen ondermijning om de doelstellingen te bereiken van het beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving.	€ 75.000	€ 75.000	€ -	€ -
8. Lobby Lelylijn*. De provincie heeft een extern bureau gevraagd te helpen met het opzetten van een projectorganisatie met Noord-Nederland voor de Lelylijn.	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
9. Crisisfonds maatschappelijke instellingen Het college stelt voor een noodfonds armoedeval/armoedebeleid in te stellen voor instellingen met een maatschappelijke impact. U kunt hierbij denken aan buurthuizen, sportverenigingen, MFA's en MFC's. Hoewel het beleid nog moet worden ontwikkeld en vastgesteld, stelt gemeente Noordoostpolder een noodfonds in ter grootte van € 500.000.	€ 500.000	€ -	€ -	€ -

* Voordat de middelen voor deze drie doelen aangewend mogen worden, krijgt de raad een separaat raadsvoorstel aangeboden.

Nog niet uitgewerkt beleid en (nog) geen middelenvraag

Borgen continuïteit organisatie. Om een organisatie goed te laten (blijven) functioneren, heeft deze medewerkers. Nu en ook in de toekomst. De arbeidsmarkt wordt door de overheid gekwalificeerd als zeer krap en de krapte is zichtbaar in alle regio's en vrijwel alle beroepsgroepen, terwijl de werkdruk toeneemt. In steeds meer bedrijven en organisaties komt de bedrijfsuitoefening in het geding. De gemeentelijke organisatie zal de komende tijd verstevigd moeten worden om te borgen dat de wettelijke en autonome taken uitgevoerd kunnen (blijven) worden. Op deze wijze kan ook het dienstverlenings- en voorzieningenniveau voor de inwoners en bedrijven op een aanvaardbaar peil blijven.

De arbeidsvoorwaarden zullen in relatie tot andere (semi)overheden en de private markt reëel moeten zijn om én medewerkers te behouden én nieuwe medewerkers aan te trekken. Verder zal geïnvesteerd moeten worden in werving en opleiding van nieuw personeel. Een gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt in samenhang met de groeiende hoeveelheid taken die een gemeente moet uitvoeren en de eigen ambities, is dat het aandeel ingehuurde medewerkers van externe bureaus ongeveer verdubbeld is, zonder dat daar budget voor is.

De middelen voor externe inhuur ontstaan door de vacatureruimte en door specifiek beschikbaar gestelde middelen door de raad, bijvoorbeeld voor projecten en (incidentele) taken die het Rijk opdraagt. Voorbeelden zijn de werkzaamheden in verband met Corona, de vluchtelingen uit de Oekraïne, toeslagenaffaire en tegemoetkoming energietoeslag. Inhuur van externen kost anderhalf à tweemaal het budget van een medewerker in loondienst bij de gemeente. Het effect is dat dit ten koste gaat van de producten en diensten/dienstverlening, zowel direct, als indirect. Verder brengt inhuur met zich mee dat de eigen medewerkers zwaarder worden belast, doordat deze naast hun eigen werk een deel van de werkzaamheden in verband met de vacature moeten overnemen en omdat een externe medewerker ingewerkt en begeleid moet worden. Het college volgt de ontwikkelingen en de hiermee gepaard gaande risico's voor de continuïteit van de bedrijfsuitoefening nauwlettend. Het college informeert de raad of doet -indien nodig- voorstellen om de continuïteit te kunnen borgen.

Kader- en verantwoordingsmomenten hiervoor zijn de clusterkwartaalbegrotingswijzigingen 2023, de perspectiefnota 2024 – 2027 en de begroting 2024 - 2027.

Ad 4. Raadsvoorstellen voor de Campus, het Zwembad en het Mobiliteitsplan

De voorstellen voor aanvullende kredieten voor de nieuwbouw van een Campus, de renovatie van het zwembad Bosbad en het Mobiliteitsplan zijn tijd- en agendavolgordegevend zodanig geagendeerd dat de effecten (van de voorgestelde) besluitvorming van de raad niet primitief in deze meerjarenprogrammabegroting opgenomen kunnen worden. Immers, u als raad heeft over deze drie majeure investeringen nog geen besluit genomen. Om ervoor te zorgen dat wanneer u als raad op deze drie majeure investeringen besluiten neemt in de raadsvergadering(en) waarin u deze behandelt, dient alsdan in de exploitatiebegroting en de financiële positie ook de mogelijkheid te bestaan uw besluiten te verwerken.

U als raad dient nog besluiten te nemen over de majeure investeringsvoorstellen. Voor de integrale afweging hebben wij deze financiële gevolgen als 'zachte oormerken' verwerkt in de exploitatie en de balans. Hierdoor overziet u de financiële gevolgen van uw besluiten. De definitie van een 'zacht oormerk' is een genummerd budget- of investeringsbedrag in de exploitatie of balans van een begroting, die een raadsmarkering en een hulpmiddel vormt om bij toekomstige besluitvorming de herkomst en plaats van deze middelen te kunnen vaststellen. Door bedragen te 'oormerken' mogen ze nergens anders voor worden gebruikt dan voor het beoogde doel, tot dat de raad anders besluit.

Op 25 mei 2020 heeft u een besluit genomen om voor de renovatie/ verbouw Bosbad een budget van € 14.152.160 inclusief btw beschikbaar te stellen. Door kostenontwikkelingen is een aanvullend raadsbesluit nodig om de renovatie te kunnen realiseren. Het geactualiseerde bruto investeringsbedrag dat benodigd is, bedraagt € 20.972.095. Het verschil ad € 6.819.935 kan worden gedekt uit het naar voren halen van budget uit het onderhoudsprogramma voor € 939.741, door een

extra aanvraag in te dienen bij het Rijk voor een Specifieke Uitkering Sport (SPUK) van € 440.822 en door het restant van € 5.439.372 te onttrekken aan de reserve Beleidsplan.

Hieronder volgt een technische beschrijving hiervan in de programmabegroting. In de afzonderlijke raadsvoorstel(len) die u hiertoe voorgelegd worden, wordt een nadere toelichting gegeven op de technische verwerking van dit majeure project. Omdat dit een technische toelichting betreft, is verklarende tekst hieronder in grijsgearceerde cursieve tekst weergegeven.

Voor de nieuwe VO-Campus is op basis van het schetsontwerp en het huidig prijspeil een nieuwe investeringsraming opgesteld. In totaal is voor het uitvoeren van de door u gekozen variant van de VO-Campus, een investering nodig van € 49.258.957. In het oorspronkelijke voorstel van de raadsvergadering van 07 juni 2021 was gerekend op een investering van € 36.000.000. Dit geeft verwachte meerkosten ten bedrage van € 13.258.957.

Bij de aanvraag van het aanvullende investeringskrediet wordt aan de raad voorgesteld de kapitaallasten van het extra gevraagde budget van € 13.258.957 te dekken uit de exploitatiebegroting van Voorzien in Vastgoed (ViV). Hiervoor is een structureel budget van € 40.000 nodig vanaf het begrotingsjaar 2026, waarmee tevens de totale investering van de VO-Campus in de exploitatie opgenomen wordt en de dekking vanuit de reserve Beleidsplan vervalt.

Deze reorganisatie van zowel de budgettering, het investeringskrediet als de dekking van de lasten hiervan is een gevolg van herbeoordeling en aanpassing van de afschrijvingstermijnen voor VO-campus voor het gebouw en de terreinen rond de Campus. Verder is de toe te rekenen projectrente gesteld op 0% (was 1%) als gevolg van fasering van de investering en de daardoor gewijzigde vereiste toepassing van de verslaglegging- en verslaggevingvoorschriften hiertoe (BBV).

De afschrijvingsreserve VO-campus heeft, op basis van oorspronkelijke besluit VO-Campus, een omvang van € 5,7 miljoen. Hiervan blijft € 1.489.510 benodigd uit deze reservering binnen de reserve Beleidsplan voor de inpassing van de VO-campus in het bestaande gebouw. De resterende gereserveerde € 4.210.490 valt vrij ten gunste van de reserve Beleidsplan.

Het mobiliteitsplan, zoals deze begin 2023 aan u voorgelegd zal worden, omvat een totaal investeringsbedrag van € 6,2 miljoen, welke gedekt wordt uit de reserve Beleidsplan.

Ad 5. Inflatie

Een aanzienlijk deel van de exploitatiebegroting is voor de inflatiecorrectie begroot en gedekt. Dat betekent dat er ook een deel niet of nog onvoldoende begroot en gedekt is. Voor een goed en volledig inzicht worden eerst de verschillen tussen de inflatiecorrectie weergegeven zoals deze bij de begrotingsrichtlijnen zijn opgenomen in de perspectiefnota en de door het Rijk bijgestelde correcties voor inflatiepercentages in de septembercirculaire.

Omschrijving	Perspectiefnota	September-circulaire	Opgenomen in de begroting
Materiële uitgaven.	3,0%	4,9%	3,0% en waar mogelijk reëel begroot.
Subsidies, gemeenschappelijke regelingen en dergelijke, tenzij deze rechtstreeks gekoppeld zijn aan (bepaalde) personeelskosten of onder budgetfinanciering vallen, exclusief zogenoemde waarderingssubsidies.	3,0%	3,0%	3,0% en waar verplicht, reëel begroot.
Salariskosten en afgeleiden.	3,6%	3,3%	3,6%
Subsidies grote gesubsidieerde Instellingen: gewogen gemiddelde van de inflatiecorrectie materiële budgetten en salarisontwikkelingen.	3,45%	3,7%	3,45% en waar mogelijk reëel begroot.

Voor de salariskosten lijkt de naar 3,3% neerwaarts bijgestelde inflatiecorrectie die het Rijk in de septembercirculaire hanteert voor de salarissen aan de behoudende kant. Op dit moment is in de begroting gerekend met 3,6%, een percentage dat uit de meicirculaire komt en vanwege de late verschijning van de septembercirculaire niet meer aan te passen was. Afgezet tegen de marktontwikkelingen lijkt een hoger percentage voor inflatiecorrectie van salarissen niet ondenkbaar. Elke procent meer stijging dan 3,6% van de salarissen betekent een lastenverhogend effect van circa € 300.000. Omdat het Rijk zelf gaat over de salariskostenontwikkeling kan niet worden uitgesloten dat het Rijk bij een hoger percentage geheel of gedeeltelijk de algemene uitkering aanpast voor 2023 en verder. Het Rijk kan ook alleen voor 2024 en verder een correctie doorvoeren, waardoor het effect voor 2023 incidenteel wordt. Tot nadere berichtgeving van het Rijk besluit het college vast te houden aan de 3,6% inflatiecorrectie uit de meicirculaire zoals die in deze begroting verwerkt is.

Het verschil voor de inflatiecorrectie tussen de mei- en septembercirculaire van 3,0% naar 4,9% kon niet meer bij de budgetten zelf verwerkt worden. Dit in verband met de oplevertermijn en tevens omwille van de onzekerheid over welke budgetten het gaat en met welk percentage inflatie toegepast zou moeten worden. Voor ongeveer € 20 miljoen materiële uitgaven is de inflatiecorrectie onvoldoende doorgevoerd, zonder dat bekend is voor welke budgetten welk percentage toegepast moet worden als inflatiecorrectie omdat dit eerst aan het eind van 2022 en in 2023 bekend wordt via de aanpassingen van de prijzen op de markt door de leveranciers en aannemers. De verschillen in de prijsstijgingen fluctueren per kostensoort. De prijsstijgingen voor energie, wegenonderhoud, groen en bouw lopen sterker op dan de opgenomen inflatiecorrectie.

Een aanpassing van de inflatiecorrectie voor grote gesubsidieerde instellingen van 3,45% naar 3,7% is niet in de begroting begrepen. Deze aanpassing kon niet meer als zodanig worden verwerkt. Overwogen kan worden in hoeverre deze bijstelling uit de stelpost inflatiecorrectie gedekt kan worden, wat alsdan een wijziging op de primitieve begroting is die of onderdeel uitmaakt van de primitieve begroting of terugkomt in een apart voorstel in de decemberraad als een wijziging op de begroting.

Voor het begroten zijn voor de inflatiecorrectie de uitgangspunten gehanteerd zoals deze in de begrotingsrichtlijnen zijn opgenomen van de perspectiefnota 2023 – 2026.

Om de inflatiekosten boven het gehanteerde correctieniveau op te kunnen vangen voor de salarissen, materiële uitgaven en subsidies is een stelpostinflatiecorrectie in de exploitatie opgenomen van € 1 miljoen. De stelpost is een budget van de raad.

Voor het geval het Rijk voor 2023 niet met een tegemoetkoming richting gemeenten komt door de algemene uitkering te verhogen, wordt een zacht oormerk aangebracht in de reserve Beleidsplan van € 1 miljoen.

Bij de clusterkwartaalbegrotingswijzigingen zal het college onderbouwd aanvragen doen om gebruik te mogen maken van de stelpost in de exploitatie die opgenomen is in het budget Onvoorzien en voor middelen uit het zachte oormerk in de reserve Beleidsplan.

N.B.: voor het kunnen plaatsen van beschikbaarheid van informatie van het Rijk uit de mei- en septembercirculaire en het proces naar de relevante producten naar de raad, wordt een korte planning weergegeven.

De meicirculaire werd gepubliceerd op 31 mei en de gegevens die de gemeente moet ontvangen om alles te kunnen verwerken, werden aan het einde van die week ontvangen. De laatste collegevergadering voor de perspectiefnota was gepland voor 17 mei, evenals het aanleveren van de stukken bij de griffie. Om de raad maximaal actueel te informeren is een memo nagezonden met effecten van de meicirculaire en hoe het vervolgproces voor de begroting er uit zou zien.

De septembercirculaire werd op 20 september 2022 gepubliceerd en de gegevens om de mutaties voor Noordoostpolder te berekenen in de nacht van 23 op 24 september. In de nacht van 26 op 27 september kwam er een aanvullend bericht. De laatste collegevergadering van de begroting 2023 – 2026 was gepland voor 4 oktober, evenals dat dit de aanleverdatum was voor naar de griffie.

Na het kunnen verwerken van de gegevens uit de septembercirculaire heeft het college de complete vertaling van de septembercirculaire in de begroting willen hebben opgenomen, waarna nog een

integrale herbeoordeling van alle ambities, plannen en ontwikkelingen volgde. Dat is gelukt en het college is er content mee deze eerste meerjarenprogrammabegroting in deze vorm aan de raad aan te kunnen bieden.

Ad 6. Verduurzamen gemeentelijke gebouwen

In de organisatie worden verduurzamingsmogelijkheden voor gemeentelijke gebouwen onderzocht, waarbij bezien wordt wat de mogelijkheden zijn die passen binnen de bestaande budgetten en kredieten van de meerjarenprogrammabegroting. Het uitgangspunt is dat er een verschuiving van kostensoorten plaatsvindt van energiekosten naar investerings- en onderhoudskosten. De investeringen in verduurzaming die passen binnen de begroting als gevolg van verschuiving tussen kostensoorten kunnen een bevoegdheid zijn van het college. Voorwaarde is dat de raad het college hiertoe delegeert bij het aanbieden van deze begroting. Bij de clusterkwartaalbegrotingswijzigingen zullen de interne herallocaties (verschuiving van budgetten) van de investerings- en energiekosten (lasten) aan de raad worden verantwoord en ter vaststelling aangeboden voor een begrotingswijziging. In het geval de som van de investering in verduurzaming en de onderhoudslasten hiervan niet gedekt kunnen worden door lagere energielasten, zal vooraf aan de gemeenteraad een investeringsvoorstel worden voorgelegd.

Ad 7. Tarieven(beleid), inclusief afvalstoffenheffing

Het college biedt de raad de begroting aan met verwerking van de tarieven op basis van kostendekkendheid voor de rioolrechten, afvalstoffenheffing, begraafrechten en leges. Voor de OZB wordt de norm aangehouden die het Rijk meegeeft in de septembercirculaire van 3,3%, waar in de perspectiefnota bij de begrotingsuitgangspunten nog werd uitgegaan van 3%. De tarieven voor de OZB worden aangepast aan de gemiddelde waardeontwikkeling van de verschillende categorieën objecten, zodat als gevolg van de waardeontwikkeling gemiddeld geen effect uitgaat voor de hoogte van de OZB-aanslag en wordt geneutraliseerd.

Het tarief afvalstoffenheffing is nog niet kostendekkend omdat voor de jaren 2022 en 2023 een ingroeikorting van de afvalinzamelaar en -verwerker van toepassing is als gevolg van een nieuwe dienstverleningsovereenkomst die substantieel meer kost dan de overeenkomst die tot 2022 gold. Voor 2023 stijgt de afvalstoffenheffing voor de meerpersoonshuishoudens met 12,6%. Het tarief voor een meerpersoonshuishouden komt op gemiddeld € 368,77 (was € 327,52). De afvalstoffenheffing voor de éénpersoonshuishouden stijgt met 12,6% tot gemiddeld € 313,44 (was € 278,47). Hierbij is geen rekening gehouden met de eenmalige korting van € 19,04 per huishouden die de raad voor 2022 heeft vastgesteld. Indien hiermee wel rekening wordt gehouden dan stijgen de tarieven met circa 20%.

Het uitgangspunt is om de tarieven van de rioolheffing voor 2023 gelijk te houden aan de tarieven van 2022 (watertakenplan en kostendekkingsplan). Het tarief voor een huishouden voor 2023 bedraagt € 174, hetzelfde tarief als voor 2022.

De tarieven voor de leges zijn trendmatig verhoogd met gemiddeld 3%. De Eerste Kamer debatteerde op 1 november 2022 over de Omgevingswet. Bij instemming van de eerste Kamer, morgen, 15 november, treedt de Omgevingswet met ingang van 1 januari 2023 in werking. Ten tijde van de voorbereiding van de belastingverordeningen 2023, waaronder de Legesverordening 2023 en het schrijven van deze aanbiedingsbrief, is er nog geen besluit genomen over de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Voor het belastingjaar 2023 biedt het college u daarom twee versies aan van de Legesverordening 2023: een versie waarbij wordt uitgegaan dat de Omgevingswet met ingang van 1 januari 2023 in werking treedt en een versie indien de Omgevingswet niet vastgesteld is door de Eerste Kamer.

Ad 8. Vooruitblik op de perspectiefnota 2024 – 2027 en de begroting 2024 – 2027

Voor diverse onderwerpen geldt dat deze niet in deze begroting aan de orde komen maar een plek kunnen krijgen in de integrale afweging bij de perspectiefnota 2024-2027. Het gaat om de volgende onderwerpen:

- Renovatie kunstgras(voetbal)velden (gedeeltelijk middelen beschikbaar gesteld in de vorm van regulier budget). De raad krijgt hiertoe een plan aangeboden.

- Huisvesting cultuurbedrijf. Bij de verzelfstandiging van het Cultuurbedrijf is afgesproken dat er op termijn gekeken zal worden naar herhuisvesting waarbij alle functies, behalve museum Schokland, op een locatie gerealiseerd worden (voor circa € 7 miljoen vernieuwbouw kapitaallasten aanwezig in de begroting van het Cultuurbedrijf).
- Focus op Brede Welvaart. Verleggen van de focus van (economisch) beleid naar Brede Welvaart bij optie- en gronduitgiftebeleid (geen specifieke middelen voor opgenomen in de begroting).
- Verbinden, versterken toerisme en recreatie (geen specifieke middelen voor opgenomen in de begroting).
- Dienstverlening en digitalisering Wet Open Overheid (WOO) (gedeeltelijk middelen voor opgenomen in de begroting)
- Digitalisering. Ontwikkelingen op het gebied van ICT en digitalisering van invloed op de organisatie (gedeeltelijk middelen voor opgenomen in de begroting).
- Monitoring SD, WMO en GGD (geen specifieke middelen voor opgenomen in de begroting).
- Duurzaamheid. Duurzaamheid omvat verschillende thema's die gaan over klimaatverandering en het voorkomen van aantasting van de leefomgeving. Het tegengaan van klimaatverandering door de besparing van CO₂ (klimaatmitigatie) of het aanpassen aan de reeds ingezette klimaatverandering (klimaatadaptatie) Hierdoor raakt het bijna alle thema's in de gemeente (gedeeltelijk middelen voor opgenomen in de begroting).
- Vervanging wegen bij einde levensduur of herinrichting. De aangelegde infrastructuur moet op enig moment vervangen worden, wanneer een bepaalde levensduur bereikt is of wanneer de inrichting niet meer voldoet voor het hedendaagse gebruik (geen middelen voor opgenomen in de begroting).

Inzicht in de structurele begrotingspositie

Het inzicht in de structurele begrotingspositie is voor uw raad een belangrijk aandachtspunt. In lijn met de adviezen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de provinciale toezichthouder presenteren wij hieronder het begrotingssaldo, zowel voor het begrotingsjaar als voor de meerjarenraming.

Meerjarenraming	bedragen x € 1.000					
	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Fysieke Leefomgeving	-11.800	-20.595	-21.033	-21.207	-21.116	-21.454
Sociale leefbaarheid	-11.203	-12.008	-12.566	-13.057	-13.556	-14.066
Economische ontwikkeling	-1.389	-1.406	-1.962	-1.397	-1.336	-1.296
Dienstverlening en besturen	-2.700	-3.218	-3.725	-3.545	-3.480	-3.423
Financiën	99.133	101.071	111.714	112.498	112.585	105.797
Sociaal Domein	-41.842	-45.078	-47.155	-45.809	-45.555	-45.264
1. Programma baten en lasten	30.200	18.765	25.274	27.484	27.542	20.294
Overhead, reserves en resultaat	-16.305	-16.345	-18.554	-18.004	-17.961	-17.865
2. Algemene baten en lasten	-16.305	-16.345	-18.554	-18.004	-17.961	-17.865
Mutatie reserves	-6.362	-764	-6.564	-9.315	-9.440	-2.242
3. Mutatie reserves	-6.362	-764	-6.564	-9.315	-9.440	-2.242
Resultaat na bestemming	7.533	1.656	155	165	141	187

Samenstelling College

Het college van b&w vormt het dagelijks bestuur van de gemeente en handelt binnen de door de raad vastgestelde kaders. Het college telt 5 personen, de burgemeester en 4 wethouders. Het college vergadert elke dinsdagmorgen. De vergaderingen van het college zijn niet openbaar. Wat het college in die vergaderingen heeft besproken en besloten leest u in de openbare besluitenlijsten.

Burgemeester Roger de Groot

Portefeuille:

- Algemene, ambtelijke en bestuurlijke aangelegenheden
- Openbare orde en veiligheid
- AZC
- UNESCO siteholderschap
- Public affairs & (Inter)regionale betrekkingen (waaronder lobby Lelylijn, N50)
- Gebiedsmarketing
- Overheidsparticipatie
- IGW
- Project Dienstverlening

Wethouder Toon van Steen

Portefeuille:

- Bouwen en wonen
- Ruimtelijke Ordening
- Vernieuwing wijken en dorpen
- Grondbeleid & grondexploitaties
- Stadshart Emmeloord
- Programma Omgevingswet
- Project Dokter Jansenpark
- Kunst, Cultuur en Erfgoed (inclusief cultuurhuisvesting en Werelderfgoed Schokland)
- Dorpen: Marknesse, Kraggenburg, Luttelgeest

Wethouder Sacha Werkman

Portefeuille:

- Financiën
- WMO en volksgezondheid
- Toegang sociaal domein
- Welzijn
- Toezicht & handhaving
- Voorzien in Vastgoed
- Project Zorgplein
- Wijken Emmeloord

Wethouder Linda Verduin

Portefeuille:

- Economie en bedrijvigheid
- Markten
- Recreatie en toerisme
- Onderwijs
- Participatiewet
- Jeugdzorg
- Taalbeleid
- Project Waterloopbos/MITC/RDW
- Project VO Campus
- Project Grip op het sociaal domein
- Dorpen: Bant, Creil, Rutten, Espel

Wethouder Thomas Gillissen

Portefeuille:

- Sport & bewegen
- Energie, duurzaamheid, milieu en afval
- Mobiliteit & infrastructuur
- Beheer en onderhoud openbare ruimte
- Armoedebeleid
- Inburgering en minderhedenbeleid
- Project Bosbad
- Dorpen: Nagele, Ens, Tollebeek

Samenstelling Gemeenteraad

De gemeenteraad wordt rechtstreeks gekozen door de inwoners. Daarmee vertegenwoordigen de 29 raadsleden de inwoners van Noordoostpolder. De gemeenteraad stelt de grote lijnen vast (kaders voor het beleid), neemt de beslissingen over de belangrijkste plannen voor Noordoostpolder en controleert of het college de maatregelen uitvoert zoals de gemeenteraad heeft besloten. De gemeenteraad wordt ondersteund door de raadsgriffie.

De gemeenteraad vergadert doorgaans op een maandagavond 19.30 uur in het gemeentehuis. Deze vergaderingen zijn openbaar. Het vergaderrooster vindt u op de website <https://raad.noordoostpolder.nl/>. De agenda's en de opnames van de vergaderingen kunt u daar ook downloaden, evenals de achterliggende voorstellen.

Wilt u contact opnemen met één van de plaatselijke politieke partijen? Op de website van de gemeenteraad vindt u alle contactgegevens.

de heer W.C. (Wiemer)
Haagsma

mevrouw A.L. (Arja)
Heerspink

mevrouw A. (Albertine)
Evers

mevrouw Y. (Yvonne)
Knobbout

de heer T.E. (Tom)
Langenberg

de heer A. (Alex)
Tuinenga

de heer S. (Sjoerd) de
Boer
Fractievoorzitter

mevrouw G.P. (Gerda)
Knijnenberg-Alblas
Raadslid

de heer T.J. (Tobias)
van Dijk
Raadslid

mevrouw G. (Gerdien)
Lambregtse - Baan
Raadslid

de heer Y. (Yosef) Van
der Horst
Raadslid

de heer J.W. (Anjo)
Simonse
Raadslid

mevrouw M.B.W.
(Marian) Uitdewilligen

mevrouw M.T.
(Maayolein) Goelema

de heer J.B.M. (Jos) Bus

de heer L. (Bert)
Geerts

de heer M. (Marien)
Slikke van der

de heer L.H.M.
(Berthoo) Lammers

de heer B.J. (Bert Jan)
Aling

mevrouw S.G. (Sigrid)
Bosman

mevrouw H.M. (Helga)
Wiedijk

de heer J.L.P. (Jasper)
van Os

de heer A. (André)
Kromkamp

de heer J.M. (Jelmar)
Halma

PvdA - NOP

mevrouw L. (Lianne)
Mulder

de heer H. (Henk) van
der Linde

GROENLINKS
NOORDOOSTPOLDER

de heer H.M. (Hylke)
Hekkenberg

mevrouw S.J. (Sandra)
Schrijver

D66
noordoostpolder

de heer M.W. (Wim)
van Wegen

Programma's

Programma 1 – Fysieke Leefomgeving

Programma omschrijving

Dit programma gaat over de zorg voor de fysieke leefomgeving

Programma doelstelling

Een bruisende, veilige en duurzame leefomgeving

Portefeuillehouder	Portefeuille
Roger de Groot	Openbare orde en veiligheid IGW
Toon van Steen	Bouwen en Wonen Ruimtelijke Ordening Vernieuwing wijken en dorpen Grondbeleid & grondexploitaties Stadshart Emmeloord Programma omgevingswet Project Dokter Jansenpark
Sacha Werkman	Toezicht en handhaving Project Zorgplein
Thomas Gillissen	Energie, duurzaamheid, milieu en afval Mobiliteit & infrastructuur Beheer en onderhoud openbare ruimte

Wat zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen?

Invoering van de Omgevingswet

De Omgevingswet is een nieuwe wet voor de fysieke leefomgeving. Hij treedt naar verwachting op 1 januari 2023 in werking. De Omgevingswet vraagt een andere manier van werken van de gemeente: integraler, meer afwegingsruimte voor bestuur, flexibiliteit in de aanpak (maatwerk) en denken in mogelijkheden (ja mits gedachte). En ook: versnellen en vergemakkelijken van besluitvorming en uitgebreidere participatie.

Invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is een nieuwe wet voor de toetsing van bouwwerken bij het verlenen van omgevingsvergunningen. Ook deze wet geldt naar verwachting vanaf 1 januari 2023. Met deze wet wordt de preventieve toetsing van een bouwwerk door de gemeente vervangen door een toetsing op de bouwplaats. Die toetsing gebeurt dan door een kwaliteitsborger (een onafhankelijke partij). De vergunningplicht voor bepaalde bouwwerken verandert daarbij in een meldingsplicht.

Veranderende woningmarkt

De huizenprijzen zijn de afgelopen periode sterk gestegen. Onzeker is of deze trend in de toekomst doorzet. Daarnaast signaleren makelaars landelijk, maar ook lokaal, een groeiende belangstelling voor woningen in dorpen en buiten de steden. Flexibel werken (deels thuis/deel kantoor) is steeds meer de norm. Dicht bij het werk wonen verliest dan aan belang. Verder zien we huishoudensverdunding. Ook veranderen de woonwensen van mensen. Dit zorgt voor bewegingen op de woningmarkt.

Toenemende woningvraag

Er is een groot landelijk woningtekort. Zowel vanuit Flevoland als vanuit de Regio Zwolle komt de vraag om extra woningen te bouwen in Noordoostpolder. Daarnaast hebben we een woningbouwopgave in Noordoostpolder zelf om in de 'eigen' behoefte te voorzien. Daarbij ligt het accent anders dan voorheen. Wonen is meer dan een huis, het gaat om leefbaarheid én wonen. Diverse thema's zijn aan wonen verbonden, zoals een gezonde en fijne woonomgeving, goed economisch klimaat, sociale inclusie, wonen met zorg, bereikbaarheid (Lelylijn), etc. Het fysieke en sociale domein komen hier bijeen.

Klimaatverandering

Het klimaat verandert. Dit betekent in de toekomst: hogere temperaturen, een sneller stijgende zeespiegel, nattere winters, heftigere buien en kans op drogere zomers. De kansen op wateroverlast en gezondheidsproblemen door oververhitting, nemen dan toe. Ook heeft het gevolgen voor (het beheer van) de openbare ruimte. Lage grondwaterstanden tijdens droogte zorgen voor verzakking van onze buitenwegen. En extreme buien zorgen voor tijdelijke wateroverlast op straat, zoals afgelopen zomer ter hoogte van Europalaan-Zwin te Emmeloord en Turbine te Espel. Op hittedagen moest het openen en sluiten van ons beweegbare bruggen gegarandeerd blijven door het nat houden (koelen) van het brugdek. Ook bij onze asfaltwegen is gelet op een toenemende verhitting. Bij een te grote toename treffen wij nu maatregelen door zout te strooien. Tot slot is bijvoorbeeld de opmars in noordelijke richting van de eikenprocessierups een teken van de klimaatverandering die wij de afgelopen jaren steeds meer zijn gaan merken.

Energietransitie

Een transitie naar duurzame energie is nodig om CO₂ te besparen. Want het klimaat verandert en we willen minder afhankelijk zijn van fossiele bronnen. Samen met andere overheden, bedrijven en inwoners zetten we de schouders onder de omslag naar een meer fossielvrije samenleving. Bijvoorbeeld door de uitvoering van het klimaatakkoord en het Europese maatregelenpakket 'Fit for 55'.

Circulaire economie

Het Rijk streeft naar een volledig circulaire economie in 2050, met als tussendoel 50% minder verbruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen) in 2030. En onze provincie wil dat Flevoland in 2030 bekend staat als grondstoffenleverancier voor de circulaire economie. Om deze doelen te bereiken, komen er landelijke en provinciale transitieagenda's met concrete programma's op het gebied van biomassa & voedsel, kunststoffen, maakindustrie, bouw en consumptiegoederen.

Meer aandacht voor biodiversiteit

Er is steeds meer aandacht voor behoud en versterking van de biodiversiteit. Niet alleen in de Noordoostpolder, maar ook landelijk en wereldwijd. Er liggen kansen om de natuur en de biodiversiteit te behouden en versterken. Bijvoorbeeld door meer variatie en meer verbindingen te maken in (openbaar) groen.

Stikstofproblemen

De discussie over het rijksbeleid voor de reductie van stikstof, is ook voor Noordoostpolder belangrijk. Het ingezette beleid heeft ook gevolgen voor de agrariërs in Noordoostpolder.

Meer behoefte aan toezicht en handhaving in de openbare ruimte

In onze veranderende samenleving stijgt de vraag naar toezicht en handhaving in de openbare ruimte. Denk aan afvaldumpingen, Mulderfeiten (o.a. parkeren van recreatievoertuigen) en jongerenoverlast. Daarom wordt steeds vaker een beroep gedaan op de buitengewone opsporingsambtenaren (boa's). Hun plek in het veiligheidsbeleid, de samenwerking met de politie en hun eigen veiligheid, vragen daarbij serieuze aandacht. Landelijk wordt gewerkt aan het herijken van het beleid voor de boa's.

Digitale criminaliteit neemt toe

We zien een toename van digitale criminaliteit en verwachten dat die trend zich doorzet.

Toepassing Wet Bibob wordt uitgebreid

Met de invoering van de Omgevingswet, zal het toepassingsbereik van de wet Bibob (een wet die gemeenten helpt om criminele activiteiten uit te sluiten) worden uitgebreid. Gemeente Noordoostpolder hanteert de Wet Bibob als instrument bij de aanpak van ondermijning (het vermengen van onder- en bovenwereld).

Taakdifferentiatie brandweer

Europese wetgeving staat het huidige brandweerstelsel, gebaseerd op beroepskrachten en vrijwilligers, niet toe. Gelijk werk moet gelijk beloond worden. Dit betekent dat het brandweerstelsel anders ingericht moet worden. Vanaf volgend jaar zal duidelijk worden hoe dat eruit gaat zien en wat de impact is op de veiligheidsregio en onze gemeente, zowel organisatorisch als financieel.

Reguliere bedrijfsvoering

Inzameling huishoudelijk afval

Afval van bewoners wordt huis-aan-huis opgehaald. Daarnaast kunnen inwoners hun afval wegbrengen naar de milieustraat. De gemeente biedt deze voorzieningen aan. Dat is een wettelijke taak. Vanzelfsprekend werken wij ook in de komende jaren door aan het verminderen van restafval en aan het verbeteren van de afvalscheiding.

Inrichting en beheer openbare ruimte

Groenvoorzieningen, wegen, bruggen, waterpartijen, bossen, riolering en alles wat daarbij hoort (straatverlichting, verkeersborden etc.) zijn onderdelen van de openbare ruimte. De gemeente legt die voorzieningen aan en onderhoudt ze.

Maatregelen treffen om het verkeer vlot en veilig te houden

Samen met andere partijen maken we verkeersdeelnemers bewust van veiligheid in het verkeer. Bijvoorbeeld door verkeersexamens voor scholieren met Veilig Verkeer Nederland en overleg met de ouderenbonden.

Regisseren veiligheidsbeleid

Als gemeente regisseren we het veiligheidsbeleid. We werken daarbij nauw samen met partners op het gebied van veiligheid en zorg. Dat doen we lokaal maar ook in regionaal verband zoals in het Zorg en Veiligheidshuis, de Veiligheidsregio en met het RIEC. Met onze eigen boa's en gebiedsregisseurs hebben we "ogen en oren" in de wijk. We kunnen daardoor snel (signalen van) overlast oppakken en aanpakken. Dat doen we in nauwe samenwerking met de wijkagenten en jongerenwerkers. Doorlopend besteden we aandacht aan preventie, bijvoorbeeld door informatie te geven over woninginbraak of middelengebruik. Indien nodig zetten we het bestuurlijk instrumentarium in om overlast en/of criminaliteit aan te pakken.

Crisisbeheersing

Onder regie van de veiligheidsregio bevorderen we de fysieke veiligheid van onze inwoners. De veiligheidsregio zet met het 'Regionale beleidsplan 2021-2024' de koers van de afgelopen jaren voort.

Vergunningen verlenen, toezicht houden en handhaven openbare orde en veiligheid

Wij verlenen vergunningen en houden toezicht op naleving van regels die de openbare orde en veiligheid beschermen, zoals de regels uit de Algemene Plaatselijke Verordening (APV).

Het opstellen en actueel houden van (deel)omgevingsplannen

In 2023 werken we voor het eerst met (deel)omgevingsplannen in plaats van bestemmingsplannen. In die plannen staat welke activiteiten en bouwwerken in welke gebieden zijn toegestaan en onder welke voorwaarden. Het gaat dan bijvoorbeeld om woningbouwlocaties en bedrijventerreinen. Het omgevingsplan is meestal het toetsingskader voor omgevingsvergunningen.

Omgevingsvergunningen verlenen, toezicht houden en handhaven

Voor het bouwen van een bouwwerk en/of voor bedrijfsactiviteiten die emissies of hinder veroorzaken, is een omgevingsvergunning nodig. De omgevingsvergunning is een vergunning voor bouwen, milieu, natuur en ruimte. Die vergunningen verlenen wijzelf, of de omgevingsdienst doet dat namens ons. Verleende vergunningen controleren wij (of de omgevingsdienst). Ook houden wij toezicht op bijvoorbeeld bouwactiviteiten en handhaven wij waar dat nodig is.

Prestatieafspraken maken met woningcorporaties

Wij maken afspraken met woningcorporaties over de uitvoering van het woonbeleid. Dit is een wettelijke taak vanuit de Woningwet. Woningcorporaties richten zich vooral op hun kerntaak: mensen met een laag inkomen goed en betaalbaar kunnen laten wonen. De afspraken gaan over kwaliteit, kwantiteit, betaalbaarheid, duurzaamheid, bijzondere doelgroepen en leefbaarheid.

Geografische informatie op orde houden

Wij houden geografische informatie bij. Die informatie gebruiken we voor besluiten en andere activiteiten. Dat doen wij met digitale plattegronden en luchtfoto's. Dit gebeurt volgens de wettelijke regels, zoals de Wet Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) en Wet Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT).

Verstrekken van leningen voor de woningmarkt

We geven verschillende leningen om bewoners op de woningmarkt te helpen. Zo biedt de starterslening starters op de koopwoningmarkt de mogelijkheid om op een verantwoorde manier extra geld te lenen. De starterslening overbrugt het verschil tussen de prijs van het huis en de (eerste) hypotheek bij de bank. De blijverslening is bedoeld voor eigenaren die hun woning bijvoorbeeld levensloopgeschikt willen maken.

Bouw- en woonrijp maken van woningbouwgronden en bedrijventerreinen

Nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen waarvan de grond in ons eigendom is, maken wij klaar om te gebruiken. Dat betekent: grondwerk, (bouw)wegen aanleggen e.d. en in een latere fase: bestrating, verlichting en groen aanleggen.

Gronduitgifte

Voor nieuwe woningbouw en bedrijventerreinen is grond nodig. Die wordt aangekocht en daarna in kavels verkocht. Soms doen wij dat zelf en soms laten wij dat aan de markt over. Dan doet een (project)ontwikkelaar dit. In dat geval maken we afspraken over de woningbouwprogrammering, de openbare ruimte etc. Dat doen we in een overeenkomst.

Beleidsreferentie

- DNA voor de dorpen
- [Beleid arbeidsmigranten Noordoostpolder](#)
- [Structuurvisie Noordoostpolder 2025](#)
- [DNA Emmeloord](#)
- [Woonvisie Noordoostpolder: Kansen Grijpen](#)
- Prestatieafspraken over sociale huurwoningen
- [Strategische Opgaven en Strategische Koers Omgevingsvisie](#)
- [Ontwikkelperspectieven woningbouw Noordoostpolder 2021-2026](#)
- Verkenning groeiambitie Noordoostpolder
- [Beleidsplan VTH Noordoostpolder 2020-2023](#)
- [Beleidsplan Openbare Ruimte 2014-2024 \(BOR\), met aanvulling van 2021](#)
- [Mobiliteitsvisie 2050](#)
- [Nieuwe koers afvalscheiding: 'Op naar 60 kg restafval' 2019-2025](#)
- [Integraal Veiligheidsbeleid Dronten, Noordoostpolder en Urk 2020-2023](#)

- [Regionaal Beleidsplan 2021-2024 veiligheidsregio's Flevoland en Gooi & Vechtstreek](#)
- [Managementplan Werelderfgoed Schokland en omgeving 2020-2025](#)
- [Erfgoednota gemeente Noordoostpolder 2013](#)
- [Noordoostpolder Energieneutraal](#)
- [RES 1.0 Flevoland Energie met beleid](#)
- [Transitievisie Warmte](#)

Verbonden partijen

GR IJsselmeergroep

GR Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek

GR Veiligheidsregio Flevoland

GR GGD Flevoland

Huisvuilcentrale Noord-Holland N.V.

Wat zijn onze ambities?

1. We maken werk van wonen

Omschrijving

De Noordoostpolder is klaar voor groei en daar bieden we ruimte aan. We werken toe naar een woningmarkt met een goed evenwicht tussen vraag en aanbod, in alle dorpen en in Emmeloord. Niet alleen in het aantal woningen, maar ook in variatie. Zo is er voldoende aanbod voor verschillende doelgroepen en stimuleren we de doorstroming. Een goede mix van woningen in dorpen en wijken versterkt de leefbaarheid. We willen dat woningen duurzaam en levensloopbestendig zijn en dat ze in een groene, gezonde en klimaatbestendige leefomgeving staan.

Wat gaan we in 2023 hiervoor doen?

1.1 We spannen ons in om meer wonen op erven mogelijk te maken

Al enkele jaren zijn we met de provincie Flevoland in gesprek om de 'Regeling extra wonen op erven' structureel te maken. Wonen op erven wordt ook onderdeel van onze Omgevingsvisie. Daarnaast zetten we vanaf 2023 een ervenconsulent in. Bij de ontwikkeling van de erven houden we aandacht voor de agrarische bedrijvigheid en de kenmerkende landschappelijke structuur van de Noordoostpolder, want die is onderdeel van ons erfgoed.

1.2 We stellen extra geld beschikbaar om de woningmarkt te stimuleren

In 2023 zetten we de € 1 miljoen, die in het coalitieakkoord genoemd is, in voor maatregelen die de mogelijkheden voor starters op de woningmarkt verbeteren. Daarnaast onderzoeken we of we de starterslening specifiek kunnen inzetten voor starters die een band hebben met Noordoostpolder.

1.3 We bieden ruimte om woningen te bouwen

We voeren de huidige in- en uitbreidingsplannen voor de dorpen en Emmeloord uit. Dit geeft ruimte voor woningbouw. In Emmeloord worden woningen toegevoegd in Emmelhage, Emmeloord Centrum en de centrumschil. Dit gebeurt op initiatief van de gemeente en/of in samenwerking met marktpartijen. Daarnaast wordt gewerkt aan ontwikkelperspectieven voor de woningbouw in Noordoostpolder. Het doel daarvan is om in elk dorp een uitbreiding mogelijk te maken.

Ook bieden we ruimte voor andere vormen van woningbouw. Het gaat bijvoorbeeld om seniorenhofjes, vriendenerven, Tiny houses, kangoeroewoningen en rug-aan-rug-woningen. Dit doen we zodat meerdere doelgroepen hun woonwensen kunnen realiseren. CPO zetten we ook in om meer vraaggestuurd te ontwikkelen en omdat dit bijdraagt aan meer variatie van ons woningbestand.

We pakken de lokale, regionale en landelijke woningbouwopgave programmatisch aan (zie ook activiteit 1.5). In samenhang met transitieopgaven, oog voor de identiteit, de leefbaarheid en de draagkracht van Noordoostpolder en gecombineerd met een betere bereikbaarheid. We laten zien hoe we de ambities uit de Omgevingsvisie gaan realiseren en betrekken de samenleving (participatie). Voor dit programma is in 2023 t/m 2026 per jaar € 300.000 beschikbaar.

1.4 We herijken ons welstandsbeleid

We herijken het welstandsbeleid in het proces van de Omgevingsvisie (medio 2023). Daar waar mogelijk staan we welstandsvrij bouwen toe.

1.5 We gaan verder met de Omgevingswet en zoeken daarin de ruimte voor minder regels

In 2023 werken we verder aan de juridische instrumenten van de Omgevingswet:

- Medio 2023 ronden we de Omgevingsvisie af. In de Omgevingsvisie komt de strategie voor ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving op de lange termijn.
- In 2023 vertalen we de Omgevingsvisie (deels) in omgevingsprogramma's. We maken in elk geval programma's voor 'Duurzaamheid' en 'Leefbaarheid en Wonen'. In deze programma's zetten we de uitgangspunten en ambities uit de Omgevingsvisie om naar maatregelen en acties en geven daarmee mede invulling aan de ambities uit deze programmabegroting: 'We maken werk van wonen' (1) en 'Duurzamer, groener en schoner' (4).
- We maken de eerste (deel)omgevingsplan(nen). Dit is een plan dat de algemene regels voor de leefomgeving bevatten. Het omgevingsplan vormt ook het toetsingskader voor nieuwe ontwikkelingen.
- In 2023 zetten we ons in om sneller dan voorheen een omgevingsvergunning te verlenen (veelal 8 weken in plaats van 26 weken).
- Voor het handhaven van het ambitieniveau 'leidende principes' is een budget beschikbaar van € 750.000 per jaar.

1.6 We werken volgens het nieuwe integrale werkproces

In 2023 behandelen we alle initiatieven waarover een ruimtelijk besluit nodig is, zo integraal mogelijk. Hiervoor is een integraal werkproces in ontwikkeling met de deelprocessen: initiatiefproces, vergunningenproces, toezicht en handhaving en evaluatie. Het integraal werkproces wordt gedurende 2 jaar gemonitord en doorontwikkeld. We geven participatie een belangrijke plek in het proces en we denken in kansen. Hierin bieden we medewerkers opleidingen en trainingen aan als dat nodig en wenselijk is.

Wat zijn onze ambities?

2. Veilige wegen en goede bereikbaarheid

Omschrijving

Veilige buitenwegen en goede bereikbaarheid zijn onze doelen voor de komende 10 jaar. We willen dat de Noordoostpolder beter bereikbaar wordt, in alle vormen.

Wat gaan we in 2023 hiervoor doen?

2.1 We maken een uitvoeringsprogramma bij het mobiliteitsplan en nemen besluiten over investeringen in veilige buitenwegen

In 2023 wordt het Mobiliteitsplan ter besluitvorming voorgelegd aan de raad. In 2023 werken wij het Mobiliteitsplan verder uit in een uitvoeringsprogramma. Daarin komen de prioriteiten en de volgorde van investeringen. Aandachtspunt hierbij is dat er nog financiële keuzes nodig zijn voor de uitvoering. Zeker omdat vanaf 2023 ook de bezuiniging ingaat en doordat we te maken hebben met een mondiale kostprijsverhoging (richting 25-30% landelijk). Het coalitieakkoord geeft incidenteel financiële ruimte voor extra investeringen in de buitenwegen.

2.2 We starten met pilots met Superblocks

De Kleiweg willen we inrichten volgens het concept van 'superblocks'. Daarnaast starten we met de voorbereidingen voor de Voorsterweg. Het inrichten doen we in de vorm van pilots. Deze keuze en de financiële onderbouwing daarvan, volgen uit het Mobiliteitsplan. Vanuit het Mobiliteitsplan 2030 en het Uitvoeringsprogramma wordt bekend welke van de aangewezen pilots prioriteit krijgt in 2023.

2.3 We starten met het opstellen van een nieuw Beleidsplan Openbare Ruimte (BOR)

We starten met het opstellen van een nieuw Beleidsplan Openbare Ruimte (BOR). Het bestaande BOR loopt in 2024 af en er zijn nieuwe ontwikkelingen die om een nieuw plan vragen. Bijvoorbeeld de Omgevingsvisie, de aandacht voor klimaatadaptatie en de financiële ontwikkelingen. In het nieuwe BOR maakt de raad keuzes voor de inrichting en het beheer van de openbare buitenruimte in de komende jaren, met de inzet van de financiële middelen. Ook vormen we een visie op elektrische laadpalen en evalueren we onze parkeernota.

2.4 We starten met het project 'Voorzien in Infra'

Voor een goede bereikbaarheid is het belangrijk om de wegen en bruggen veilig en bruikbaar te houden. Dit vraagt regelmatig om flinke investeringen. Voor twee beweegbare bruggen is bijvoorbeeld in de komende 3 en 5 jaar een ingrijpende en kostbare renovatie nodig. En de lange periodes van droog weer zorgen vaker dan voorheen voor schade aan wegen in het buitengebied. Het project 'Voorzien in Infra' geeft inzicht in de kosten voor de renovatie- en vervangingsopgave voor de komende jaren. De raad kan daar vervolgens waarschijnlijk in 2023 een besluit over nemen. Het project 'Voorzien in infra' sluit uiteraard aan op het mobiliteitsplan en het daaruit volgende uitvoeringsprogramma.

2.5 We vergroten de verkeersveiligheid, voor een betere leefbaarheid

Met behulp van de ontvangen SPV-subsidie (dit is rijkssubsidie vanuit de regeling investeringsimpuls Verkeersveiligheid voor verkeersveiligheid voeren we verschillende projecten uit, zoals:

- aan de Kamperweg-Marknesserweg komt een rotonde;
- de fietspaden langs de Urkerweg en de Espelervaart worden verbeterd, en
- we werken aan een herinrichting van de Noordzijde (gekoppeld aan de ontwikkeling van Emmeloord centrum).

Daarnaast zetten we ons in voor aanpassingen die de leefbaarheid in en rond de dorpen verbeteren. Hiervoor maken we een bestuursovereenkomst met de provincie. Daarin komen afspraken over beheer en onderhoud van een aantal trajecten en over toekomstige ontwikkelingen. Zoals het aanpassen van het beheer van de Galamalaan, de Espelerweg en de Baan.

2.6 We blijven ons inzetten voor de Lelylijn en een goede aansluiting op de rijkswegen

Samen met de buurgemeenten blijven we meedoen aan de lobby voor verbreding van de N50. De focus ligt nu op het stuk Kampen-Kampen Zuid, maar er komt ook extra aandacht voor de verkeersveiligheid over het gehele traject. In de loop van het jaar wordt concreet welke maatregelen daarvoor uitgevoerd worden.

Ook bij de lobby voor de Lelylijn blijven wij aangesloten. We zorgen dat we actief meedoen in de project-/werkgroep die wordt opgezet vanuit het Rijk.

In 2023 wordt er verder ingezet op het 'Kroonoverleg' (Overleg Burgemeesters van beoogde haltes van de Lelylijn) om de Lelylijn zowel inhoudelijk als qua tracé nog beter op de kaart te zetten. Daarnaast zetten we in op een goede betrokkenheid bij, en uitvoering van, het MIRT-onderzoek waarbij focus ligt op een voorkeursvariant. Er is incidenteel voor de jaren 2023 t/m 2026 per jaar € 200.000 beschikbaar.

Ook voor een goede aansluiting op de A6 blijven we in gesprek. In 2023 maken we concrete afspraken met provincie en Rijkswaterstaat over de reconstructie van de af/opritten 14 (Hannie Schaftweg) en 15 (Muntweg) van de A6, zodat deze meegenomen kunnen worden in het groot onderhoud A6 gepland in 2025 door het Rijk.

Wat zijn onze ambities?

3. Een bruisend Noordoostpolder

Omschrijving

De Noordoostpolder ontwikkelt zich verder tot een bruisend gebied waar genoeg te beleven is voor jong en oud. Dorpen kunnen en willen zelf veel doen om de leefbaarheid te behouden en te versterken.

Wat gaan we in 2023 hiervoor doen?

3.1 We willen een bijdrage beschikbaar stellen voor de leefbaarheid dorpen

In het coalitieakkoord spraken wij af om een bijdrage voor de leefbaarheid van de dorpen beschikbaar te stellen. In 2023 onderzoeken wij hoe we dit kunnen regelen. Daarnaast start in 2023 de nieuwe leaderperiode. Dit betekent dat organisaties weer Europese subsidie kunnen aanvragen voor bewonersinitiatieven die de leefbaarheid versterken. Voor de periode 2023 t/m 2030 stellen wij € 650.000 beschikbaar voor de cofinanciering van leaderprojecten.

Wat zijn onze ambities?

4. Duurzamer, groener en schoner

Omschrijving

We gaan door met verduurzaming. Dat doen we samen met onze inwoners en ondernemers. Ons uitgangspunt is 'haalbaar en betaalbaar voor iedereen.'

De afvalinzameling willen we op een eerlijke en effectieve manier regelen voor al onze inwoners. De openbare ruimte houden we aantrekkelijk en groen.

Wat gaan we in 2023 hiervoor doen?

4.1 We voeren de Transitievisie Warmte uit

In 2023 voeren wij de volgende projecten van onze Transitievisie Warmte uit:

- We voeren haalbaarheidsonderzoeken uit voor toepassing van warmtebronnen Geothermie in Luttelgeest/Marknesse en Aquathermie in buurten Revelsant Zuid /Tussen Gracht en Vaart. Daarna gaan we over tot vervolgacties.
- We faciliteren Energiek Nagele bij de uitvoering van de landelijke proeftuin aardgasvrije wijken, 'Nagele in Balans'. We zetten de kennis en ervaring in bij het opstellen van de wijkaanpak om ook de andere dorpen en wijken het aardgasvrij te maken. Afhankelijk van beschikbaar gestelde middelen van het Rijk, wordt in een passend tempo gestart met die wijkaanpak.
- We stimuleren het verduurzamen van woningen. In het verlengde van de energiearmoede-aanpak, worden energiecoaches ingezet om bewoners daarbij te helpen.

Daarnaast blijven we het Netwerk Energieneutraal ondersteunen. Dat doen we door middelen beschikbaar te stellen voor de inzet van de coördinator.

4.2 We werken mee aan een pilot bodemdaling

Samen met provincie, Waterschap, LTO-Noord en RVB zoeken we naar oplossingen voor bewoners en ondernemers in de bodemdalingsgebieden. Dit proces volgt uit de gezamenlijke ondertekening van de 'Intentieverklaring gebiedsproces bodemdaling Flevoland.'

4.3 We verduurzamen onze gemeentelijke gebouwen

We stellen een plan van aanpak op voor het verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed in Noordoostpolder. Hierbij maken we gebruik van het Ontzorgingsprogramma Maatschappelijk Vastgoed via de provincie om te komen tot een DMJOP (duurzame meerjarenonderhoudsplan).

We kijken hierbij naar:

- gebouwen die in ViV (Voorzien in Vastgoed) opgenomen zijn voor renovatie en waar verdergaande duurzaamheidsmaatregelen wenselijk zijn anders dan de beperkte maatregelen die onder ViV vallen;
- gebouwen die de komende 10 jaar nog niet in aanmerking voor groot onderhoud komen maar waar duurzaamheidsmaatregelen gekoppeld aan regulier onderhoud wel nodig/ wenselijk zijn;
- maatschappelijk vastgoed waar de gemeente geen eigenaar van is maar waar ondersteuning van de eigenaren bij verduurzamen zal bijdragen aan onze gezamenlijke duurzaamheidsdoelstellingen.

4.4 We actualiseren de 'Visie Noordoostpolder Energieneutraal ' en de 'Structuurvisie Zon in de polder'

Onze ambitie 'in 2030 energieneutraal' veranderen we in 'CO₂-neutraal.' We herijken ons energiebeleid en sluiten hierbij aan bij het Klimaatakkoord. Onze ambitie baseren we op CO₂ besparing en niet langer op energieneutraal zijn in 2030.

Daarnaast evalueren we de structuurvisie 'Zon in de polder.' We kijken daarbij ook naar het beleid van de provincie.

4.5 Zonnepanelen op monumentale panden

In navolging van het Rijk geven we direct ruimte voor zonnepanelen op monumentale panden.

4.6 We faciliteren de netwerkbeheerders bij het verzwaren van de energienetwerken

We voeren constructief overleg met Liander en TenneT en vertegenwoordigen daarbij de belangen van onze bewoners en bedrijven. We zetten ons in voor een spoedig verloop van de benodigde bestemmingsplan- en vergunningprocedures bij uitbreiding van de energienetwerken.

Daarnaast ondersteunen we experimenten met energieopslag en -conversie die het netwerk kunnen ontlasten.

4.7 We evalueren het recycletarief en actualiseren ons beleid voor afvalbeheer

Met het Koersdocument 'Op naar 60 kilo restafval 2019-2025' hebben wij een koers ingezet voor het afvalbeheer in de komende jaren. In dat kader is het recycletarief in 2021 ingevoerd. De resultaten daarvan worden nu zichtbaar en meetbaar. Daarom voeren we medio 2023 een evaluatie uit. Dit kan een aanleiding vormen om opnieuw te kijken naar ons beleid voor afvalinzameling. We kijken daarbij niet alleen naar de inzameldoelstellingen, maar ook naar de dienstverlening, alternatieve inzamelmethoden, herbruikbaarheid van grondstoffen en de verdeling van de kosten.

4.8 We treffen klimaatadaptieve maatregelen

In 2023 treffen wij klimaatadaptieve maatregelen in de 2^e fase woonwijk Espelervaart (Bourgondiëstraat, De Dolomieten en deel De Balkan en De Kaukasus) en in Marknesse (Maanhuizenlaan en Hoogzijde). We gebruiken daarvoor de gelden van het Rijk (Impulsregelingsgelden).

Daarnaast stimuleren wij bewoners om hun tuin klimaatadaptief in te richten. Dat doen wij door adviezen te geven, gebruikmakend van informatie en materialen van Stichting Steenbreek. Ook subsidiëren we de aanleg van groene daken. Die doen we samen met de provincie, het waterschap en de andere Flevolandse gemeenten.

Verder onderzoeken wij of we onze rioolheffing kunnen vervangen door een riool- en waterzorgheffing. De verandering houdt in dat alle adressen dan meebetalen (dat is nu niet zo) en dat in de heffing ook een bedrag zit voor het uitvoeren van klimaatadaptieve maatregelen. Dit vraagt nader onderzoek. De verwachting is dat de raad daarover in 2023 een voorstel ontvangt.

4.9 We benutten kansen om de natuur te versterken

In 2023 blijven we kansen benutten om de biodiversiteit te versterken. Eind 2021 stelden wij beleid vast voor behoud en ontwikkeling van de biodiversiteit. In de komende jaren gaat we door met het uitvoeren daarvan. We benutten hiervoor de subsidiemogelijkheden van de provincie en stellen in 2023 t/m 2025 respectievelijk € 62.500, € 25.000 en € 25.000 incidenteel beschikbaar voor onze cofinanciering.

Daarnaast vervangen we de zieke bomen door toekomstbestendige beplanting. Dit betekent: passend bij het landschap, de natuurwaarde versterkend en beter bestand tegen boomziektes. Vanzelfsprekend doen we dit in samenhang met het Mobiliteitsplan.

4.10 We bieden meer ruimte voor bewonersinitiatieven bij groenonderhoud

We vragen bewoners actief om een deel van het onderhoud in de wijk op zich te nemen. We bekijken in 2023 hoe we 'the right to challenge' kunnen toepassen bij beheer van het openbaar groen. Hiermee krijgen bewoners de ruimte om zelf het openbaar groen in hun straat, buurt of dorp te onderhouden en proberen we tegelijk om de verlaging van het onderhoudsniveau te beperken. Want het onderhoud van het openbaar groen gaat kwalitatief iets omlaag als gevolg van de bezuinigingen, die vanaf 2023 ingaan en ook door de sterke kostenstijging.

Wat zijn onze ambities?

5. We houden de Noordoostpolder veilig

Omschrijving

Iedereen in de Noordoostpolder heeft recht op veiligheid: achter de voordeur en in de openbare ruimte. We willen dat onze inwoners zich veilig voelen en veilig zijn in de Noordoostpolder.

Wat gaan we in 2023 hiervoor doen?

5.1 We verbeteren de zichtbaarheid van BOA's op straat

BOA's en politie zijn vaak het eerste aanspreekpunt in de wijk en komen soms in heftige situaties terecht. Om ervoor te zorgen dat BOA's hun werk veilig kunnen uitvoeren, gaat er extra geld naar opleiding en ontwikkeling van BOA's en wordt er geïnvesteerd in de samenwerking tussen politie en handhaving.

5.2 We hebben blijvend aandacht voor ondermijning en cybercriminaliteit

De aanpak van ondermijning heeft prioriteit. Hiervoor is incidenteel een budget beschikbaar van € 150.000. Onze focus ligt daarbij op de bedrijventerreinen en het buitengebied. Naast het vergroten van bewustwording en meldingsbereidheid bij inwoners voeren we controles uit, al dan niet met partners zoals de belastingdienst en de politie. De bestuurlijke aanpak uit de 'Flevolandse Norm', geven we verder vorm. We doen dit in nauwe samenwerking met de gemeenten Dronten en Urk en het RIEC-MNL.

Ook de aanpak van cybercriminaliteit is een prioriteit in het veiligheidsbeleid. Met het project Hackshield, een online game, maken we de jeugd en via hen ouders, "spelenderwijs" (meer) bewust van en weerbaar tegen de gevaren van de digitale wereld. Met partners als het ROC en de politie zetten we ook in op voorlichting aan ondernemers en inwoners.

5.3 We verstevigen de koppeling tussen zorg en veiligheid

Nauwe samenwerking tussen veiligheidspartners en partners in de zorg is essentieel om complexe problematiek aan te pakken. De lokale persoonsgerichte aanpak, waarmee we medio 2021 gestart zijn, geven we verder vorm.

5.4 We investeren in onze lokale crisisorganisatie

We werken nauw samen met de Veiligheidsregio om incidenten, crises en rampen in onze gemeente te voorkomen en bestrijden. In 2023 besteden we nadrukkelijk aandacht aan opleiding, training en oefening van de gemeentelijke crisisorganisatie.

5.5 We stellen nieuw integraal veiligheidsbeleid op

Het huidige Integraal Veiligheidsbeleid heeft een looptijd tot 2024. In de loop van 2023 evalueren we dit beleid en stellen we nieuw beleid op. We betrekken hierbij onze inwoners, ondernemers en partners evenals de uitkomsten van het onderzoek 'Veiligheidsmonitor.'

5.6 We blijven bij de veiligheidsregio aandacht vragen voor de brandweervrijwilligers

Brandweervrijwilligers zijn in dienst bij de Veiligheidsregio Flevoland maar wij voelen ons nauw met hen verbonden. We vragen blijvend aandacht voor hun positie en voor de werving van nieuwe collega's. Met de nieuwbouw van de brandweerposten dragen we als gemeente bij aan een goede huisvesting en werkplek voor de brandweervrijwilligers.

5.7 We zien cameratoezicht als passend instrument om veiligheid te vergroten

Op plekken waar veelvuldig incidenten zijn, willen we de bevoegdheid van de burgemeester inzetten om (tijdelijk) cameratoezicht in te stellen.

Verplichte indicatoren

Om een éénduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en om gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren opgenomen.

Per indicator worden realisatiewaarden weergegeven. De bron van deze waarden zijn per indicator vermeld. Voor de jaren 2022 en 2023 zijn streefwaarden opgenomen.

Aantal diefstallen uit woning per 1000 inwoners						Prognose	Prognose
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
3,2	3,4	2,4	2,9	1,70	1,50	1,80	2,00
Bron	CBS						
Omschrijving	Het aantal geregistreerde diefstallen uit woningen per 1000 inwoners.						
Toelichting	De "forse" daling t.o.v. voorgaande jaren houdt vermoedelijk verband met de Coronacrisis. Mensen waren meer thuis en daardoor was er minder gelegenheid tot inbraak. De verwachting is dat het aantal inbraken wel weer toe zal gaan nemen de komende jaren.						

Aantal geweldsmisdrijven per 1000 inwoners						Prognose	Prognose
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
3,8	4,2	3,9	4,6	3,8	3,5	3,9	3,0
Bron	CBS						
Omschrijving	Het aantal geregistreerde geweldsmisdrijven per 1000 inwoners.						
Toelichting	-						

Aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte per 1000 inwoners							Prognose	Prognose																	
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
6,1	6,6	5,1	4,2	5,8	5,0	4,5	4,2																		
Bron	CBS																								
Omschrijving	Het aantal geregistreerde vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte per 1000 inwoners, bron CBS.																								
Toelichting	De stijging ten opzichte van 2019 houdt mogelijk verband met de Coronacrisis (meer mensen/jongeren op straat in combinatie met verveling). Tegelijk ligt het niveau op ongeveer het gemiddelde over de afgelopen jaren. De verwachting is dan ook een verdere daling van het aantal vernielingen.																								
<table border="1"> <caption>Aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte per 1000 inwoners</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Aantal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>6,1</td></tr> <tr><td>2017</td><td>6,6</td></tr> <tr><td>2018</td><td>5,1</td></tr> <tr><td>2019</td><td>4,2</td></tr> <tr><td>2020</td><td>5,8</td></tr> <tr><td>2021</td><td>5,0</td></tr> <tr><td>2022</td><td>4,5</td></tr> <tr><td>2023</td><td>4,2</td></tr> </tbody> </table>								Jaar	Aantal	2016	6,1	2017	6,6	2018	5,1	2019	4,2	2020	5,8	2021	5,0	2022	4,5	2023	4,2
Jaar	Aantal																								
2016	6,1																								
2017	6,6																								
2018	5,1																								
2019	4,2																								
2020	5,8																								
2021	5,0																								
2022	4,5																								
2023	4,2																								

Aantal winkeldiefstallen per 1000 inwoners							Prognose	Prognose																	
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
1,5	1,1	1,6	1,6	1,5	0,7	2,0	1,6																		
Bron	CBS																								
Omschrijving	Het aantal geregistreerde winkeldiefstallen per 1000 inwoners.																								
Toelichting	Het aantal winkeldiefstallen is in 2021 lager geweest dan de jaren daarvoor, ook vermoedelijk tegen gevolge van de coronacrisis (sluiting winkels voor langere tijd). Recente cijfers laten een (verklaarbare) stijging van het aantal winkeldiefstallen voor 2022 zien, dit zal in 2023.																								
<table border="1"> <caption>Aantal winkeldiefstallen per 1000 inwoners</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Aantal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>1,5</td></tr> <tr><td>2017</td><td>1,1</td></tr> <tr><td>2018</td><td>1,6</td></tr> <tr><td>2019</td><td>1,6</td></tr> <tr><td>2020</td><td>1,5</td></tr> <tr><td>2021</td><td>0,7</td></tr> <tr><td>2022</td><td>2,0</td></tr> <tr><td>2023</td><td>1,6</td></tr> </tbody> </table>								Jaar	Aantal	2016	1,5	2017	1,1	2018	1,6	2019	1,6	2020	1,5	2021	0,7	2022	2,0	2023	1,6
Jaar	Aantal																								
2016	1,5																								
2017	1,1																								
2018	1,6																								
2019	1,6																								
2020	1,5																								
2021	0,7																								
2022	2,0																								
2023	1,6																								

Demografische druk						Prognose	Prognose																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
73,0%	73,9%	74,8%	75,3%	75,5%	75,7%	76,4%	77,0%																		
Bron	CBS																								
Omschrijving	De demografische druk geeft de verhouding weer tussen de 'niet productieve bevolking' (0-20 jaar en 65 jaar en ouder) en de 'productieve bevolking' (20-65 jaar) uitgedrukt in een percentage.																								
Toelichting	-																								
<table border="1"> <caption>Demografische druk (Percentage)</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>73,0%</td></tr> <tr><td>2017</td><td>73,9%</td></tr> <tr><td>2018</td><td>74,8%</td></tr> <tr><td>2019</td><td>75,3%</td></tr> <tr><td>2020</td><td>75,5%</td></tr> <tr><td>2021</td><td>75,7%</td></tr> <tr><td>2022</td><td>76,4%</td></tr> <tr><td>2023</td><td>77,0%</td></tr> </tbody> </table>								Year	Percentage	2016	73,0%	2017	73,9%	2018	74,8%	2019	75,3%	2020	75,5%	2021	75,7%	2022	76,4%	2023	77,0%
Year	Percentage																								
2016	73,0%																								
2017	73,9%																								
2018	74,8%																								
2019	75,3%																								
2020	75,5%																								
2021	75,7%																								
2022	76,4%																								
2023	77,0%																								

Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden						Prognose	Prognose																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
695	694	671	683	709	732	743	766																		
Bron	COELO																								
Omschrijving	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten. 2022 geëxtrapolleerd op gemiddelde ontwikkeling sinds 2014.																								
Toelichting	-																								
<table border="1"> <caption>Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (Euro)</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Amount</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>695</td></tr> <tr><td>2017</td><td>694</td></tr> <tr><td>2018</td><td>671</td></tr> <tr><td>2019</td><td>683</td></tr> <tr><td>2020</td><td>709</td></tr> <tr><td>2021</td><td>732</td></tr> <tr><td>2022</td><td>743</td></tr> <tr><td>2023</td><td>766</td></tr> </tbody> </table>								Year	Amount	2016	695	2017	694	2018	671	2019	683	2020	709	2021	732	2022	743	2023	766
Year	Amount																								
2016	695																								
2017	694																								
2018	671																								
2019	683																								
2020	709																								
2021	732																								
2022	743																								
2023	766																								

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden						Prognose	Prognose
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
735	734	710	722	752	758	774	797
Bron	COELO						
Omschrijving	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten. 2022 geëxtrapoleerd op gemiddelde ontwikkeling sinds 2014.						
Toelichting	-						

Gemiddelde WOZ waarde						Prognose	Prognose
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
176	180	186	197	208	238	240	261
Bron	COELO						
Omschrijving	De gemiddelde WOZ waarde van woningen in gemeente Noordoostpolder uitgedrukt in duizenden euro's. Het jaar 2022 is geëxtrapoleerd op gemiddelde ontwikkeling sinds 2014.						
Toelichting	-						

Hernieuwbare elektriciteit						Prognose	Prognose																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
237,7	301,7	315,9	320,00	330,00	340,00	350,00	360,00																		
Bron	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor																								
Omschrijving	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa ten opzichte van het verbruik van elektriciteit in gemeente Noordoostpolder uitgedrukt in een percentage. Laatste 3 jaar zijn geëxtrapoleerd op basis van ontwikkeling laatste 2 gemeten jaren.																								
Toelichting	De prognose is dat dit getal gaat stijgen na 2023, omdat er 200ha aan zonneparken vergund is in 2021. De groei van zonnepanelen op daken (vooral grootschalig) neemt af omdat er problemen met de netcapaciteit zijn. Dit wordt ruimschoots gecompenseerd door de zonneparken. De zonneparken zijn nog niet gerealiseerd, dus is er alleen sprake van autonome groei.																								
<table border="1"> <caption>Data for Renewable Electricity Chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>237,7</td></tr> <tr><td>2017</td><td>301,7</td></tr> <tr><td>2018</td><td>315,9</td></tr> <tr><td>2019</td><td>320,00</td></tr> <tr><td>2020</td><td>330,00</td></tr> <tr><td>2021</td><td>340,00</td></tr> <tr><td>2022</td><td>350,00</td></tr> <tr><td>2023</td><td>360,00</td></tr> </tbody> </table>								Year	Percentage	2016	237,7	2017	301,7	2018	315,9	2019	320,00	2020	330,00	2021	340,00	2022	350,00	2023	360,00
Year	Percentage																								
2016	237,7																								
2017	301,7																								
2018	315,9																								
2019	320,00																								
2020	330,00																								
2021	340,00																								
2022	350,00																								
2023	360,00																								

Nieuw gebouwde woningen						Prognose	Prognose																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
3,1	13	14,1	8,4	7,40	10,28	7,60	9,10																		
Bron	BAG/ABF																								
Omschrijving	Het aantal nieuwbouwwoningen in gemeente Noordoostpolder, per 1.000 woningen.																								
Toelichting	-																								
<table border="1"> <caption>Data for New Built Homes Chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Per 1,000</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>3,1</td></tr> <tr><td>2017</td><td>13</td></tr> <tr><td>2018</td><td>14,1</td></tr> <tr><td>2019</td><td>8,4</td></tr> <tr><td>2020</td><td>7,40</td></tr> <tr><td>2021</td><td>10,28</td></tr> <tr><td>2022</td><td>7,60</td></tr> <tr><td>2023</td><td>9,10</td></tr> </tbody> </table>								Year	Per 1,000	2016	3,1	2017	13	2018	14,1	2019	8,4	2020	7,40	2021	10,28	2022	7,60	2023	9,10
Year	Per 1,000																								
2016	3,1																								
2017	13																								
2018	14,1																								
2019	8,4																								
2020	7,40																								
2021	10,28																								
2022	7,60																								
2023	9,10																								

Omvang huishoudelijk afval						Prognose	Prognose																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
186,6	125,8	122,6	121,20	140,00	101,00	105,00	100,00																		
Bron	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval																								
Omschrijving	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval uitgedrukt in kg per inwoner. (cijfers vanaf 2020 betreffen kg fijn + grof huishoudelijk restafval)																								
Toelichting	<p>Waar de hoeveelheid (fijn en grof) restafval in 2020 nog 140 kg/inwoner bedroeg, is deze door de invoering van recycletarief in 2021 sterk gedaald naar 101 kg/inwoner. In 2022 verwachten we (tijdelijk) een lichte stijging doordat luierafval niet meer gescheiden (tezamen met GFT) kan worden aangeboden. We onderzoeken met HVC alternatieve mogelijkheden hiervoor. In 2022 is een hiervoor pilot met luiерcontainers gestart.</p> <p>Gemeentelijke doelstelling is dat er in 2025 nog slechts 60 kg restafval vrijkomt en in 2030 nog slechts 30 kilogram.</p>																								
<table border="1"> <caption>Omvang huishoudelijk afval (kg/inwoner)</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>2016</th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Waarde</td> <td>186,6</td> <td>125,8</td> <td>122,6</td> <td>121,20</td> <td>140,00</td> <td>101,00</td> <td>105,00</td> <td>100,00</td> </tr> </tbody> </table>								Jaar	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Waarde	186,6	125,8	122,6	121,20	140,00	101,00	105,00	100,00
Jaar	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																	
Waarde	186,6	125,8	122,6	121,20	140,00	101,00	105,00	100,00																	

Verwijzingen Halt						Prognose	Prognose																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
211	225	194	76	81	80	75	85																		
Bron	Halt, waarstaatjegemeente.nl																								
Omschrijving	Het aantal jongeren met een verwijzing naar Halt, per 10.000 jongeren in de leeftijd van 12-17 jaar.																								
Toelichting	Cijfers van waarstaatjegemeente.nl																								
<table border="1"> <caption>Verwijzingen Halt (per 10.000 jongeren)</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>2016</th> <th>2017</th> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Waarde</td> <td>211</td> <td>225</td> <td>194</td> <td>76</td> <td>81</td> <td>80</td> <td>75</td> <td>85</td> </tr> </tbody> </table>								Jaar	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Waarde	211	225	194	76	81	80	75	85
Jaar	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																	
Waarde	211	225	194	76	81	80	75	85																	

Wat zijn de lasten?

Lasten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2021	2022	2023	2024	2025	2026
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2.807	3.176	3.537	3.643	3.749	3.855
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.214	1.366	1.552	1.573	1.479	1.500
2.1	Verkeer en vervoer	7.984	8.640	8.607	8.615	8.618	8.630
2.2	Parkeren	52	50	52	52	52	52
2.4	Economische havens en waterwegen	294	375	336	335	341	341
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	14.061	3.106	3.327	3.296	3.246	3.246
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.265	4.566	4.585	4.549	4.549	4.525
7.2	Riolering	2.141	2.221	2.246	2.251	2.251	1.999
7.3	Afval	4.468	5.200	5.690	5.876	5.877	5.852
7.4	Milieubeheer	1.928	2.203	2.054	2.091	2.030	2.012
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	521	522	526	526	526	524
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.500	1.509	1.739	1.739	1.739	1.739
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	20.510	5.233	5.529	5.502	5.451	5.451
8.3	Wonen en bouwen	3.183	2.833	3.342	3.392	3.342	3.441
Totale lasten		64.928	41.001	43.121	43.439	43.249	43.167

Wat zijn de baten?

Baten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2021	2022	2023	2024	2025	2026
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1	-	-	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	80	23	24	24	24	24
2.1	Verkeer en vervoer	547	423	305	305	305	305
2.4	Economische havens en waterwegen	-	-	-	-	-	-
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	15.428	3.102	3.326	3.295	3.244	3.244
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	123	11	12	12	12	12
7.2	Riolering	3.244	3.304	3.366	3.383	3.383	3.049
7.3	Afval	6.430	6.602	7.762	7.948	7.949	7.925
7.4	Milieubeheer	72	72	60	60	60	-
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	500	510	536	536	536	534
8.1	Ruimte en leefomgeving	547	181	186	186	186	186
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	23.511	5.233	5.529	5.502	5.451	5.451
8.3	Wonen en bouwen	2.644	946	983	983	983	983
Totale baten		53.128	20.406	22.088	22.233	22.133	21.712

Programma 2 – Sociale Leefbaarheid

Programma omschrijving

Dit programma gaat over onderwijs, sport, cultuur en cultureel erfgoed. Het gaat ook over het project Voorzien in Vastgoed (VIV)

Programma doelstelling

We vinden het belangrijk dat alle inwoners van Noordoostpolder zich kunnen blijven ontwikkelen, zowel tijdens als na hun schoolperiode en ruimte voelen om keuzes te maken hoe zij hun (vrije-) tijd inrichten.

Portefeuillehouder	Portefeuille
Roger de Groot	UNESCO siteholderschap
Sacha Werkman	Voorzien in Vastgoed
Linda Verduin	Recreatie en toerisme Onderwijs Taalbeleid Project VO Campus
Thomas Gillissen	Sport & bewegen Project Bosbad
Toon van Steen	Kunst, Cultuur & erfgoed (inclusief cultuurhuisvesting en Werelderfgoed Schokland)

Wat zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen?

Stijgende bouwkosten

De afgelopen periode hebben we te maken met een harde stijging van loon- en prijsontwikkelingen. Dit heeft een grote neerslag op bouwprojecten. Hierbij zien we stijgingen van 30% in bouwkosten over de afgelopen jaren. Door inflatie en schaarste van de grondstoffen is het ongewis hoe de prijzen verder ontwikkelen, dit is een grote onzekerheid voor de bouwprojecten die in ViV opgenomen zijn.

Verduurzamen maatschappelijk vastgoed

Door de energiecrisis zien we een verdergaande urgentie om maatschappelijk vastgoed te verduurzamen. Voor nieuwe gebouwen geldt de ENG-norm (energie neutraal gebouw) maar ook de vraag om bestaande gebouwen te verduurzamen. Dit vertaalt zich onder andere in regelingen vanuit het Rijk die hiertoe worden opengesteld. Het is zaak gebruik te maken van deze regelingen en te koppelen aan de projecten die al in ViV staan of bij het onderhoud van ons maatschappelijk vastgoed.

Effecten Coronacrisis op onderwijs

Door de (gedeeltelijke) schoolsluitingen tijdens de Coronacrisis is de focus vanuit het onderwijs met name gelegd op het onderwijzen van de cognitieve basisvaardigheden. Dit heeft voor groepen leerlingen en studenten positieve effecten gehad, er zijn namelijk minder zorgen over cognitieve achterstanden dan aan het begin van de pandemie verwacht werd. Aandacht is nodig voor de sociaal-maatschappelijke en sociaal-emotionele vaardigheden van leerlingen, die vanwege alle beperkende maatregelen minder aandacht kregen. De zorgen om de cognitieve en de sociaal-emotionele ontwikkeling zijn met name groot voor leerlingen en studenten met een extra ondersteuningsbehoefte.

Regeerakkoord en effecten op kinderopvang

In het Regeerakkoord 2021-2025 is opgenomen dat het Rijk het aantrekkelijker wil maken voor ouders om werk en zorg te combineren. Er wordt voor 2024 toegewerkt naar een verhoging van de vergoeding voor kinderopvang tot 95% voor werkende ouders. Dit kan resulteren in meer vraag naar reguliere kinderopvang en heeft effect op de balans tussen de vraag en aanbod van deze partijen.

Aandacht voor leefstijl en meer bewegen blijft nodig

Het percentage inwoners van Noordoostpolder dat voldoende beweegt neemt af en daarnaast is een toename te zien in het percentage inwoners met overgewicht, vooral bij volwassenen. De Coronapandemie heeft hier ook een negatief effect opgehad omdat minder en in sommige periodes zelfs helemaal niet georganiseerd gesport kon worden. Een ander nadelig effect van de pandemie is ook terug te zien in de vitaliteit van de verenigingen, ze zien aan een daling van ledenaantallen en meer druk op het vrijwilligersbestand. Daarentegen sporten en bewegen meer mensen ongeorganiseerd, zoals fietsen, wandelen of hardlopen in de openbare ruimte.

Aandacht voor motorische vaardigheden van kinderen blijft nodig

Tegenwoordig wordt minder buiten gespeeld dan voorgaande jaren. Er is een toename te zien in passieve vrijetijdsbesteding, zoals gamen, computergebruik en sociale media.

Effecten Coronacrisis op culturele sector

De cultuursector is hard getroffen door de beperkende maatregelen die genomen moesten worden als gevolg van COVID. Naar verwachting kan het nog een aantal jaren duren voor deze sector weer terug is op het niveau van voor de crisis. Het blijkt vooral een opgave te zijn om bezoekers van voorstellingen, concerten en tentoonstellingen terug te krijgen op het oude niveau.

De amateurkunstsector is ook hard geraakt en moeten extra inzetten om leden, bestuur, deelnemers en vrijwilligers betrokken te houden.

Reguliere bedrijfsvoering

Uitvoering Voorzien in Vastgoed

Bouwen, aanpassen of uitbreiden van onderwijsgebouwen, binnensportaccommodaties, brandweerkazernes en ontmoetingsfuncties zoals opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Voorzien in Vastgoed 2018-2029.

Beheren gemeentelijk voorzieningen

De gemeente beheert sporthallen, gymzalen, sportvelden, buurthuizen en culturele gebouwen. Dit betekent onderhoud en verhuur ervan.

Om logistiek rond onderwijslocaties nog meer te stroomlijnen en nog doelmatiger in te richten, wordt de applicatie Onderwijsloket in 2023 geïmplementeerd.

Lokaal onderwijsbeleid

Samen met de lokale onderwijsaanbieders geven we vorm en inhoud aan het lokale onderwijsbeleid. Dit doen we onder de noemer van de Lokale Educatieve Agenda (LEA).

Zorgen voor leerlingenvervoer

Wij zorgen dat leerlingen die door een beperking niet zelfstandig naar school kunnen reizen, van en naar school worden vervoerd. Dit is een wettelijke taak.

Handhaven en toezien op leerplicht en voorkomen voortijdig schoolverlaten

Kinderen gaan naar school. Dat is een wettelijke verplichting. Als gemeente stimuleren en controleren wij dat. Zo bevorderen we dat leerlingen een startkwalificatie halen.

Subsidiering peuteropvang en voorschoolse educatie

Ter voorbereiding op de basisschool stimuleren wij peuteropvang voor kinderen van 2 tot 4 jaar. Hierbij is de groep peuters met een taal en/of ontwikkelingsachterstand een groep die recht heeft op

meer aanbod om de achterstanden te verhelpen. Daarbij stimuleren wij de doorgaande lijn van voorschools aanbod naar het basisonderwijs en voortgezet onderwijs.

Beheren van gemeentelijke sportvoorzieningen

We beheren voorzieningen zoals sporthallen, gymzalen, zwembad en sportvelden. Dit betekent onderhoud en verhuur ervan. Exploitatie en beheer werken we uit in meerjarige onderhoudsplannen.

Ondersteunen en stimuleren van recreatieve sportbeoefening

We werken samen met sportverenigingen aan hun vitaliteit en we stimuleren het bewegen van onze inwoners. Dat doen we door het verstrekken van incidentele subsidies voor sportinitiatieven of sportevenementen. Door de Meedoenregeling is sportdeelname voor alle kinderen mogelijk.

Subsidies verstrekken voor culturele activiteiten

Wij verstrekken subsidie aan het Cultuurbedrijf voor podiumkunsten, talentontwikkeling, kunstzinnige vorming en cultuureducatie. Daarnaast verstrekken wij subsidie aan de bibliotheek, poppodium en de lokale omroep. Ook bevorderen wij, via subsidies, activiteiten die een cultureel visitekaartje voor de gemeente Noordoostpolder vormen.

Activiteiten om erfgoed in gemeente te behouden

We zetten in op activiteiten die het erfgoed in Noordoostpolder behouden. De Erfgoednota, Kerkervisie en de gemeentelijke monumentenlijst zijn hierbij een vertrekpunt. Verder hebben we aandacht voor initiatieven die kennis over het erfgoed in Noordoostpolder verbeteren.

Siteholderschap Werelderfgoed Schokland en omgeving

Wij zijn siteholder van Werelderfgoed Schokland. In die rol zorgen wij voor afstemming met alle gebiedspartners in de gebiedscommissie en in de siteholdersgroep. Samen met hen voeren wij het Managementplan 2020-2025. Daarnaast zorgen wij voor afstemming met UNESCO en met de andere werelderfgoederen in de stichting Werelderfgoed Nederland. In 2023 leveren de verplichte zes jaarlijkse Periodic Report aan over de stand van het werelderfgoed aan UNESCO aan.

Project Integrale Gebiedsontwikkeling Werelderfgoed Schokland

Integrale Gebiedsontwikkeling Werelderfgoed Schokland gaat met name over 2 onderdelen: Nieuwe Natuur Schokland en een nieuw Werelderfgoedcentrum. In 2023 worden verdere stappen gezet richting realisatie. Deze stappen zijn opgenomen in de speerpunten.

Beleidsreferentie

- [Uitvoeringsprogramma Voorzien in Vastgoed 2018-2029](#)
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Noordoostpolder 2018-2029](#)
- [Raadsbesluit VO-Campus \(juni 2021\)](#)
- [Raadsbesluit Zwembad Bosbad \(mei 2020\)](#)
- [Verordening leerlingenvervoer gemeente Noordoostpolder \(2015\)](#)
- [Subsidieregeling peuteropvang gemeente Noordoostpolder \(2022\)](#)
- [Kadernotitie Sport en Bewegen \(2021\)](#)
- [Cultuuragenda gemeente Noordoostpolder 2020](#)
- [Managementplan Werelderfgoed Schokland en omgeving 2020-2025](#)
- [Erfgoednota gemeente Noordoostpolder 2013](#)
- [Integrale Gebiedsontwikkeling Werelderfgoed Schokland \(2017\)](#)

Verbonden partijen

-

Wat zijn onze ambities?

1. Een bruisend Noordoostpolder

Omschrijving

De Noordoostpolder ontwikkelt zich tot een bruisend gebied waar genoeg te beleven is voor jong en oud. Er komen meer mogelijkheden voor (nacht)horeca, evenementen, cultuur en andere recreatieve activiteiten. Daarnaast gaan we door met het vertellen van de ontstaansgeschiedenis van de Noordoostpolder. Dat is een uniek verhaal waar we trots op zijn. Dat verdient ruimte.

Wat gaan we in 2023 hiervoor doen?

1.1 Meer mogelijkheden voor culturele activiteiten

Door het verstrekken van incidentele subsidies bevorderen we amateurkunst, talent ontwikkeling, actieve en passieve cultuurparticipatie door ouderen (65+) en activiteiten die een cultureel visitekaartje voor de gemeente Noordoostpolder vormen. In 2023 werken we de plannen uit voor de cultuurhuisvesting in Emmeloord.

1.2 Een vaste plek voor het verhaal van Noordoostpolder

De ontstaansgeschiedenis van de Noordoostpolder is bijzonder en is het waard om verteld te worden. Een ruimte om ons verhaal te vertellen verdient een plek in Noordoostpolder, laagdrempelig en toegankelijk. Hierbij betrekken we het Cultuur Historisch Centrum.

1.3 We beschermen het werelderfgoed en vertellen het verhaal van Schokland

We gaan verder met de planvorming voor een nieuw Werelderfgoedcentrum, die de nieuwe uitvalbasis zal worden voor een bezoek aan Schokland. Er zal gewerkt worden aan een ontwerp voor een centrum op de hiervoor verworven kavel aan de Schokkerringweg op het eiland en een nieuwe Businesscase worden opgesteld.

Voor het project Nieuwe Natuur Schokland zal op basis van een inrichtingsplan een bestemmingsplanwijziging voorgesteld worden. Door het omvormen naar natuur ten zuiden van Schokland kunnen we de archeologische schatten en daarmee het unieke werelderfgoed goed beschermen.

1.4 We ontwikkelen cultuuricoon Nagele

In Nagele stimuleren we een goede afstemming tussen meerdere ontwikkelingen, zoals vernieuwing van Museum Nagele en 't Rietveld, een samenhangend plan om bezoekers te verwelkomen, een goede toekomst voor de scholen en woningbouw. Dit doen we onder andere door de pilot aardgasvrije wijken te ondersteunen. Door middel van de Erfgoeddeal stemmen we de verschillende onderdelen met elkaar af. Doel is daarbij het dorp aantrekkelijker te maken voor bezoekers en Nagele als cultuuricoon op de kaart te zetten.

Wat zijn onze ambities?

2. Meedoen in de samenleving

Omschrijving

Ons doel is een samenleving waarin iedereen meedoet en zelfstandig is.

Wat gaan we in 2023 hiervoor doen?

2.1 We zetten in op preventie vanuit het Lokaal Sport- en Bewegakkoord

We werken samen met het onderwijs en sportaanbieders aan een naschools activiteiten aanbod. Hierbij sluiten we aan op activiteiten uit het Lokaal Preventieakkoord. Sport en bewegen is hierbij een belangrijk onderdeel. We stimuleren de uitvoering van pilot 'de natte gymles' door zwembad het Bosbad. We zoeken verbinding met de activiteiten uit het Lokaal Preventieakkoord, waarin een gezonde leefomgeving een belangrijk uitgangspunt is. Voor het creëren van een gezonde leefomgeving rondom scholen is voor de jaren 2023 t/m 2026 een bedrag van € 50.000 per jaar beschikbaar.

2.2 Meer sporten en bewegen in de openbare ruimte

We dagen wijken en dorpen uit om met voorstellen te komen die sport en bewegen in de openbare ruimte stimuleren. Een pumptrackbaan kan een van deze voorstellen zijn. De voorstellen, inclusief budgetvoorstellen, worden voorafgaand aan de bespreking van de Perspectiefnota 2024-2027 gepresenteerd.

2.3 Uitvoeren project Renovatie en verbouw Bosbad

We verwachten in het voorjaar de aanbesteding voor een aannemer op basis van een definitief ontwerp te kunnen afronden. Start bouw is medio 2023 voorzien. De renovatie en verbouw gaat 2 jaar duren.

2.4 We voeren het taalplan uit

We zorgen dat het taalaanbod toegankelijk is voor inwoners die het nodig hebben door te stimuleren dat taalaanbieders en het Sociaal Loket samenwerken met het Taalpunt. We willen mensen die moeite hebben met lezen en schrijven vroegtijdig bereiken door het organiseren van cursussen 'signaleren' voor medewerkers zorg en welzijn, huisartsen, praktijkondersteuners en andere betrokkenen en door samen te werken in regio Flevoland.

Wat zijn onze ambities?

3. Een aantrekkelijk onderwijsaanbod

Omschrijving

We zijn trots op ons brede en aantrekkelijke onderwijsaanbod in de Noordoostpolder. Dat willen we behouden en waar nodig versterken. Onderwijs is de basis voor werk en voor meedoen in de samenleving. Gezien de daling van het aantal leerlingen in het onderwijs kiezen we voor passende en efficiënte investeringen in de onderwijshuisvesting. Met in ieder geval één school per dorp, in een gezonde leefomgeving.

Wat gaan we in 2023 hiervoor doen?

3.1 We geven uitvoering Nationaal Programma Onderwijs (NPO) om corona-effecten weg te werken

Vanuit het Rijk hebben we geld ontvangen voor de uitvoering van het NPO. Deze middelen zetten we in voor de doelgroep die de grootste achterstanden hebben opgelopen en die het meest gebaat zijn bij ondersteuning. De middelen zijn tot medio 2025 beschikbaar. Deze besteding doen we in overleg met de ketenpartners en in afstemming met de 'Gelijke Kansen Alliantie.'

3.2 We onderzoeken wat de effecten zijn van het besluit uit het regeerakkoord omtrent kinderopvang. Dit in relatie tot de vraag en het aanbod die er in onze gemeente is.

We zetten in op capaciteit en kwaliteit van kinderopvang die past bij de vraag.

3.3 We dragen zorgen voor passende onderwijshuisvesting

We werken verder aan het verbeteren van onze onderwijshuisvesting zoals opgenomen in het Uitvoeringsprogramma VIV. De plannen voor de basisscholen in Marknesse, de renovatie van basisschool Roderick van Voorst in Emmeloord en nieuwbouw voor een nieuwe school in Emmelhage worden in 2023 verder uitgewerkt. Voor een nieuwe school in Emmelhage wordt rekening gehouden met een investering van € 6 mln.

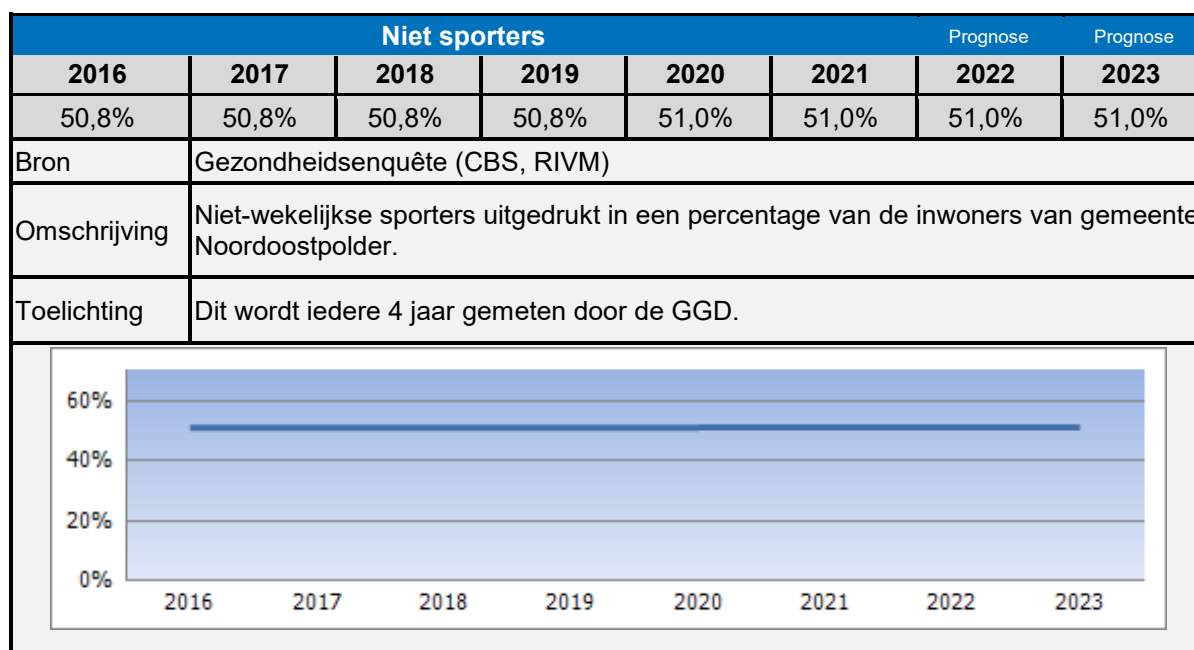
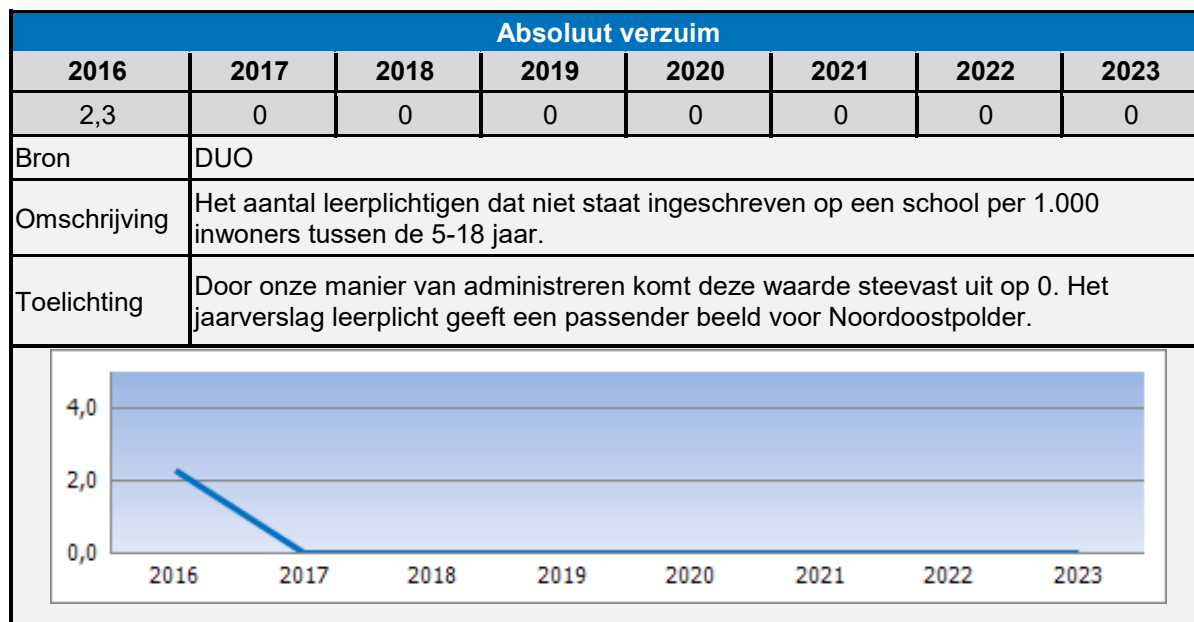
3.4 We werken verder aan de VO-Campus

We werken samen met de betrokken schoolbesturen aan een definitief ontwerp voor de VO-Campus. Deze zal naar verwachting eind 2023 gereed zijn voor het selecteren van een aannemer. Verwachte bouw start medio 2024 en duurt ruim twee jaar.

Verplichte indicatoren

Om een éénduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en om gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren opgenomen.

Per indicator worden realisatiewaarden weergegeven. De bron van deze waarden zijn per indicator vermeld. Voor de jaren 2022 en 2023 zijn streefwaarden opgenomen.

Relatief verzuim						Prognose	Prognose
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
80	78	86	84	58	62	40	40
Bron	DUO						
Omschrijving	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners tussen de 5-18 jaar. Cijfers 2021 gaan over schooljaar 2020-2021.						
Toelichting	Doordat de cijfers de afgelopen jaren fluctueren, is een voorspelling voor 2023 praktisch onmogelijk.						

Jaar	Relatief verzuim
2016	80
2017	78
2018	86
2019	84
2020	58
2021	62
2022	40
2023	40

Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)						Prognose	Prognose
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1,70%	1,90%	1,80%	1,90%	1,30%	1,90%	1,00%	1,00%
Bron	Ingrado						
Omschrijving	Het percentage van het totaal aantal leerlingen tussen de 12 - 23 jaar dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat uitgedrukt in het percentage deelnemers VO en MBO.						
Toelichting	Doordat de cijfers de afgelopen jaren fluctueren, is een voorspelling voor 2023 praktisch onmogelijk.						

Jaar	Percentage
2016	1,70%
2017	1,90%
2018	1,80%
2019	1,90%
2020	1,30%
2021	1,90%
2022	1,00%
2023	1,00%

Wat zijn de lasten?

Lasten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2021	2022	2023	2024	2025	2026
4.2	Onderwijshuisvesting	3.067	3.184	3.236	3.308	3.791	4.312
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.129	3.553	3.857	3.819	3.824	3.824
5.1	Sportbeleid en activering	361	323	361	361	361	361
5.2	Sportaccommodaties	3.354	3.019	3.294	3.852	3.906	3.894
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.640	2.592	2.697	2.669	2.642	2.642
5.4	Musea	362	337	308	308	308	308
5.5	Cultureel erfgoed	241	377	435	435	435	435
5.6	Media	1.173	1.236	1.237	1.224	1.210	1.210
Totale lasten		14.328	14.622	15.424	15.977	16.476	16.986

Wat zijn de baten?

Baten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2021	2022	2023	2024	2025	2026
4.2	Onderwijshuisvesting	97	113	121	125	125	125
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.008	1.795	1.930	1.930	1.930	1.930
5.1	Sportbeleid en activering	78	-	-	-	-	-
5.2	Sportaccommodaties	819	582	681	738	738	738
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	53	55	56	56	56	56
5.4	Musea	35	36	37	37	37	37
5.5	Cultureel erfgoed	34	33	33	33	33	33
5.6	Media	-	-	-	-	-	-
Totale baten		3.125	2.613	2.858	2.920	2.920	2.920

Programma 3 – Economische ontwikkeling

Programma omschrijving

Dit programma gaat over onze betrokkenheid bij economische ontwikkeling, werkgelegenheid en recreatie & toerisme.

Programma doelstelling

Behoud divers aanbod van werkgelegenheid, mensen naar vermogen aan het werk en meer (toeristische) bestedingen in Noordoostpolder.

Portefeuillehouder	Portefeuille
Roger de Groot	Public affairs & (Inter)regionale betrekkingen (waaronder lobby Lelylijn, N50) Gebiedsmarketing
Linda Verduin	Economie en bedrijvigheid Markten Project Waterloopbos/MITC/RDW

Wat zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen?

Onzekere tijden

Op dit moment is er veel onzekerheid bij bedrijven. Naast de effecten van corona, hebben we ook te maken met de stikstofcrisis, de gevolgen van de oorlog in Oekraïne, met de daarbij behorende handelsbeperkingen en de toenemende kosten voor energie waardoor ook grondstoffen duurder worden. Als gemeente kunnen we dit niet oplossen. Het betekent wel dat de ondernemers meer in het hier en nu leven. Daardoor zijn ze minder geneigd te investeren in een nieuw pand, duurzaamheidsmaatregelen of opleidingen voor hun medewerkers.

Stroomvoorziening en beschikbare ruimte

Het elektriciteitsnetwerk is overbelast, wat direct gevolgen heeft voor bedrijven met nieuwbouwplannen of uitbreidingsbehoefte. Daarbij komt dat ruimte niet langer vanzelfsprekend is. Oudere gebieden kampen hier al langer mee, maar ook in Noordoostpolder moeten we zuinig zijn op onze ruimte. We kiezen voor kwalitatieve uitbreiding, die past in onze samenleving.

Brede Welvaart

De focus op economie is langzamerhand aan het veranderen. Van een eenzijdige blik op groei (in omzet en werkgelegenheid) verandert dat naar een focus op Brede Welvaart. Niet alleen bij de overheid, maar ook bij ondernemers zelf. Daarbij wordt kwaliteit belangrijker dan kwantiteit: bedrijven worden nog meer echt onderdeel van samenleving. Waarin bedrijvigheid belangrijk is, maar ook dat je je werknemers vast kunt houden door een prettige, toekomstbestendige leefomgeving. Waar plaats is voor wonen, cultuur, natuur en recreatie.

Arbeidsmarkt

De huidige krapte op de arbeidsmarkt zal toenemen. Vooral als het gaat om gekwalificeerd personeel in de zorg, en de extra vraag naar technische vakmensen. Daarnaast zijn er door het afvlakken van de bevolkingsgroei in absolute zin minder jongeren en wordt de instroom in het onderwijs en vervolgens op de arbeidsmarkt kleiner.

Dat betekent dat een Leven Lang Ontwikkelen nog belangrijker wordt. Door ontwikkelingen in de digitalisering en robotisering is het belangrijk om te investeren in het bij- en omscholen van medewerkers. Voor de Noordoostpolder is dit een extra uitdaging, omdat we hier relatief veel laaggeletterden hebben. Het gaat om 20% van de beroepsbevolking. Het is aan ons als de gemeente om de instrumenten die daarvoor zijn bij de ondernemers en juist bij die laaggeletterden

onder de aandacht te brengen. Het gaat dan o.a. om de Human Capital Agenda Regio Zwolle en het landelijke STAP-budget.

Participeren op de arbeidsmarkt

De krapte van de arbeidsmarkt biedt ook perspectief. Inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt vinden sneller een baan en steeds meer (buitengewone) werkgevers staan open voor deze doelgroep. De veranderingen op de arbeidsmarkt betekent ook dat de instroom en doorstroom van uit de WW laag is. Inwoners die wel een beroep doen op een bijstandsuitkering, hebben ook vaker een grotere afstand tot de arbeidsmarkt.

Meeliften op groei binnenlands toerisme

Het binnenlands toerisme groeit. Mensen verblijven vaker, korter en luxer in eigen land. De focus ligt ook hier meer op kwaliteit dan op kwantiteit. Als gemeente kunnen we nieuwe initiatieven blijven faciliteren. Daarnaast willen we het huidige recreatieve aanbod met elkaar verbinden om zo bezoekers te verleiden tot een langer verblijf en meer bestedingen.

Reguliere bedrijfsvoering

Hoogwaardig accountmanagement en gerichte acquisitie

De bestaande bedrijven in Noordoostpolder zijn verantwoordelijk voor een belangrijk deel van de economische ontwikkeling. De accountmanagers van de gemeente zijn hét aanspreekpunt voor de ondernemers bij de verwezenlijking van hun ambities. Zij adviseren, verbinden, verkopen en stimuleren.

Ook voor nieuwe bedrijven die passen binnen het profiel van de gemeente ligt de rode loper uit. Via netwerken en onze clusterorganisaties (zoals Innovatiecluster Noordoostpolder, Stichting Nieuwland en het Agrofoodcluster) komen we in contact met ondernemers die Noordoostpolder interessant vinden. De focus ligt op de sterke sectoren in onze gemeente: Agro & Food (en dan vooral smart farming en de verwerkende bedrijven), maakindustrie en zorg. Met de verdere ontwikkeling van het MITC voegen we daar bedrijven op het gebied van smart mobility aan toe.

Stimuleren dat inwoners een baan vinden en houden

Het is van belang bestaande structuren te versterken waardoor het matchen van vraag en aanbod zo optimaal mogelijk is gefaciliteerd. Er zijn veel mogelijkheden voor inwoners die klaar zijn voor de arbeidsmarkt, deze mogelijkheden zijn vindbaar en toegankelijk voor alle inwoners. Omdat de afstand tot de arbeidsmarkt en andere problematieken vaker een rol spelen, is een integrale afstemming tussen partijen belangrijk. Het belang van scholing en goede samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs en andere partijen groeit, met name voor kwetsbare doelgroepen zoals mensen zonder startkwalificatie, werkende armen en arbeidsmigranten.

In het kader van de nieuwe wet inburgering is participeren op de arbeidsmarkt een belangrijk doel. We bieden asielstatushouders een duaal traject aan in samenwerking met het onderwijs. Werk en het leren van de taal wordt gecombineerd. Daarbij wordt taal in praktijk toegepast op de werkvloer.

Recreatieondernemers stimuleren om samen te werken

Wij blijven onze meest belangrijke trekkers positioneren, zowel nationaal als internationaal. Dat zijn bijvoorbeeld Werelderfgoed Schokland, Waterloopbos, Kuinderbos, tulpenroute en de Orchideeënhoeve. We nemen onze rol als overheid om initiatieven en ondernemers aan elkaar te verbinden. Waarbij ook kleinere ondernemers kunnen aanhaken en meeprofiten.

Gebiedsmarketing

Het Strategisch Marketing Plan krijgt nog meer een gezicht in de marketingorganisatie. Vanuit dit programma werken we mee aan de profilering van Noordoostpolder op het gebied van wonen, werken en recreëren.

Regionale samenwerking

Regionale samenwerking draagt voor dit programma bij aan een aantal ambities. Bijvoorbeeld met het Ontwikkelingsfonds Regio Zwolle en het vormgeven aan een circulaire economie. Nu ook Provincie Flevoland actief meedraait in Regio Zwolle ontstaan er nog meer mogelijkheden voor onze inwoners

en ondernemers. Samenwerken gebeurt op verschillende niveaus: in Noordelijk Flevoland, in DUN-verband, binnen de provincie en in verschillende samenstellingen binnen Regio Zwolle.

Beleidsreferentie

- [Visie werklocaties Noordelijk Flevoland \(2018-2022\)](#)
- [Sociaal Economisch Beleid \(2020-2024\)](#)
- [Structuurvisie \(2025\)](#)
- [Deelplan Participatie \(2021\)](#)
- [Beleidsplan sociaal domein \(2021\)](#)
- [Nota Toeristische Verblijfsaccommodaties \(2013\)](#)
- [Strategisch Marketing Plan \(2021\)](#)

Verbonden partijen

GR IJsselmeergroep
WerkCorporatie B.V.

Wat zijn onze ambities?

1. Een bruisend Noordoostpolder

Omschrijving

De Noordoostpolder ontwikkelt zich tot een bruisend gebied waar ondernemers zich graag vestigen en waar genoeg te beleven is voor jong en oud. We blijven ons inspannen om ondernemers ruimte te geven. Er komen meer mogelijkheden voor (nacht)horeca, evenementen, cultuur en andere recreatieve activiteiten. Daarnaast gaan we door met het vertellen van de ontstaansgeschiedenis van de Noordoostpolder. Dat is een uniek verhaal waar we trots op zijn. Dat verdient ruimte.

Wat gaan we in 2023 hiervoor doen?

1.1 We bieden ruimte aan nieuwe initiatieven

We stimuleren initiatieven om horeca, evenementen en andere recreatieve activiteiten in de Noordoostpolder te ontwikkelen. In 2023 werken we eraan om randvoorwaarden voor initiatieven, zoals ruimtelijke inpassing, in de omgevingsvisie te borgen. In 2023 faciliteren we meer structurele samenwerking binnen de recreatiesector.

1.2 We spannen ons in om onnodige regels en beperkingen weg te nemen

Daar waar ondernemers belemmerd worden door onnodige regels en beperkingen, bespreken we of die belemmeringen weggenomen kunnen worden.

1.3 We dragen actief het merk 'Gemaakt in dé Noordoostpolder' uit

We zijn actief partner binnen de gebiedsmarketing van de Noordoostpolder. We spelen een actieve rol in het uitdragen van het merk 'Gemaakt in dé Noordoostpolder'. Waar mogelijk haken we aan in onze eigen communicatiekanalen en -uitingen. We sporen ondernemers en inwoners aan het merk te omarmen en actief uit te dragen. We verbinden partijen en werken continu aan de uitbreiding van de tools in de toolbox op www.gemaaktindenooostpolder.nl.

1.4 We creëren ruimte voor bedrijven

We stimuleren kwalitatieve werkgelegenheid. Voor nieuwe en groeiende bedrijven creëren we passende locaties waar bedrijven zich graag vestigen. We gaan in gesprek met de dorpen over ontwikkeling van de bedrijventerreinen. We verbinden bedrijven en onderwijs in clusters. We stellen een nieuwe visie op werklocaties op, die samen met de visie op Detailhandelsstructuur zal landen in de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.

1.5 We zijn aantrekkelijk voor recreanten en toeristen

We stimuleren meer samenwerking en synergie in de vrijetijdssector door oprichting van een vrijetijdscluster. Het gezamenlijke doel is langer verblijf en meer bestedingen door bezoekers, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van arrangementen. We maken het verhaal van de Noordoostpolder zichtbaar en beleefbaar voor inwoners en bezoekers. In 2023 inventariseren we bijzondere plekken in de Noordoostpolder die meer zichtbare aandacht en beleving verdienen. We spannen ons in voor een aantrekkelijk verblijfsgebied met een breed recreatief aanbod voor diverse doelgroepen. We stimuleren nieuwe initiatieven zoals een klimbos of waterrecreatie. We zorgen voor goede verbindingen en aantrekkelijke routes, ook over de gemeentegrenzen. Ook digitaal zorgen we voor goede vindbaarheid van ons brede recreatieve aanbod.

Wat zijn onze ambities?

2. Duurzamer, groener en schoner

Omschrijving

We gaan door met verduurzaming. Dat doen we samen met onze inwoners en ondernemers. Ons uitgangspunt is 'haalbaar en betaalbaar voor iedereen'. We zien een toekomst voor waterstof als kans om de agrarische sector verder te verduurzamen.

Wat gaan we in 2023 hiervoor doen?

2.1 We gaan samen met ondernemers door met verduurzaming

We benutten kansen voor verduurzaming van bedrijven (incl. agrarische bedrijven) en bedrijventerreinen. En bieden ruimte voor pilots en experimenten. Zo onderzoeken we voor bedrijventerrein De Munt B samen met ondernemers en Liander de mogelijkheden van gezamenlijke elektriciteitsopwekking, -gebruik en -opslag. Bij de uitgifte van nieuwe bedrijfskavels is een duurzame en klimaatbestendige inrichting vanzelfsprekend.

Wat zijn onze ambities?

3. Meedoen in de samenleving

Omschrijving

Zorg in de Noordoostpolder blijft beschikbaar, bereikbaar en betaalbaar. We sluiten aan op wat onze inwoners nodig hebben. Door te werken met 'positieve gezondheid' kijken we naar wat mensen kunnen in plaats van naar hun beperkingen. We geven onze partners ruimte door te werken vanuit vertrouwen en zorg op maat. Ons doel is een samenleving waarin iedereen meedoet en zelfstandig is.

Wat gaan we in 2023 hiervoor doen?

3.1 We hebben aandacht voor werk en inkomen

Werk is de motor naar zelfstandigheid. Het zorgt voor verbinding met de samenleving en voor inkomen. Wij stimuleren inwoners om te gaan werken. In 2023 zetten we ons in voor een duurzame match tussen werknemer en werkgever. Zo voorkomen we dat inwoners (weer) uitvallen en een beroep moeten doen op de bijstand. Dit doen we door korte lijnen te houden in de samenwerking met het onderwijs en (buitengewoon) werkgevers.

3.2 We bieden passende inburgeringstrajecten

Wij voeren de Wet Inburgering uit en laten nieuwkomers integreren via een duale leerroute waarin taal en participatie voorop staan.

Wat zijn onze ambities?

4. Een aantrekkelijk onderwijsaanbod

Omschrijving

We zijn trots op ons brede en aantrekkelijke onderwijsaanbod in de Noordoostpolder. Dat willen we behouden en waar nodig versterken. Onderwijs is de basis voor werk en voor meedoen in de samenleving. Een breed aanbod en een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt vinden we daarom belangrijk.

Wat gaan we in 2023 hiervoor doen?

4.1 We bieden een breed beroepsgericht onderwijsaanbod

We streven naar een zo breed mogelijk aanbod van vervolgopleidingen binnen de Noordoostpolder die passend is bij het regionale beroepsaanbod. We onderzoeken welke verbindingen er mogelijk zijn tussen het hoger onderwijs en de lokale en regionale arbeidsmarkt en versterken de samenwerking tussen 3 O's (onderwijs, ondernemers en overheid).

4.2 We stimuleren een goede aansluiting op de arbeidsmarkt

We willen een goede aansluiting realiseren en voldoende aanbod hebben van stages en opleidingsmogelijkheden. Daarvoor is een goede samenwerking tussen onderwijs en lokale werkgevers belangrijk. De gemeente bouwt in 2023 mee aan meer efficiënte overlegstructuren op alle niveaus (bestuurlijk, tactisch en operationeel).

4.3 We ontwikkelen beleid op Leven Lang Ontwikkelen

Een nieuwe adviseur onderwijs-arbeidsmarkt gaat in 2023 aan de slag met passende en flexibele aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Dat is voor werkgevers en werknemers cruciaal in de aanhoudende krappe en veranderende arbeidsmarkt. Hiermee dragen we bij aan het arbeidsfit houden van onze inwoners en voorzien we onze lokale arbeidsmarkt van voldoende en passend personeel.

Wat zijn onze ambities?

5. Dienstverlening voor iedereen

Omschrijving

De gemeente is er voor haar inwoners en ondernemers. We stemmen onze dienstverlening op hen af. Transparant en toegankelijk zijn de kernwoorden. Zowel digitaal als fysiek. De informatie naar inwoners en ondernemers is duidelijk en we delen het proactief.

Wat gaan we in 2023 hiervoor doen?

5.1 We verlenen dienstverlening in de volle breedte van het bedrijfsleven; grote bedrijven, MKB, zzp'ers, starters

We blijven ervoor zorgen dat ondernemers makkelijk contact met ons leggen. We zorgen dat zij snel bij het juiste aanspreekpunt terecht komen en denken met hen mee.

Door onze regionale samenwerking, zowel in Flevoland als in Regio Zwolle, bieden we instrumenten die ondernemers verder helpen in bijvoorbeeld innovatie, opleiden van personeel of financiering.

5.2 We verstrekken duidelijke informatie en informeren proactief

We bieden duidelijke en toegankelijke informatie aan onze ondernemers. We informeren proactief via onze website, sociale media en nieuwsbrief Ondernemer Centraal. Ook organiseren we ondernemersevenementen.

Verplichte indicatoren

Om een éénduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en om gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren opgenomen.

Per indicator worden realisatiewaarden weergegeven. De bron van deze waarden zijn per indicator vermeld. Voor de jaren 2022 en 2023 zijn streefwaarden opgenomen.

Functiemenging (in %)						Prognose	Prognose
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
55,8	56,2	56,3	56,6	56,3	56,7	56,0	56,5
Bron	ABF						
Omschrijving	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.						
Toelichting:	In Noordoostpolder zijn er gemiddeld meer banen dan woningen. Dat is gunstig voor de kansen van inwoners om werk dichtbij huis te vinden.						

Jaar	FMI (%)
2016	55,8
2017	56,2
2018	56,3
2019	56,6
2020	56,3
2021	56,7
2022	56,0
2023	56,5

Vestigingen bedrijven						Prognose	Prognose
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
			80	83	85	89	88
Bron	LISA						
Omschrijving	Het aantal bedrijfsvestigingen per 1.000 inwoners						
Toelichting:	Deze indicator geeft een indruk hoeveel werkgelegenheid er in de eigen woonomgeving is.						

Jaar	Vestigingen per 1.000 inwoners
2019	80
2020	83
2021	85
2022	89
2023	88

Wat zijn de lasten?

Lasten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2021	2022	2023	2024	2025	2026
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	2.494	1.754	2.249	712	711	671
2.3	Recreatieve havens	9	24	26	24	24	24
3.1	Economische ontwikkeling	151	86	79	79	19	19
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	759	1.038	947	859	859	859
3.4	Economische promotie	422	441	425	425	425	425
Totale lasten		3.834	3.342	3.727	2.099	2.038	1.998

Wat zijn de baten?

Baten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2021	2022	2023	2024	2025	2026
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.843	1.409	1.401	338	338	338
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	175	120	164	164	164	164
3.4	Economische promotie	427	406	200	200	200	200
Totale baten		2.445	1.936	1.765	702	702	702

Programma 4 – Dienstverlening en Besturen

Programma omschrijving

Dit programma gaat over onze dienstverlening aan inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. En over het functioneren van ons bestuur en onze organisatie.

Programma doelstelling

Waardering van onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties voor de kwaliteit van ons bestuur en voor onze dienstverlening.

Portefeuillehouder

Roger de Groot

Portefeuille

Algemene, ambtelijke en bestuurlijke aangelegenheden
AZC
Overheidsparticipatie
Project Dienstverlening

Wat zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen?

- Inwoners en ondernemers verwachten (net als in de commerciële dienstverlening) steeds sneller en beter geholpen te worden.
- Steeds meer digitale dienstverlening is mogelijk door DigiD en de digitalisering van processen.
- De vragen waarmee inwoners ons nog benaderen worden complexer en vragen meer tijd.
- Er is een (blijvende) groep inwoners die niet digitaal vaardig zijn en/of liever fysiek of telefonisch contact hebben.
- Er zijn steeds strengere eisen en er komt meer regelgeving ten aanzien van ontsluiting gegevens: de Wet open overheid (Woo), het verplicht in andere talen ontsluiten van de dienstverlening (Single Digital Gateway) maar ook de Omgevingswet en Wkb hebben grote impact.
- We worden door de verdergaande digitalisering op meerdere manieren met digitale (on)veiligheid geconfronteerd.
- Ook ligt er een opgave tot verbeteren van de toegang en ondersteuning van kwetsbare inwoners (naar aanleiding van de parlementaire onderzoekscommissie kinderopvang-toeslag).
- De Omgevingswet vraagt om andere werkwijzen en competenties.
- Ontwikkelingen als Covid, arbeidsmigranten, energiecompensatie en vluchtelingen vragen (snelle) aanpassing aan een veranderde situatie.

De gemeente als partner in een netwerksamenleving: maatschappelijke opgaven kunnen niet alleen door onze organisatie zelf opgelost worden. Het aanpakken van die opgaven maakt samenwerking nodig. Samenwerking met andere gemeenten of met onze inwoners en ondernemers. Naast burgerparticipatie komt er ook steeds meer vraag naar overheidsparticipatie: inwoners en ondernemers nemen het initiatief en vragen de gemeente mee te doen. De 'regio' wordt ook steeds belangrijker in Rijksbeleid. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de RegioDeals en Omgevingsvisies.

Reguliere bedrijfsvoering

We zijn voor alle inwoners toegankelijk. We sluiten met onze dienstverlening aan bij de behoefte en verwachtingen van inwoners, ondernemers en instellingen. Inwoners verwachten dat we hen direct en efficiënt van dienst zijn. Maar soms wordt juist flexibiliteit en concrete hulp gevraagd. Daarom digitaliseren we waar mogelijk en organiseren we dienstverlening op maat waar nodig. Dienstverlening betekent ook continu werken aan verbetering. Daarvoor baseren we ons op (lokaal) onderzoek. Ook zoeken we naar balans met de kosten.

De reguliere bedrijfsvoering dienstverlening bevat:

Vragen aannemen en beantwoorden

Inwoners en ondernemers bellen, mailen, komen persoonlijk aan de balie of handelen zaken digitaal af. Zij hebben vragen of verzoeken over bijvoorbeeld burgerzaken, het sociaal domein en de woonomgeving. Deze vragen en verzoeken worden aangenomen en zoveel mogelijk direct beantwoord. Vragen en verzoeken waarbij dat niet kan, gaan via het KCC naar specialistische afdelingen.

Verstrekken van persoonsdocumenten en -diensten

De gemeente geeft persoonsdocumenten, zoals paspoorten, identiteitskaarten, rijbewijzen, Verklaringen Omtrent Gedrag en andere uittreksels uit. Ook regelt de gemeente persoonsgebonden diensten, zoals huwelijken en naturalisatie.

Actueel houden van de Basisregistratie Personen

De gemeente houdt persoonsgegevens bij, zoals geboorte of overlijden en woonplaats.

Coördineren van verkiezingen

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de organisatie van referenda en alle verkiezingen (Tweede Kamer, Provinciale Staten, Europees Parlement, Waterschap en gemeenteraad). De gemeente zorgt onder andere voor stembureaus zodat kiezers hun stem kunnen uitbrengen bij verkiezingen.

Samenwerken om Noordoostpolder nog mooier te maken

Als gemeente willen samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties krachten bundelen en kansen benutten die bijdragen aan een gezonde, veilige en toekomstbestendige leefomgeving. Samen met onze partners in het sociaal domein zorgen we voor een goede toegang voor alle inwoners van Noordoostpolder die een zorg- of hulpvraag hebben.

De reguliere bedrijfsvoering besturen bevat:

Ondersteunen en adviseren van burgemeester en wethouders

Het college voert de gemeentelijke taken uit. De medewerkers van de gemeente helpen en adviseren het college.

De raad, raadscommissies en ondersteuning daarvan door de griffie

De gemeenteraad stelt de kaders vast voor het beleid. En zij controleert de uitvoering daarvan. Dat doet zij als volksvertegenwoordiging. De griffie helpt daarbij.

Rekenkamercommissie en de accountantscontrole

De rekenkamercommissie en de accountant doen onderzoek voor de gemeenteraad. De rekenkamercommissie onderzoekt of de activiteiten van de gemeente:

- opleveren wat de bedoeling is;
- voldoen aan de regels;
- niet tegen onnodige kosten gedaan worden.

De accountant controleert of de financiële stukken, en de besluiten daarover, juist zijn.

Beleidsreferentie

- [\(e\) Dienstverleningsvisie 2020](#)
- Programma(jaar)plan dienstverlening
- [Visie op participatie](#)

Daarnaast heeft de gemeenteraad een [Strategische RaadsAgenda 2022-2026](#) (SRA) vastgesteld. Twee onderwerpen op deze agenda raken het programma dienstverlening en besturen. Dit zijn:

- Regionalisering/public affairs en lobby/bestuurlijke samenwerking/DUN/Regio Zwolle/SMW Flevoland;
- Participatie doorontwikkelen (democratische vernieuwing).

De planning van bovenstaande onderwerpen op de SRA wordt door de raadscommissie BFE nog nader uitgewerkt.

Verbonden partijen

-

Wat zijn onze ambities?

1. Goede dienstverlening voor iedereen

Omschrijving

De gemeente is er voor haar inwoners en ondernemers. We stemmen onze dienstverlening op hen af. Transparant en toegankelijk zijn de kernwoorden.

Wat gaan we in 2023 hiervoor doen?

1.1 We zorgen ervoor dat iedereen eenvoudig met ons in contact komt.

- Daarvoor blijven we inzetten op het realiseren van een toegankelijke en gastvrije dienstverlening, waar inwoners en ondernemers tevreden over zijn.
- Daarvoor blijven we inzetten op de communicatie over en de naamsbekendheid van het sociaal loket in het algemeen en het financieel loket in het bijzonder.
- Daarvoor blijven we inzetten op verbeteren van onze (digitale) dienstverlening, vanuit het credo digitaal waar het kan, persoonlijk waar het moet.
- Onderzoeksresultaten en andere beschikbare data zoals die van klanttevredenheid gebruiken wij om onze dienstverlening te verbeteren.

1.2 We geven duidelijke informatie die voor iedereen begrijpelijk is.

Als overheidsorganisatie willen we zo gebruikersvriendelijk mogelijk zijn. Op verschillende niveaus wordt daaraan gewerkt.

In de digitale communicatie zorgen we ervoor dat:

- informatie makkelijk vindbaar is;
- de informatie overeenkomt met gebruikersverwachtingen van de site;
- de vormgeving ondersteunend is aan de communicatie;
- het platform gebruikersvriendelijk is.

Onze website voldoet aan vigerende wet- en regelgeving zoals de wet digitale overheid, Single Digital Gateway en de internationale eisen ten aanzien van digitale toegankelijkheid.

Met de inzet van social media zorgen we voor actuele berichtgeving.

Naast digitale communicatie is en blijft persoonlijk contact een wezenlijk onderdeel van de dienstverlening. Denk aan informatiebijeenkomsten en inloopavonden. Inwoners kunnen altijd terecht bij de balie van het KCC wanneer zij niet digitaal vaardig zijn en meer uitleg nodig hebben, of in gesprek gaan in de huiskamer van het sociaal domein bij persoonlijke vraagstukken.

We trainen ons in het schrijven van begrijpelijke teksten en het voeren van het goede gesprek.

1.3 Wij zorgen voor eenvoudige en eenduidige procedures en aanvraagssystemen.

Steeds meer producten zijn eenvoudig en direct 24/7 aan te vragen via onze website.

We bieden inwoners en ondernemers die niet tevreden zijn met een besluit van de gemeente actief de mogelijkheid om onder leiding van een neutrale gespreksbegeleider daarover in gesprek te gaan met verschillende partijen en belanghebbenden. Dit voorkomt in veel gevallen lange, juridische procedures en zorgt voor meer begrip over en weer.

Wat zijn onze ambities?

2. Ruimte voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties

Omschrijving

Nieuwe ideeën zijn welkom en wij laten zien wat wij doen. Wij zijn open en proactief. We brengen de politiek dichterbij onze inwoners door het zoeken naar nieuwe vormen van betrokkenheid bij beleidsontwikkeling en besluitvorming.

Wat gaan we in 2023 hiervoor doen?

2.1 We zijn open en proactief en betrekken inwoners, ondernemers bij beleidsontwikkeling en besluitvorming

We gaan door met de inzet van onze gebiedsregisseurs. Zij zorgen voor korte lijnen tussen de inwoners en de gemeente. Signalen, vragen en klachten over de leefbaarheid en veiligheid in de dorpen en wijken, geven zij door aan collega's en andere IGW-partners (zoals Politie, Mercatus en Carrefour). Zo kan dan samen met de inwoners naar een oplossing gezocht worden. We halen samen met de Politie, Carrefour en Mercatus bewonersvragen en bewonersinitiatieven op. Deze worden waar nodig in samenwerking met de netwerkpartners en inwoners opgepakt.

Ons participatiebeleid vormt de basis om bij iedere situatie een passend participatieproces op te kunnen zetten.

We zetten mediation en gespreksbemiddeling in bij conflicten tussen inwoners onderling, tussen ondernemers en inwoners of tussen inwoners/ondernemers en de gemeente. Waardoor de verschillende partijen weer tot elkaar kunnen komen en escalaties voorkomen worden.

2.2 Samen optrekken met de gemeente Dronten en Urk

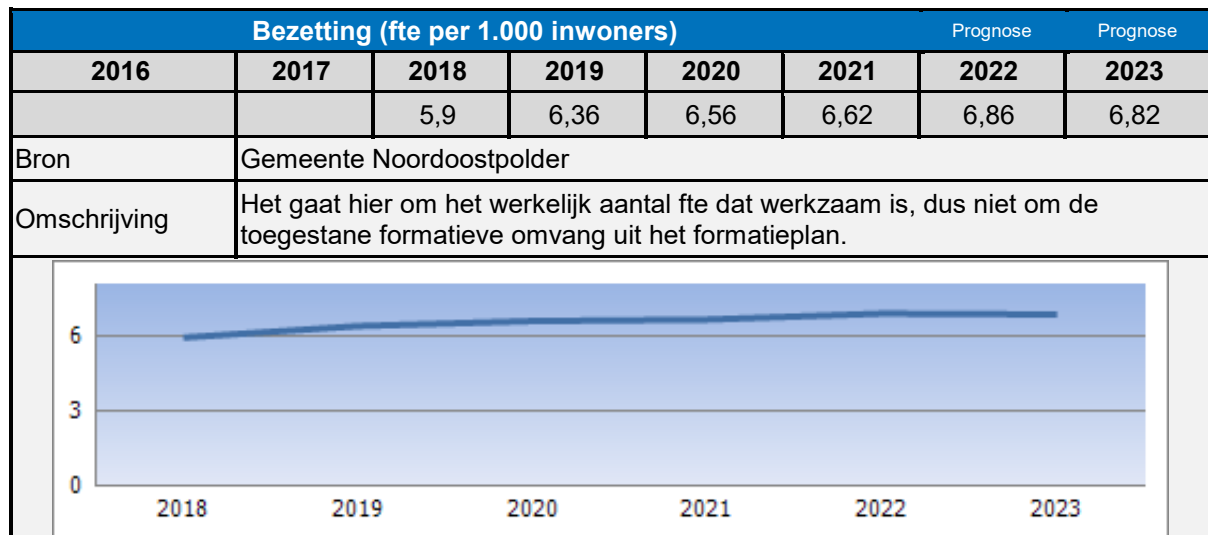
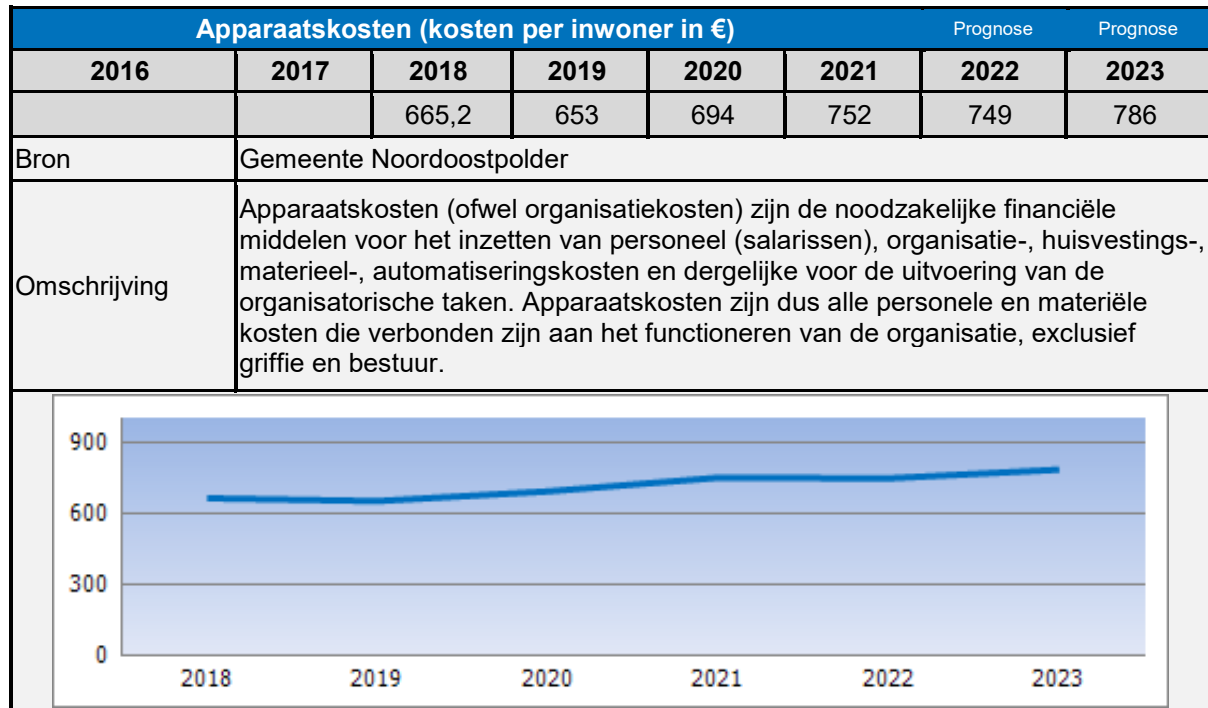
We zetten steeds meer in op regionale samenwerking, public affairs en lobby.

In DUN-verband wordt de personeels- en salarisadministratie van de drie gemeenten uitgevoerd.

Verplichte indicatoren

Om een éénduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en om gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren opgenomen.

Per indicator worden realisatiewaarden weergegeven. De bron van deze waarden zijn per indicator vermeld. Voor de jaren 2022 en 2023 zijn streefwaarden opgenomen.

Externe inhuur (kosten als % totale loonsom + totale kosten inhuur externen)						Prognose	Prognose														
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023														
		15,07	19,94	19,65	20,61	21,1	22,03														
Bron:	Gemeente Noordoostpolder																				
Omschrijving:	Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.																				
<table border="1"> <caption>Data for Externe inhuur chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>15,07</td></tr> <tr><td>2019</td><td>19,94</td></tr> <tr><td>2020</td><td>19,65</td></tr> <tr><td>2021</td><td>20,61</td></tr> <tr><td>2022</td><td>21,1</td></tr> <tr><td>2023</td><td>22,03</td></tr> </tbody> </table>								Year	Percentage	2018	15,07	2019	19,94	2020	19,65	2021	20,61	2022	21,1	2023	22,03
Year	Percentage																				
2018	15,07																				
2019	19,94																				
2020	19,65																				
2021	20,61																				
2022	21,1																				
2023	22,03																				

Formatie (fte per 1.000 inwoners)						Prognose	Prognose														
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023														
		6,8	6,88	6,96	7,23	7,62	7,58														
Bron	Gemeente Noordoostpolder																				
Omschrijving	Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari.																				
<table border="1"> <caption>Data for Formatie chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>fte per 1.000 inwoners</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>6,8</td></tr> <tr><td>2019</td><td>6,88</td></tr> <tr><td>2020</td><td>6,96</td></tr> <tr><td>2021</td><td>7,23</td></tr> <tr><td>2022</td><td>7,62</td></tr> <tr><td>2023</td><td>7,58</td></tr> </tbody> </table>								Year	fte per 1.000 inwoners	2018	6,8	2019	6,88	2020	6,96	2021	7,23	2022	7,62	2023	7,58
Year	fte per 1.000 inwoners																				
2018	6,8																				
2019	6,88																				
2020	6,96																				
2021	7,23																				
2022	7,62																				
2023	7,58																				

Overhead (% totale lasten)						Prognose	Prognose														
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023														
		10,7	9,8	9,8	9,5	11,6	12,0														
Bron	Gemeente Noordoostpolder																				
Omschrijving	Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.																				
<table border="1"> <caption>Overhead (% totale lasten) - Data for Chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Overhead (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>10,7</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>9,8</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>9,8</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>9,5</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>11,6</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>12,0</td> </tr> </tbody> </table>								Year	Overhead (%)	2018	10,7	2019	9,8	2020	9,8	2021	9,5	2022	11,6	2023	12,0
Year	Overhead (%)																				
2018	10,7																				
2019	9,8																				
2020	9,8																				
2021	9,5																				
2022	11,6																				
2023	12,0																				

Wat zijn de lasten?

Lasten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2021	2022	2023	2024	2025	2026
0.1	Bestuur	2.139	2.559	2.874	2.696	2.630	2.573
0.2	Burgerzaken	1.295	1.132	1.329	1.327	1.327	1.327
Totale lasten		3.434	3.691	4.202	4.022	3.956	3.900

Wat zijn de baten?

Baten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2021	2022	2023	2024	2025	2026
0.1	Bestuur	149	-	-	-	-	-
0.2	Burgerzaken	585	473	477	477	477	477
Totale baten		735	473	477	477	477	477

Programma 5 – Financiën

Programma omschrijving

Dit programma gaat over de financiële dekkingsmiddelen van onze gemeente. Dit zijn onder andere de belastingen, leges, algemene en specifieke uitkeringen van het Rijk en de post onvoorziene uitgaven. De afzonderlijke delen vormen als geheel de dekking voor een structureel duurzaam evenwicht van lasten en baten.

Programma doelstelling

Een uiteenzetting geven van het financiële (meerjaren)beleid en van de (verwachte) financiële ontwikkelingen. Het uitgangspunt is een gezond en evenwichtig financieel beleid dat gericht is op het kunnen betalen van het (gewenste) voorzieningenniveau met aandacht voor de lokale lastendruk. Een programmabegroting, waarin de beleidsmatige en financiële aspecten zo éénvoudig en transparant mogelijk gepresenteerd zijn.

Ambitie: een realistische begroting, waar wij grip op hebben. We houden de ontwikkelingen goed in de gaten, maar tonen ook lef. Waar mogelijk, investeren wij om het voorzieningenniveau in de Noordoostpolder mee te laten groeien met het aantal inwoners.

Portefeuillehouder	Portefeuille
Sacha Werkman	Financiën

Wat zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen?

Algemene uitkering

Er verschijnen jaarlijks meestal drie circulaire van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). De meicirculaire geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, de septembercirculaire de vertaling van de Miljoenennota en de decembercirculaire sluit het lopende uitkeringsjaar zoveel als mogelijk af. De septembercirculaire 2022 is 1 dag na Prinsjesdag verschenen en bevat informatie over de actualisatie van het accres op basis van de Miljoenennota van het Rijk en een eenmalige rijksbijdrage in het jaar 2026. In de programmabegroting 2023-2026 hebben wij de uitkomsten van de septembercirculaire 2022 verwerkt.

Inflatie

In het Coalitieakkoord is opgenomen dat wordt aangesloten bij de inflatiecorrectie van het Rijk. De inflatie blijft zich naar verwachting voorlopig op een hoger niveau begeven. Welke structurele en incidentele effecten dat geeft voor uitvoering van de gemeentelijke taken en ambities is onzeker en vormt een risico. Het mitigeren van dit risico kan gerealiseerd worden door het ambitieniveau aan te passen, fasering van ambities, gebruik maken van de financiële mogelijkheden in de financiële positie en lastenverhoging.

Reguliere bedrijfsvoering

Gezonde gemeentefinanciën

Doelstelling: een solide financieringsstructuur ten behoeve van de exploitatie en balans tegen zo laag mogelijke kosten en een begrijpelijke digitale presentatie hiervan in onze financiële documenten.

Beleidsreferentie

- [Treasurystatuut 2011](#)
- [Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement 2013](#)
- [Financiële beheersverordening 2017](#)
- [Controleprotocol 2017](#)

- [Nota Reserves en Voorzieningen 2017](#)
- [Nota Waardering, activerings- en afschrijvingsbeleid 2017](#)
- [Nota Geldeningen en garantstellingen 2018](#)
- [Gemeentewet \(Gw\)](#)
- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)

Verbonden partijen

-

Wat zijn onze ambities?

1. Een realistische begroting

Omschrijving

Er zijn veel onzekerheden en ingrijpende economische ontwikkelingen. Daar kunnen wij de ogen niet voor sluiten. De inflatie loopt op en grondstof- en energieprijzen stijgen. Dat heeft effect op veel mensen, bedrijven en organisaties, zo ook op de gemeente. Hoe veel en hoe groot? Dat is nog onzeker. Met deze uitdagingen gaan wij voor een realistische begroting waar wij grip op hebben. We houden de ontwikkelingen goed in de gaten, maar tonen ook lef. Waar mogelijk, investeren wij om het voorzieningenniveau in de Noordoostpolder mee te laten groeien met het aantal inwoners.

Wat gaan we in 2023 hiervoor doen?

1.1 Kansen benutten, keuzes maken en slimme oplossingen

Wij werken met een sluitende meerjarenbegroting. Daarbij maken we bewuste keuzes. We zetten de resultaten of reserves in voor incidentele uitgaven. We ontwikkelen pas nieuw beleid wanneer er financiële ruimte is of wanneer oud beleid vervalt.

We nemen weloverwogen beslissingen over grote, nieuwe investeringen. Met het belastinggeld van onze inwoners gaan we zorgvuldig om. Daarom gaat verlaging van structurele lasten vóór verhoging van de lokale belastingen. We sluiten aan bij de inflatiecorrectie van het Rijk.

Het geld dat er is proberen we slim in te zetten. We combineren budgetten, zoeken naar alternatieve budgetten en stemmen werkzaamheden zorgvuldig af.

Wat zijn de lasten?

Lasten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2021	2022	2023	2024	2025	2026
0.5	Treasury	216	185	190	190	190	190
0.61	OZB-woningen	83	79	215	215	215	215
0.62	OZB niet-woningen	378	365	379	379	379	379
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	6	3	4	4	4	4
0.8	Overige baten en lasten	805	203	219	219	219	219
Totale lasten		1.489	835	1.007	1.007	1.007	1.007

Wat zijn de baten?

Baten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2021	2022	2023	2024	2025	2026
0.5	Treasury	509	268	471	471	471	471
0.61	OZB-woningen	5.908	6.049	6.338	6.338	6.338	6.338
0.62	OZB niet-woningen	6.147	6.342	6.792	6.792	6.792	6.792
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	87.932	89.204	99.076	99.860	99.947	93.158
0.8	Overige baten en lasten	126	35	45	45	45	45
Totale baten		100.621	101.897	112.722	113.505	113.592	106.804

Programma 6 – Sociaal Domein

Programma omschrijving

Dit programma gaat over onze inspanningen om iedereen naar vermogen mee te laten doen aan de samenleving.

Programma doelstelling

Inwoners doen mee naar vermogen. Indien nodig met passende (preventieve) oplossingen, die aanvullend zijn op dat wat mensen wel kunnen.

Portefeuillehouder	Portefeuille
Sacha Werkman	WMO en volksgezondheid Toegang sociaal domein Welzijn
Linda Verduin	Participatiewet Jeugdzorg Project Grip op het sociaal domein
Thomas Gillissen	Armoedebeleid Inburgering en minderhedenbeleid

Wat zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen?

Inflatie en energie armoede

Er is een groeiende groep mensen die door de aanhoudende hoge inflatie en energiekosten in de problemen komt. Niet meer alleen de minima worden hard geraakt. Het Nibud stelde dat ook veel middeninkomens vrezen dat ze hun rekeningen niet meer kunnen betalen. Met name de energierekening levert problemen op. Deze ontwikkeling heeft ook direct effect op onze dienstverlening. Mogelijk nemen het beroep op minimaregelingen en op termijn schulddienstverlening toe. Vroegsignalering van schulden wordt hiermee nog belangrijker.

Decentralisatie beschermd wonen

De decentralisatie beschermd wonen is uitgesteld tot en met 2024. In samenwerking met de regiogemeenten wordt verder gewerkt aan het gezamenlijk vormgeven van het toekomstige zorglandschap. Onderdeel daarvan is ook de financiering van dit landschap. Want met de decentralisatie komen de middelen geleidelijk naar de gemeenten toe. Als gevolg van het nieuwe verdeelmodel krijgen de gemeenten gezamenlijk minder middelen, wat effect heeft op de mogelijkheden in dienstverlening.

Hervormingsagenda jeugd

Het ministerie van VWS, zorgaanbieders, cliënten(vertegenwoordigers), professionals en de VNG stellen samen de Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028 op. Het huidige jeugdstelsel is niet houdbaar. Daarom werken deze 5 partijen - de vijfhoek - aan de hervormingsagenda om de hulpverlening te verbeteren en het jeugdstelsel beter beheersbaar te maken. Hierbij is de uitspraak van de Commissie van Wijzen het uitgangspunt. Inmiddels is bekend geworden dat het kabinet besloten heeft dat het realiseren van de extra besparingen de verantwoordelijkheid van het Rijk is. Het gaat daarbij om maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben en/of waar bij alternatieve inkomsten gegenereerd worden door middel van invoering van een eigen bijdrage. Ook draagt het Rijk het budgettaire risico ingeval (een deel van) deze maatregelen niet of niet tijdig doorgaan.

Reguliere bedrijfsvoering

Algemene voorzieningen

Zijn de voorzieningen waarvoor geen individuele beschikking van de gemeente nodig is. Zoals ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers, opvoedondersteuning, Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW), buurtwerk en preventief jongerenwerk.

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Zijn de loketvoorzieningen gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning. Het gaat hierbij onder andere om voorlichting en advies, (cliënt-)ondersteuning en de praktijkondersteuner huisarts voor jeugd.

Inkomensregelingen

Gaat onder andere over bijstand (inclusief bijstand aan zelfstandigen), loonkostensubsidies en schuldhelpverlening.

Ook het gemeentelijke armoedebeleid, zoals bijzondere bijstand, kwijtschelding gemeentelijke belastingen en heffingen, hoort hierbij.

WSW, beschut werk en arbeidsparticipatie

Zijn vormen van ondersteuning die bijdragen aan het maatschappelijk participeren van inwoners. De twee eerstgenoemden zijn niet gericht op het doorstromen naar 'reguliere' arbeid. Een groot deel van deze ondersteuning wordt uitgevoerd door Concern voor Werk. Arbeidsparticipatie daarentegen juist wel. Daarbij valt te denken aan zaken als scholing, matching, proefplaatsing en jobcoaching. Dit doet de gemeente samen met de WerkCorporatie.

Maatwerkvoorzieningen en ondersteuning volwassenen

Zijn de materiële voorzieningen, vervoers- en woondiensten om zelfstandig te kunnen functioneren voor alle inwoners met fysieke beperkingen. Daarnaast verstrekken we ondersteuning aan volwassenen op het gebied van huishoudelijke hulp, ambulante begeleiding en dagbesteding. En is de vrije inloopvoorziening GGZ aan de Bouwerskamp beschikbaar.

Jeugdhulp

Is de hulp en zorg aan onze jongeren. Wanneer de jongere thuis verblijft, valt hierbij te denken aan begeleiding, ambulante behandeling, jeugd GGZ en dagbesteding. Daarnaast zijn er vormen van zorg waarbij de jongere niet thuis verblijft zoals, pleegzorg, gezinshuizen, behandeld wonen en gesloten jeugdzorg. De ambities op het gebied van jeugdhulp met verblijf zijn gericht op minimalisatie, door inzet van alternatieve ambulante varianten in de thuissituatie.

Beschermd wonen, maatschappelijke- en vrouwenopvang

De taken op het gebied van beschermd wonen, inclusief dagbesteding van deze doelgroep en "Beschermd Thuis"-varianten. De maatschappelijke- en vrouwenopvang worden in regionale samenwerking via de centrumgemeente Almere uitgevoerd.

Jeugdbescherming en Jeugdreclassering

Omvat de kinderbeschermingsmaatregelen zoals Onder Toezicht Stelling en voogdij maatregelen. Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18^e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen.

Volksgezondheid

Gaat over de taken ter bescherming van de gezondheid van de bevolking als geheel. Inclusief ambulancevervoer, hulp bij rampen en het aanbieden van vaccinaties. Deze taken zijn binnen de GR GGD belegd en voor de doelgroep 0-4 jaar binnen het consultatiebureau wat wordt uitgevoerd door Zorggroep Oude Nieuwe Land.

Beleidsreferentie

[Beleidsplan Sociaal Domein "Krachtig Noordoostpolder 2.0" \(2021\)](#)

- [Deelplan jeugd \(2019\)](#)
- [Deelplan Minima \(2021\)](#)
  - *Regiovisie Jeugd Flevoland*
- [Deelplan Wmo & Volksgezondheid \(2021\)](#)
  - *Regionaal zorglandschap Wmo*
  - [Bestuurlijk akkoord "Weer Thuis"](#)
- [Deelplan Participatie \(2021\)](#)
  - [Integraal taalplan \(2021\)](#)
  - [Beleidskader inburgering \(2021\)](#)
- Deelplan Schulddienstverlening (2020)

Verbonden partijen

GR IJsselmeergroep
GR GGD Flevoland
WerkCorporatie B.V.

Wat zijn onze ambities?

1. Meedoen in de samenleving

Omschrijving

Zorg in de Noordoostpolder blijft beschikbaar, bereikbaar en betaalbaar. We sluiten aan op wat onze inwoners nodig hebben. Door te werken met 'positieve gezondheid' kijken we naar wat mensen kunnen in plaats van naar hun beperkingen. We geven onze partners ruimte door te werken vanuit vertrouwen en zorg op maat. Ons doel is een samenleving waarin iedereen meedoet en zelfstandig is.

Onze speerpunten zijn:

- Uitvoering 'Krachtig Noordoostpolder'
- Preventie is belangrijk
- De taal leren voor gelijke kansen
- Aandacht voor werk en inkomen
- Ruimte voor innovatieve zorg

Wat gaan we in 2023 hiervoor doen?

1.1 We geven uitvoering aan 'Krachtig Noordoostpolder'

De komende vier jaren voeren we het vastgestelde beleid 'Krachtig Noordoostpolder 2.0' en de onderliggende beleidsplannen uit. Dat doen we binnen de afspraken uit 'Grip op het sociaal domein'. Uiteraard monitoren we de uitvoering en sturen we bij als dat nodig is. In 2023:

- Ronden we de hervorming van het voorveld af
- Geven we de minimaregelingen opnieuw vorm binnen het vastgestelde beleidskader minimabeleid
- Onderzoeken we hoe de verstrekking van bewindvoering hervormd kan worden
- Ontwikkelen we alternatieven op het gebied van huishoudelijke hulp
- Starten we pilots op het gebied van VVE+ en BSO+

1.2 We faciliteren de beschikbaarheid van een breed zorgaanbod zo dichtbij of thuis mogelijk

Een breed zorgaanbod blijft beschikbaar met een volledig poliklinisch aanbod in Emmeloord. Innovatieve zorg past bij het nieuwe gezondheidscentrum 'Het Vlie' en biedt aantrekkelijke werkgelegenheid in de Noordoostpolder. We zien ruimte voor anderhalvelijnszorg en voor vernieuwende ziekenhuisverplaatste zorg, zodat de zorg dichtbij of liefst zelfs thuis geleverd kan worden. Wij blijven in gesprek met zorgverzekeraars en zorgkantoren over deze ontwikkeling.

1.3 We voeren eventuele regelingen ter compensatie van koopkrachtverlies en energiarmede uit

Ondanks grote onzekerheid houden we rekening met de uitvoering van aanvullende regelingen, als compensatie van koopkrachtverlies en energiarmede, voor financieel kwetsbare inwoners. Uitgangspunt is dat we dit uitvoeren binnen de door het Rijk af te geven richtlijnen en dat daar financiële compensatie vanuit het Rijk tegenover staat.

1.4 We implementeren de decentralisatie Beschermd Wonen

De decentralisatie Beschermd Wonen is uitgesteld naar 1-1-2024. In samenwerking met de regiogemeenten wordt verder gewerkt aan het gezamenlijk vormgeven van het toekomstig zorglandschap. In 2023 richten we de lokale uitvoeringsorganisatie in, zodat deze aansluit op de regionale afspraken. Daarnaast maken we in regionaal verband afspraken over de financiering van gezamenlijke voorzieningen en de kosten van individuele trajecten.

1.5 We implementeren veranderingen op het gebied van jeugdhulp met verblijf

In december 2021 hebben de gemeenteraden in de regio Flevoland de nieuwe regiovisie vastgesteld waarbij het uitgangspunt is dat jeugdigen thuis horen op te groeien. Alle ondersteuning en ingezette jeugdhulp is gericht op 0-uithuisplaatsingen. Pas als het thuis echt niet meer kan, dan wordt een vervangende gezinssituatie of verblijf gezocht. Zo dichtbij mogelijk, maar in ieder geval in de vertrouwde omgeving – in of nabij de eigen gemeente – voor een zo kort mogelijke periode. Met ingang van 1 januari 2023 moeten er nieuwe contracten worden afgesloten met de aanbieders jeugdhulp met verblijf. Er wordt ingezet op een overbruggingsperiode voor een jaar waarbij we overgaan naar een andere wijze van bekostiging en toeleiding.

1.6 We ontwikkelen ons als Kansrijke Start gemeente

Met de betrokken partners in het sociaal domein en de verloskundigen, geven we invulling aan het programma Kansrijke Start. En werken we samen verder aan de ontwikkeling ervan. In 2023 werken we het plan voor de invoering uit, delen we de uitkomsten hiervan en geven we er uitvoering aan.

1.7 We vergroten de bekendheid van onze inkomensregelingen onder inwoners

We vergroten de bekendheid van onze lokale minimavoorzieningen door actieve communicatie. Hierbij is er nadrukkelijk aandacht voor de mogelijkheden binnen de geldende voorwaarden. De communicatie is daarbij extra gericht op de inkomensgroep die nog geen gebruik maken van de inkomensregelingen.

1.8 We stellen een noodfonds kostenontwikkeling en energie in

Momenteel zijn er veel signalen over de gevolgen van de torenhoge inflatie en daar onderliggende stijgende energielasten. Dit leidt nu al tot schrijnende situaties. Het Rijk is momenteel bezig diverse regelingen op het gebied van energielasten en koopkrachtherstel vorm te geven. Op deze manier worden inwoners en ondernemers (gedeeltelijk) gecompenseerd. Alleen ondanks dat, is het reëel dat er specifieke situaties zijn, waardoor groepen inwoners en/of organisaties in de problemen komen. Om hier op te anticiperen richten we voor 2023 een lokaal noodfonds van € 500.000 in. Dit fonds heeft als doel in die situaties ondersteuning te bieden. Omdat er, op moment van schrijven, nog veel onduidelijk is over de regelingen vanuit het Rijk. Is het nog niet mogelijk een concreet beeld te geven, waar de problemen zich voordoen, voor blijven doen, voor gaan doen. Nadere lokale invulling en uitvoering volgen, waarbij uitvoerbaarheid een belangrijk aandachtspunt is. Om snel in te spelen en zo geen tijd te verliezen, wanneer het beeld verscherpt, vereisen flexibiliteit en snelheid van de organisatie.

1.9 We geven uitvoering aan het lokaal preventieakkoord

Gezonde inwoners en een gezonde jeugd, is belangrijk voor ons. Sport en bewegen hoort daarbij. Via het lokaal preventieakkoord geven we extra aandacht aan het verminderen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen.

1.10 We versterken de ondersteuningsketen

Opgroeien en samenleven gaat niet altijd zonder problemen. Meestal kunnen onze inwoners hun problemen oplossen vanuit eigen kracht en hun netwerk. Als een inwoner ondersteuning nodig heeft, moet dat zo snel mogelijk gesignaleerd worden. Daarom wordt de keten van werkers in de wijk, het sociaal loket, ketenpartners zoals het onderwijs en zorgaanbieders verder versterkt. Want door een goede samenwerking helpen we inwoners goed en op tijd. In 2023 verbeteren we het proces van signaleren vanuit het onderwijs en huisartsen richting gemeente.

1.11 We geven inzicht in en informeren over onze wachtlijsten

Een overzichtelijk zorglandschap zorgt ervoor dat onze inwoners weten waar ze laagdrempelig en snel terecht kunnen met hun vragen en dat ze snel geholpen worden. We verwachten van onze zorgaanbieders dat ze actief samenwerken om wachtlijsten te voorkomen. Dit stimuleren wij door periodiek thematisch zorgoverleg te organiseren waar ook eventuele wachtlijstproblematiek en mogelijke oplossingen worden besproken. Daarnaast informeren we verwijzers en inwoners actief over de wachttijden en wachtlijsten en laten zien welke alternatieven er zijn. Dit doen wij op basis van informatie van onze gecontracteerde partners.

1.12 We monitoren de resultaten en ontwikkelingen van het taalplan

We vinden het belangrijk dat kinderen en volwassenen goed de Nederlandse taal beheersen. Want dat geeft hun gelijke kansen op de arbeidsmarkt en in de samenleving. Daarom voeren we ons taalplan actief uit in combinatie met de 'Gelijke Kansen Alliantie'. Taalstages zijn een goed middel om de taal te leren en tegelijk de arbeidsmarkt te betreden.

1.13 We onderzoeken oplossingen die de armoedeval binnen gemeentelijke regelingen verkleinen

Gezond leven is ook leven zonder financiële zorgen. Ook daar zetten we ons voor in. Werk is de motor naar zelfstandigheid. Het zorgt voor binding met de samenleving en voor inkomen. Daarom stimuleren wij inwoners om te gaan werken. In 2023 onderzoeken we mogelijkheden om het 'armoedevaleffect' van onze eigen gemeentelijke regelingen te verkleinen. Want werk moet lonen.

1.14 We evalueren de werking van vroeg signalering

We proberen schulden te voorkomen door vroegsignalering. Daarom evalueren we de eerste resultaten van dit proces en sturen we waar nodig bij en/of optimaliseren we het proces.

1.15 We onderzoeken de mogelijkheden van het Jeugdeducatiefonds ten opzichte van onze lokale minimaregelingen

Door samenwerking met het Jeugdeducatiefonds willen we via scholen kinderen bereiken die in armoede verkeren. Daarom onderzoeken we de toegevoegde waarde van het jeugdeducatiefonds ten opzichte van onze lokale minimaregelingen.

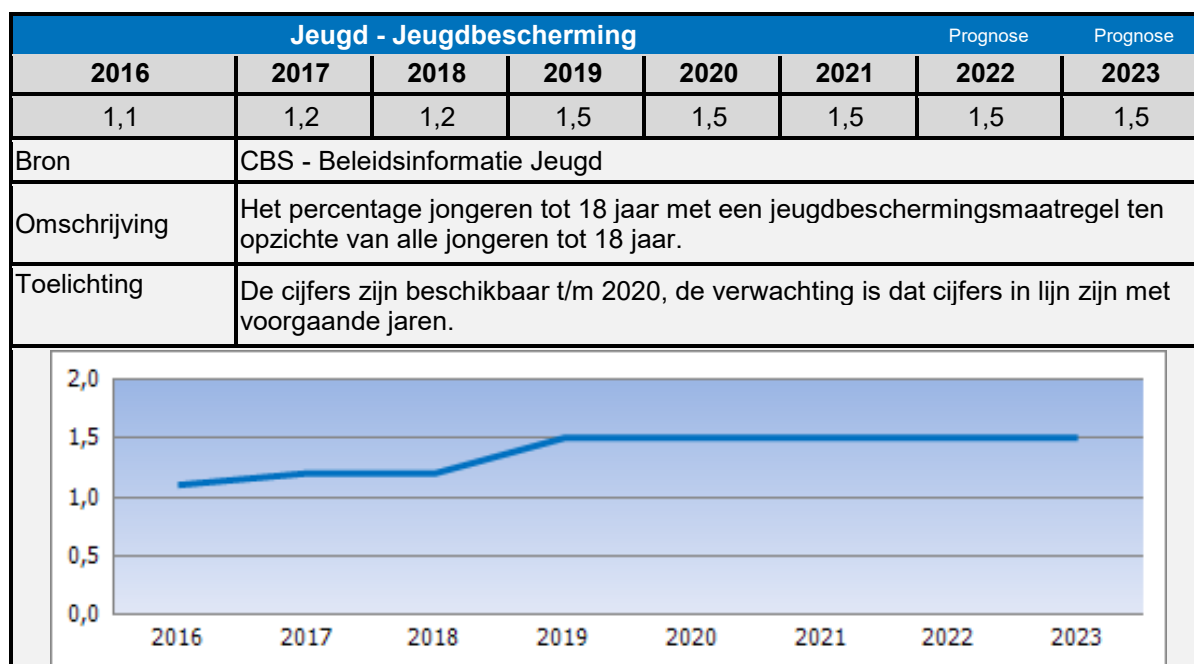
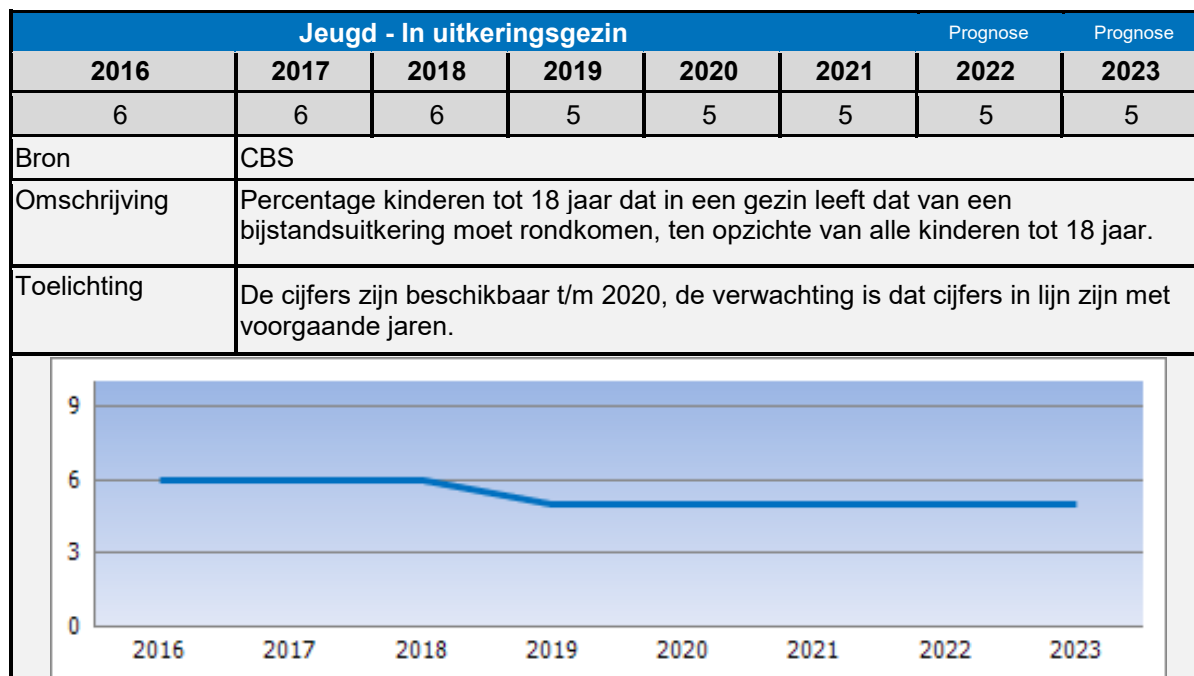
1.16 We stimuleren de mogelijkheden om de komst van huisartsen te realiseren

Er ligt een opgave om meer huisartsen naar de Noordoostpolder te halen. We stimuleren de mogelijkheden om de komst van huisartsen te realiseren. Daarvoor faciliteren we het proces van vestigen van een huisarts op het gebied van wonen, werken en gezin. Ook gaan we bestuurlijk het gesprek aan gaan over het effect van het huisartsentekort op de samenleving, mede in relatie tot de woningbouwambities die er zijn binnen Noordoostpolder.

Verplichte indicatoren

Om een éénduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en om gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren opgenomen.

Per indicator worden realisatiewaarden weergegeven. De bron van deze waarden zijn per indicator vermeld. Voor de jaren 2022 en 2023 zijn streefwaarden opgenomen.

Jeugd - Jeugdhulp						Prognose	Prognose
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
8,8	9,9	10,5	10,8	10,3	10,3	10,3	10,3
Bron	CBS - Beleidsinformatie Jeugd						
Omschrijving	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar met en zonder verblijf.						
Toelichting	De cijfers zijn beschikbaar t/m 2021 en stabiliseren. De verwachting is dat deze lijn vastgehouden wordt.						

Year	Percentage
2016	8,8
2017	9,9
2018	10,5
2019	10,8
2020	10,3
2021	10,3
2022	10,3
2023	10,3

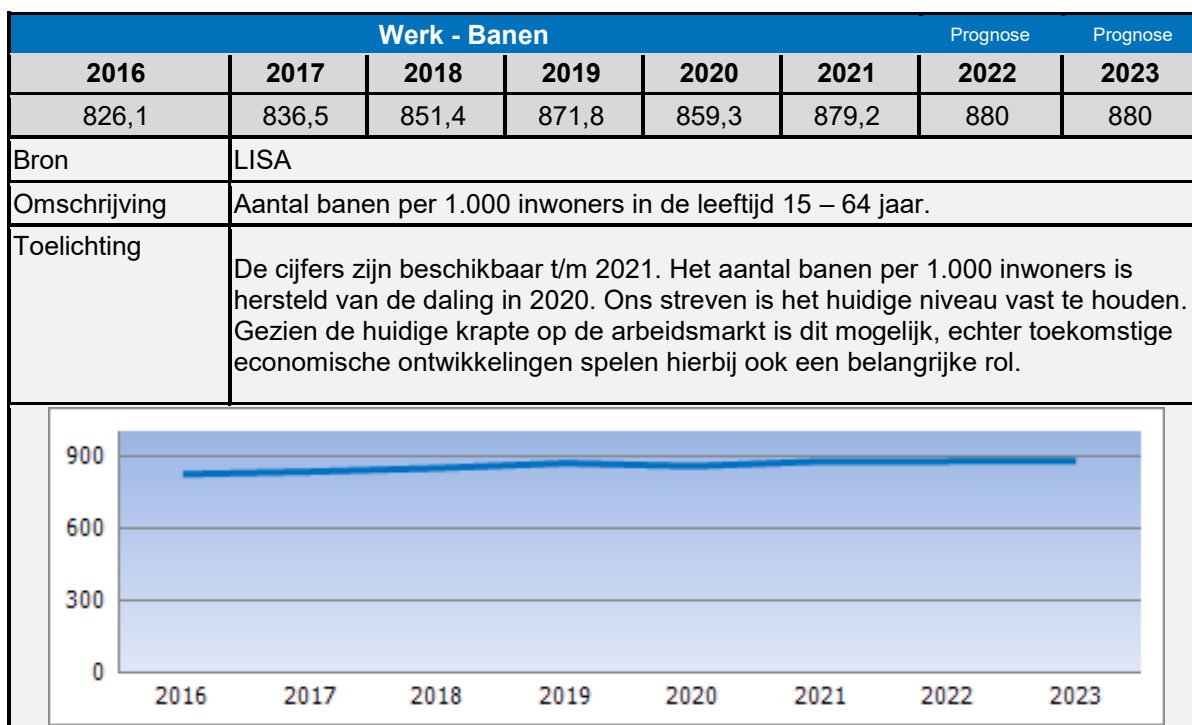
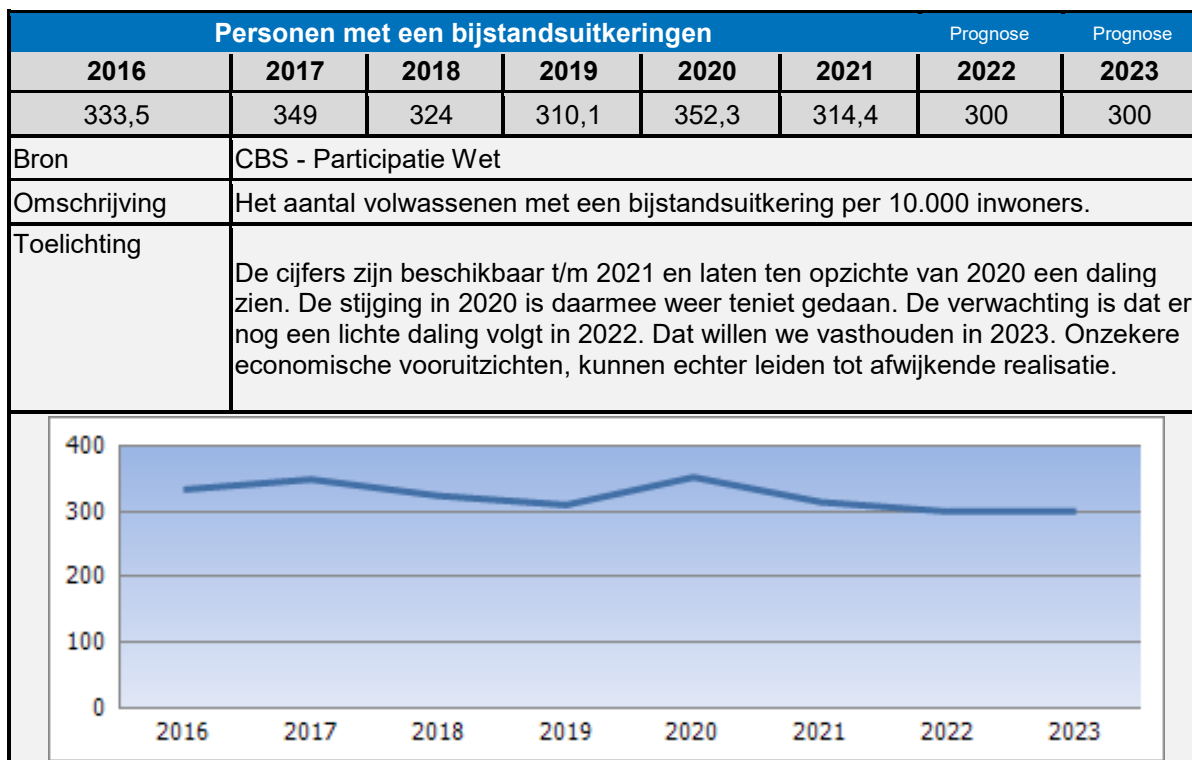
Jeugd - Jeugdreclassering						Prognose	Prognose
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,1	0,2	0,2
Bron	CBS - Beleidsinformatie Jeugd						
Omschrijving	Het percentage jongeren (12-22 jaar) die op enig moment in de verslagperiode gebruik gemaakt heeft van jeugdreclassering ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).						
Toelichting	De cijfers zijn beschikbaar t/m 2021. Kanttekening is dat voor 2021, alleen 2 ^e helft beschikbaar is bij CBS. Dit vertekent mogelijk de waarde 2021. De verwachting is daarom dat cijfers in lijn zijn met voorgaande jaren.						

Year	Percentage
2016	0,2
2017	0,2
2018	0,3
2019	0,3
2020	0,2
2021	0,1
2022	0,2
2023	0,2

Jeugd - Jongeren voor de rechter						Prognose	Prognose																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
1	1	1	1	1	1	1	1																		
Bron	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel																								
Omschrijving	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.																								
Toelichting	De cijfers zijn beschikbaar t/m 2020, de verwachting is dat cijfers in lijn zijn met voorgaande jaren.																								
<table border="1"> <caption>Data for Jeugd - Jongeren voor de rechter</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>1,0</td></tr> <tr><td>2017</td><td>1,0</td></tr> <tr><td>2018</td><td>1,0</td></tr> <tr><td>2019</td><td>1,0</td></tr> <tr><td>2020</td><td>1,0</td></tr> <tr><td>2021</td><td>1,0</td></tr> <tr><td>2022</td><td>1,0</td></tr> <tr><td>2023</td><td>1,0</td></tr> </tbody> </table>								Year	Percentage	2016	1,0	2017	1,0	2018	1,0	2019	1,0	2020	1,0	2021	1,0	2022	1,0	2023	1,0
Year	Percentage																								
2016	1,0																								
2017	1,0																								
2018	1,0																								
2019	1,0																								
2020	1,0																								
2021	1,0																								
2022	1,0																								
2023	1,0																								

Jeugd - Werkloosheid						Prognose	Prognose																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
2	2	2	2	2	2	2	2																		
Bron	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel																								
Omschrijving	Percentage werkloze jongeren onder 12 t/m 21-jarigen.																								
Toelichting	De cijfers zijn beschikbaar t/m 2020, de verwachting is dat cijfers in lijn zijn met voorgaande jaren.																								
<table border="1"> <caption>Data for Jeugd - Werkloosheid</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>2,0</td></tr> <tr><td>2017</td><td>2,0</td></tr> <tr><td>2018</td><td>2,0</td></tr> <tr><td>2019</td><td>2,0</td></tr> <tr><td>2020</td><td>2,0</td></tr> <tr><td>2021</td><td>2,0</td></tr> <tr><td>2022</td><td>2,0</td></tr> <tr><td>2023</td><td>2,0</td></tr> </tbody> </table>								Year	Percentage	2016	2,0	2017	2,0	2018	2,0	2019	2,0	2020	2,0	2021	2,0	2022	2,0	2023	2,0
Year	Percentage																								
2016	2,0																								
2017	2,0																								
2018	2,0																								
2019	2,0																								
2020	2,0																								
2021	2,0																								
2022	2,0																								
2023	2,0																								

Werk - Lopende re-integratievoorzieningen						Prognose	Prognose
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
417,8	538,1	538	505,3	533,1	535	525	525
Bron	CBS - Participatie Wet						
Omschrijving	Het aantal lopende reïntegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.						
Toelichting	De cijfers zijn beschikbaar t/m 2020, de verwachting is dat cijfers in lijn zijn met voorgaande jaren.						

Jaar	Waarde
2016	417,8
2017	538,1
2018	538
2019	505,3
2020	533,1
2021	535
2022	525
2023	525

Werk - Netto arbeidsparticipatie						Prognose	Prognose
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
67,7%	68,6%	69,7%	70,9%	71,4%	71,0%	71,5%	71,5%
Bron	CBS - Arbeidsdeelname						
Omschrijving	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.						
Toelichting	De cijfers zijn beschikbaar t/m 2020, de verwachting is dat cijfers in lijn zijn met voorgaande jaren.						

Jaar	Waarde
2016	67,7%
2017	68,6%
2018	69,7%
2019	70,9%
2020	71,4%
2021	71,0%
2022	71,5%
2023	71,5%

Wmo - Cliënten met een maatwerkarrangement						Prognose	Prognose																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
490	500	520	560	580	590	595	600																		
Bron	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO																								
Omschrijving	Aantal inwoners met een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo per 10.000 inwoners. Het doel voor de komende jaren is het remmen van de groei.																								
Toelichting	De cijfers zijn beschikbaar t/m 2021, de sterke stijging van afgelopen jaren remt af. Vanaf 2022 wordt een lichte stijging, als gevolg van reguliere vergrijzing en het daaraan gekoppelde beroep op huishoudelijke hulp en woonvoorzieningen, voorzien.																								
<table border="1"> <caption>Data for Wmo - Cliënten met een maatwerkarrangement</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Aantal inwoners met een vorm van specialistische ondersteuning per 10.000 inwoners</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2016</td> <td>490</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>500</td> </tr> <tr> <td>2018</td> <td>520</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>560</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>580</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>590</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>595</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>600</td> </tr> </tbody> </table>								Jaar	Aantal inwoners met een vorm van specialistische ondersteuning per 10.000 inwoners	2016	490	2017	500	2018	520	2019	560	2020	580	2021	590	2022	595	2023	600
Jaar	Aantal inwoners met een vorm van specialistische ondersteuning per 10.000 inwoners																								
2016	490																								
2017	500																								
2018	520																								
2019	560																								
2020	580																								
2021	590																								
2022	595																								
2023	600																								

Wat zijn de lasten?

Lasten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2021	2022	2023	2024	2025	2026
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.699	3.635	4.651	4.190	4.003	4.003
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.078	1.393	1.559	1.559	1.559	1.559
6.3	Inkomensregelingen	17.911	17.588	18.546	17.800	17.790	17.790
6.4	WSW en beschut werk	6.673	7.184	5.644	5.591	5.453	5.143
6.5	Arbeidsparticipatie	3.147	3.748	3.222	3.171	3.167	3.167
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.553	1.739	2.258	2.234	2.232	2.232
6.71	Maatwerk dienstverlening 18+	8.283	8.354	-	-	-	-
6.71A	Huishoudelijke hulp (WMO)	-	-	4.598	4.525	4.521	4.521
6.71B	Begeleiding (WMO)	-	-	3.289	3.253	3.250	3.250
6.71C	Dagbesteding (WMO)	-	-	1.771	1.759	1.758	1.758
6.72	Maatwerk dienstverlening 18-	13.787	14.215	-	-	-	-
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	-	-	3.021	2.901	2.891	2.891
6.72B	Jeugdhulp behandeling	-	-	1.931	1.931	1.931	1.931
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	-	-	1.309	1.309	1.309	1.309
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	-	-	324	324	324	324
6.73A	Pleegzorg	-	-	1.158	1.158	1.158	1.158
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	-	-	3.105	3.105	3.105	3.105
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-	-	3.067	3.067	3.067	3.067
6.74C	Gesloten plaatsing	-	-	398	398	398	398
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	272	298	-	-	-	-
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	-	-	37	37	37	37
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.384	1.324	-	-	-	-
6.82A	Jeugdreclassering	-	-	937	937	937	937
6.82B	Jeugdreclassering	-	-	104	104	104	104
7.1	Volksgezondheid	2.109	1.928	2.104	2.093	2.111	2.130
Totale lasten		59.896	61.403	63.033	61.446	61.103	60.812

Wat zijn de baten?

Baten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2021	2022	2023	2024	2025	2026
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2	-	620	520	520	520
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorziening	1	-	-	-	-	-
6.3	Inkomensregelingen	16.178	14.447	13.766	13.888	13.888	13.888
6.4	WSW en beschut werk	-	-	113	-	-	-
6.5	Arbeidsparticipatie	635	969	742	742	742	742
6.6	Maawerkvoorziening (WMO)	7	9	62	62	62	62
6.71	Maatwerk dienstverlening 18+	303	399	-	-	-	-
6.71A	Huishoudelijke hulp (WMO)	-	-	332	332	332	332
6.71B	Begeleiding (WMO)	-	-	-	-	-	-
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	1	-	-	-	-	-
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	868	500	-	-	-	-
6.81A	Beschermde wonen (WMO)	-	-	245	95	5	5
7.1	Volksgesondheid	59	-	-	-	-	-
Totale baten		18.054	16.624	15.878	15.637	15.548	15.548

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

De paragraaf lokale heffingen gaat over de gemeentelijke heffingen, waaronder de onroerende-zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De heffingen hebben een groot aandeel in de inkomsten van onze gemeente. Deze paragraaf behandelt de volgende onderwerpen:

- de uitgangspunten van het beleid;
- de tarieven;
- de kostendekkendheid;
- de lokale lastendruk;
- de kwijtschelding.

Beleid lokale heffingen

Kostendeekkende tarieven is het uitgangspunt

Alle heffingen waarbij de gebruiker betaalt voor een voorziening/dienst, zijn kostendeekkend. Dat is het uitgangspunt van ons beleid. Het betekent dat de tarieven van de heffing zo afgestemd zijn dat de kosten ermee betaald kunnen worden.

Voor de OZB-tarieven is tot nu toe het beleid om de tarieven met maximaal de inflatiecorrectie te laten stijgen, voor zover deze de (rijks)macronorm niet overstijgt. Voor 2023 wordt uitsluiting gezocht bij het CPB, dit houdt in dat de OZB-tarieven stijgen met 3,3%. Deze aanpassing voeren we door nadat de uitkomsten van de jaarlijkse herwaardering bekend zijn. Voor de overige heffingen geldt dat er kostendeekkende tarieven worden gehanteerd.

De formele vaststelling van tarieven voor 2023 vindt plaats bij het vaststellen van de belasting- en retributieverordeningen.

Inkomsten belastingen

Inleiding

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke lokale heffingen de gemeente aan de inwoners en bedrijven mag opleggen. Noordoostpolder kent de volgende heffingen, op basis van door de raad vastgestelde verordeningen:

- Belastingen waarvan de opbrengst vrij besteedbaar is. Hiertoe behoren de onroerendezaakbelastingen (OZB), reclamebelasting en de toeristenbelasting.

Onroerendezaakbelastingen

Inleiding

Onroerendezaakbelastingen

Onroerendezaakbelastingen (OZB) zijn belastingen voor woningen, percelen grond of andere onroerende zaken. Eigenaren van woningen, eigenaren en gebruikers van niet-woningen betalen OZB aan de gemeente. De OZB zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen. De OZB is een algemeen dekkingsmiddel. Een algemeen dekkingsmiddel kent geen specifiek bestedingsdoel en is vrij te besteden.

Beleid

De OZB-tarieven worden zo berekend dat de totale opbrengst alleen stijgt conform de eventuele maatregelen vanuit de perspectiefnota 2023-2026 en de inflatiecorrectie. Daarbij is rekening gehouden met de waardeontwikkeling van de (niet-)woningen (WOZ-waarde). Stijgen de WOZ-waardes, dan dalen de OZB-tarieven en andersom. Hierdoor is de opbrengst aan OZB stabiel en ook het bedrag dat de belastingplichtige betaalt. Dat is duidelijk voor zowel de gemeente als de belastingbetaler. De totale OZB-opbrengst kan natuurlijk wel stijgen als er nieuwe wijken of bedrijventerreinen worden aangelegd. De zogeheten areaaluitbreiding.

Tarieven

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
Woning eigenaar	0,1464%	0,1405%	0,1362%	0,1273%	0,1108%
Totaal niet-woningen	0,3646%	0,3802%	0,3879%	0,3988%	0,3983%
- Niet-woning eigenaar	0,2035%	0,2122%	0,2165%	0,2226%	0,2223%
- Niet-woning gebruiker	0,1611%	0,1680%	0,1714%	0,1762%	0,1760%

Opbrengsten

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Woning eigenaar	6.048.753	6.316.700	6.316.700	6.316.700	6.316.700
Niet-woning eigenaar	3.791.635	4.050.000	4.050.000	4.050.000	4.050.000
Niet-woning gebruiker	2.550.501	2.741.500	2.741.500	2.741.500	2.741.500
Totaal	12.390.889	13.108.200	13.108.200	13.108.200	13.108.200

Overige belastingen

Inleiding

Toeristenbelasting

Onder de naam "toeristenbelasting" wordt een directe belasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente in alle onderkomens, waaronder ook vaartuigen tegen een vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de basisregistratie personen zijn ingeschreven.

Reclamebelasting

Onder de naam reclamebelasting wordt, binnen het gebied zoals aangewezen in de verordening een directe belasting geheven voor een openbare aankondiging die zichtbaar is vanaf de openbare weg.

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Toeristenbelasting	426.100	406.000	200.000
Reclamebelasting (bedrijfsinvesteringszone)	77.850	80.000	80.000

Inkomsten heffingen

Inleiding

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke lokale heffingen de gemeente aan de inwoners en bedrijven mag opleggen. Noordoostpolder kent de volgende heffingen, op basis van door de raad vastgestelde verordeningen:

- Belastingen om kosten mee te verhalen: de heffingen en rechten. De opbrengst is niet vrij besteedbaar, maar is gerelateerd aan de betreffende gemeentelijke zorgplicht of specifieke dienstverlening. Hiertoe behoren de afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges en lijkbezorgingsrechten.

Voor gemeentelijke dienstverlening en activiteiten waarbij dat van toepassing is blijft het principe van het streven naar kostendekkendheid uitgangspunt.

Afvalstoffenheffing

Inleiding

Afvalstoffenheffing wordt geheven van degene die gebruik maakt van een perceel ten aanzien waarvan de gemeente op basis van de Wet milieubeheer de verplichting heeft tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen. De gemeente verhaalt de kosten van de activiteiten die worden verricht voor de nakoming van deze wettelijke zorgplicht.

De afvalstoffenheffing is een heffing die inwoners betalen. Uit de opbrengst ervan betaalt de gemeenten alle kosten voor het ophalen, verwerken en afvoeren van huishoudelijk afval.

Beleid

Afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend.

Kostendekkende tarieven is het algemene uitgangspunt voor lokale heffingen.

Volgens wetgeving mogen de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

Tarieven

Bij de afvalstoffenheffing geldt met ingang van 2021 het recycle-tarief. Huishoudens betalen een vast bedrag per jaar, en een variabel bedrag per keer voor het aanbieden van restafval.

Bij het goed scheiden van afval, ontstaat er minder restafval en wordt een lager bedrag voor het variabele deel in rekening gebracht. Per huishouden zijn de woonlasten hierdoor verschillend. Het recycle-tarief is indicatief. Het werkelijk te betalen bedrag is afhankelijk van het aanbod restafval.

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Eenpersoonshuishouden					
Vast tarief	223,80	253,00	260,00	260,00	259,00
Variabel tarief (240 ltr, bij 4 ledigingen)	54,67	60,44	62,08	62,08	61,88
Eénmalige korting	-19,04	-	-	-	-
	259,43	313,44	322,08	322,08	320,88
Meerpersoonshuishouden					
Vast tarief	233,80	263,00	260,00	260,00	259,00
Variabel tarief (240 ltr, bij 7 ledigingen)	93,72	105,77	108,64	108,64	108,29
Eénmalige korting	-19,04	-	-	-	-
	308,48	368,77	368,64	368,64	367,29

Kostendekkendheid

Afvalstoffenheffing	2023
Lasten taakveld afval	5.689.509
Baten taakveld afval	812.027
Netto kosten taakveld afval	4.877.482
Toe te rekenen kosten:	
- Kwijtschelding	300.000
- Overhead	693.047
- Compensabele BTW	1.079.516
Totale lasten	6.950.045
Totale baten	6.950.045
Dekkingspercentage	100%

Rioolheffing

Inleiding

Rioolheffing is een heffing om kosten voor de riolering te dekken. Het gaat om kosten die de gemeente maakt om het rioleringsstelsel in stand te houden. Alleen gebruikers van percelen die direct- of indirect op het gemeentelijk rioleringsstelsel zijn aangesloten, betalen deze heffing.

Beleid

Rioolheffing is 100% kostendekkend.

Kostendekkende tarieven is het algemene uitgangspunt voor lokale heffingen.

Volgens wet- en regelgeving (Gemeentewet) mag de rioolheffing niet méér dan kostendekkend zijn,

Er is geen verschil tussen het te betalen bedrag per woning, wel tussen andere objecten (niet-woningen). Voor een woning betaalt iedereen evenveel rioolheffing. Bij andere percelen (niet-woningen) geldt wel een verschil. Een gebruiker betaalt hier meer rioolheffing als er meer water wordt geloosd op de gemeentelijke riolering.

Tarieven

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Eén- en meerpersoonshuishouden	174,00	174,00	174,00	174,00	174,00

Kostendekkendheid

Rioolheffing	2023
Lasten taakveld riolering	2.229.198
Baten taakveld riolering	33.000
Netto kosten taakveld riolering	2.196.198
Toe te rekenen kosten:	
- Kwijtschelding	215.000
- Overhead	315.634
- Compensabele BTW	419.994
- Straatvegen (25%)	186.090
Totale lasten	3.332.916
Totale baten	3.332.915
Dekkingspercentage	100%

Overige heffingen

Inleiding

Leges

De legesverordening bevat tarieven voor een groot aantal gemeentelijke producten en diensten. Het gaat hierbij altijd om diensten waarom mensen zelf gevraagd hebben. Voor de door de gemeente geleverde diensten kunnen leges in rekening worden gebracht. Bij de legesheffing worden kosten die de gemeente maakt verhaald op de aanvrager. Het uitgangspunt is dat binnen legesverordening geen winst mag worden gemaakt.

Liggeld

Voor 2023 worden de tarieven met 3,0% verhoogd.

Lijkbezorgingsrechten

Voor 2023 worden de tarieven met 7,0% verhoogd. Uitgangspunt is dat de tarieven kostendekkend zijn. Hierbij is uitgegaan van een gelijkblijvend aantal lijkbezorgingen ten opzichte van 2022.

Marktgelden

Voor 2023 worden de tarieven met 3,0% verhoogd.

Omschrijving	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Legesverordening titel 1	801.621	604.795	616.675
Legesverordening titel 2	2.588.695	1.056.440	1.097.130
Legesverordening titel 3	57.296	46.330	53.710
Liggeld	29.111	27.195	28.010
Begraafrechten	496.304	510.221	536.211
Marktgelden	24.891	27.430	28.250

Legesverordening titel 1: algemene dienstverlening

Legesverordening titel 2: dienstverlening en besluiten in het kader van de omgevingswet

Legesverordening titel 3: dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2

Lokale lastendruk

Voor de meeste huishoudens zal de lastendruk licht toenemen. Als gevolg van kostendeekkende tarieven stijgt de afvalstoffenheffing voor één- en meerpersoonshuishoudens. Voor huishoudens met een eigen woning komt de stijging van de OZB daarbij. De toename van de OZB komt door de stijging van de tarieven met +3,3% en de ontwikkeling van de WOZ-waarden. Indien de WOZ-waarde van een woning minder of meer stijgt dan gemiddeld, neemt de belastingdruk hierdoor juist af of toe. Per object kan dit verschillen. Bij een geringe waardestijging zal - in plaats van een toename van de belastingdruk – zelfs sprake zijn van een afname van de belastingdruk.

Voorbeeld 1:

Hierbij wordt uitgegaan van een meerpersoonshuishouden dat een eigen woning bezit.

Belastingsoort	2020	2021	2022	2023
OZB	292,24	299,64	304,25	312,71
Afvalstoffenheffing (*)	286,44	295,38	308,48	368,77
Rioolheffing	174,00	174,00	174,00	174,00
Totaal	752,68	769,02	786,73	855,48
Stijgingspercentage t.o.v. voorgaand jaar	4,61%	2,17%	2,30%	8,74%

(*) De lokale lastendruk 2022 is met aftrek van de éénmalige korting van € 19,04

Voorbeeld 2:

Hierbij wordt uitgegaan van een éénpersoonshuishouden die een huurwoning heeft.

Belastingsoort	2020	2021	2022	2023
Afvalstoffenheffing (*)	243,48	249,86	259,43	313,44
Rioolheffing	174,00	174,00	174,00	174,00
Totaal	417,48	423,86	433,43	487,44
Stijgingspercentage t.o.v. voorgaand jaar	5,68%	1,53%	2,26%	12,46%

(*) De lokale lastendruk 2022 is met aftrek van de éénmalige korting van € 19,04

Kwijtscheldingsbeleid

Gemeenten kunnen bij de kwijtschelding van gemeentelijke belastingschulden maximaal 100% van de bijstandsnorm als kosten van bestaan in aanmerking nemen. Bij het verlenen van kwijtschelding is de gemeente gebonden aan de beleidsregels uit de "Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990". De gemeente Noordoostpolder verleent kwijtschelding voor de volgende heffingen:

- Afvalstoffenheffing
- Rioolheffing particulieren
- Onroerendezaakbelastingen.

Voor het belastingjaar 2023 doen zich geen noemenswaardige wijzigingen voor in het kwijtscheldingsbeleid. Het aantal kwijtscheldingsverzoeken is in de afgelopen jaren redelijk stabiel gebleken.

Het aantal verzoeken om kwijtschelding wordt geschat op 1.100. Niet alle verzoeken worden toegewezen. De inschatting is dat ongeveer 200 verzoeken worden afgewezen. Het verloop van de lasten van kwijtscheldingen over de afgelopen jaren ziet er als volgt uit:

Soort heffing	Rekening		Begroting	
	2020	2021	2022	2023
Afvalstoffenheffing	294.695	288.000	300.000	300.000
Rioolheffing	190.461	176.000	215.000	215.000
OZB	3.138	2.000	5.000	5.000
Totaal	488.294	466.000	520.000	520.000

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing worden de risico's vermeld waarvoor geen directe maatregelen zijn getroffen en van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie en de reguliere bedrijfsvoering. Vervolgens wordt er een relatie gelegd tussen deze risico's en de weerstandscapaciteit, welke resulteert in het weerstandsvermogen.

Daarnaast worden er nog diverse wettelijke verplichte kengetallen opgenomen en worden deze kengetallen toegelicht in deze paragraaf.

Beleid

In de nota weerstandsvermogen en risicomanagement van de gemeente Noordoostpolder is bepaald welke instrumenten ingezet worden voor de financiering van de incidentele en structurele risico's. Gemeenten moeten zelf een beleidslijn formuleren over de in hun organisatie noodzakelijk geachte weerstandscapaciteit in relatie tot de specifieke risico's. In deze nota wordt eerst een uitleg van de belangrijkste begrippen gegeven, de weerstandscapaciteit nader toegelicht en volgt een inventarisatie van de risico's. Deze risico's kunnen jaarlijks wijzigen afhankelijk van bijvoorbeeld wijzigende wet- en regelgeving of actuele gebeurtenissen. Voor verdere detaillistische uiteenzetting van de doelen en definities omtrent het beleid weerstandscapaciteit en risico's verwijzen wij naar genoemde nota.

Het weerstandsvermogen is te definiëren als "het vermogen om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen, zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt." Deze risico's zijn kosten die niet zijn gedekt middels de begroting of waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen is van belang voor de gezondheid van de financiële positie van de gemeente voor het begrotingsjaar, maar ook voor de meerjarenraming. In artikel 11 van het Besluit begroting en verantwoording is het belang aangegeven van het voeren van een adequaat risicomanagementbeleid. Uit dit artikel volgt dat de paragraaf over het weerstandsvermogen tenminste bevat:

- a. het beleid over de weerstandscapaciteit en de risico's;
- b. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- c. een inventarisatie van de risico's;
- d. kengetallen;
- e. beoordeling van de onderlinge verhoudingen tussen kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Inventarisatie risico's

Een risico is een kans op het optreden van een positieve dan wel negatieve gebeurtenis van materieel belang die niet is voorzien. De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet op een andere manier zijn ondervangen. Er heeft een inventarisatie plaats gevonden van risico's welke aanwezig zouden kunnen zijn, daarvan zijn de risico's met de grootste financiële impact opgenomen in deze paragraaf.

1. Ontwikkelingen arbeidsmarkt

Met 143 vacatures per 100 werklozen hebben we een enorm krappe arbeidsmarkt. Dat is 3,6% van de beroepsbevolking (stand juli 2022). Het risico hierin is dat we als gemeente onvoldoende kundig personeel kunnen verkrijgen. Hierdoor is de kans aanwezig dat beleid niet uitgevoerd kan worden en de gestelde doelen niet worden behaald.

De krapte op de arbeidsmarkt wordt onder andere veroorzaakt door:

- Een groeiende economie (er ontstaan meer vacatures).
- De coronapandemie (eerder zorgde die voor een vermindering van de krapte, maar inmiddels zijn arbeidskrachten bij gebrek aan werk naar hun vaderland teruggekeerd en anderen die voor werk wilden komen, zagen daarvan af. Het gevolg: openstaande vacatures.
- De wisseling van generaties. Vroeger stonden er tegenover elke 65-plusser 7 mensen in de werkzame leeftijd. Nu zijn dat er nog maar 3. We hebben te maken met een enorme pensioneringsgolf en die houdt nog wel tot 2040 aan. Tegen die tijd is dat getal zelfs gedaald tot 2.

Het werven van personeel vraagt daardoor veel tijd en aandacht. De verwachting is dat deze trend zich onverminderd doorzet. Vacatures op alle vakgebieden zijn moeilijk vervulbaar.

We zetten daarom in op arbeidsmarktcommunicatie, de aanstelling van een corporate recruiter en het samenwerken met onze Flevolandse partners om vacatures zo snel en goed mogelijk in te vullen.

Daarnaast kijken we kritisch naar de taken die we als gemeente uitvoeren. Moet het nu, kan het later of betekent het dat we af en toe externen inhuren totdat een vacature is ingevuld of bijvoorbeeld omdat een vraagstuk om specialistische kennis vraagt. Dit leidt tot extra personele kosten. We blijven daarom kritisch op inzet van externen en kosten die dit met zich meebrengt.

2. Bouwgrondexploitatie

Het exploiteren van grond is risicovol. Het gaat vaak om langlopende exploitaties, waarbij schattingen gedaan worden. Bijvoorbeeld over marktontwikkelingen, ontwikkelsnelheid, kosten en opbrengsten. Op macro-economische ontwikkelingen, zoals de conjunctuur en rentestand hebben wij als gemeente geen invloed. Maar we kunnen deze ontwikkelingen wel signaleren en er goed op anticiperen. Daarom nemen wij de volgende maatregelen om de risico's te beheersen:

- Wij treffen verliesvoorzieningen als wij een tekort op grondexploitaties prognosticeren direct ter grootte van dit volledige verlies.
- Wij voeren een kwantitatieve risicowaardering uit bij actieve grondexploitaties. Dat doen wij met een Monte Carlo-analyse.
- Wij voeren een risicowaardering uit bij strategische gronden (MVA).

De gemeente Noordoostpolder heeft voor circa € 4,1 miljoen aan (verlies)voorzieningen getroffen op de in exploitatie genomen bouwgronden (BIE's). Daarmee zijn de financiële risico's voor de grondexploitaties teruggebracht naar een acceptabel niveau onder de huidige waardering van de gronden. Verder is er in de ARG een bedrag van circa € 6,6 miljoen geclaimd als benodigde risicobuffer voor de BIE's en de strategische gronden die onder de Materiële Vaste Activa (MVA) staan.

In de grondexploitatie Marknesse Zuid fase 3 worden op dit moment geen kavels verkocht. Dit komt door een hoger beroep dat over onder andere dit perceel speelt tussen de partij welke de grond heeft verkocht aan de gemeente en een eerdere eigenaar van de grond. De rechtszaak tussen deze partijen is bij het opstellen van deze begroting nog lopende. Momenteel is er een hoger beroep procedure, waarbij aangegeven moet worden hoe de procedure verder moet. In de rechtszaak wordt bepaald of het hoger beroep behandeld wordt of op de slaaprol blijft. Gezien de doorlooptijd van dit juridische dossier is het onduidelijk wanneer er kavels in Marknesse fase 3 verkocht kunnen worden. De gemeente hoopt dat er spoedig een positieve uitkomst is voor de mensen die nu in onzekerheid verkeren en in deze fase wonen. Het risicoprofiel is onzeker en niet te schatten (juridisch-financieel).

3. Sociaal Domein

Grip op sociaal domein

De gemeente Noordoostpolder zag de kosten binnen het sociaal domein de laatste jaren steeds verder toenemen. Om deze trend zoveel mogelijk te keren zijn er in het proces “Grip op sociaal domein” maatregelen genomen die de groei moeten gaan afremmen en de werkelijke kosten zullen op hetzelfde niveau moeten blijven. De resultaten van de maatregelen worden, waar mogelijk, zoveel mogelijk gemonitord. Of de maatregelen ook de werkelijke financiële gewenste effecten zullen hebben, moet achteraf blijken. Het risico bestaat dat de werkelijke financiële effecten afwijken van de verwachte financiële effecten. Een deel van de maatregelen zijn namelijk gericht op maatwerkvoorzieningen en dit zijn opneideregelingen.

Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO)

In de begroting wordt uitgegaan van reëel te verwachten lasten. Dat betekent dat een inschatting gemaakt wordt van de vergrijzing, de indexatie op de kosten en nieuwe of vernieuwde taken.

De burgers moeten een beroep kunnen doen op WMO als dat noodzakelijk is, ook als het budget niet toereikend is. We spreken bij de WMO-regeling van een opneideregeling. Er wordt zoveel mogelijk rekening gehouden welke impact bijvoorbeeld de vergrijzing zal hebben op het rijksbeleid van onder andere “langer thuis wonen”. De afgelopen jaren is het aantal burgers dat gebruik maakt van huishoudelijke ondersteuning toegenomen en het is de verwachting dat deze stijging de komende jaren zal doorzetten. De invloed die de door rijkswege verlaagde eigen bijdrage heeft op de huishoudelijke ondersteuning, wordt ook zo goed mogelijk verwerkt in de begroting. De al eerdergenoemde indexatie van de tarieven kan anders uitpakken dan voorspeld. Dat dit onzekerheden met zich meebrengt is bij eenieder bekend, maar we zullen daar ook dit jaar weer rekening mee moeten houden.

De ontwikkelingen die vanaf 2023 worden ingezet op het gebied van beschermd wonen brengen weer nieuwe onzekerheden met zich mee.

Beschermd wonen is voor mensen van 18 jaar of ouder die door psychische of psychosociale problemen 24 uur per dag ondersteuning nodig hebben. In 2022 is er een start gemaakt met de voorbereidingen van de doordecentralisatie van beschermd wonen van de centrumgemeenten naar alle gemeenten. Vanaf 1 januari 2024 komt er een nieuwe financiële verdeling voor gemeenten en een zogeheten woonplaatsbeginsel. Hierdoor nemen de financiële risico's toe, ook omdat binnen Flevoland sprake is van een afname van het totale budget van 22%. De overschotten die er tot dusver zijn worden gebruikt voor de bekostiging van andere regionale Wmo-voorzieningen.

Jeugd

Ook bij jeugdhulp spreken we over een opneideregeling, omdat de inwoners altijd een beroep moeten kunnen doen op noodzakelijke zorg. De laatste twee jaren blijft het aantal unieke cliënten stabiel of neemt bij sommige zorg zelfs wat af. Dat geeft geenszins garantie dat deze trend doorzet, ook al zetten de gemeente er, door middel van preventie, wel op in. We moeten ons bewust blijven dat het risico bestaat dat deze lasten kunnen fluctueren.

Voor 2023 gaan de tarieven voor regionale jeugdhulp in het kader van jeugdhulp met verblijf aangepast worden als gevolg van het aflopen van huidige contracten. Momenteel is nog niet duidelijk wat de tarieven precies gaan doen. Mogelijk risico is dat de tarieven met de nieuwe contracten zullen stijgen en hoger worden dan waar in de begroting rekening mee is gehouden.

De regionale jeugdzorg met verblijf wordt nog door een contractpartner uitgevoerd. Als aan het eind van het jaar blijkt dat bij de uitvoering grote afwijkingen zijn ontstaan ten opzichte van het contract, is afgesproken dat dan in overleg gegaan wordt met deze contractpartners om de reden en de financiële consequenties vast te stellen. Het risico bestaat dat aanvullende afspraken noodzakelijk zijn en de lasten daardoor hoger worden dan vooraf is geschat.

Daarnaast dienen er nieuwe subsidieovereenkomsten gesloten te worden met betrekking tot de jeugdbescherming en -reclassering. Ook in dit geval is er een mogelijkheid dat door onder andere een verhoging van de tarieven de kosten zullen stijgen.

Participatie en minimabeleid

Bij het minimabeleid komen de eventuele tekorten voor het grootste deel voor rekening van de gemeenten. Rijksbeleid met uitgavenplafonds bepaalt hoeveel middelen de gemeente van het Rijk ontvangt om de kosten te dekken. De economie bepaalt uiteindelijk welke vragen de gemeente moet beantwoorden. Hierdoor bestaat het risico dat de uitgaven hoger worden dan waarvoor gemeenten door het Rijk voor worden gecompenseerd.

Als de economische onzekerheid toeneemt, zal de vraag naar meer en vaker ondersteuning toenemen en zal het ook direct zijn weerslag vinden op de bijstandsuitkeringen.

Voor het bekostigen van de uitkeringen, ontvangen gemeenten binnen de participatiewet een gebundelde uitkering bekender onder de naam BUIG. Doordat hier sprake is van een landelijk budget met objectieve verdelingen kan het zijn dat het landelijk budget niet hoog genoeg is om de kosten te dekken, of dat de middelen niet toereikend zijn voor de specifieke situatie van onze gemeente. De vangnetregeling die hiervoor bedoeld is, waarin een deel van de tekorten wordt afgetopt, worden in het volgende jaar pas uitgekeerd.

Vanaf 2022 wordt de loonkostensubsidie (LKS) over de gemeenten niet meer verdeeld via het objectief verdeelmodel, maar op basis van de laatst bekende realisaties. Bij de vaststelling van het voorlopige LKS budget wordt uitgegaan van de realisaties twee jaar (T-2) voorafgaand van het budgetjaar. Bij het definitieve budget zal van de realisatie van het voorgaande jaar (T-1) worden uitgegaan.

Bij de Bbz bestaan er financiële risico's voor de gemeente. Bedrijfskredieten worden door de gemeente voorgefinancierd, hetgeen in het jaar erop weer wordt vergoed door het Rijk. In de jaren erna moet de gemeente 75% van de verstrekkingen weer terugbetalen, waarbij het risico aanwezig is dat de aflossingen door de ondernemers hierop achterblijft.

Wet sociale werkvoorziening (WSW)

De wet voor de sociale werkvoorziening wordt voor onze gemeente uitgevoerd door "Concern voor werk". De vergoeding die we voor het uitvoeren van de wet ontvangen van het Rijk, maken we over naar deze gemeenschappelijke regeling. De gemeenschappelijke regeling laat momenteel, ook nadat volop is ingestoken de tekorten terug te dringen, nog steeds een tekort in de meerjarenraming zien. De gemeenten die in deze gemeenschappelijke regeling mee participeren, zullen moeten bijspringen zodra een tekort ontstaat. Voorlopig wordt tot en met 2025, onder andere vanwege de positieve solvabiliteit en het weerstandsvermogen, geen extra bijdrage verwacht.

4. ICT-risico's

Door het veelvuldig gebruik van ICT en de digitalisering lopen we ook in toenemende mate risico op het gebied van informatieveiligheid. De kans op en de impact van cybercriminaliteit kan onze gemeente kwetsbaar maken.

We zien een sterke toename van het aantal en de impact van cyber-en gedigitaliseerde criminaliteit, ook bij gemeenten. Belangrijk is om op te merken dat 100% veilig en toekomstbestendig niet bestaat; kwetsbaarheden, dreigingen en daarmee ook het informatiebeveiligingsproces, veranderen continu. Wij zijn als gemeente constant in beweging en spelen in op nieuwe ontwikkelingen en treffen passende maatregelen op basis van risicomangement. Welke dit zijn staat beschreven in de paragraaf Bedrijfsvoering, onder het kopje Informatieveiligheid en privacy.

Op basis hiervan achten we de kans klein dat we als gemeente gehackt worden. Maar de impact ervan kan heel groot zijn. Ook financieel gezien kan de impact aanzienlijk zijn. De kosten als gevolg van bijvoorbeeld een kwetsbaarheid in software, een hack of ransomware kunnen oplopen van enkele duizenden euro's tot een paar miljoen euro. Daarnaast is het mogelijk dat de gemeente bijvoorbeeld als gevolg van een datalek, een boete opgelegd kan krijgen door de Autoriteit Persoonsgegevens.

Op basis van de schade die andere gemeenten in het recente verleden hebben geleden als gevolg van ransomware kwantificeren wij dit risico op € 5.000.000.

In dit bedrag zitten kosten zoals externe inhuur voor forensisch onderzoek, het herstellen van data, het inhalen van gemiste werkdagen en het herstellen van schade en verloren werk.

5. HVC

De gemeente Noordoostpolder is een van de aandeelhouders van het afvalverwerkingsbedrijf HVC en staat deels garant voor dit bedrijf. In verband met de financiële positie van HVC is in de aandeelhoudersvergadering van december 2012 besloten om de garantstelling van gemeenten voor leningen ten behoeve van alle afvalactiviteiten van HVC te laten gelden, tot een maximum van € 670 miljoen (bedoeld voor (her)financieringen van vervangingsinvesteringen en modificaties aan bestaande activa). De aandeelhouders staan garant voor de leningen ten behoeve van activiteiten die op hen betrekking hebben. De maximum garantstelling van Noordoostpolder, na toepassing van de ballotageovereenkomst, is € 14.3 miljoen. De werkelijke garantstelling is ultimo 2021 voor de gemeente Noordoostpolder berekend op € 11.5 miljoen. Op basis van de resultaten van HVC van de afgelopen jaren is de kans dat dit risico zich voordoet als zeer laag in te schatten.

6. Overbelasting energienetwerk

Het elektriciteitsnet in de Noordoostpolder is de afgelopen jaren steeds voller geraakt. De energietransitie is volop in gang; voor de woningbouw is gasloos de norm en de populariteit van zonnepanelen en elektrische auto's neemt toe. Dit zorgt voor een grotere belasting op het elektriciteitsnet, dan dat momenteel beschikbaar is. De Netbeheerder is inmiddels een project gestart om onder andere in de Noordoostpolder het elektriciteitsnet te verzwaren. Dit project wordt naar alle waarschijnlijkheid afgerond in het jaar 2025.

Voor nieuwe projecten die de gemeente uitvoert is dit een mogelijk risico. Bijvoorbeeld de bouw van een school of MFA. De norm is dat deze gasloos zijn. Hierbij wordt vervolgens een beroep gedaan op het energienetwerk. Indien dit problematisch is vraagt dit een aanpassing van het energienetwerk, welke van invloed kan zijn op de planning en doorlooptijd van het project. Ook inzake de uitgifte van gronden voor bedrijfskavels zou dit een mogelijk risico kunnen zijn.

7. Tertiaire achtervang

De gemeente staat garant voor leningen van de woningcorporaties. Woningcorporaties kunnen door deze garantstelling geld lenen tegen een lagere rente. De gemeente vervult een tertiaire achtervangfunctie. Dit betekent dat het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) eerst aansprakelijk wordt gesteld. Voor zover het WSW niet kan bijdragen, zal de gemeente tezamen met het Rijk en overige Nederlandse gemeenten verplicht zijn om een renteloze lening te verstrekken aan het WSW. Daarom heet onze garantstelling een tertiaire (= 3^e) garantstelling. Wij staan nu garant voor in totaal € 112 miljoen. Het risicoprofiel wordt als zeer laag ingeschat.

8. Omgevingswet

De impact van de Omgevingswet is fors. Het raakt het bestuur, de ambtelijke organisatie én de samenleving. Daarom bereiden wij ons, net zoals alle andere overheden, al geruime tijd voor op de invoering van de Omgevingswet. Vanuit de raad heeft er tot begin 2022 een raads werkgroep gefunctioneerd. Speciaal in het leven geroepen om zich te richten op de Omgevingswet. De implementatie wordt in de organisatie programmatisch opgepakt en verloopt via drie hoofdpijlers:

1. Kerninstrumenten op orde.
2. Bedrijfsvoering (inclusief digitalisering) op orde.
3. Cultuur (houding en gedrag) op orde.

De Omgevingswet biedt zowel procedureel als inhoudelijk ruimte voor lokale afwegingsruimte. In samenspraak met stakeholders uit de samenleving, de ambtelijke organisatie en een werkgroep uit de raad zijn "leidende principes" ontwikkeld. Deze dienen als inspiratiebron voor de wijze waarop wij invulling geven aan de Omgevingswet. Er is een programmaplan opgesteld waar uitvoering aan wordt gegeven.

De Omgevingswet gaat naar verwachting in per 1 januari 2023. De Omgevingswet vraagt een andere manier van werken: nog meer integraal, meer afwegingsruimte voor bestuur en flexibiliteit in de aanpak (maatwerk), versnellen en vergemakkelijken besluitvorming. Een belangrijk onderdeel is dat elke gemeente een omgevingsvisie en een omgevingsplan moet hebben. Deze vervangen de huidige structuurvisie, bestemmingsplannen en andere gemeentelijke regelgeving voor de fysieke leefomgeving. Daarnaast dient voor inwerkingtreding van de wet de nodige besluiten te zijn genomen. Denk bijvoorbeeld aan de legesverordening, lijst bindend advies en lijst verplichte participatie. Veel besluiten zijn al genomen, een aantal is nog in voorbereiding.

Er doet zich een aantal risico's voor:

1. De regie ligt bij het ministerie. De invoering van de wet is al meerdere keren uitgesteld hetgeen de geloofwaardigheid en het besef van urgentie kan aantasten;
2. Het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) wordt ontwikkeld vanuit het Rijk. Ook hier zijn we afhankelijk van beschikbaarheid en kwaliteit;
3. De veranderpotentie van de organisatie en de medewerkers. Hieraan zal zowel vanuit het programma "Noordoostpolder de Ruimte" als de organisatie zelf veel aandacht worden besteed;
4. Draagvlak bij bestuur en samenleving. Ook dit is een speerpunt in het kader van het programma en de organisatie. Zowel voor wat betreft de implementatie van de Omgevingswet zelf als de pilots die in dat verband worden uitgevoerd;
5. In de periode rond de invoering van de wet is naar verwachting tijdelijk personeel nodig om de reguliere werkzaamheden te kunnen uitvoeren in een periode van intensieve voorbereiding en scholing van de zittende medewerkers. Omdat dit ook voor andere gemeenten geldt, kan zich hier een knelpunt voordoen. We spelen hier tijdig op in.
6. Uitgangspunt dat de Omgevingswet binnen 10 jaar budgettair neutraal moet kunnen zijn ingevoerd is/blijkt niet haalbaar. Dit kan ten koste gaan van de doelen van de wet en doet afbreuk aan de investeringen en inspanningen tot nu toe.

Met name risico 2, 5 en 6 treden momenteel op. De wet is namelijk mede uitgesteld door het niet tijdig gereed zijn van het DSO. De signalen duiden op dat dit risico niet zonder meer snel zal afnemen, wel zijn er tijdelijke alternatieve maatregelen in voorbereiding. Dit met als doel dat de wet op 1 januari 2023 in kan gaan.

Met betrekking tot risiconummer 5 geldt dat er een enorme krapte op de arbeidsmarkt is. Dit uit zich met name aan de kant van de interne clusters Beleidsontwikkeling en Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH). Beheersen van dit risico ligt in het zo goed mogelijk prioriteren tussen reguliere werkzaamheden en werkzaamheden als gevolg van invoering van de Omgevingswet.

De Koepels (Rijk, IPO, UVW en VNG) zijn overeengekomen dat elke overheid de eigen kosten voor rekening neemt, maar dat de invoering budgettair neutraal moet kunnen verlopen (risiconummer 6). De kosten voor zowel de invoering als exploitatie zijn echter aanzienlijk. Noordoostpolder heeft daarom in 2020 bij de ALV-VNG een motie ingediend om deze zorgen voor het voetlicht te brengen. Deze motie is nagenoeg unaniem aangenomen. In lijn met de eerder gemaakte afspraken tussen de Koepels is een start gemaakt met het monitoren van de structurele financiële effecten van de Omgevingswet (in de komende jaren). Tegelijkertijd heeft minister De Jonge in de beantwoording van Kamervragen het volgende aangegeven (26 januari 2022): 'Gezien het uitgangspunt in het Financieel Akkoord wordt het redelijk geacht om aan te sluiten bij een motie die tijdens de algemene ledenvergadering van de VNG (september 2020) hierover is aangenomen en in te zetten op een terugverdientijd van 10 jaar waarin overheden de transitiekosten moeten kunnen terugverdienen.'

9. Herijking gemeentefonds / accessontwikkelingen

De herijking van het gemeentefonds heeft doorwerking vanaf het jaar 2023. De nieuwe verdeling per 1 januari 2023 vraagt om continu onderhoud. De onderzoeksagenda van de herijking van de verdeling van het gemeentefonds is nog niet afgerond. Over eventuele aanpassingen van de herverdeling van het gemeentefonds (positief dan wel negatief) kan vanwege de nog niet afgeronde of nog te starten onderzoeken geen nadere onderbouwing worden gegeven.

Het Rijk werkt met gemeenten en provincies door aan een nieuwe financieringssysteem vanaf het jaar 2026. In aanloop daarnaartoe heeft het kabinet voor gemeenten eenmalig € 1 miljard in 2026 beschikbaar gesteld. De uitwerking van de nieuw te ontwikkelen financieringssysteem voor Noordoostpolder is voor nu onbekend. Aangezien de toevoeging aan het gemeentefonds eenmalig is voor 2026, is dit aanvullende budget, vertaald naar de situatie van Noordoostpolder toegevoegd aan de reserve beleidsplan.

10. Rampen en crises

Wanneer er een ramp of een crisis zich voor doet kan dit mogelijk een financieel risico zijn. In veel gevallen vindt er vergoeding door het Rijk of de verzekeraar plaats, maar het kan zich voordoen dat er financiële lasten voor de gemeente overblijft. Deze lasten zijn vooraf vaak lastig in te schatten. Ook in gevallen van een pandemie kan er financiële onzekerheid op treden. Het recente voorbeeld met de coronapandemie bracht dit veel onzekerheid rondom de economische en maatschappelijke effecten. Het Rijk vergoedde veel van de lasten die de corona-pandemie veroorzaakte, te denken valt aan de TOZO-regeling of de ontvangen gelden met het oormerk Corona via het gemeentefonds. Effecten van de coronapandemie kunnen momenteel nog steeds na-ijlen in de gemeenschap en mogelijk ten laste komen van de gemeente. Een mogelijkheid is dat bijvoorbeeld dat het aantal bijstandsgerechtigden in de toekomst toeneemt.

11. Inflatie

Momenteel is er sprake van een hoge inflatie. De gemiddelde inflatie in Nederland over 2022 is tot en met september 2022 +9,56%. Dit heeft effect op de gehele bedrijfsvoering van de gemeente.

De prijzen van grondstoffen en bouwmaterialen zijn de afgelopen periode in recordtempo gestegen. Deze absurditeit heeft te maken met de situatie op de wereldmarkt. De vraag naar bouwgrondstoffen en -materiaal is zo groot, dat er schaarste is ontstaan. Daarnaast is er sprake van een beperkt aanbod; producenten kunnen de vraag bij lange na niet bijbenen. Handelsconflicten en leveringsproblemen stuwden de prijzen flink op. Door de hoge olie- en energieprijzen vragen verschillende opdrachtnemers om compensatie op basis van de indexatie.

Ook ondervinden we grote vertraging bij de leverantie van bepaalde bouwproducten. Hiervoor kunnen de leveringstermijnen oplopen tot een half jaar. Ook de leverantie van kunststoffen staat enorm onder druk.

Uitgangspunt van het gemeentelijk beleid is dat het Rijk in voldoende mate de loon- en prijsontwikkeling compenseert via het gemeentefonds. Elk jaar is er een kans dat de compensatie vanuit het Rijk onvoldoende is om de werkelijke loon- en prijsontwikkeling te vergoeden. Gezien de inflatieontwikkeling vanaf 2021 lijkt de onzekerheid voor afdoende compensatie via de algemene uitkering dit jaar groter dan normaal. Daarnaast zijn de effecten van de huidige loon- en prijsontwikkelingen op de lopende majeure projecten zoals de renovatie van het Bosbad, de nieuwbouw van de VO-campus, infrastructurele investeringen en overige projecten in het kader van het project Voorzien in Vastgoed voor dit moment niet te schatten.

12. Recycle-tarief

In 2021 is het Recycle-tarief afval ingevoerd. De komende jaren zijn er meerdere risico's en effecten te verwachten, namelijk:

- **Prijsontwikkeling grondstoffen (marktrisico):** De inzameling van grondstoffen levert de gemeente inkomsten op, die de hoogte van de afvalstoffenheffing dempen. De prijs van ingezamelde grondstoffen is momenteel hoog. Denk aan metaal, papier en plastic. Een risico is dat de prijs van ingezamelde grondstoffen daalt. Dan zullen ook de inkomsten van de gemeente dalen.
- **Inwoners scheiden meer dan gedacht (gedragrisico).** Het gevolg hiervan is dat de lasten voor het scheiden van afval hoger worden (door bijvoorbeeld hogere brandstofprijzen en energielasten, inflatie, etc.), welke leidt tot een hogere afvalstoffenheffing. Dit wordt ook wel de diftar paradox genoemd. Hierbij kunnen inwoners het gevoel krijgen dat het scheiden van afval niet loont.
- **Inwoners gebruiken grondstofcontainers voor restafval (gedragrisico).** Het risico hierin is dat partijen grondstoffen kunnen worden afgekeurd en moeten worden behandeld als restafval en dus geld kost in plaats van aflevert.
- **De hoeveelheid zwerfafval neemt toe (gedragrisico).** Dit brengt eveneens hogere lasten met zich mee.

13. Oorlog in Oekraïne

De onzekerheden rondom de economische en maatschappelijke effecten van de oorlog in Oekraïne hebben op korte en langere termijn gevolgen voor gemeente Noordoostpolder. Welke gevolgen dat voor de lange termijn zijn is ongewis, maar veel gemeentelijke onderdelen zullen naar verwachting effecten meekrijgen. Concreet zijn dat het sociaal domein, het fysieke domein, en het financiële domein. De financiële effecten die inmiddels bekend zijn, zijn verwerkt in deze begroting.

Daarnaast heeft de oorlog een grote vluchtelingenstroom op gang gebracht naar verschillende Europese landen. Ook in Nederland worden vluchtelingen opgevangen. Momenteel hebben wij voldoende opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen. Hoe langer de oorlog duurt en hoe intensiever de oorlog wordt, hoe meer Oekraïners op de vlucht zullen slaan. Een risico is dat de opvangplekken op termijn vol zullen raken en de gemeente op zoek moet naar extra opvangplekken. Daarnaast vergt het opvangen van Oekraïense vluchtelingen veel capaciteit van de scholen. De Oekraïense kinderen en jongeren hebben recht op onderwijs, ongeacht de verblijfstatus. Dit zorgt voor uitdagingen met betrekking tot inzet van docenten en het realiseren van extra locaties voor onderwijshuisvesting.

Door het Rijk zijn inmiddels verschillende maatregelen genomen die betrekking hebben op compensatie voor gemeenten in verband met de kosten die gemeenten maken voor de opvang van vluchtelingen. Een algemeen risico is dat gemeente Noordoostpolder meer kosten zal maken dan vergoed wordt door het Rijk.

14. Levering gas en elektra

De energieprijzen (gas en elektra) zijn historisch hoog, mede door de oorlog in Oekraïne. Dit heeft effect op de gehele organisatie. Denk aan hogere energielasten voor gemeentelijke gebouwen. Ook de onzekerheid met betrekking tot de levering van gas op korte of lange termijn is een risico. Een groot deel van het Europese gas komt uit Rusland. Als Rusland (deels) stopt met gas leveren aan Europese landen, zullen de gasprijzen nog verder stijgen.

De energieprijzen hebben een sterke stijging doorgemaakt vanaf midden 2021. Het is niet uitgesloten dat de prijs komende winter nog verder zal stijgen. Zodra de winter aanbreekt en de temperaturen dalen, kan mogelijk een verdere stijging van de tarieven plaatsvinden, omdat er meer vraag is naar gas. Voor de lange termijn is dan ook de verwachting dat de energieprijzen gaan dalen. Dit zal dan in de loop van 2023 duidelijk worden. Omdat we in Nederland de elektra bijregelen met door gasgestookte energiecentrales bepalen zij de elektraprijs, waardoor deze ook behoorlijk is gestegen.

De gemeente is voornemens om voor het jaar 2023 een vaste prijs van energie inkoop af te spreken met HVC door middel van een investering. Voor 2023 zal dit een vaste prijs betreffen en daarna kan de gemeente overgaan tot een marktgemiddelde index prijs. Voor 2023 betekent dit dat de prijs zeker zal zijn. De periode daarna is onzeker.

Het variabele deel, het verbruik, is nog eveneens onzeker. De afgelopen jaren waren vanwege de coronapandemie geen goed vergelijking qua regulier verbruik. Denk bijvoorbeeld aan de tijdelijke sluiting van het zwembad.

De ambitie van de gemeente is om het verbruik te verminderen. Dit kan door middel van investeringen in gebouwen of de openbare ruimte (mogelijk naar voren halen) of op het gebied van energieverbruik het gedrag van het gemeentelijk personeel aan te passen waar dat kan. Mogelijk dat de 3de etage van het gemeentehuis gesloten blijft, zoals ook in de coronaperiode het geval was.

15. Fiscaliteiten

Vennootschapsbelasting

De Gemeente NOP hanteert een consequente gedragslijn ten aanzien van de fiscale behandeling van (nieuwe) grondexploitaties. Deze gedragslijn is in afstemming met de Belastingdienst. De gehanteerde gedragslijn is reeds verwerkt in ingediende aangiften. Mocht de Belastingdienst een andere gedragslijn voorschrijven dan kan dit leiden tot een aangepast belastbaar bedrag en daarmee tot een ander – doorgaans hoger – af te dragen bedrag aan vennootschapsbelasting.

SPUK Sport

Bij de vaststelling van bepaalde specifieke uitkeringen wordt na de aanvraag het uitkeringspercentage vastgesteld omdat er sprake is van een uitkeringsplafond.

Een risico is dat het uitkeringspercentage lager wordt vastgesteld dan verwacht en dat dit aanvullende lasten met zich meebrengt welke niet worden gedekt door het Rijk, maar ten lasten komen van de gemeente. Een voorbeeld hiervan is de uitkering voor SPUK Sport.

16. Arbeidsmigranten

In de gemeente Noordoostpolder waren er in de afgelopen jaren relatief veel arbeidsmigranten aanwezig. Dit leverde een hogere opbrengst toeristenbelasting op, aangezien deze arbeidsmigranten diverse bedden voor toeristen bezet hielden voor een langere periode. Inmiddels hebben een aantal van deze arbeidsmigranten zich laten inschrijven in de Basisregistratie Personen (BPR), conform de geldende wetgeving. Dit zorgt voor een hogere Algemene Uitkering van het Rijk en een lagere opbrengst uit toeristenbelasting. Hier is in de meerjarenbegroting 2023-2026 rekening mee gehouden.

Het risico hierin schuilt dat de hoeveelheid werk voor de arbeidsmigranten minder wordt en dat arbeidsmigranten de gemeente verlaten. Dit zou resulteren in een lagere Algemene Uitkering. De exacte financiële gevolgen voor de gemeente zijn lastig te schatten, aangezien de aantallen arbeidsmigranten kunnen fluctueren en het onzeker is hoeveel arbeidsmigranten zich laten inschrijven in de BPR.

Risicoprofiel

Risicoprofiel					
Kans dat het risico zich manifesteert	Zeer laag	Laag	Gemiddeld	Hoog	Zeer hoog
Kans op voordoen risico	0%-20%	20%-40%	40%-60%	60%-80%	80%-100%
Categorie per risico	1	2	3	4	5

Nr.	Omschrijving	Risicoprofiel	Dekking mogelijk vanuit			
			Algemene reserve	Specifieke bestemmings-reserve	Exploitatie	Reserve grond-exploitaties
1	Ontwikkelingen arbeidsmarkt	3	X	X		
2	Bouwgrondexploitatie	2 en 3				X
3	SD - GRIP	3	X			
3	WMO - open einde regeling	3	X			
3	Jeugd - open einde regeling	3	X			
3	Participatiewet - open einde regeling	3	X			
3	Participatiewet - Minimabeleid	4	X			
3	Participatiewet - BUIG	3	X			
3	WSW	2	X			
4	ICT	2	X	X		
5	HVC	1	X			
6	Overbelasting energienetwerk	2	X			
7	Tertiare achtervang	1	X		X	
8	Omgevingswet	4			X	
9	Herijking gemeentefonds	3			X	
10	Rampen en crisis	3	X		X	X
11	Grondstoffen en materialen / Inflatie	3	X	X		
12	Recycle-tarief	1	X		X	
13	Oorlog in Oekraïne	3		X		
14	Levering gas	3	X			
15	Fiscaliteiten	2	X		X	X
16	Arbeidsmigranten	2	X			

Nr.	Omschrijving	Kwantificatie risico	Bedragen x € 1.000				
			Ze er laag 10%	Laag 30%	Gemiddeld 50%	Hoog 70%	Ze er hoog 90%
1	Ontwikkelingen arbeidsmarkt	pm			pm		
2	Bouwgrondexploitatie	8.325		1.985	855		
3	SD - GRIP	230			115		
3	WMO - open einde regeling	1.800			900		
3	Jeugd - open einde regeling	2.910			1.455		
3	Participatiewet - open einde regeling	190			95		
3	Participatiewet - Minimabeleid	500				350	
3	Participatiewet - BUIG	480			240		
3	WSW	500		150			
4	ICT	5.000		1.500			
5	HVC	11.463	1.146				
6	Overbelasting energienetwerk	pm		pm			
7	Tertiaire achtervang	28.000	2.800				
8	Omgevingswet	1.200				840	
9	Herijking gemeentefonds / accessontwikkelingen	pm			pm		
10	Rampen en crises	pm			pm		
11	Grondstoffen en materialen / Inflatie	16.000			8.000		
12	Recycle-tarief	400	40				
13	Oorlog in Oekraïne	pm			pm		
14	Levering gas en electra	pm			pm		
15	Fiscaliteiten	pm		pm			
16	Arbeidsmigranten	pm		pm			
Totaal risico		76.998	3.986	3.635	11.660	1.190	

Weerstandscapaciteit

		Bedragen x € 1.000
Confrontatietabel		
+	Vrij Aanwendbaar Algemene Reserve	19.500
+	Reserve Grondexploitatie	14.015
+	Onvoorzien	100
-	Risicomanifestatie	-20.471
Subtotaal weerstandsvermogen		13.144
+	Geormerkte bestemmingsreserves	74.520
+	Stille Reserves (prudente schatting)	10.000
Eindtotaal weerstandscapaciteit		97.664

Indicatoren

Liquiditeit

De liquiditeit geeft aan in welke mate de gemeente Noordoostpolder aan haar kortlopende betalingsverplichtingen kan voldoen.

Current ratio

De current ratio wordt bepaald door de vlottende activa te delen door het kort vreemd vermogen. Deze ratio is een graadmeter van de liquiditeit, de (minimum)norm van deze ratio ligt tussen de 1 en 1,5, een hogere ratio vertegenwoordigt een betere liquiditeit.

Quick ratio

De quick ratio wordt bepaald door de vlottende activa minus voorraden te delen door het kort vreemd vermogen. Deze ratio is dus vergelijkbaar met de current ratio, alleen worden de voorraden niet in de berekening betrokken. De norm van deze ratio ligt rond de 1.

Netto werkkapitaal

Het (netto) werkkapitaal geeft het verschil aan tussen de vlottende activa en het kort vreemd vermogen. De uitkomst dient groter te zijn dan 0. Dit is voor Noordoostpolder het geval.

LIQUIDITEIT							
	Rekening Rekening		Prognose				
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Current ratio	2,49	3,92	4,45	2,87	2,85	2,85	2,85
Quick ratio	1,84	3,21	3,72	2,75	2,76	2,76	2,76
Netto werkkapitaal (x € 1.000)	39.353	64.638	81.052	44.028	43.545	43.546	43.546

Netto schuldenquote

Dit kengetal geeft de hoogte van de netto schuld van gemeente Noordoostpolder weer als aandeel van de inkomsten. De hoogte van de inkomsten bepaalt namelijk in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente kan dragen. Hoe hoger het inkomen des te meer schuld een gemeente kan aangaan. De maximumnorm is 1.

NETTO SCHULDQUOTE							
	Rekening Rekening		Prognose				
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Netto schuldenquote	-0,11	-0,25	-0,41	-0,23	-0,23	-0,23	-0,24
- Minus leningen verstrekt	-0,14	-0,27	-0,44	-0,26	-0,26	-0,26	-0,27

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan in hoeverre een organisatie in staat is om op lange termijn aan haar betalingsverplichtingen te voldoen. In de private sector is de minimumratio sterk afhankelijk van het type bedrijf en de kwaliteit en de verkoopbaarheid van de vaste activa.

Solvabiliteitsratio I:

Deze ratio geeft weer in hoeverre het in activa geïnvesteerde vermogen door het eigen vermogen kan worden gefinancierd. De (minimum)norm ligt tussen 0,25 en 1. De ratio wordt berekend door het eigen vermogen door het totaal vermogen te delen.

Debt ratio:

Solvabiliteit kan ook worden gemeten aan de hand van de debt ratio. De debt ratio geeft weer in hoeverre het vermogen is gefinancierd met vreemd vermogen. Als de debt ratio daalt, is de solvabiliteit verbeterd en vice versa. Deze ratio wordt berekend door het vreemd vermogen (exclusief voorzieningen) te delen op het totale vermogen.

SOLVABILITEIT							
	Rekening Rekening		Prognose				
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Solvabiliteit I	72%	75%	79%	79%	81%	82%	82%
Debt ratio	0,19	0,16	0,14	0,15	0,14	0,14	0,14

Grondexploitaties

De voorraden bouwgrond (inclusief bouwgrond in exploitatie en overige voorraden) kunnen als een aandeel van de inkomsten worden uitgedrukt. Dat levert het kengetal de voorraadquote op.

GRONDEXPLOITATIES							
	Rekening Rekening		Prognose				
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Voorraadquote	0,11	0,09	0,12	0,02	0,01	0,01	0,02

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte is te bepalen door de structurele baten te verminderen met de structurele lasten en te delen door de totale baten voor bestemming.

STRUCTURELE EXPLOITATIERUIMTE							
	Rekening Rekening		Prognose				
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Exploitatieruimte	2,30%	3,16%	3,91%	6,65%	6,80%	6,29%	2,81%

Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het COELO publiceert ieder jaar deze lasten in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten wordt verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde waarde in die gemeente.

De belastingcapaciteit kan worden bepaald door de woonlasten van een meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar of rekeningsjaar) af te zetten tegen het landelijk gemiddelde in jaar t(-1) uit te drukken in een percentage.

BELASTINGCAPACITEIT							
	Rekening Rekening		Prognose				
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Woonlasten	752	755	786	855	873	883	894
Landelijk gemiddelde	776	811	904	982	1.002	1.013	1.025
Belastingcapaciteit	98,3%	94,2%	86,9%	87,1%	87,1%	87,2%	87,2%

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Deze paragraaf gaat over het onderhoud van wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Dat zijn onderdelen van de openbare ruimte. In economische zin zijn het de 'kapitaalgoederen'. Het zijn goederen die nodig zijn om onze diensten te leveren.

Onderhoud van de openbare ruimte beslaat een flink deel van de begroting. Daarom zijn continuïteit, informatie en keuzes over het onderhoud belangrijk voor de begroting en jaarstukken.

In deze paragraaf leest u over de beleidskaders en uitvoeringsplannen voor onderhoud van de openbare ruimte. Opgaves voor de mobiliteit, verkeersveiligheid, klimaat en regulier onderhoud raken elkaar hierbij. Opgaves worden samengevoegd en we maken, naast de eigen middelen in de begroting, gebruik van eventueel beschikbare subsidies. De gemeente zorgt voor de openbare ruimte. Dit is een proces dat altijd doorgaat, continuïteit en het voorkomen van grote fluctuaties zijn daarom erg belangrijk. De voorzieningen moeten veilig, schoon en bruikbaar blijven. Daarom vraagt het onderhoud van deze kapitaalgoederen steeds geld. Dat is deels regulier budget voor taken die steeds terugkomen, zoals grasmaaien, onkruid verwijderen en onderhoud verhardingen. Maar het is ook vaak éénmalig budget. Dan gaat het om grote investeringen zoals een brug vervangen of een rotonde aanleggen.

Wegen

Inleiding

Het areaal wegen wordt voornamelijk preventief en correctief onderhouden. Waarbij er geprioriteerd wordt met als uitgangspunt “heel en veilig”. Binnen het wegenonderhoud stemmen we de werkzaamheden af met bekende projecten en ontwikkelingen. Jaarlijks stellen we een uitvoeringsplan Wegen en Riolering op om zo slimmere keuzes te maken qua beheer en onderhoud.

Ontwikkelingen / stand van zaken

Het Mobiliteitsplan 2030 omschrijft concrete maatregelen voor de komende jaren om de verkeersveiligheid en bereikbaar te verbeteren. De maatregelen worden daar waar mogelijk gecombineerd met groot onderhoud aan de infrastructuur. Dit scheelt in overlast en is financieel vaak efficiënter. Het Mobiliteitsplan 2030 is eind vorige jaar ter vaststelling aangeboden aan het college.

Het uitgangspunt voor de huidige beheersystematiek van wegen is dat met onderhoudsmaatregelen gewerkt wordt aan het minimaal behalen van de levensduur van de weg, waarbij ook levensduur verlengende maatregelen getroffen worden. De voorziening groot wegenonderhoud is gebaseerd op dit onderhoud. Rehabiliteren van de wegen valt buiten de huidige voorziening groot wegenonderhoud. Het areaal van de gemeente Noordoostpolder is aan het verouderen, waardoor op termijn rehabilitatie een noodzaak is om zo kapitaalvernietiging te voorkomen, c.q. efficiënt beheer is een belangrijk uitgangspunt. Om inzicht en financieel grip te krijgen op deze vervangingsopgave stellen we een visie “Voorzien in Infra” op. Hierin worden keuzes gemaakt voor het toekomstbestendig vervangen met de juiste prioritering en bekostiging. Hieruit volgt een uitvoeringsplan voor de komende jaren.

De langdurige droge zomers van de afgelopen jaren hebben schade veroorzaakt aan een aantal wegen. Vooral wegen met veen in de ondergrond zijn gevoelig voor langdurige droogte. Het herstel van deze schades brengt hoge kosten met zich mee. We brengen in beeld om welke wegen het hier gaat en wat de risico's op ernstigere schade zijn. Op een drietal locaties in de Onderduikersweg hebben we pilots verricht om verschillende herstelmethodes te toetsen. Inzet is om bestaande bouwstoffen zoveel mogelijk te hergebruiken. De pilots doen we in goede samenspraak met de omgevingsdienst. Er worden concrete maatregelen uitgewerkt voor herstel en voorkomen van verdere schade.

Beleidsreferentie

- Beleidsplan Openbare Ruimte (2014 – 2024, incl. bijstelling 2021)
- Mobiliteitsvisie 2050 (2022)
- Mobiliteitsplan 2030 (verwachte besluitvorming 1^e kwartaal 2023)

Actualiteit / looptijd onderhoudsplan(nen)

Jaarlijks wordt een uitvoeringsplan wegen en riolering opgesteld en vastgesteld door het college. Hierin kijken we 10 jaar vooruit en evalueren we de verrichte werkzaamheden in het voorgaande jaar.

Financiën

Dit jaar is het eerste jaar dat de eerder opgelegde bezuinigingen op het wegenonderhoud worden ingezet. Gelijkijdig hebben diverse ontwikkelingen in 2022 tot gevolg gehad dat de kosten voor wegenonderhoud extreem zijn gestegen. Zo zijn de onderhoudskosten aan specifiek asfalt en betonconstructies met meer dan 20% gestegen. Dit is niet gecorrigeerd in de onderhoudsbudgetten. Dit jaar brengen we gedetailleerd in beeld wat dit voor gevolgen op de langere termijn heeft.

Riolering

Inleiding

Er wordt invulling gegeven aan de wettelijke taken die de gemeente heeft voor inzameling, transport en (lokale) verwerking van stedelijk afval, hemel- en grondwater. Hoe dat gedaan wordt, is vastgelegd in het Watertakenplan. Het Watertakenplan is een samen met het Waterschap opgesteld beleidsplan voor de uitvoering van onze watertaken. Met behulp van het Watertakenplan worden de plannen onderling beter op elkaar afgestemd. Het Watertakenplan voor de Noordoostpolder vervangt het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) en voor een deel van het Transport- en zuiveringsplan van het Waterschap Zuiderzeeland. Het doel is (wettelijke) taken en verantwoordelijkheden gezamenlijk in uitvoering te brengen.

Ontwikkelingen / stand van zaken

In 2023 gaan wij verder met:

Samen met het Waterschap doen wij onderzoek naar het optimaliseren van het Afvalwater Systeem (OAS 2.0). Het onderzoek geeft ons inzicht in hoeverre in het huidig afvalwatersysteem nog voldoende groei en rek zit. Door toekomstige uitbreiding van woningbouw en bedrijven komt een moment dat de beschikbare afvoercapaciteit van de aanwezige riolering, het transportsysteem en het functioneren van de afvalwaterzuiveringsinstallatie in Tollebeek daartoe niet langer toereikend is. Voordat dit moment aanbreekt zijn maatregelen nodig om te garanderen dat het aangelegde afvalwatersysteem naar behoren blijft functioneren.

Bij herinrichtingswerkzaamheden in de openbare ruimte anticiperen wij op de gevolgen van klimaatverandering door wateroverlast, droogte en hitte. Na daarvoor uitgevoerde zogenoemde stresstesten benutten wij tijdens uitvoering van onderhouds- en vervangingswerkzaamheden aan de riolering en wegen gelijktijdig meekoppelkansen door daarbij klimaatadaptieve maatregelen mee te nemen. Bij de uitvoering van het oplossen van wateroverlast en droogte op vastgestelde kwetsbare locaties maken wij momenteel gebruik van de tijdelijke Impulsregeling Klimaatadaptatie van het Rijk.

Met de Flevolandse gemeenten en Waterschap Zuiderzeeland werken wij samen in de Samenwerking in de Afvalwaterketen Flevoland (SAF). Daarbij maken wij gebruik van de beschikbare kennis bij de deelnemende partijen en wisselen wij onderling informatie uit. Wij onderzoeken kansen voor innovatie in de afvalwaterketen en anticiperen op het al eerder benoemd optimaliseren van het bestaande afvalwatersystemen.

Beleidsreferentie

- Watertakenplan Noordoostpolder voor 2019-2024
- Maatwerkovereenkomst stedelijk water Noordoostpolder (2010)
- Stresstesten Gemeente Noordoostpolder (2020)
- Samenwerkingsovereenkomst in het kader van aanvraag impulsregelingsgelden
- KlimaatAdaptatieFlevoland (2021)

Het Watertakenplan is een samen met het Waterschap opgesteld beleidsplan voor de uitvoering van onze watertaken. Het plan is op 28 januari 2019 vastgesteld in de raad en op 12 maart 2019 ter kennisname aangenomen door de AV van Waterschap Zuiderzeeland. Met behulp van het Watertakenplan worden de plannen onderling beter op elkaar afgestemd. Het Watertakenplan voor de Noordoostpolder vervangt het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) en voor een deel van het Transport- en zuiveringsplan van het Waterschap Zuiderzeeland. Het doel is (wettelijke) taken en verantwoordelijkheden gezamenlijk in uitvoering te brengen.

Actualiteit / looptijd onderhoudsplan(nen)

Jaarlijks wordt in het eerste kwartaal het uitvoeringsplan wegen en riolering opgesteld. Dit plan beschrijft de evaluatie van het voorgaande jaar en worden vervolgens de kaders en prioritering vastgelegd voor de te realiseren projecten. Dit omvat naast onderhoud en vervanging van riolering ook ingrijpende reconstructies in het bestaand stedelijk gebied

De gemeente Noordoostpolder heeft geen achterstanden in het beheer/onderhoud van de riolering. Aan de hand van uitgevoerde video-inspecties zijn de schadebeelden in de bestaande riolering in kaart gebracht. Zodra de schadebeelden aanleiding geven tot ingrijpmaatregelen door reparatie of vervanging, wordt daarvoor jaarlijks een uitvoeringsprogramma vastgesteld. Het is van belang dat de voorziening riolering voldoende kostendekkend blijft om deze maatregelen te kunnen uitvoeren. Door eigen kennis en ervaring te combineren met risicogestuurd beheer kunnen wij een reëler beeld geven over de restlevensduur van ons areaal riolering. Door onderscheid te maken in prioritering naar schadebeelden en de mate waarin de aanwezige riolering een belangrijke functie vervult bij het verzamelen en afvoeren van afvalwater maken wij een afweging op welk moment een leiding voor reparatie of vervanging in aanmerking komt.

Financiën

Budgetten 2023-2026

De beschikbare budgetten zijn voldoende om de riolering te onderhouden. De tarieven voor rioolheffing zijn kostendekkend. Het Watertakenplan geeft inzicht in de kosten voor de riolering en de dekking daarvan. Uitgangspunt is het kostendekkingsplan dat de raad in mei 2017 heeft vastgesteld met een doorkijk naar 2025.

Groen

Inleiding

Het onderhoud van het openbaar groen blijft altijd uitdagend. De invloed van niet te beïnvloeden factoren zoals droogte en stormen zijn groot. Dit jaar gaat de kwaliteit van het onderhoud een tandje terug. Dit is een gevolg van de ingezette bezuinigingen op onderdelen van de buitenruimte. Zie inhoudelijk de actualisatie van het beleidsplan openbare ruimte van eind 2021. Verder zetten we in op het versterken van de biodiversiteit en besteden we bij herinrichtingswerkzaamheden veel aandacht aan het klimaatbestendig inrichten.

Ontwikkelingen / stand van zaken

Het onderhoud van de centrumgebieden en het groen langs de hoofdwegen gaat een stap achteruit. De verwachting is dat dit niet gaat leiden tot heel veel meer klachten. Wel zal het aanzien minder fraai zijn/worden.

Het onderhoud aan de bomen vraagt om een intensieve aanpak. Naast de al bekende boomziekten zien we dat ook ogenschijnlijk nog gezonde en vitale bomen takbreuk vertonen. In het slechtste geval betekent dit kappen van de "vitale" bomen. We maken dit jaar een plan waarin ernst en omvang duidelijk wordt en hoe we om kunnen gaan met herplant. Verder besteden we voortdurend veel aandacht aan het verwijderen en vervangen van zieke essen.

Een steeds groter wordende uitdaging is de schade aan verhardingen als gevolg van boomwortels. Op vele locaties wortelen bomen oppervlakkig en brengen schade toe aan het straatwerk. De droogte van de afgelopen jaren lijkt dit probleem te versterken. We experimenteren dit jaar met verschillende maatregelen om het ontstaan van schade voor langere tijd te voorkomen. Voor het structureel aanpakken van dit probleem is aanvullend budget nodig.

Beleidsreferentie

- Beleidsplan Openbare Ruimte (2014 – 2024, incl. bijstelling 2021)

Actualiteit / looptijd onderhoudsplan(nen)

Eind 2021 is het beleidsplan met de bijbehorende kwaliteitsniveaus geactualiseerd. Contracten voor de uitvoering worden met ingang van dit jaar aangepast naar de nieuwe onderhoudsniveaus.

Financiën

Financiën zijn toereikend voor de afgesproken onderhoudsniveaus. Bij niet voorziene hoge uitgaven vragen we aanvullend budget via de kwartaalrapportages.

Gebouwen

Inleiding

De gemeentelijke gebouwen worden onderhouden op het onderhoudsniveau "heel en veilig". Bij de uitvoering van het onderhoud wordt altijd rekening gehouden met actuele ontwikkelingen vanuit het programma 'Voorzien in Vastgoed', inclusief uitbreidingen en renovaties, en op het vlak van duurzaamheid. Er wordt bij iedere ingreep gekeken naar het zoveel mogelijk beperken van de kosten voor onderhoud en beheer naar de toekomst.

Ontwikkelingen / stand van zaken

Vanuit het programma 'Voorzien in Vastgoed' zijn diverse projecten in voorbereiding en uitvoering. Een aantal zijn inmiddels opgeleverd en afgerond. Er zijn plannen gemaakt voor de verduurzaming van 16 gemeentelijke gebouwen en er is gestart met de uitwerking van de 'routekaart verduurzaming gebouwen'. Deze wordt in het eerste half jaar van 2023 opgeleverd. Hiervoor wordt hoogstwaarschijnlijk gebruik gemaakt van het ontzorgingsprogramma van het Rijk waarvoor de provincie een coördinerende rol heeft.

In 2023 vindt een verdere verbetering van de efficiëntie en effectiviteit van het onderhoud plaats door het uitwerken en afsluiten van een aantal onderhoudsovereenkomsten.

Beleidsreferentie

- Beleidsvisie Voorzien in Vastgoed.
- (Duurzaam)Meerjarenonderhoudsplannen.
- Beheer- en beleidsplan gebouwen.

Actualiteit / looptijd onderhoudsplan(nen)

De onderhoudsplannen worden jaarlijks opnieuw bekeken. Steekproefsgewijs wordt de staat van elementen van gebouwen opnieuw beoordeeld en worden onderhoudsprijzen bijgesteld naar het recente prijspeil.

Mede vanwege de sterk veranderde markten is gestart met de voorbereidingen te komen tot een herziening van de huidige meerjarenonderhoudsplanung. Deze moet in detail worden (her)beoordeeld en de duurzaamheidscomponent die in de 'routekaart duurzaamheid' wordt uitgewerkt moet geïntegreerd worden in de MJOP die daarmee een (D)MJOP wordt. Naast objecten, hoeveelheden en de duurzaamheidscomponent dienen ook de inmiddels geëxplodeerde kosten voor bouwkundig en installatietechnisch onderhoud verwerkt te worden in de plannen.

Financiën

Afgelopen jaar werd al gemeld dat de prijzen in de bouw flink zijn gestegen. Op dat moment werd dat veroorzaakt door oplopende tekorten aan bouwmaterialen en de gestegen prijzen voor grondstoffen. Deze situatie is niet veranderd, eerder verslechterd door de spanningen in de wereld, zoals de oorlog tussen Rusland en de Oekraïne. Dit heeft gezorgd voor sterk gestegen energieprijzen en nog meer schaarste aan essentiële grondstoffen en halfproducten. Een en ander heeft geleid tot een prijsexplosie, waarbij kostenstijgingen tot 30% voor 'de bouw' aannemelijk zijn geworden. Een en ander heeft absoluut een effect op beschikbare reguliere onderhoudsbudgetten en zullen leiden tot het maken van keuzes, zoals het verhogen van budgetten of het accepteren van een lager onderhoudsniveau. Dit risico is benoemd in de paragraaf 'weerstandvermogen en risicobeheer'.

Voor de lasten van groot onderhoud is een voorziening getroffen. De voorziening wordt onderbouwd met een recent beheerplan van vijf jaar.

Voor het verduurzamen van gemeentelijke gebouwen is bij het coalitieakkoord 2018-2022 een structureel budget beschikbaar gesteld van € 200.000. Vanaf 2023 is in het kader van de bezuinigingen dat bedrag verlaagd naar € 100.000 (Perspectiefnota 2021).

Bij de behandeling van de begroting 2021 is de besparing van € 100.000 voor de jaren 2021 en 2022 verzacht met € 50.000 per jaar. Ook is bij de resultaatbestemming 2020 een bedrag van € 100.000 gereserveerd voor de verduurzaming. Desondanks heeft de structurele bezuiniging consequenties voor het tempo en de omvang van de verduurzaming.

Bij het uitwerken van de 'routekaart duurzaamheid' en de (D)MJOP wordt duidelijk wat er daadwerkelijk nodig is aan budgetten om de klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente Noordoostpolder te realiseren.

Kunstwerken

Inleiding

Bruggen en wegen hebben een sterke relatie met elkaar ten aanzien van het beheer en onderhoud. Gestuurd wordt op veilig en heel. Voor toekomstige vervanging van de vaste objecten wordt deels gereserveerd in een vervangingsreserve. Wanneer renovatie of vervanging van beweegbare bruggen aan de orde is, vragen we vooraf budget bij de Raad. Het onderhoud wordt geprogrammeerd op basis van jaarlijkse inspecties, meldingen en onderhoudsprognoses. Uit te voeren werkzaamheden worden verzameld en periodiek aanbesteed en uitgevoerd. Calamiteiten en dringende werkzaamheden herstellen we direct.

Ontwikkelingen / stand van zaken

Dit jaar ronden we samen met de Raad de visie op de vervanging van de infra af (Voorzien in Infra). Hiermee hebben we een beeld van de vervangingsopgave voor de wegen en de bruggen en de uitdagingen om de infra toekomstbestendig in te richten. Daarbij komen de uitdagingen en opgaves uit het Mobiliteitsplan 2030. Waar mogelijk combineren we natuurlijk de opgaves. Het realiseren van de ambities en opgaves valt of staat met de beschikbaarheid van middelen. Dit jaar wordt hier meer over duidelijk. Dit gaat expliciet over de vervangingsopgave wegen en bruggen. Zie ook de informatie bij het onderdeel Wegen.

De vervangingsreserve voor de vaste bruggen is met de jaarlijkse dotatie in ieder geval dekkend tot 2035. Daarnaast vragen ook de beweegbare bruggen de komende jaren om forse investeringen. Een van de grootste opgaves is de renovatie en versterking van de Kadoelerbrug over 3 jaar.

Beleidsreferentie

- Beleidsplan Openbare Ruimte (2014 – 2024, incl. bijstelling 2021)
- Mobiliteitsvisie (2022)
- Mobiliteitsplan 2030 (2022) (verwachte besluitvorming 1^e kwartaal 2023)

Actualiteit / looptijd onderhoudsplan(nen)

Het Beleidsplan Openbare Ruimte loopt in 2024 af. Vooraf wordt een nieuw beleidskader opgesteld met bijbehorend uitvoeringsprogramma.

Financiën

Onderhoudsbudgetten zijn toereikend om noodzakelijke onderhoud op te pakken en daarmee onveilige situaties zoveel mogelijk te voorkomen. Middelen zijn niet toereikend om het onderhoud optimaal en geheel preventief te verrichten. De sterke kostenstijging van het afgelopen jaar is grotendeels niet gecorrigeerd in de begroting voor dit jaar. Dit betekent het uitvoeren van een minder groot werkpakket. In het nieuwe beleidskader worden hier verdere keuzes in voorgelegd.

Paragraaf Financiering

Beleid

Het gemeentelijk beleid over de financieringsfuncties is vastgelegd in drie documenten. Dit zijn:

- De financiële beheersverordening gemeente Noordoostpolder
Zie algemene inleiding van de paragrafen.
- Het treasurystatuut
Hierin staat hoe de gemeente de wet Financiering decentrale overheden (Fido) toepast. Het doel van het statuut is tweeledig. Namelijk het beperken van de vijf risico's en slagvaardig beleid bij het aantrekken en uitzetten van gelden. Een belangrijke eis uit de wet is dat de zogenaamde treasury functie uitsluitend een publieke taak dient en het beheer voorzichtig moet zijn.
- De nota geldleningen en garantstellingen
In deze nota staan de kaders waarbinnen de gemeente wel of geen lening verstrekt.

Risicobeheer

Er zijn vijf verschillende soorten financiële risico's:

- Renterisico (van vaste schuld en vlottende schuld)
Bij vaste schuld gaat het er om hoeveel het rentesaldo wijzigt door verandering in de rente. Het gaat alleen over geld dat een jaar of langer wordt geleend of uitgeleend. Bij vlottende schuld gaat het er om of de gemeente kortlopende leningen kan aflossen. Dit bekijken we met de kasgeldlimiet. Dat is het bedrag dat de gemeente maximaal aan kasgeld mag opnemen.
- Koersrisico
Dit is het risico dat de gemeente loopt als de koers of rente van haar beleggingen/uitstaande leningen verandert. Er zijn tien beleggingsinstrumenten toegestaan. Dit zijn: rekening courant, spaarrekening, daggeld, deposito, onderhandse geldlening, commercial paper, certificaten van deposito, obligatie, medium note en garantieproduct.
- Kredietrisico
Dit is het risico dat degene die geld geleend heeft dit niet terugbetaald of niet terug kan betalen. Om dit risico te beperken heeft de gemeente richtlijnen opgenomen in haar treasurystatuut. De richtlijnen gaan over de minimale kredietwaardigheid van partijen. Het gaat om partijen aan wie de gemeente geld wil uitlenen en partijen waar de gemeente geld wil beleggen.
- Intern liquiditeitsrisico
Dit is het risico dat er onvoldoende middelen beschikbaar zijn om aan de directe verplichtingen te voldoen.
- Valutarisico
Dit is het risico als de waarde van munteenheid wijzigt. Valutarisico's worden uitgesloten door uitsluitend leningen te verstrekken, aan te gaan of te garanderen in euro's.

De rentewereld is de laatste decennia ingrijpend veranderd en veranderingen volgen elkaar steeds sneller op. Ten aanzien van (rente)risico's gaat het er niet om ervan uit te gaan wat kan gebeuren en het de gemeente comfortabel maakt. Het gaat er om mensen scherp te maken wat ons te doen staat als ontwikkelingen anders lopen dan verwacht of gehoopt.

In de huidige turbulente wereld wordt de grote opgave hoe we voor onze begroting scenario's kunnen bedenken die behulpzaam kunnen zijn aan het realiseren van onze doelen rekening houdend met de relatie van de (verwachte) rentefactor.

Renterisico vaste schuld en vlottende schuld

Renterisico vaste schuld: wij blijven onder de renterisiconorm.

De renterisiconorm is 20% van het begrotingstotaal. In de wet staat dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan dit percentage.

Bedragen x € 1.000				
Renterisico	2023	2024	2025	2026
<i>Variabelen Renterisico(norm)</i>				
Renteherzieningen	nvt	nvt	nvt	nvt
Aflossingen	nvt	nvt	nvt	nvt
Renterisico	0	0	0	0
<i>Berekening renterisiconorm</i>				
Begrotingstotaal	162.088	159.173	159.050	151.510
Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	32.418	31.835	31.810	30.302
Ruimte t.o.v. renterisiconorm	32.418	31.835	31.810	30.302

De kasgeldlimiet is 8,5% van het begrotingstotaal van het begin van het jaar. Dit percentage is vastgesteld door het Ministerie van Financiën. Elk kwartaal berekenen we hoe wij er voor staan (de zogenaamde kwartaallimietberekening). Zo kunnen we eventuele overschrijdingen signaleren. Overschrijden we de limiet drie keer achtereen? Dan moeten we de toezichthouder op de hoogte stellen.

Bedragen x € 1.000				
Kasgeldlimiet	2023	2024	2025	2026
Begrotingstotaal	162.088	159.173	159.050	151.510
Vastgesteld percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet	13.777	13.530	13.519	12.878

Wij beperken ons koersrisico

Dit komt omdat de rentes van de uitgezette leningen niet veranderen. Als ze veranderen blijven ze vaak onder de huidige rentestand. De beleggingen die wij in bedrijven hebben zijn gewaardeerd op de verkrijgingsprijs. Als het nodig is, worden deze duurzaam afgewaardeerd. De aandelen zijn niet genoteerd op de effectenbeurs waardoor er geen koersbewegingen zichtbaar zijn. De gemeente neemt voor € 76.782 deel in het aandelenkapitaal van bedrijven. De gemeente heeft in totaal € 2.346.687 aan leningen uitstaan (verwachte stand per 1 januari 2023). Voor 2023 bedraagt de te ontvangen rente € 42.079 en de te ontvangen aflossing € 64.076.

De uitstaande leningen per 1 januari 2023 zijn:

Uitstaande geldleningen 2023	Bedrag
Flevomeerbibliotheek	230.000
Geldlening MFC Tollebeek	540.000
Lening Sportclub Emmeloord	54.000
Startersleningen	635.192
Duurzaamheidsleningen	620.480
Blijversleningen	43.913
Lening Bosbad	50.304
Verkoop Vennootschap B.V.	172.798
Totaal	2.346.687

Ons kredietrisico is laag

Geld aan instellingen met een publieke taak wordt alleen uitgeleend als we weten dat het terugbetaald wordt. Als de gemeente geld belegt, doet zij dat bij instellingen van goede kwaliteit. De kwaliteit van de instelling wordt gemeten met een kwaliteitssysteem, zogenaamde rating. De instelling moet minimaal een A-rating hebben. Wij hebben alleen beleggingen die in het verlengde van de publieke taak liggen.

Ons intern liquiditeitsrisico is laag

Wij hebben een korte termijnplanning en een lange termijnplanning voor onze activiteiten. Wij houden dagelijks een liquiditeitsplanning bij. Hierdoor hebben wij goed inzicht in de ontvangsten en uitgaven. Zo weten we ook goed of we bijvoorbeeld een vaste lening moeten aangaan, hoeveel we moeten lenen en met welke looptijd. Ook is er periodiek afstemming met budget- en kredietbeheerders voor het inzicht voor de korte, middellange en lange termijn.

Wij kennen geen valutarisico

De gemeente leent uitsluitend geld uit in euro's waardoor het valutarisico nihil is.

Rentetoerekening

In de tabel ziet u de rentelasten uit externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Dit inzicht is een verplichting vanuit het Besluit begroting en verantwoording (BBV). In de tabel zien we wat wij aan rente verwachten te betalen en wat wij aan rente verwachten te ontvangen. In 2023 verwachten wij per saldo € 164.000 aan rente te ontvangen.

Renteschema		Bedragen x € 1.000			
		2023	2024	2025	2026
De externe rentelasten over financiering		157	157	157	157
De externe rentebaten over financiering	-/-	42	39	36	33
Totaal door te rekenen externe rente		115	118	121	124
Doorberekende rente aan grondexploitatie	-/-	279	279	279	279
Doorberekende projectfinanciering aan taakveld	-/-				
Aan taakvelden toe te rekenen rente		-164	-161	-158	-155
Rente over eigen vermogen		-	-	-	-
Rente over voorzieningen		-	-	-	-
Aan taakvelden toe te rekenen rente		-164	-161	-158	-155
Aan taakvelden toegerekende rente	-/-	-	-	-	-
Renteresultaat taakveld treasury		-164	-161	-158	-155

Financiering

De gemeente kent twee soorten investeringen. Investerings met een economisch nut en investeringen met een maatschappelijk nut. Investerings met een economisch nut zijn alle investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of die verhandelbaar zijn. Dit kan bijvoorbeeld door de kosten ervan in tarieven te verwerken (denk aan het rioolrecht). Alle andere investeringen zijn investeringen met maatschappelijk nut. U leest hier hoe de gemeente haar investeringen financiert.

Investerings met een maatschappelijk nut via totaal financiering

Dit betekent dat de gemeente als één geheel wordt beschouwd. Dus alle inkomsten en uitgaven worden hierbij betrokken. De achterliggende gedachte is dat tijdelijke overschotten van de ene activiteit een andere activiteit kunnen financieren. Deze wijze van financieren heet ook wel 'totaal financiering'. Het rentepercentage is voor 2023 0%. Dit is gelijk aan de rente voor de al aanwezige activa. Voor investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut hebben we bestemmingsreserves om de afschrijvingslasten te dekken. Voor de komende jaren staan grote investeringen gepland.

Investerings met een economisch nut zonder verband met gebruiksgoederen via project financiering

Van project financiering is er sprake wanneer een lening extern is aangetrokken ten behoeve van de financiering van een specifiek project, een specifieke activiteit. Investerings in gebruiksgoederen vallen hier niet onder. Het rentepercentage voor deze leningen is voor 2022 3,0%. Dit is de huidige langjarige rente. Hoe de rente zich gaat ontwikkelen is onzeker.

Voor grondexploitaties geldt een andere rente. Het BBV schrijft hiervoor een berekening voor. De rente is voor 2023 1,14%. Wordt voor een specifieke grondexploitatie gebruik gemaakt van project financiering? Dan wordt op het rentepercentage voor deze specifieke grondexploitatie een uitzondering gemaakt.

Mogelijk stijgende rente op de kapitaalmarkt is een belangrijk risico

Het effect van een stijgende rente is voor nieuwe investeringen aanwezig, doch wordt weinig reëel geacht. Voor de gebruikelijke reserves geldt een rente van 3,0%. Dit is het percentage voor de inflatiecorrectie.

Kasbeheer

In dit onderdeel leest u hoe wij geldstromen zo efficiënt mogelijk op elkaar afstemmen. Hierbij wordt rekening gehouden met toekomstige inkomsten en uitgaven.

BNG is onze bank

Betalingsopdrachten worden door elektronisch bankieren aangeleverd. De inning van belasting-debiteuren gaat zoveel mogelijk met automatische incasso. Hier maakt meer dan 80% van de inwoners gebruik van.

Met de BNG zijn afspraken gemaakt over het betalingsverkeer, deze staan in een financiële dienstverleningsovereenkomst.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Beleid bedrijfsvoering

We leven in een veranderende samenleving waarbij diverse ontwikkelingen om een andere aanpak en aanpassingsvermogen vragen. Alle veranderingen hebben effect op de rol van de gemeente ten opzichte van onze inwoners. We verschuiven steeds verder van een 'alwetende gemeente' die alles organiseert naar een gemeente waarin de inwoner vaker aan het roer staat.

We werken de komende jaren vanuit de organisatievisie "Goed voor elkaar!". Wat dit voor de organisatie betekent als we alles goed voor elkaar willen hebben, wat we hiervoor nodig hebben en hoe we goed voor elkaar kunnen zijn wordt het komende jaar verder geconcretiseerd.

We pakken dit samen met het management op door te werken aan en afspraken te maken over:

Visie op leiderschap

Onze medewerkers werken deels thuis, deels op kantoor, dat is ook nodig omdat we onvoldoende werkplekken hebben voor al onze medewerkers. Leidinggevendenden zullen ook andere manieren van aansturing, coaching moeten ontwikkelen en zorgen dat ze verbinding houden met hun medewerkers.

Sturing van de organisatie

We houden vast aan datgene wat al goed is en we zorgen ervoor dat we onze doelen en werkwijzen borgen. We werken binnen de vastgestelde kaders en houden koers door prioritering, leiderschap en sturing.

Nieuwe manieren van werken

Een oorlog in Oekraïne, stijgende kosten voor levensonderhoud, Covid, de Omgevingswet, de roep om samenwerking, verdergaande digitalisering: het zijn voorbeelden van ontwikkelingen die maken dat we als gemeente sneller en vaker horen te anticiperen op steeds veranderende omstandigheden. Onze medewerkers moeten hiermee leren omgaan en flexibel, "agile" worden. We zetten hiervoor andere manieren van werken in: afhankelijk van de vraag of opgave maken we met elkaar keuzes over hoe we iets aanpakken en houden we oog voor andere belanghebbenden.

Procesgericht werken

We voeren procesgericht werken steeds verder in, in onze organisatie. We willen hiermee een omgeving creëren waarin continu verbeteren de normaalste zaak van de wereld is. Bij externe klantprocessen betrekken we inwoners en bedrijven daarbij.

De kernwaarden betrouwbaar, bereikbaar en betrokken zijn en worden verder in de organisatie geïntroduceerd. Vanuit deze kernwaarden wordt de beweging doorgezet naar innoveren, verbinden en excelleren daar waar dit kan. Wat dit voor onze organisatie betekent zal in 2023 met het management verder worden verkend en ingekleurd.

Algemeen overhead

De groep 'algemeen overhead' laat zien welke kosten bij de sturing en ondersteuning van het primaire proces horen. Want die kosten vormen de overhead. Hieronder vallen:

1. alle loonkosten van de met name genoemde zogenaamde PIOFACH-functies in de definitie van 'Vensters voor Bedrijfsvoering';
2. de ICT-kosten van alle PIOFACH-systemen;
3. alle huisvestingskosten;
4. de lasten van uitbesteding bedrijfsvoering en
5. naar rato, de rentekosten die niet zijn toe te delen aan de taakvelden in het primaire proces.

Dit betekent dat in ieder geval tot overheadkosten worden gerekend:

- financiën, toezicht en controle van de eigen organisatie;
- personeel en organisatie;
- inkoop (inclusief aanbesteding en contractmanagement);
- interne en externe communicatie met uitzondering van klantcommunicatie;
- juridische zaken;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning (exclusief de griffie, omdat die geen onderdeel uitmaakt van de ambtelijke organisatie);
- informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen;
- facilitaire zaken en huisvesting (inclusief beveiliging);
- documentaire informatievoorziening (DIV);
- managementondersteuning primair proces.

De overheadkosten zijn berekend als percentage van de lasten (exclusief de toevoegingen aan reserves). Het bedrag van de overheadkosten is het bedrag dat is begroot op taakveld 0.4. De overheadkosten zijn € 17,64 miljoen. De totale lasten exclusief toevoegingen reserves bedragen € 149,12 miljoen. Dat geeft een overheadpercentage van 12,0%.

(PIOFACH = Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie, Huisvesting)

Overheadkosten 2023		Lasten	Baten	Saldo
1.1	Salarissen en sociale lasten	10.851.319	-	10.851.319
2.1	Belastingen	30.030	-	30.030
3.2	Duurzame goederen	1.301.895	-	1.301.895
3.5.1	Ingeleend personeel	538.345	37.600	500.745
3.8	Overige goederen en diensten	3.806.753	-	3.806.753
4.4.6	Kapitaaloverdrachten overige overheden	-	15.915	-15.915
7.2	Mutatie voorzieningen	53.000	-	53.000
7.3	Afschrijvingen	1.062.998	-	1.062.998
7.5	Overige verrekeningen (overhead)	-137.070	-	-137.070
				-
		17.507.270	53.515	17.453.755

Control

We zijn er voor onze inwoners, ondernemers en (samenwerkings)partners. Zij mogen verwachten dat we effectief en efficiënt zijn georganiseerd en dat we 'onze zaken' goed voor elkaar hebben. Een organisatie is 'in control' als deze zo is ingericht dat de juiste discussie, met de juiste middelen (mensen, informatie, etc.) op het juiste moment op het juiste niveau wordt gevoerd en tijdige bijsturing op de realisatie van doelen mogelijk is. Rode draad hierbij is dat we kritisch zijn op wat we doen, hoe we dingen doen en leren van de fouten die er worden gemaakt. De control functie vervult hierbij een belangrijke ondersteunende, adviserende en signalerende rol.

Het is belangrijk dat efficiency en risicobeheersing zoveel mogelijk is ingebouwd in de primaire processen (administratieve organisatie). Dit betekent dat processen efficiënt zijn ingericht en vastgelegd en dat controle- en beheersmaatregelen in het proces zelf plaatsvinden en worden uitgevoerd door de functionele clusters. Actuele (en vastgestelde) procesbeschrijvingen, met voldoende aandacht voor controle- en beheersmaatregelen in het proces, leveren een positieve bijdrage aan de kwaliteit van ons werk.

We bereiken hiermee dat we:

1. zicht hebben op de werkprocessen en dat er continu wordt gewerkt aan verbetering;
2. bevoegdheden en verantwoordelijkheden duidelijk zijn belegd en beschreven;
3. zicht hebben op risico's en hoe deze te managen.

Het management is verantwoordelijk voor het procesgericht werken, het vastleggen en de controle op de naleving van de procesbeschrijvingen inclusief de daarin opgenomen controle- en beheersmaatregelen. De adviseurs bedrijfsvoering en control ondersteunen het management hierbij.

Jaarlijks doen we mee met Vensters voor bedrijfsvoering. Een instrument om inzicht krijgen in het presteren van de bedrijfsvoering en bijbehorende verbetermogelijkheden. Dit zorgt voor veel vergelijkingsmateriaal en interessante sturingsinformatie.

Onderzoeken naar informatiebeveiliging en privacy komen aan de orde in de separate paragraaf daarover.

Facilitaire zaken

Innovatie, trends en veranderende arbeidsomstandigheden en arbeidsverhoudingen zijn van invloed op een ideaal of passend kantoorgebouw. Bijvoorbeeld de behoefte om meer plaatsbewust te ontmoeten en (samen) te werken heeft effect op het gebruik en de inrichting van de gemeentelijke gebouwen. Ook effectief projectmatig werken vraagt om aanpassingen van de kantoorruimten.

Het gemeentehuis is in 2012 voor het laatst verbouwd en heringericht. Ontwikkelingen gaan snel. Er wordt inmiddels anders gedacht over onze ontvangstfunctie. Zo zijn er huiskameractiviteiten toegevoegd in het licht van onze verantwoordelijkheden in het Sociaal Domein en onze burgerloketten en kantoor- en vergaderruimten moeten worden aangepast aan de huidige en zeker ook toekomstig gewenste wijze van gebruik.

Benodigde onderhoudsinvesteringen, onder andere in de restauratievoorziening (op de begane grond), maken dat ook die voorziening in het licht van genoemde ontwikkelingen punt van aandacht is.

Een dergelijk proces is omvangrijk en vraagt goed afgewogen bouwkundige aanpassingen en inrichtingskeuzes. De grootste opgave zal liggen op de herinrichting van het gemeentehuis maar in dit proces worden eveneens andere gemeentelijke gebouwen zoals de gemeentewerf en de Werkcorporatie betrokken.

Informatievoorziening en ICT

De voortschrijdende digitalisering van de samenleving vraagt van gemeenten een moderne en flexibele informatievoorziening. Digitalisering van onze overheidsprocessen is noodzakelijk om als organisatie goed te kunnen blijven functioneren ook in het belang voor onze inwoners, ondernemers en instellingen. Onze dienstverlening vindt steeds meer digitaal plaats en de meeste gegevens worden alleen digitaal opgeslagen. De beschikbaarheid van onze ICT-voorzieningen is daarbij een belangrijke randvoorwaarde.

In 2022 zijn de medewerkers van onze gemeente voorzien van nieuwe end-user devices (laptops). Hiermee wordt het plaats onafhankelijk werken beter gefaciliteerd, ook het thuiswerken. Daarnaast is een Microsoft 365 omgeving uitgerold. Dit is een digitale (samen)werk omgeving voor alle medewerkers van de gemeente waarbij gezamenlijk, gelijktijdig en plaats onafhankelijk aan documenten kan worden gewerkt. Ook het digitaal vergaderen met behulp van Teams wordt daarmee ondersteund. In 2023 zullen de medewerkers vertrouwd gemaakt worden met deze nieuwe manier van digitaal (samen)werken. Het vergroten van de digivaardigheid en het verbeteren van het beheer en de opslag van documenten wordt daarbij ook onder de aandacht gebracht.

Steeds meer leveranciers bieden hun applicaties aan vanuit een cloud omgeving in plaats van de netwerkomgeving van de gemeente. Deze ontwikkeling is een aantal jaren geleden al in gang gezet en komt steeds meer in de versnelling. Ook in 2023 zullen diverse gemeentelijk applicaties verplaatst worden naar de cloud. Naast nieuwe uitdagingen op het gebied van koppelingen tussen applicaties zullen ook de kosten voor software abonnementen daardoor verder toenemen.

In de risicoparagraaf wordt ingegaan op toenemende risico's op het gebied van informatieveiligheid en cybercriminaliteit.

Informatieveiligheid en privacy

De gemeente heeft een grote verantwoordelijkheid naar inwoners, ondernemers en instellingen als het gaat om het veilig houden van en privacybewust omgaan met gegevens. De steeds verder gaande digitalisering brengt vele nieuwe dreigingen en risico's met zich mee. Voorbeelden van hacks en ransomware bij gemeenten in de afgelopen jaren maken duidelijk dat een dergelijke aanval een enorme impact kan hebben op de continuïteit van bedrijfsvoering en dienstverlening van een gemeente.

Dit vraagt om een veilige en betrouwbare overheid die hoge standaarden hanteert op het gebied van informatieveiligheid en privacybescherming. Het is belangrijk om het 'eigen huis' op orde te hebben en te houden. En omdat de ontwikkelingen niet stil staan is het zeer belangrijk om blijvend te zorgen voor een goede digitale weerbaarheid. De Agenda Digitale Veiligheid 2022-2026 van de VNG biedt bestuurlijke handvatten. Ook als het gaat over het voorbereid zijn op digitale ontwrichting en incidenten en het, werken aan het versterken van de digitale weerbaarheid van inwoners en ondernemers.

Hoe waardevoller en privacygevoeliger de gegevens en informatie zijn, hoe meer maatregelen nodig zijn om te zorgen dat:

- de gegevens correct, volledig en controleerbaar zijn en blijven;
- iedereen over de benodigde gegevens op de juiste plaats en moment kan beschikken;
- gegevens alleen bij de juiste (daartoe geautoriseerde) personen terecht komen;
- gegevens onderweg niet onderschept, gelezen of gemanipuleerd kunnen worden.

Maatregelen zoals opgenomen zijn in de Baseline informatieveiligheid Overheden (BIO) zijn hierin leidend. Naar verwachting wordt deze baseline per 2023 geüpdatet. Vanzelfsprekend handelen we ook in lijn met de (u) AVG. De Functionaris Gegevensbescherming en privacyadviseur zien toe op correcte toepassing daarvan en adviseren in de organisatie waar nodig. Zij coördineren het proces van rechten van betrokkenen en onderzoeken indien nodig datalekken. We houden oog voor het effect van beveiligingsmaatregelen op het primaire proces en het "gebruiksgemak".

Onze medewerkers werken dagelijks met (persoons)gegevens en moeten zich bewust zijn van de risico's en de gevolgen van hun handelen. Met een bewustwordingsprogramma vragen we aandacht voor zorgvuldig en privacybewust omgaan met gegevens. Nieuwe medewerkers worden bijgepraat op deze onderwerpen tijdens introductiedagen. Daarnaast moeten ze binnen drie maanden na indiensttreding een e-learningmodule informatieveiligheid hebben afgerond.

Het college legt verantwoording af aan de gemeenteraad en aan verschillende ministeries via de zogenoemde ENSIA-methodiek (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) over informatieveiligheid en privacy. Die verantwoording gaat inmiddels over

- Basisregistratie Personen (BRP) en Reisdocumenten
- Digitale persoonsidentificatie (DigiD)
- Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwinet)
- Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)
- Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)
- Basisregistratie Ondergrond (BRO)
- WOZ

Voor het gebruik van DigiD en Suwinet wordt hiervoor een audit uitgevoerd door een externe RE-auditor. Rode draad bij bovenstaande is een organisatiebrede zelfevaluatie informatieveiligheid. Het college stuurt in mei een collegeverklaring over informatieveiligheid aan de raad en diverse rijksoverheden. Dat zal ook in 2023 weer het geval zijn.

Sinds 2019 valt de verwerking van persoonsgegevens door boa's onder de Wet politiegegevens (Wpg). Wij voeren hiervoor jaarlijks de wettelijk verplichte interne audit Wpg uit. De verplichte externe audit in het kader van de Wpg (elke 4 jaar) staat gepland voor 2025.

Interbestuurlijk toezicht

Dit onderdeel geeft een overzicht van de beoordelingen door de provincie ten aanzien van de gemeentelijke financiën en de uitvoering door de gemeenten van een aantal wetten in medebewind - waarbij de gemeente op grond van een specifieke wet de opdracht heeft om bepaalde taken uit te voeren. In het overzicht is de provinciale beoordeling opgenomen ten aanzien van de gemeentefinanciën, de taakuitvoering rond het omgevingsrecht, RO, de gemeentelijke verplichtingen rond de huisvesting van vergunninghouders en de Archiefwet. De provincie toetst niet alle medewindtaken: de provincie houdt bijvoorbeeld geen toezicht op het sociale domein en de Wet veiligheidsregio's.

Eenzijds geeft dit onderdeel een overzicht van de beoordelingen door de provincie ten aanzien van de gemeentelijke financiën en de uitvoering door de gemeenten van een aantal wetten in medebewind - waarbij de gemeente op grond van een specifieke wet de opdracht heeft om bepaalde taken uit te voeren. Anderzijds geeft dit overzicht inzicht in de verwachte beoordelingen van de provincie bij ongewijzigd beleid van raad, college en bestuursdienst ten aanzien van het hanteren van kaders en het in control zijn en naar verwachting blijven, op deze onderdelen. In dit overzicht zijn de volgende taken opgenomen: de gemeentelijke financiën, archief, omgevingsrecht, huisvesting statushouders, RO en monumenten en archeologie.

Een beoordeling kan adequaat (groen), redelijk adequaat (oranje) en onvoldoende adequaat (rood) zijn. De beoordeling wordt gepubliceerd op de volgende site:

[Interbestuurlijk Toezicht \(IBT\) - Provincie Flevoland](#)

Archief

Een goed (digitaal) archief is cruciaal voor het functioneren en de transparantie van de overheid. Wanneer het archief niet op orde en niet goed toegankelijk is, heeft een overheid geen betrouwbaar geheugen en kan zij zich niet verantwoorden voor haar handelen. Ook ontbreken dan op langere termijn de authentieke bronnen voor kennis van de eigen geschiedenis.

Het informatie- en archiefbeheer van gemeente Noordoostpolder wordt jaarlijks eerst beoordeeld door onze archivaris. Hiervan wordt een rapportage opgesteld die vervolgens wordt besproken met en beoordeeld door de provinciale toezichthouder. We noemen dit het IBT-proces.

Op basis van deze beoordeling wordt verder gewerkt aan de kwaliteit van onze archieven. De laatste beoordeling IBT-onderdeel archief door de provincie dateert van 19 mei 2021, daarin is 2019 beoordeeld met redelijke adequaat (oranje) met een doorkijk naar 2020. Voor 2023 verwachten we de beoordeling adequaat (groen) te krijgen.

Het overbrengen van historisch materiaal uit de periode 1962 – 1986 publieke werken wordt afgerond voor 1 januari 2024.

Financiën

De beoordelingen volgen vanuit de begroting - en rekeningcycli en zijn gebaseerd op drie pijlers. Het structureel financieel evenwicht, het weerstandsvermogen en de schuldpositie van de gemeente. De 'financiële gezondheid' van deze pijlers is afhankelijk van de huidige financiële positie, de (toekomstige) beleidskeuzes, uitvoering van het beleid en de hiermee gemoeide lasten, baten en investeringen.

Gemeente Noordoostpolder volgt de lijn van het vaststellen van structureel reëel sluitende meerjarenbegrotingen, in aansluiting op het BBV en de provinciale kaders van toezicht.

De meerjarenbegroting 2023 – 2026 is structureel duurzaam en reëel in evenwicht, na verwerking van de septembercirculaire. Gemeente Noordoostpolder valt onder repressief financieel toezicht en ceteris paribus zal dat ook het oordeel van de provincie zijn voor het type toezicht voor het begrotingsjaar 2023.

De beoordeling op dit onderdeel is adequaat (groen).

Huisvesting vergunningshouders

Gemeenten zijn wettelijk verplicht elk half jaar (peildata 1 januari en 1 juli) een bepaald aantal verblijfsgerechtigden te huisvesten, de zogenaamde taakstelling. De minister van Binnenlandse Zaken (BZK) bepaalt per gemeente de omvang van de taakstelling. Deze hangt af van het aantal inwoners van een gemeente en het verwachte aantal verblijfsgerechtigden.

Gemeente Noordoostpolder heeft de taakstelling over geheel 2021 gerealiseerd en zelfs afgesloten met een voorsprong. In de tweede helft van 2021 lukte het om de volledige taakstelling van 30 personen te realiseren alsmede om de achterstand van 3 vergunningshouders over het eerste half jaar van 2021 in te lopen. De taakstellingsperiode over geheel 2021 is afgesloten met een voorsprong van 8 vergunningshouders.

De taak inzake huisvesting van vergunningshouders is door de gemeente adequaat (groen) uitgevoerd. De intensiteit van het provinciaal toezicht zal laag blijven. De verwachting voor 2023 is dat de beoordeling wederom adequaat (groen) zal zijn.

Omgevingsrecht

In het omgevingsrecht worden regels gesteld, waaraan overheden zich moeten houden bij het uitvoeren van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) in de fysieke leefomgeving. Deze regels zijn opgesteld om de risico's voor mens en natuur te beperken, zodat veiligheid, gezondheid en natuur niet in het geding komen. Binnen dit toezichtdomein richt de provincie als toezichthouder voornamelijk op het beoordelen of de gemeenten hun processen ten aanzien van de uitvoering van de VTH-taken dusdanig hebben ingericht, dat deze taken goed uitgevoerd kunnen worden. De kwaliteitseisen, ook wel de procescriteria genoemd, aan de inrichting van deze processen zijn wettelijk vastgelegd in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), het Besluit omgevingsrecht (Bor) en de Ministeriële regeling omgevingsrecht (Mor).

Deze procescriteria beschrijven de eisen die gesteld worden aan de sluitende beleidscyclus: de BIG-8 cyclus. De provincie Flevoland legt bij het toezicht de focus op de vakgebieden Ruimtelijke Ordening (RO), Bouw- en Woningtoezicht (BWT) en Milieu.

Over 2020, evenals de jaren daarvoor, heeft de provincie gemeente Noordoostpolder beoordeeld als adequaat (groen) voor haar beleid en uitvoering. Voor 2023 is de verwachte beoordeling adequaat (groen). De mogelijke verbeterpunten zijn opgepakt en doorgevoerd. De beoordeling is beperkt tot controle of de VTH-documenten tijdig zijn en worden vastgesteld.

Wabo

In 2019 heeft gemeente Noordoostpolder de lijn van de afgelopen jaren kunnen doorzetten bij toezicht en handhaving. De vastgestelde beleidsnota's zijn actueel en op orde. De prognose is dan ook dat de komende beoordelingen van toezicht en handhaving positief zullen blijven.

Monumenten & Archeologie

Voor monumenten en archeologie wordt één keer in de twee jaar toezicht informatie verzameld (gelijk oplopend met de monitor erfgoedinspectie van het Rijk). De meest recente erfgoedinspectie (2018) liet een positieve overall beoordeling zien. De verwachting voor 2023 is dat de beoordelingen adequaat (groen) gecontinueerd wordt. Voor monumenten en archeologie wordt landelijk een beoordelingskader ontwikkeld. Op basis daarvan worden toezicht afspraken tussen provincie en gemeente gemaakt. In de loop van 2023 komt hier meer duidelijkheid over.

Juridische kwaliteitszorg

Klachten

Het kan voorkomen dat mensen ontevreden zijn over een besluit of over ons handelen. Zij kunnen dan een klacht of een bezwaar indienen. Klachten gaan over gedragingen, zoals bejegening en het te laat beantwoorden van een vraag. Op verzoek van de klachtencoördinator zoekt de betrokken manager dan altijd persoonlijk contact met de klager. Getracht wordt om een klacht eerst informeel op te lossen. Lukt dat niet dan wordt de formele klachtenprocedure overeenkomstig de Algemene wet bestuursrecht gevolgd.

Bezwaren

Als het gaat over bezwaren bieden we bezwaarmakers altijd de mogelijkheid van een informeel gesprek (mediation) aan. Vaak is deze informele wijze van afhandeling succesvol en is behandeling in een onafhankelijke bezwarencommissie niet meer nodig. De afgelopen jaren wordt ruim 70% van de bezwaren ingetrokken zonder dat de commissie zich over de zaak hoeft te buigen. Deze werkwijze wordt eveneens ingezet bij conflicten tussen inwoners onderling, tussen ondernemers en inwoners en tussen inwoners/ondernemers en gemeente. Waarschijnlijk zullen onze mediators of gespreksbegeleiders ook een rol gaan spelen bij de Omgevingswet. Er wordt inmiddels druk geïmplementeerd ter voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet. Zowel de mediators als een aantal gespreksbegeleiders worden hierbij betrokken.

Preventie

Om bezwaarprocedures zoveel mogelijk te voorkomen wordt zowel in het sociaal als in het fysieke domein steeds vroeger in het proces contact gelegd met betrokkenen. In het sociaal domein door negatieve besluiten/afwijzingen vroegtijdig met inwoners te bespreken en uitleg te geven. In het fysieke domein vooral door inwoners/de omgeving vroegtijdig te informeren over en te betrekken bij (te nemen) besluiten. Bij het fysieke domein speelt ook de invoering van de Omgevingswet (naar verwachting 1-1-2023) een rol. Initiatiefnemers wordt (vooruitlopend op deze wet) gevraagd om de omgeving zo vroeg en volledig mogelijk mee te nemen, waardoor mogelijk bezwaarprocedures verderop in het traject kunnen worden voorkomen.

Schaarse vergunningen

Met betrekking tot het onderwerp "schaarse vergunningen" zijn inventarisaties gepland om vast te stellen of en waar wijzigingsvoorstellen en aanpassingen in het werkproces nodig zijn. In de evaluatie van één deelproces, de vergunningverlening voor huisvesting van arbeidsmigranten, zal het item schaarse vergunningverlening worden meegenomen. In verband met andere prioriteiten is dit voor andere deelprocessen rond vergunningverlening nog niet gedaan. Dit zal daarom in 2023 opgepakt worden.

In het voorjaar 2023 zullen de resultaten van een evaluatie naar een aantal deelaspecten van het gemeentelijke subsidiebeleid bekend zijn. Ook zal dan het leantraject "subsidies" zijn afgerond. Het onderwerp "schaarse subsidies" wordt in beide trajecten meegenomen.

Als gevolg van het zogenaamde "Didam-arrest" van de Hoge Raad is het leerstuk rondom "schaarse grond" onverwacht in een stroomversnelling terecht gekomen. Naar aanleiding daarvan wordt het uitgifteproces van grond aangepast aan de eisen van het Didam-arrest. Verwacht wordt dat de aanpassingen van het uitgifteproces en de gekoppelde werkprocessen in het voorjaar van 2023 zijn geïmplementeerd.

Human Resource (HR)

Goed werkgeverschap en goed werknemerschap staan nog steeds voorop. Daarom besteden wij aandacht aan:

1. Performance
2. Gezond & Veilig werken
3. Mobiliteit & Ontwikkeling
4. Organisatieontwikkeling

We streven naar duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Op die manier zijn we klaar voor de toekomst.

Door middel van strategisch personeelsplanning (SSP) hebben en houden we grip op en inzicht in het huidige en benodigde personeelsbestand. Dit helpt om gericht te investeren in de ontwikkeling van medewerkers en hiermee het vergroten van hun duurzame inzetbaarheid en onze wendbaarheid als organisatie. Ook geven we ruimte aan stageplaatsen en trainees. Hiervoor werken we actief samen met opleidingsinstituten uit de regio.

Gezond en veilig werken betekent onder andere het nodige voor de inrichting van de werkplekken op kantoor en thuis. Op beide wordt ingespeeld en we zorgen ervoor dat de faciliteiten voor de medewerkers goed zijn in het kader van hybride werken. Aandacht voor vitaliteit van medewerkers is ook belangrijk. Daarom is er in 2022 een MTO (Medewerker Tevredenheid Onderzoek) gehouden. In 2024 (ook gehouden in 2020-2021) zal wederom een PMO (Periodiek Medisch Onderzoek) worden gehouden.

Met 143 vacatures per 100 werklozen is er een enorm krappe arbeidsmarkt. Daarbij daalde de werkloosheid tot 3,6% van de beroepsbevolking.

De krapte op de arbeidsmarkt wordt onder andere veroorzaakt door:

- Een groeiende economie (er ontstaan meer vacatures).
- De coronapandemie. Eerder zorgde die voor een vermindering van de krapte, maar inmiddels zijn arbeidskrachten bij gebrek aan werk naar hun vaderland teruggekeerd en anderen die voor werk wilden komen, zagen daarvan af. Het gevolg: openstaande vacatures.
- De wisseling van generaties. Vroeger stonden er tegenover elke 65-plusser 7 mensen in de werkzame leeftijd. Nu zijn dat er nog maar 3. We hebben te maken met een enorme pensioneringsgolf die nog wel tot 2040 aanhoudt. Tegen die tijd is dat verhoudingsgetal zelfs gedaald tot 2.

Het werven van personeel vraagt daardoor veel tijd en aandacht. De verwachting is dat deze trend zich onverminderd doorzet. Vacatures zijn op alle vakgebieden moeilijk vervulbaar. We zetten daarom in op arbeidsmarktcommunicatie, de aanstelling van een corporate recruiter en het samenwerken met onze Flevolandse partners om vacatures zo snel en goed mogelijk in te vullen.

Daarnaast kijken we kritisch naar de taken die we als gemeente uitvoeren. Moet het nu, kan het later of betekent het dat we af en toe externen inhuren totdat een vacature is ingevuld of bijvoorbeeld omdat een vraagstuk om specialistische kennis vraagt. Dit leidt tot extra personele kosten. We blijven daarom kritisch op inzet van externen en kosten die dit met zich meebrengt.

Wij investeren in de (persoonlijke) ontwikkeling van medewerkers en dragen zo bij aan duurzame inzetbaarheid en behoud van medewerkers. Medewerkers worden in de gelegenheid gesteld om zich zowel op vakinhoudelijk gebied als op het gebied van hun vaardigheden en competenties te ontwikkelen. Zo proberen wij een aantrekkelijke werkgever te zijn waarbij duurzame inzetbaarheid onderdeel is van onze organisatiecultuur.

WOO

De Wet open overheid (Woo) kent passieve en actieve openbaarmaking.

- Passieve openbaarmaking - op verzoek van inwoners of organisaties.
- Actieve openbaarmaking - het op eigen initiatief openbaar maken van documenten.

Actieve openbaarmaking zal, naar verwachting, in 2023 rijksbreed opgestart worden. Hiervoor is een landelijk platform (Plooi) in ontwikkeling. Op Plooi zal door alle overheden verplicht moeten worden gepubliceerd.

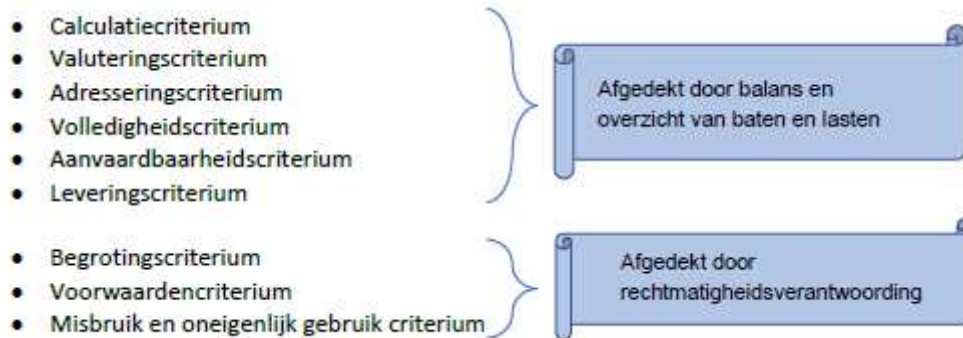
De verwachting is dat overheden worden uitgenodigd om in 2023 proef te draaien met Plooi. Ook wij gaan hieraan deelnemen. Dit betekent dat wij in 2023 starten met het op een juiste wijze aanbieden van documenten op Plooi. Documenten worden hiervoor geanonimiseerd en voorzien van metadata. Hiervoor is incidenteel in 2023 een budget beschikbaar van € 42.000.

We onderzoeken of onze systemen goed aansluiten op Plooi, welke aanpassingen in de systemen nodig zijn en of er aanvullend software moet worden aangeschaft. We brengen de werkzaamheden van medewerkers in kaart die nodig zijn voor deze actieve openbaarmaking en de consequenties die dit heeft qua formatie. Eventuele gevolgen hiervan worden meegenomen in het opstellen van de programmabegroting 2024.

Rechtmatigheid

Het College legt, naar alle waarschijnlijkheid, vanaf het verantwoordingsjaar 2023 een rechtmatigheidsverantwoording (RMV) af. De benodigde wetswijziging hiervoor is in voorbereiding.

De RMV is verbonden met het begrip financiële rechtmatigheid, de rechtmatigheid die betrekking heeft op financiële beheershandelingen. Het begrip financiële rechtmatigheid is concreet gemaakt met behulp van negen criteria:

De eerste zes criteria hebben ook betrekking op de getrouwheid van de jaarrekening en vallen onder de controlewerkzaamheden van de accountant en worden verantwoord in de accountantsverklaring. De laatste 3 criteria worden afgedekt door de RMV. In de jaarstukken 2023 zal voor de eerste keer een toelichting bij de RMV worden opgenomen. In deze toelichting zal in ieder geval worden ingegaan op de eventueel geconstateerde afwijkingen en de acties die het college onderneemt om de afwijkingen in de toekomst te voorkomen. Ook eventuele niet-financiële onrechtmatigheden worden opgenomen en toegelicht.

Wij maken met de raad nadere afspraken over de verantwoording of rapportagegrens. Deze grens bepaalt vanaf welke omvang de afwijkingen, fouten, onduidelijkheden en begrotingsonrechtmatigheden bij de jaarstukken in deze paragraaf worden toegelicht.

Het is belangrijk dat risicobeheersing ook ten aanzien van de RMV zoveel mogelijk is ingebouwd in de primaire processen (administratieve organisatie). Dit betekent dat controle- en beheersmaatregelen in het proces zelf plaatsvinden en worden uitgevoerd door de functionele clusters. Het management is verantwoordelijk voor de inrichting van de processen, controle op de naleving van de procesbeschrijvingen inclusief de daarin opgenomen controle- en beheersmaatregelen. Zij worden hierbij ondersteund door de adviseurs bedrijfsvoering en control.

De opzet, het bestaan en de werking van de administratieve organisatie worden -achteraf- getoetst door de medewerkers van het team Interne controle. Deze verbijzonderde interne controle op rechtmatigheid en het verslag hiervan dient als input voor de RMV in de jaarstukken.

Inkoopbeleid

Onze gemeente heeft haar inkooporganisatie ingericht volgens het gecoördineerd inkoopmodel. Dit model kenmerkt zich doordat inkoopactiviteiten zowel centraal (bij de inkoopadviseurs van cluster Advies) als decentraal (bij de diverse clusters) zijn belegd.

Het doel van inkoop is het verkrijgen van de juiste producten en goederen voor een passende prijs voor de vier inkoopdomeinen:

- Sociaal
- Fysiek
- Informatie
- Leveringen & Diensten

Wij houden ons hierbij aan de (Europese) aanbestedingsregels en het Inkoop- en Aanbestedingsbeleid.

Naast het realiseren van mogelijke besparingen willen wij maatschappelijke waarde creëren door onder andere het toepassen van Social Return on Investment (SROI). Daarnaast streven we naar 50% circulair opdrachtgeverschap in 2025.

Wij hebben oog voor het midden- en kleinbedrijf, zelfstandigen en lokale ondernemers. Voor het selecteren van ondernemers voor deelname aan een enkelvoudige of meervoudig onderhandse procedure gaan wij de groslijstsystematiek invoeren.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in de doelstellingen, activiteiten en financiële positie van de organisaties waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft. Op basis van de BBV is dat de volgende definitie:

Bestuurlijk belang: 'zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.'

Financieel belang: 'een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.'

Wanneer er alleen sprake is van een bestuurlijk of financieel belang is er geen sprake van een verbonden partij. De BBV heeft geadviseerd om verenigingen die hoofdzakelijk uit publiek geld worden bekostigd ook op te nemen in de paragraaf verbonden partijen. Deze zijn opgenomen onder de organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang. Het gaat dan om verbonden partijen die hoofdzakelijk door een bijdrage van de gemeente worden gefinancierd.

Voor B.V.'s en N.V.'s geldt dat zij geen begroting openbaar hoeven te maken in verband met de concurrentiepositie. Daardoor kan het lijken alsof de geleverde informatie niet compleet is. Wanneer dit het geval is wordt dit aangegeven met n.b. (niet bekend).

Naast de formele verbonden partijen neemt de gemeente Noordoostpolder deel aan drie centrumregelingen. Strikt genomen is er bij een centrumregeling geen sprake van een verbonden partij omdat er geen sprake is van een bestuurlijk belang, er is immers geen stemrecht. Daarom zijn de centrumregelingen niet opgenomen in de lijst verbonden partijen. Het gaat om de volgende centrumregelingen:

- Centrumregeling Sociaal Domein Flevoland
- Centrumregeling Beschermd Wonen
- Centrumregeling Vrouwenopvang Oranje Huis

Lijst verbonden partijen

1. Gemeenschappelijke regelingen			Bestuur
1.1.	GR Veiligheidsregio Flevoland	Openbaar Lichaam	Algemeen & Dagelijks
1.2.	GR IJsselmeergroep	Openbaar Lichaam	Algemeen
1.3.	GR Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek	Openbaar Lichaam	Algemeen & Dagelijks
1.4.	GR GGD Flevoland	Openbaar Lichaam	Algemeen

2. Vennootschappen en corporaties			% aandelen
2.1.	Bank Nederlandse Gemeenten N.V	N.V.	0,04%
2.2.	Vitens N.V.	N.V.	0,56%
2.3.	Wadinko N.V.	N.V.	2,90%
2.4.	Huisvuilcentrale Noord-Holland N.V.	N.V.	1,87%
2.5.	Enexis Holding N.V.	N.V.	0,02%
2.6.	Werkcorporatie B.V.	B.V.	100,00%
2.7.	Technofonds Flevoland B.V.	B.V.	3,74%
2.8.1.	Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.	B.V.	0,02%
2.8.2.	CSV Amsterdam B.V.	B.V.	0,02%

3. Stichtingen en Verenigingen		
n.v.t.		

4. Overige verbonden partijen		
n.v.t.		

5. Organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang*			
5.1.	VNG	Vereniging	Lid met stemrecht
5.2.	VNG Flevoland	Vereniging	Lid met stemrecht

* Deze categorie is een aanbeveling van de Commissie BBV.

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Betrokken partijen	Alle gemeenten in Flevoland: Almere, Dronten, Lelystad, Urk, Zeewolde en Noordoostpolder.
Bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

De Veiligheidsregio is ingesteld om de inwoners van onze regio beter te beschermen tegen de risico's van branden, rampen en crises. De diensten en besturen werken samen in: brandweezorg, crisisbeheersing, handhaving van de openbare orde en veiligheid, geneeskundige hulpverlening bij rampen en rampenbestrijding.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

Ontwikkelingen en kansen

De Veiligheidsregio Flevoland (VRF) staat de komende jaren voor een aantal opgaven. De beleidsthema's in 2023 zijn (opnieuw) de impact van COVID-19, de langverwachte invoering van de Omgevingswet, crisisorganisatie 2.0, de ontwikkeling van een veiligheidsinformatiecentrum en het verdere vervolg in het kader van de evaluatie wet veiligheidsregio's. In het bijzonder is het goed om stil te staan bij de implementatie toekomstige brandweezorg en de samenwerking met Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek.

Toekomstbestendige brandweezorg (taakdifferentiatie)

De rechtspositie van brandweervrijwilligers in Nederland blijkt in strijd met Europese regelgeving en met jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie. Hierdoor kan het huidige brandweerstelsel niet ongewijzigd in stand blijven. In 2019 is daarom een landelijke denktank opgericht om de mogelijkheden te onderzoeken om een fundamenteel onderscheid te maken tussen brandweervrijwilligers en beroepsmedewerkers. Het Veiligheidsberaad heeft in het overleg met de minister opdracht gegeven om een implementatieplan op te stellen voor het afschaffen van consignatie (dienst waarbij de vrijwilliger buiten de kazerne beschikbaar moet blijven om te worden opgeroepen) en kazernering (dienst waarbij de vrijwilliger verplicht op de kazerne aanwezig is). Besluitvorming over dit implementatieplan was voorzien voor maart 2022. Als gevolg van ondermeer de langdurige formatie, is de landelijke besluitvorming op dit dossier vertraagd. In plaats van besluitvorming in maart 2022 wordt nu de besluitvorming niet eerder voorzien dan in december 2022. Dit betekent dat de periode van onzekerheid voortduurt, en dat het nodig zal zijn de eerder in Flevoland ingezette tijdelijke versterking van de repressieve organisatie langer te laten voortduren. Concreet betekent het dat ook in 2023 tijdelijke financiering nodig zal zijn om de brandweezorg op peil te houden, vooruitlopend op de claim van deze kosten naar het Rijk. Het Veiligheidsberaad heeft als voorwaarde gesteld dat de minister van Justitie en Veiligheid alle incidentele en structurele kosten op zich neemt. De minister heeft tot nu toe geen toezeggingen hierover gedaan. In de bestuursrapportage zal hierover worden gerapporteerd. De VR houdt in de programmabegroting 2023 rekening met een financieel risico van € 2.460.000 over twee jaar.

Samenwerking veiligheidsregio Gooi & Vechtstreek

De veiligheidsregio's Flevoland en Gooi & Vechtstreek werken nauw samen op basis van een samenwerkingsovereenkomst. Deze samenwerking is eind 2021 geëvalueerd. Er zijn zichtbare resultaten opgeleverd, echter is de druk op de organisatie ook langzaam maar zeker aan het oplopen. In de komende jaren wordt gekeken hoe de samenwerking ambtelijk verder versterkt kan worden en efficiënter gemaakt en welke randvoorwaarden daarvoor nodig zijn. Een bestuurlijke fusie wordt vooralsnog niet beoogd. Noordoostpolder heeft zich ook telkens tegen een bestuurlijke fusie uitgesproken.

Naast bovengenoemde thema's zijn er ook speerpunten vanuit het meer reguliere werk van de veiligheidsregio. De nieuwbouw van brandweerkazernes, het blijven inzetten op vakbekwaamheid en de doorontwikkeling van bevolkingszorg zijn enkele speerpunten.

Risico's

Met een horizon van twee jaar heeft de GR een aantal risico's en beheersmaatregelen vastgelegd. Voor 2023 gaat dit om het risico op een datalek (nieuwe Wet Datalekken), de niet verzekerde inventaris uit brandweerkazernes die door gemeenten overgedragen zijn aan de veiligheidsregio, de gevolgen van de eerde vermelde taakdifferentiatie en het stoppen van de samenwerking met de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek.

Het overall financiële risico dat de deelnemers in iedere GR lopen is een bijdrage in een eventueel exploitatietekort. Wanneer de veiligheidsregio en daarmee de GR zou worden opgeheven, wordt een eventueel overblijvend tekort gedragen door de deelnemende gemeenten.

Jaarlijkse bijdrage gemeente			
Jaarrekening 2021:	€ 2.632.334	Begroting 2024:	€ 3.060.983
Begroting 2022:	€ 2.760.964	Begroting 2025:	€ 3.166.354
Begroting 2023:	€ 2.954.241	Begroting 2026:	€ 3.270.354
Bijdrage verantwoord op taakveld		1.1 Crisisbeheersing en brandweer	

Financiële ratio's	Begroting 2023	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Resultaat	-	-	€ 1.789.125
Eigen vermogen	€ 8.681.000	€ 9.531.000	€ 12.327.714
Vreemd vermogen	€ 16.078.000	€ 16.812.000	€ 11.324.593

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Betrokken partijen	Gemeenten Lelystad, Urk en Noordoostpolder
Bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Deze verbonden partij voert de Wet sociale werkvoorziening (WSW) uit. De GR heeft een werkmaatschappij maar de feitelijke uitvoering van de WSW is ondergebracht bij Concern voor Werk. Binnen de GR zijn afspraken gemaakt over de samenwerking tussen gemeenten en Concern voor Werk om tekorten te voorkomen. In Noordoostpolder levert Concern voor Werk diensten als schoonmaak en catering voor de WerkCorporatie.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

De dóórontwikkeling richting een Social Firm heeft in Corona-tijd weinig progressie geboekt, hierop wordt de komende jaren vol ingezet. Het transitieplan van Concern voor Werk wordt voortgezet. Het domein waarbinnen de GR acteert, is constant in beweging. Wijzigingen van regelgeving worden voorgesteld, maar evenzo weer ingetrokken of op een andere manier uitgewerkt. Ook de rol van sociale werkbedrijven wordt door alle partijen gewaardeerd en belangrijk gevonden, maar de wijze waarop de opgedane expertise behouden kan worden en ingezet wordt om de Participatiewet tot een succes te maken, blijft aan lokale politieke besluitvorming onderhevig. Het regeerakkoord lijkt voorzichtig de weg terug naar sociale werkbedrijven weer in te zetten.

Het belangrijkste financiële risico dat de deelnemers in de GR lopen is een bijdrage in een eventueel exploitatietekort. Wanneer de GR zou worden opgeheven, wordt een eventueel overblijvend tekort gedragen door de deelnemende gemeenten. De afgelopen jaren is een redelijke reserve opgebouwd.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2021:	€ 247.108	Begroting 2024:	€ 227.262
Begroting 2022:	€ 273.285	Begroting 2025:	€ 227.262
Begroting 2023:	€ 227.262	Begroting 2026:	€ 227.262

Bijdrage verantwoord op taakveld

6.4 Begeleide participatie

Financiële ratio's	Begroting 2023	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Resultaat	n.n.b.	-	€ - 52.000
Eigen vermogen	n.n.b.	€ 2.434.000	€ 2.650.000
Vreemd vermogen	n.n.b.	€ 857.000	€ 3.721.000

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Betrokken partijen	Alle gemeenten uit Flevoland, de gemeenten Blaricum, Hilversum, Huizen, Laren, Wijdmeren, Gooise Meren en de provincies Flevoland en Noord-Holland.
Bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Deze GR voert taken op het gebied van het omgevingsrecht uit. Deze taken omvatten onder andere het verlenen van vergunningen, toezicht en handhaving. Deelname is wettelijk verplicht op basis van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO). Het doel was om te komen tot kwaliteitsverbetering. De gemeente Noordoostpolder heeft het minimaal verplichte takenpakket ingebracht (basistakenpakket). Dit pakket behelst voornamelijk milieutaken.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

Het belangrijkste financiële risico dat de deelnemers in de GR lopen is een bijdrage in een eventueel exploitatietekort. Wanneer de GR zou worden opgeheven wordt een eventueel overblijvend tekort gedragen door de deelnemende gemeenten.

Als gevolg van de verwachte inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1-1-2023 zullen een aantal bodemtaken van de provincie overgedragen worden aan de gemeente. Deze taken zullen voor de uitvoering bij de omgevingsdienst worden neergelegd.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2021:	€ 1.383.820	Begroting 2024:	€ 1.403.870
Begroting 2022:	€ 1.378.315	Begroting 2025:	€ 1.434.956
Begroting 2023:	€ 1.376.405	Begroting 2026:	€ 1.466.749

Bijdrage verantwoord op taakveld

7.4 Milieubeheer

Financiële ratio's	Begroting 2023	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Resultaat	-	-	€ 569.799
Eigen vermogen	€ 668.600	€ 919.000	€ 1.642.644
Vreemd vermogen	€ 5.300.295	€ 4.729.669	€ 5.515.353

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Betrokken partijen	Alle gemeenten in Flevoland: Almere, Dronten, Lelystad, Urk, Zeewolde en Noordoostpolder.
Bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur.

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

De Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners in de provincie Flevoland. GGD Flevoland is het centrale punt waar bewoners, gemeenten en samenwerkingspartners terecht kunnen met alle vraagstukken op het gebied van de openbare gezondheidszorg.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

De pandemie COVID-19 heeft nog meer dan voorheen het belang van een goede gezondheid laten zien. Om onze inwoners gezond te krijgen én te houden zetten verschillende organisaties zich in, waarbij de gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD) een centrale rol speelt. Ook de komende jaren blijft een mogelijke pandemie opportuun. De GGD is hier nu beter op voorbereid dan enige jaren geleden.

In de landelijke versterkingsagenda wordt gesproken over een viertal thema's waarop versterking nodig is:

- Versteving van het fundament van de publieke gezondheidszorg, inclusief infectieziektebestrijding en de basis van de jeugdgezondheidszorg.
- Een verschuiving van 'ziekte en zorg,' naar 'gezondheidsbevordering en leefstijl'.
- Versterken van de informatievoorziening van en voor publieke gezondheid.
- Slagvaardige crisisorganisatie en uitvoeringsinfrastructuur voor bestrijding van gezondheids crises.

GGD Flevoland volgt deze landelijke ontwikkelingen op de voet en bereidt zich samen met het bestuur voor op de benodigde versterking van publieke gezondheid in Flevoland.

Voor onze inzet in de publieke gezondheid kiest GGD Flevoland voor al onze taken en diensten een drietal uitgangspunten:

Positieve gezondheid

Het principe van positieve gezondheid geeft je een bredere kijk op het begrip gezondheid. Gezondheid is namelijk meer dan wel of niet ziek zijn. Bij positieve gezondheid gaat het erom dat je, door een bredere blik, beter kan omgaan met de fysieke, sociale en emotionele uitdagingen in het leven. Het nodigt uit om te kijken naar wat iemand wél kan, in plaats van wat hij of zij niet kan.

Health in all policies

Om te werken aan gezondheid voor de inwoners van Flevoland, moeten de verschillende domeinen van gemeenten en samenwerkingspartners de handen inéén slaan; Health in all policies. Het verbeteren van de publieke gezondheid is geen opgave voor één enkele partij, maar vraagt samen werken aan een of meerdere maatschappelijke opgaven. Zo is bijvoorbeeld de inrichting van een gezonde en veilige leefomgeving een gezamenlijke opgave van o.a. gemeenten, GGD, Veiligheidsregio, welzijnsorganisaties en onderwijs. Eenzelfde opsomming van partijen kan gemaakt worden voor bijvoorbeeld opgaven als gezond opgroeien of oud worden en meedoen naar vermogen.

Verkleinen gezondheidsachterstanden

Gemeenten kunnen veel gezondheidswinst behalen door te investeren in gezondheidsvaardigheden van individuen met een achterstandspositie. De gezondheidsverschillen tussen hoger en lager opgeleiden en mensen met een migratie-achtergrond zijn groot. Lager opgeleiden leven gemiddeld 7 jaar korter en leven 18 jaar langer met minder ervaren gezondheid.

Om gezondheidsachterstanden te verkleinen is een gezamenlijke inspanning nodig van het gezondheidsdomein, sociaal domein en ruimtelijke domein.

Het komend jaar wordt het Regionale Gezondheidsplan vastgesteld en voorzien van een uitvoeringsplan. Dan kan ook een verdere inschatting gemaakt worden hoe dit de jaarlijkse bijdrage van de gemeente Noordoostpolder gaat beïnvloeden.

De deelnemers betalen elk een jaarlijkse bijdrage in de kosten van de GR op basis van het aantal inwoners per 1 januari van dat jaar. Het belangrijkste financiële risico dat de deelnemers in de GR lopen is een bijdrage in een eventueel exploitatietekort. Wanneer de GR zou worden opgeheven wordt een eventueel overblijvend tekort gedragen door de deelnemende gemeenten naar rato van het aantal inwoners. De verwachting is dat de kosten voor de GGD de komende jaren gaan stijgen, mede door verdere vergrijzing en daarmee zorgbehoefte.

Jaarlijkse bijdrage gemeente			
Jaarrekening 2021:	€ 1.047.608	Begroting 2024:	€ 1.192.000
Begroting 2022:	€ 1.092.730	Begroting 2025:	€ 1.210.000
Begroting 2023:	€ 1.174.000	Begroting 2026:	€ 1.229.000
Bijdrage verantwoord op taakveld		7.1 Volksgezondheid	

Financiële ratio's	Begroting 2023	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Resultaat	€ 200.000	€ 144.000	€ -797.000
Eigen vermogen	€ 6.880.000	€ 6.680.000	€ 6.536.000
Vreemd vermogen	€ 20.723.000	€ 21.347.000	€ 21.978.000

2.1 Bank Nederlandse Gemeenten N.V.**Den Haag**

Rechtsvorm	Vennootschappen en corporaties
Betrokken partijen	Nederlandse overheden (50% Rijk/50% gemeenten, provincies en waterschappen)
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

De kosten van financiering voor de gemeente en haar burgers zo laag mogelijk houden.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

Over 2021 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van € 236 miljoen. Aan de aandeelhouders wordt tijdens de AVA op 21 april 2022 gevraagd in te stemmen met het voorstel om 60% van de beschikbare winst na belasting en na aftrek van de compensatie voor de verschaffers van hybride kapitaal uit te keren. Dit komt neer op een dividendbedrag van € 127 miljoen. Het dividend bedraagt € 2,28 per aandeel van nominaal € 2,50.

Voor gemeente Noordostpolder is het gereserveerde dividend over 2021 een bedrag van € 44.816.

De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2022 kan de bank daarom niet maken.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2021:	-	Begroting 2024:	-
Begroting 2022:	-	Begroting 2025:	-
Begroting 2023:	-	Begroting 2026:	-
Bijdrage verantwoord op taakveld	-		

Financiële ratio's	Begroting 2023	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Resultaat	n.b.	n.b.	€ 236.000.000
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	€ 5.062.000.000
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	€ 143.995.000.000

2.2 Vitens N.V.

Utrecht

Rechtsvorm	Vennootschappen en corporaties
Betrokken partijen	Provincies en gemeenten in Friesland, Overijssel, Flevoland, Drenthe Utrecht, Noord-Holland en Gelderland
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Vitens staat als leverancier van een eerste levensbehoefte middenin de maatschappij. Ze zorgen voor betrouwbaar drinkwater, nu en in de toekomst. Er wordt gewerkt aan drie strategische doelen: continuïteit, schone en beschikbare bronnen en optimale service en dienstverlening.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

Door de toenemende vraag naar drinkwater staat de kwantiteit en de kwaliteit onder druk. De vraag stijgt door bevolkingsgroei, droogte als gevolg van klimaatsveranderingen en door het toenemende gebruik door klanten en industrie. Door vervuiling van het grond- en oppervlaktewater door restanten van gewasbeschermingsmiddelen, mest, industriestoffen en medicijnresten staat de kwaliteit onder druk.

Vitens staat de komende jaren voor een enorme investeringsopgave. Toenemende droogte, groeiend watergebruik en thema's als cyberveiligheid hebben hun impact op de infrastructuur. Bij de financiering daarvan wordt Vitens beperkt door het huidige systeem van winstregulering, de zogeheten WACC.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2021:	-	Begroting 2024:	-
Begroting 2022:	-	Begroting 2025:	-
Begroting 2023:	-	Begroting 2026:	-
Bijdrage verantwoord op taakveld	-		

Financiële ratio's	Begroting 2023	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Resultaat	n.b.	n.b.	€ 19.400.000
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	€ 600.300.000
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	€ 1.387.800.000

2.3 Wadinko N.V.**Zwolle**

Rechtsvorm	Vennootschappen en corporaties
Betrokken partijen	De gemeenten Hellendoorn, Hof van Twente, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Hardenberg, Meppel, Olst-Wijhe, Ommen, Steenwijkerland, Tubbergen, Westerveld, Zwartewaterland, Zwolle, Kampen, Losser, Noordoostpolder, Raalte, Rijssen-Holten, Staphorst, Twenterand, Urk, Wierden en Provincie Overijssel.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Wadinko is een regionale participatiemaatschappij die de bedrijvigheid en daarmee de werkgelegenheid wil bevorderen in Overijssel, de Noordoostpolder en Zuidwest Drenthe.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

Het financiële risico is beperkt tot het aandelenkapitaal. In haar beleidsplan 2021 – 2026 koerst Wadinko op continuering met aandacht voor groei, innovatie en maatschappelijk ondernemen, versterking van de human capital agenda en het stimuleren van samenwerking in de regio. Daarnaast wil Wadinko nieuwe participaties meer beoordelen op hun duurzaamheidsagenda. Over boekjaar 2022 heeft de gemeente € 74.717 dividend ontvangen.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2021:	-	Begroting 2024:	-
Begroting 2022:	-	Begroting 2025:	-
Begroting 2023:	-	Begroting 2026:	-
Bijdrage verantwoord op taakveld	-		

Financiële ratio's	Begroting 2023	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Resultaat	n.b.	n.b.	€ 8.651.022
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	€ 74.146.548
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	€ 6.922.702

Rechtsvorm	Vennootschappen en corporaties
Betrokken partijen	HVC heeft 48 aandeelhoudende gemeenten en 8 waterschappen uit Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Friesland.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

HVC is een samenwerkingsverband van gemeenten en waterschappen, dat actief is op het gebied van afvalinzameling, -scheiding en –recycling, compostering, afval- en slibverbranding en de opwekking en benutting van duurzame energie uit biomassastromen en andere bronnen.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

In 2021 is het recycletarief ingevoerd in onze gemeente. Dit heeft positieve inzamelresultaten opgeleverd. Voor 2021 kwamen we uit rond de 102 kg restafval per inwoner. De VANG-doelstelling van 100 kg is hiermee bijna behaald.

Een nieuwe DVO met HVC is afgesloten voor 5 jaar met een optie voor nog 5 jaar. HVC werkt zelf aan een gefaseerde opbouw van zijn solvabiliteit (nu ca. 16%) en streeft op termijn naar een solvabiliteit van ca. 25%. Bij mogelijk maar zeer onwaarschijnlijk faillissement staat onze gemeente garant samen met de andere aandeelhoudende gemeenten en waterschappen.

Het nieuwe DVO laat ook een verhoogd tarief voor inzameling zien. Deze landelijke trend van het duurder worden van afvalverwerking is de verwachting, zal zich extra stevig doorzetten de komende jaren.

De aandeelhouders staan garant voor de leningen van HVC. Alvorens HVC niet meer aan haar (aflossings)verplichtingen kan voldoen, zal zij waarschijnlijk eerst een beroep doen op artikel 7 van de ballotageovereenkomst. Voor deze garantstelling wordt jaarlijks een provisie ontvangen. De provisie van ca. 115.000 € in 2022 daalt met verder met het meer solvabel worden van HVC en zal 0 € bedragen als het gewenste solvabiliteitsniveau van 30% gehaald wordt. De verwachting is dat dit rond 2027 het geval zal zijn.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2021:	-	Begroting 2024:	-
Begroting 2022:	-	Begroting 2025:	-
Begroting 2023:	-	Begroting 2026:	-
Bijdrage verantwoord op taakveld			-

Financiële ratio's	Begroting 2023	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Resultaat	n.b.	n.b.	€ 26.369.000
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	€ 168.741.000
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	€ 845.514.000

Rechtsvorm	Vennootschappen en corporaties
Betrokken partijen	Zes Nederlandse provincies en 130 gemeenten.
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Enexis was netbeheerder binnen de gemeente Noordoostpolder. Begin 2016 is het verzorgingsgebied overgegaan op Liander. De aandelen van Enexis zijn echter nog in handen van de gemeente Noordoostpolder. Wanneer er een goed bod komt, zal de gemeente Noordoostpolder overwegen om de aandelen te verkopen.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

Enexis is financieel gezond. De aandeelhouders lopen het risico (een deel van) de boekwaarde te moeten afwaarderen. Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist. Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen.

Enexis stelt zichzelf de volgende missie: 'Wij brengen mensen steeds meer duurzame energie. Dat doen we door mede richting te geven aan het energiesysteem van de toekomst en door slim te investeren in betrouwbare energie en infrastructuur. Zo houden we de energietransitie haalbaar en betaalbaar.'

De energietransitie leidt tot grote investeringen in het net. De missie en opgave heeft dan ook grote gevolgen voor de financiële positie van Enexis. Ook dat komt aan de orde in het strategisch beleid. Het financieel beleid bij het strategisch plan heeft als uitgangspunt dat Enexis financieel solide blijft en tenminste een A credit-rating behoudt.

Enexis is met haar aandeelhouders en met het Rijk in gesprek over de financierbaarheid van de strategie en de investeringen. Daarbij wordt ook de mogelijkheid onderzocht dat het Rijk aandeelhouder toetreedt.

In 2021 heeft Enexis € 18.251 dividend uitgekeerd aan gemeente Noordoostpolder.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2021:	-	Begroting 2024:	-
Begroting 2022:	-	Begroting 2025:	-
Begroting 2023:	-	Begroting 2026:	-
Bijdrage verantwoord op taakveld	-		

Financiële ratio's	Begroting 2023	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Resultaat	n.b.	n.b.	€ 199.000.000
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	€ 4.241.000.000
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	€ 5.154.000.000

2.6 WerkCorporatie B.V.

Emmeloord

Rechtsvorm	Vennootschappen en corporaties
Betrokken partijen	Gemeente Noordoostpolder.
Bestuurlijk belang	Enig aandeelhouder

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

De Werkcorporatie is opgericht per 1 januari 2015 om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen en de houden. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan de Participatiewet.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

De Werkcorporatie voert een taak uit waarvoor het gemeentebestuur verantwoordelijk is en blijft. De gemeente heeft zeggenschap over de financiële, beleidsmatige en uitvoeringskaders. Voor de financiering is de Werkcorporatie volledig afhankelijk van de gemeente. Het participatiebudget van de gemeente is beperkt, maar de afgelopen jaren toereikend geweest. Samen met de gemeente wordt dit gemonitord voor toekomstige jaren. In 2021 zijn de niet bestede middelen in zijn geheel teruggestort naar de gemeente.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2021:	€ 1.454.817	Begroting 2024:	€ 1.519.742
Begroting 2022:	€ 1.375.478	Begroting 2025:	€ 1.519.742
Begroting 2023:	€ 1.519.742	Begroting 2026:	€ 1.519.742

Bijdrage verantwoord op taakveld

6.5 Arbeidsparticipatie

Financiële ratio's	Begroting 2023	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Resultaat	n.b.	n.b.	€ 1.322
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	€ 145.804
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	€ 292.488

2.7 Technofonds Flevoland B.V.

Lelystad

Rechtsvorm	Vennootschappen en corporaties
Betrokken partijen	Almere, Urk, Lelystad, Noordoostpolder, Dronten, Horizon B.V. (voorheen OMFL)
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Het Technofonds Flevoland verstrekt risicodragend kapitaal in de vorm van leningen en aandelenkapitaal aan (door)startende ondernemingen binnen Flevoland ter bevordering van technologische en innovatieve ontwikkelingen. Het is een revolverend fonds, dat wil zeggen dat de middelen die vrijkomen door bijvoorbeeld verkoop van participaties of aflossing van leningen, opnieuw binnen het fonds worden uitgezet.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

De verleende steun valt binnen de minimumgrenzen die volgens de Europese regels zijn gesteld aan staatssteun. Verleende achtergestelde geldleningen zijn tevens marktconform. Het risico voor de gemeente beperkt zich tot de aan het Technofonds verstrekte middelen waarvoor geen waarde in de balans is opgenomen.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2021:	-	Begroting 2024:	-
Begroting 2022:	-	Begroting 2025:	-
Begroting 2023:	-	Begroting 2026:	-
Bijdrage verantwoord op taakveld	-		

Financiële ratio's	Begroting 2023	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Resultaat	n.b.	n.b.	€ 3.792.942
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	€ 8.231.416
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	€ 15.973

2.8.1 Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.

's Hertogenbosch

Rechtsvorm	Vennootschappen en corporaties
Betrokken partijen	Voormalige aandeelhouders Essent N.V. (diverse gemeenten en provincies).
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent. (namens de verkopende aandeelhouders Essent). Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta N.V. (destijds 50% aandeelhouder, nu 70% aandeelhouder) heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (PBE).

Risico's, kansen en ontwikkelingen

Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden.

Het doel is dat de vennootschap in 2022 (of eerder indien mogelijk) zal kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal in deze vennootschap.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2021:	-	Begroting 2024:	-
Begroting 2022:	-	Begroting 2025:	-
Begroting 2023:	-	Begroting 2026:	-
Bijdrage verantwoord op taakveld	-		

Financiële ratio's	Begroting 2023	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Resultaat	nvt	-	€ -37.321
Eigen vermogen	nvt	-	€ 1.532.074
Vreemd vermogen	nvt	€ 50.000	€ 6.925

Rechtsvorm	Vennootschappen en corporaties
Betrokken partijen	Voormalige aandeelhouders Essent N.V. (diverse gemeenten en provincies).
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent en Attero. (namens de verkopende aandeelhouders van Essent en Attero). De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims worden afgewikkeld. Eventuele claims kunnen door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) worden ingediend. Na afwikkeling van deze eventuele claims van Waterland zal de escrow-rekening kunnen worden opgeheven en het restant op deze rekening kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

De verwachting was dat deze B.V. eind 2019 begin 2020 zou worden opgeheven. Dat is niet gebeurd. CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhouderscommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting.

In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is CSV in gesprek met de Belastingdienst over het bezwaar.

Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een eventuele gerechtelijke procedure zal in overleg met Aandeelhouderscommissie van CSV de procedure al dan niet worden voortgezet.

Na afwikkeling van deze bezwaar- en eventuele gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2021:	-	Begroting 2024:	-
Begroting 2022:	-	Begroting 2025:	-
Begroting 2023:	-	Begroting 2026:	-
Bijdrage verantwoord op taakveld			-

Financiële ratio's	Begroting 2023	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Resultaat	n.b.	€ -100.000	€ - 42.665
Eigen vermogen	n.b.	-	€ 312.379
Vreemd vermogen	n.b.	-	€ 22.664

Rechtsvorm	Verenigingen
Betrokken partijen	Nederlandse gemeenten en Curaçao, Bonaire, Saba, St. Eustatius, Aruba en enkele tientallen gewesten.
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de vereniging

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Krachtiger lokale overheid door samenwerking en belangenbehartiging.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

De VNG werkt aan een krachtige lokale overheid. Dat doen zij door agendasettend te zijn op voor gemeenten relevante vraagstukken en ontwikkelingen, en door de lokale uitvoering centraal te stellen bij maatschappelijke opgaven.

Gemeenten hebben te maken met grote opgaven. De rol van VNG als netwerkorganisatie is om de belangen van de gemeenten te behartigen. Dit doen ze door steeds meer met het Rijk aan tafel te zitten als gelijkwaardige partner.

De risico's zijn beperkt omdat er geen sprake is van een financiële impact bij faillissement of aansprakelijkheid door garantstelling.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2021:	€ 191.119	Begroting 2024:	€ 231.512
Begroting 2022:	€ 221.756	Begroting 2025:	€ 231.512
Begroting 2023:	€ 231.512	Begroting 2026:	€ 231.512

Bijdrage verantwoord op taakveld   **0.1 Bestuur**

Financiële ratio's	Begroting 2023	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Resultaat	n.b.	n.b.	€ 1.124.000
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	€ 63.912.000
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	€ 79.894.000

5.2 VNG Flevoland

Rechtsvorm	Verenigingen
Betrokken partijen	Gemeenten in Flevoland
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de vereniging

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Krachtiger lokale overheid door samenwerking en belangenbehartiging.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

De risico's zijn beperkt omdat er geen sprake is van een financiële impact bij faillissement of aansprakelijkheid door garantstelling.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2021:	€ 1.892	Begroting 2024:	€ 1.903
Begroting 2022:	€ 1.903	Begroting 2025:	€ 1.903
Begroting 2023:	€ 1.903	Begroting 2026:	€ 1.903

Bijdrage verantwoord op taakveld

0.1 Bestuur

Financiële ratio's	Begroting 2023	Begroting 2022	Jaarrekening 2021
Resultaat	n.b.	n.b.	n.b.
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	n.b.
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	n.b.

Paragraaf Grondbeleid

Visie op grondbeleid

De commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) verplicht gemeenten om in de begroting en jaarrekening een paragraaf over het grondbeleid op te nemen (artikel 9 lid 2). In artikel 16 van het BBV is bepaald waaruit de verplichte paragraaf grondbeleid ten minste dient te bestaan. De gemeenteraad geeft in de paragraaf grondbeleid van de programmabegroting aan wat het te voeren grondbeleid is om de ruimtelijke opgaven te realiseren.

Een aantrekkelijke woon- en leefomgeving

De gemeente Noordoostpolder wil een aantrekkelijke fysieke woon- en leefomgeving zijn, waarin ruimte is voor nieuwe initiatieven en lokaal maatwerk¹. Dit betekent dat wij:

- Ruimte bieden aan uitbreidingen en inbreidingen op basis van een ruimtelijke visie, woonvisie en demografische ontwikkelingen.
- Ingrijpen bij maatschappelijk gewenst ruimtegebruik, als de markt dat niet zelf doet.
- Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bewoners en bedrijven realiseren.

Grondbeleid

Situationeel grondbeleid helpt bij het realiseren van onze doelstelling. Wij kijken per situatie welke vorm van grondbeleid het beste past: actief of passief. Actief grondbeleid betekent dat wij zelf de regie nemen en daarbij ook de risico's dragen. Passief betekent dat wij alleen hoogstnoodzakelijke kaders stellen en daarna de markt haar werk laten doen. Onze keuze om per situatie te kijken welke manier het beste past, is een bewuste keuze. Het staat in de (nieuwe) Nota Grondbeleid 2023-2026.

Natuurlijk houden wij rekening met de wettelijke kaders

Voor grondbeleid geldt landelijke wetgeving. Dat gaat over:

- Zorgvuldige keuzes maken bij het aanleggen van nieuwe woon- en bedrijfsgebieden². Wij mogen alleen nieuwe gebieden aanleggen als daar duidelijke behoefte aan is in de regio. (Ladder van duurzame verstedelijking).
- Hoe wij de kosten voor aanleg van nieuwe gebieden kunnen doorrekenen aan de initiatiefnemers en/of grondeigenaren van dat gebied³.
- Hoe wij de risico's van de grondexploitaties kunnen beheersen⁴.

¹ Zie ook de doelstelling van programma 1, ambitie 4

² Artikel 3.1.6, lid 2 van het Besluit ruimtelijke ordening

³ Afdeling 6.4 van de Wet ruimtelijke ordening

⁴ Voorschriften van de commissie BBV

Actuele prognose

In exploitatie genomen gronden

Op dit moment (augustus 2022) hebben wij 32 vastgestelde grondexploitaties. Deze exploitaties zijn gemaakt op basis van de marktbehoefte en de wensen van de dorpen. Die wensen en behoeften staan in beleidsnota's:

- Nota Strategische grondvoorraad
- Ontwikkelperspectieven dorpen
- Visie op werklocaties Noordelijk Flevoland
- Nota Kostenverhaal
- Woonvisie Noordoostpolder
- Nota Grondbeleid
- Nota Grondprijzen
- Herzieningen en meerjarenperspectief grondexploitaties

Naast de actieve grondexploitaties zijn er momenteel ook een aantal exploitaties in voorbereiding. De verwachting is dat er eind 2022 en begin 2023 een aantal nieuwe grondexploitaties ter vaststelling aan de gemeenteraad worden aangeboden.

Op 4 juli 2022 heeft de raad ingestemd met het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) 2022. Het MPG 2022 vormt de basis voor deze Programmabegroting 2023-2026. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij dan ook naar het MPG 2022.

De meeste grondexploitaties lopen volgens planning en kennen op dit moment geen grote afwijkingen ten opzichte van het MPG 2022. Er is een tweetal nieuwe grondexploitaties in 2022 vastgesteld en enkele prognoses zijn bijgesteld, waardoor de cijfers enigszins afwijken van het MPG 2022.

Er zijn 2 nieuwe grondexploitaties vastgesteld, te weten:

- 89, Uitbreiding camping Het Bosbad, nieuwe grondexploitatie (31-01-2022);
- 87, Marknesse fase 4, nieuwe grondexploitatie (28-02-2022);

In de loop van 2022 is de verwachting dat de grondexploitatie van Emmelhage fase 3B (complex X011D) eveneens wordt vastgesteld. Eventuele andere grondexploitaties zijn op dit moment nog te onzeker en derhalve niet meegenomen in de actuele prognoses.

Verder is er een aantal nieuwe inzichten t.o.v. het MPG 2022 en te weten:

- 32, De Munt B, i.v.m. Didam geen verkopen in 2022, verwachting was ca. € 6,2 mln.;
- 34, De Munt II fase 2, ca. 10.034 m² voor € 854.500 eerder verkocht dan verwacht;
- 38, De Munt II fase 1, ca. 5.376 m² voor ca. € 438.000 grond teruggekocht;
- 51, Meldestraat Emmeloord, verkoop van € 275.000 van 2022 overgeheveld naar 2023;
- 56, Luttelgeest fase 4, verkopen à € 485.820 van 2022 overgeheveld naar 2023;
- 65, Ens-oost, minder verkopen in 2022, verkoop van € 210.820 overgeheveld naar 2023;
- 84, Kerkstraat Luttelgeest, verkoop van € 106.718 van 2022 overgeheveld naar 2023;
- 85-2, Buitenom 1 Rutten, verkopen à € 165.193 van 2022 overgeheveld naar 2023;
- 85-3, Buitenom 87 Rutten, verkopen à € 259.520 van 2022 overgeheveld naar 2023;
- 155, Kraggenburg-Zuid fase 1, € 379.535 meer verkocht in 2022 dan verwacht en toekomstige verkopen naar voren gehaald.

Woningbouw Emmeloord

Aan de rand van Emmeloord ontwikkelen wij de woonwijk Emmelhage. Fase 1 van het plan nadert haar afronding. Er is nog slechts 1 kavel beschikbaar, waarvan de verwachting is dat deze laatste kavel in 2022 wordt verkocht. Fase 2A is het vervolg op fase 1 en is ook nagenoeg uitverkocht. Het plan biedt ruimte aan circa 132 woningen en een supermarkt. De verwachting is dat de laatste 3 kavels in 2022 verkocht worden. Fase 2B is 29 juni 2020 in ontwikkeling genomen en biedt ruimte aan circa 159 woningen. In 2021 zijn de eerste 86 kavels verkocht. De verwachting is dat er in 2022 circa 62 kavels in fase 2B verkocht worden.

Het is de verwachting dat in september 2022 de volgende fase van Emmelhage, fase 3, in ontwikkeling wordt gebracht. Emmelhage fase 3 bestaat uit 2 delen, waarbij fase 3A wordt ontwikkeld door een marktpartij en fase 3B door de gemeente.

In onderstaand overzicht ziet u de boekwaarde en de verwachte ontwikkeling daarvan voor Emmelhage.

Complex (bedrag * € 1.000)						Prognose		MPG	Prognose
	2022	2023	2024	2025	2026	Eindwaarde	Eindwaarde	Afsluiting	
11A - Emmelhage fase 1	164	72	-	-	-	72	72	2023	
11B - Emmelhage fase 2A	535	449	-	-	-	449	449	2023	
11C - Emmelhage fase 2B	2.872	3.276	2.244	1.203	-	1.203	1.203	2025	
11D - Emmelhage fase 3B	-3.264	-8.189	-3.319	-2.699	-439	33	33	2028	
Woningbouw Emmeloord	307	-4.392	-1.076	-1.495	-439	1.757	1.757		

Woningbouw dorpen

In alle dorpen (Bant, Creil, Ens, Espel, Kraggenburg, Luttelgeest, Marknesse, Nagele, Rutten en Tollebeek) ontwikkelen wij (nieuwe) gebieden voor woningbouw. In Kraggenburg, Marknesse en Rutten zijn de plannen nog relatief nieuw. De woningmarkt in de dorpen kent een andere dynamiek dan in Emmeloord. Dit is zichtbaar door het aantal transacties, de doorlooptijd en de vraag naar kavels.

In Bant, Creil, Ens, Espel, Kraggenburg, Nagele, Rutten en Tollebeek worden nieuwe (inbreidings)plannen voorbereid. In Bant zijn de voorbereidingen voor fase 3 (ten oosten van de huidige nieuwbouw) in volle gang. In Creil wordt gewerkt aan fase 2 (ten noorden van fase 1). In Ens worden de fase 2 (voormalig 3^e voetbalveld), fase 3 en fase 4 voorbereid. In Espel wordt de locatie aan de Leliestraat (voormalige school De Kaghe) herontwikkeld. In Kraggenburg wordt de vervolgfase aan de Jacob Bruintjesstraat verder uitgewerkt. Verder worden er uitbreidingsplannen voorbereid in Nagele, Rutten en Tollebeek. In dit overzicht ziet u de boekwaarde en de verwachte ontwikkeling daarvan per woningbouwgebied in de dorpen van de in exploitatie genomen complexen.

Complex (bedrag * € 1.000)						Prognose		MPG	Prognose
	2022	2023	2024	2025	2026	Eindwaarde	Eindwaarde	Afsluiting	
51- Meldestraat Emmeloord	157	406	-	-	-	406	406	2023	
56 - Luttelgeest fase 4	-1.804	-1.465	-796	-846	168	87	87	2030	
63 - De Kaghe Espel	-146	82	-	-	-	82	82	2023	
65 - Ens	181	301	222	133	-	133	133	2025	
67/1 - Bant fase 1	-171	-321	-	-	-	-321	-321	2023	
67/2 - Bant fase 2	498	630	595	559	522	522	522	2026	
68 - Espel	13	281	622	476	-	476	476	2025	
71 - Creil	417	526	467	406	-	406	406	2025	
72 - Luttelgeest fase 3	55	-	-	-	-	55	55	2022	
75 - Marknesse fase 3	-1.749	-1.800	-1.193	-726	-436	2.558	2.558	2036	
76 - Nagele	-715	-463	-479	-	-	-479	-479	2024	
81 - Mariaschool Tollebeek	-28	-	-	-	-	-28	-28	2022	
84 - Kerkstraat Luttelgeest	-157	34	-31	-	-	-31	-31	2024	
85-1 De Stiepe Rutten	-136	-197	-	-	-	-197	-197	2023	
85-2 Buitenom 1 Rutten	-170	150	202	-	-	202	202	2024	
85-3 Buitenom 87 Rutten	-483	9	21	106	52	52	52	2026	
87 - Marknesse fase 4	-3.188	-1.863	-848	-89	1.512	1.494	1.494	2029	
89 - Uitbreiding camping Het Bosbad	1	-	-	-	-	1	1	2022	
155 - Jacob Bruintjesstraat	-38	286	549	515	479	217	217	2028	
Woningbouw dorpen	-7.461	-3.403	-668	535	2.298	5.635	5.635		

Bedrijventerreinen Emmeloord

In Emmeloord verkopen we bedrijfskavels op het bedrijventerrein De Munt. We merken dat er behoefte is aan grote kavels (> 2 hectare). De verkoop van kleine kavels loopt wat achter op de planning. Inmiddels is het bestemmingsplan De Munt B vastgesteld, waardoor er weer volop ruimte is voor grote(re) kavels. In onderstaand overzicht wordt de boekwaarde en de verwachte ontwikkeling daarvan op bedrijventerrein De Munt weergegeven.

Complex (bedrag * € 1.000)						Prognose		MPG	Prognose
	2022	2023	2024	2025	2026	Eindwaarde	Eindwaarde	Afsluiting	
32 - De Munt B	-12.852	-3.903	2.798	6.798	8.272	15.152	15.152	2030	
34 - De Munt II fase 2	-230	-80	52	-	-	52	52	2024	
38 - De Munt II fase 1	-2.277	-1.712	-1.151	-806	-457	-105	-105	2027	
Bedrijventerreinen	-15.359	-5.694	1.699	5.991	7.814	15.099	15.099		

Bedrijventerreinen dorpen

In de dorpen Ens, Marknesse, Ruiten, Espel en Creil geven wij grond uit voor bedrijven. Met uitzondering van de uitbreiding van het bedrijventerrein in Marknesse zijn die terreinen ver in de uitvoering. Er zijn nog maar enkele kavels beschikbaar. Marknesse is hier een uitzondering op, omdat hier aanvullend grond in exploitatie is genomen. In dit overzicht ziet u de boekwaarde en de verwachte ontwikkeling daarvan op de bedrijventerreinen in de dorpen.

Complex (bedrag * € 1.000)						Prognose		MPG	Prognose
	2022	2023	2024	2025	2026	Eindwaarde	Eindwaarde	Afsluiting	
40 - Ens uitbreiding	623	547	501	454	405	405	405	2026	
41 - Dorpen	351	637	-	-	-	637	637	2023	
42 - Ens	-8	79	77	-	-	77	77	2024	
43 - Creil	-201	26	8	-	-	8	8	2024	
46 - Marknesse	-1.326	-679	-346	-13	318	679	679	2028	
Bedrijventerrein dorpen	-561	609	241	441	723	1.806	1.806		

Bijzondere complexen

Centrumplan Emmeloord

Het Centrumplan Emmeloord is in volle uitvoering. Op de Deel zijn de eerste kavels voor wonen, werken en horeca verkocht. Daarnaast zijn de werkzaamheden van de nieuwe openbare ruimte op de Deel nagenoeg afgerond. Op de voormalige locatie van de centrumflats worden momenteel winkels, appartementen en grondgebonden woningen gerealiseerd. Een aantal hiervan is al gebouwd en opgeleverd.

Wellerwaard

Ten noorden van Emmeloord ligt het recreatiegebied Wellerwaard. We verkopen hier kavels voor woningen en landgoederen. De verkoop voor woningbouw loopt op schema. In 2021 zijn 10 woningbouw kavels verkocht. De laatste 2 woningbouw kavels én 2 landgoederen verwachten we in 2022 te verkopen. In dit overzicht ziet u de boekwaarde en de verwachte ontwikkeling daarvan voor Centrumplan Emmeloord en Wellerwaard.

Complex (bedrag * € 1.000)						Prognose		MPG	Prognose
	2022	2023	2024	2025	2026	Eindwaarde	Eindwaarde	Afsluiting	
50 - Centrumplan Emmeloord	-2.034	-2.508	-2.389	-2.531	-2.952	-2.952	-2.952	2026	
82 - Wellerwaard	668	410	203	26	-13	-13	-13	2026	
Bijzondere complexen	-1.366	-2.098	-2.186	-2.506	-2.965	-2.965	-2.965		

Totaal Bouwgrondexploitatie

Verwachte eindwaarde positief

De totale boekwaarde per 31-12-2021 was circa € 19,7 miljoen negatief. De totale boekwaarde (schatting) per 31-12-2022 is circa € 24,4 miljoen negatief. De totale geprognosticeerde grondopbrengsten zijn hoger dan de geprognosticeerde kosten, inclusief de tussentijdse winstnemingen. De eindwaarde van alle grondexploitaties is becijferd op circa € 21,3 miljoen positief.

Complex (bedrag * € 1.000)						Prognose	MPG
	2022	2023	2024	2025	2026	Eindwaarde	Eindwaarde
Woningbouw Emmeloord	307	-4.392	-1.076	-1.495	-439	1.757	1.757
Woningbouw dorpen	-7.461	-3.403	-668	535	2.298	5.635	5.635
Bedrijventerreinen Emmeloord	-15.359	-5.694	1.699	5.991	7.814	15.099	15.099
Bedrijventerreinen dorpen	-561	609	241	441	723	1.806	1.806
Bijzondere complexen	-1.366	-2.098	-2.186	-2.506	-2.965	-2.965	-2.965
Totaal	-24.441	-14.979	-1.990	2.966	7.431	21.333	21.333

Totaal verkopen bouwgrondexploitaties

Verkopen 2022-2026 (bedrag x € 1.000)					
Complex	Verwachte verkopen 2022-2026				
	2022	2023	2024	2025	2026
X011A - Emmelhage fase 1	64	-	-	-	-
X011B - Emmelhage fase 2A	266	-	-	-	-
X011C - Emmelhage fase 2B	5.142	1.356	-	-	-
X011D - Emmelhage fase 3B	-	-	5.887	1.389	3.095
Emmelhage	5.471	1.356	5.887	1.389	3.095

Verwachte verkopen 2022-2026					
Complex	2022	2023	2024	2025	2026
X032 - De Munt B	-	9.300	7.100	4.000	2.918
X034 - De Munt II fase 2	1.353	285	285	-	-
X038 - De Munt II fase 1	760	602	591	370	370
X040 - Ens uitbreiding	462	-	-	-	-
X041 - Dorpen	425	295	-	-	-
X042 - Ens	58	91	-	-	-
X043 - Creil	-	246	-	-	-
X046 - Marknesse	223	842	525	525	525
Bedrijventerreinen	3.282	11.661	8.502	4.896	3.813

Complex	Verwachte verkopen 2022-2026				
	2022	2023	2024	2025	2026
X051 - Meldestraat Emmeloord	-	275	-	-	-
X056 - Luttelgeest fase 4	-	663	715	185	970
X063 - De Kaghe Espel	-	275	-	-	-
X065 - Ens	83	211	-	-	-
X067-1 - Bant fase 1	96	-	-	-	-
X067-2 - Bant fase 2	1.259	167	-	-	-
X068 - Espel	357	488	488	-	-
X071 - Creil	356	168	-	-	-
X072 - Luttelgeest fase 3	-	-	-	-	-
X075 - Marknesse fase 3	-	-	657	576	420
X076 - Nagele	-	270	-	-	-
X081 - Mariaschool Tollebeek	-	-	-	-	-
X084 - Kerkstraat Luttelgeest	-	213	-	-	-
X085-1 - De Stiepe Rutten	250	-	-	-	-
X085-2 - Buitenom 1 Rutten	-	330	84	-	-
X085-3 - Buitenom 87 Rutten	-	519	116	116	-
X087 - Marknesse fase 4	-	1.407	1.530	1.265	1.546
X089 - Uitbreiding camping Het Bosbad	50	-	-	-	-
X155 - Jacob Bruintjesstraat	605	508	284	-	-
Woningbouw dorpen	3.056	5.495	3.877	2.143	2.936

Complex	Verwachte verkopen 2022-2026				
	2022	2023	2024	2025	2026
X050 - Centrumplan Emmeloord	726	177	177	-	-
X082 - Wellerwaard	2.488	-	-	-	-
Bijzondere complexen	3.214	177	177	-	-

Totaal	15.023	18.689	18.443	8.428	9.844
---------------	---------------	---------------	---------------	--------------	--------------

Naast vastgestelde grondexploitaties hebben we ook overige gronden in eigendom. Die hebben wij om in te zetten bij toekomstige ontwikkelingen (strategische gronden). Deze gronden zijn materiële vaste activa (MVA). Zij staan op de balans voor de prijs waartegen zij zijn gekocht (verkrijgingswaarde) of voor de marktwaarde (als die blijvend lager is dan de verkrijgingswaarde). Deze gronden vallen pas onder 'grondbeleid' als er een grondexploitatie voor wordt vastgesteld.

Naast de gemeente zijn er nog enkele andere spelers actief op de grondmarkt van de Noordoostpolder. Met deze partijen maken we afspraken over de verdeling van de kosten. Bijvoorbeeld de kosten voor de aanleg van openbare voorzieningen. Dat doen wij in overeenkomsten. Op deze manier loopt de gemeente geen financieel risico bij grondexploitaties die zij zelf niet uitvoert. Het gaat om de volgende grondexploitaties:

Complexnaam	Functie	Status
Noordzijde 8-12, Emmeloord	wonen	in aanbouw
De Boei, Emmeloord	winkels/wonen	in aanbouw
Zuiderkade, Emmeloord	wonen	in aanbouw
Smedingplein 2 (Golfslag), Emmeloord	wonen/zorg	in aanbouw
Jura, Emmeloord	wonen	in aanbouw
Emmelhage fase 3A, Emmeloord	wonen	in ontwikkeling
Project Paardenmarkt, Emmeloord	wonen	in aanbouw
Project 2 Paardenmarkt, Emmeloord	wonen	in aanbouw
Zuiderkade 14, Emmeloord	wonen	in ontwikkeling
Beursstraat 16, Emmeloord	wonen	in ontwikkeling

De Deel 10, Emmeloord	bedrijven	in ontwikkeling
Laagzijde 57 Marknesse	wonen	in aanbouw
Prof. Ter Veenstraat 25, Emmeloord	wonen	in ontwikkeling
Noordzijde 5, Emmeloord	wonen/zorg	in aanbouw
Schoener-/Schouwstraat, Emmeloord	wonen	in ontwikkeling
Voorsterweg 28, Marknesse	hotel	in aanbouw
Voorsterweg 34, Marknesse	entreegebouw	in ontwikkeling
De Baan Ens	wonen	in aanbouw
Project De Kroon Emmeloord	wonen/werken	in ontwikkeling
Project Aandeel Emmeloord	wonen/werken	in ontwikkeling
Kettingplein 71-83 Emmeloord	Winkels/wonen	in ontwikkeling
Voorsterweg 38 TR Marknesse	zonneweide	in ontwikkeling
Lange Neering 53-55, Emmeloord	wonen	in aanbouw
Westerringweg Creil	huisvesting arbeidsmigranten	in ontwikkeling
Meldestraat 2, Emmeloord	wonen	in ontwikkeling
Lange Brink 2 Luttelgeest, kerk	wonen	in ontwikkeling
Glastuinbouw Luttelgeest-Marknesse	glastuinbouw	in ontwikkeling
Ambachtstraat Rutton	bedrijventerrein	in ontwikkeling

Verlies- en winstneming

Verliesvoorziening

Verliezen worden onmiddellijk genomen als zij bekend zijn. We treffen dan een verliesvoorziening. Een dergelijke verliesvoorziening wordt gedekt uit de Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG). In de onderstaande tabel staan de verliesvoorzieningen die al getroffen zijn. Het bedrag van de verliesvoorzieningen is even groot als het eventuele tekort van de betreffende grondexploitatie op eindwaarde. Het totaal van alle verliesvoorzieningen komt neer op circa € 4,1 miljoen.

Getroffen voorzieningen	Bedrag x € 1.000
38 De Munt II Fase 1	105
50 Centrumplan Emmeloord	2.952
67-1 Bant Zuidoost Fase 1	321
76 Herontwikkeling Nagele	479
81 Mariaschool Tollebeek	28
82 Wellerwaard	13
84 Kerkstraat Luttelgeest	31
85-1 De Stiepe Rutton	197
Totaal	4.127

Verwachte tussentijdse winstneming

Tussentijds winst nemen doen we op basis van de 'percentage of completion'-methode, met andere woorden naar de mate van realisatie van het complex. De BBV schrijft dit nadrukkelijk voor om te voorkomen dat in een keer grote winsten genomen worden.

Woningbouwcomplexen (bedrag x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Emmelhage Fase 1	41	72	-	-	-
Emmelhage Fase 2a	428	449	-	-	-
Emmelhage Fase 2b	554	712	847	1.203	-
Emmelhage Fase 3b	-	-	12	13	27
Meldestraat Emmeloord	114	406	-	-	-
Luttelgeest fase 4	-	13	19	16	42
De Kaghe Espel	-	82	-	-	-
Ens	68	103	114	133	-
Bant fase 2	390	401	377	382	522
Espel	125	262	411	476	-
Creil	244	302	328	406	-
Luttelgeest	55	-	-	-	-
Marknesse Zuid fase 3	57	18	180	221	223
Mariaschool Tollebeek	28	-	-	-	-
Buitenom 1 Rutten	-	133	202	-	-
Buitenom 87 Rutten	-	26	31	43	52
Marknesse fase 4	-153	163	280	410	569
Uitbreiding camping Het Bosbad	1	-	-	-	-
Jacob Bruintjesstraat	69	112	128	109	99
Subtotaal Woningbouwcomplexen	2.175	3.254	2.929	3.412	1.535

Bedrijventerreinen (bedrag x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
De Munt B	-	3.240	3.435	2.043	3.722
Munt A 34	34	42	52	-	-
Ens 40	316	326	334	358	405
Dorpen 41	384	637	-	-	-
Ens 42	43	75	77	-	-
Creil 43	-1	8	8	-	-
Marknesse 46	63	141	162	176	269
Subtotaal Bedrijventerreinen	841	4.468	4.069	2.578	4.396

Totaal	3.016	7.722	6.998	5.990	5.931
---------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Vennootschapsbelasting

Gemeenten zijn vennootschapsbelastingplichtig (Vpb-plichtig). We betalen vennootschapsbelasting als we winst maken bij zogenaamde ondernemingsactiviteiten. Het voeren van grondexploitaties is volgens de criteria van de Belastingdienst een ondernemingsactiviteit. In de begroting houden we daarom rekening met een jaarlijkse gemiddelde belastingafdracht voor de grondexploitaties. En over complexe vraagstukken overleggen we met de Belastingdienst.

Risico's

Bij het voeren van grondexploitaties loopt de gemeente risico's. Onder risico's verstaan we het optreden van mee- of tegenvallers met een positief of negatief financieel gevolg. Op basis van een risicoanalyse schatten we hoe groot het financieel risico van de grondexploitaties is. We dekken een negatief financieel risico af met de Algemene Reserve Grondexploitaties. De mate waarin de reserve het financieel risico kan afdekken noemen we het weerstandsvermogen. De criteria van het weerstandsvermogen staat opgenomen in de Nota Grondbeleid. Het weerstandsvermogen van de gemeente Noordoostpolder voldoet aan de gestelde criteria.

Begroting

Overzicht van baten en lasten 2023

Programma	Begroting 2023
bedragen x € 1.000	
Lasten	
Fysieke Leefomgeving	-43.121
Sociale leefbaarheid	-15.424
Economische ontwikkeling	-3.727
Dienstverlening en besturen	-4.202
Financiën	-845
Sociaal Domein	-63.033
Totale lasten	-130.352
Baten	
Fysieke Leefomgeving	22.088
Sociale leefbaarheid	2.858
Economische ontwikkeling	1.565
Dienstverlening en besturen	477
Financiën	444
Sociaal Domein	15.878
Totale Baten	43.309
Saldo van de programma's	-87.043
Algemene dekkingsmiddelen	
Dividend	30
Lokale heffingen	13.330
Saldo financieringsfunctie	-115
Algemene uitkeringen	99.072
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	112.316
Overhead	-17.454
Onvoorziene lasten	-1.100
Subtotaal overhead, onvoorziene lasten	-18.554
Resultaat voor bestemming	6.720
Toevoeging aan reserves	-12.967
Onttrekking aan reserves	6.402
Saldo mutaties reserves	-6.564
Gerealiseerd resultaat	155

Financieel meerjarenperspectief 2023-2026

bedragen x € 1.000

Meerjarenraming	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Fysieke Leefomgeving	-11.800	-20.595	-21.033	-21.207	-21.116	-21.454
Sociale leefbaarheid	-11.203	-12.008	-12.566	-13.057	-13.556	-14.066
Economische ontwikkeling	-1.389	-1.406	-1.962	-1.397	-1.336	-1.296
Dienstverlening en besturen	-2.700	-3.218	-3.725	-3.545	-3.480	-3.423
Financiën	99.133	101.071	111.714	112.498	112.585	105.797
Sociaal Domein	-41.842	-45.078	-47.155	-45.809	-45.555	-45.264
1. Programma baten en lasten	30.200	18.765	25.274	27.484	27.542	20.294
Overhead, reserves en resultaat	-16.305	-16.345	-18.554	-18.004	-17.961	-17.865
2. Algemene baten en lasten	-16.305	-16.345	-18.554	-18.004	-17.961	-17.865
Mutatie reserves	-6.362	-764	-6.564	-9.315	-9.440	-2.242
3. Mutatie reserves	-6.362	-764	-6.564	-9.315	-9.440	-2.242
Resultaat na bestemming	7.533	1.656	155	165	141	187

Begrotingsrichtlijnen

Voor het opstellen van de meerjarenprogrammabegroting 2023-2026 worden voor het komende begrotingsjaar de volgende richtlijnen voorgesteld:

Beleid

- De huidige meerjarenraming 2023-2025 van de vigerende meerjarenprogrammabegroting 2022-2025 vormt de basis voor het opstellen van de meerjarenprogrammabegroting 2023-2026 waarbij het jaar 2025 wordt geëxtrapoleerd naar het jaar 2026.
- Het coalitieakkoord 2022-2026 alsmede eerder vastgestelde perspectiefnota's en de uitkomsten van de perspectiefnota 2023-2026 worden verwerkt in de meerjarenprogrammabegroting 2023-2026.
- Raadsbesluiten genomen tot en met de raadsvergadering van juli 2022 worden verwerkt in de meerjarenprogrammabegroting 2023-2026 (hierna: programmabegroting 2023-2026).
- Raadsbesluiten genomen van augustus 2022 tot en met december 2022 met meerjarige (structurele) gevolgen worden verwerkt in wijzigingen op de primitieve programmabegroting 2023-2026.
- De meicirculaire 2022 wordt gebruikt voor het opstellen van de programmabegroting 2023 - 2026, tenzij substantiële verlagingen of verhogingen in de septembercirculaire 2022 worden gepresenteerd die het geheel aan gemeentelijke beleidsdoelen in een ander daglicht stelt.

Kostenontwikkeling

- Het uitgangspunt van gemeente Noordoostpolder is dat de correctie voor inflatie en salariskosten inclusief premies worden opgevangen door een bijstelling van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Hierbij wordt rekening gehouden met het feit dat de precieze hoogte en totale omvang van het gemeentefonds op dit moment nog niet zeker is.
- In de programmabegroting 2023-2026 wordt het prijspeil in de materiële sector gelijkgesteld aan het prijspeil 2022, +3,0% zijnde de prijsontwikkeling Bruto Binnenlands Product (bron: CPB maart 2022).
- In het algemeen geldt het prijspeil van 2022, +3,0% correctie voor inflatie voor subsidies, gemeenschappelijke regelingen en dergelijke tenzij deze rechtstreeks zijn gekoppeld aan (bepaalde) personeelskosten of onder budgetfinanciering vallen, exclusief zogenoemde waarderingssubsidies. In het geval op een specifieke subsidie wordt bezuinigd, vindt deze bezuiniging plaats voordat de inflatiecorrectie voor 2023 wordt toegepast.
- Salariskosten en afgeleiden hiervan worden voor de vastgestelde begrotingsuitvoering geraamd op het niveau van 2022 +3,6% correctie voor salarisoniveau en premies op basis van de toegestane formatieomvang (bron: CPB maart 2022).
- Voor de salariskosten van gesubsidieerde instellingen wordt een stijgingspercentage gehanteerd +3,6%.
- Voor het berekenen van de hoogte van de subsidies aan grote gesubsidieerde instellingen wordt uitgegaan van een gewogen gemiddelde van de inflatiecorrectie voor materiële budgetten en correctie voor salarisontwikkelingen, namelijk +3,45%.
- Er wordt reëel geraamd en afwijkingen op onder andere prijsontwikkelingen worden toegelicht en gemotiveerd.
- Per 1 januari 2022 wordt een inwonertal gehanteerd van 49.241.
- De gevolgen van areaalvergroting alsmede de overige ontwikkelingen worden reëel geraamd en geacht begrepen te zijn in de areaaluitbreidingseffecten van de algemene uitkering.
- De tarieven voor OZB stijgen maximaal met de inflatiecorrectie die het Rijk hanteert voor het bepalen van het rekentarief (inkomstenmaatstaf onroerendezaakbelasting niet-woningen eigenaren en gebruikers en woningen eigenaren), voor nu bedraagt deze correctie +3,3%.
- De tarieven voor gemeentelijke belastingen, retributies, rechten en gebruiksvergoedingen worden bij het aanbieden van de begroting ter besluitvorming aangeboden waarbij het uitgangspunt kostendekkende tarieven en/of huidige tarieven 2022 gecorrigeerd met inflatie van +3,0%.
- De overhead wordt extracomptabel toegerekend aan producten die tariefgerelateerd zijn over het totaal van de lasten per tariefgerelateerd product.
- Voor de grondexploitatie geldt dat de overhead intracomptabel per grondexploitatiecomplex wordt verwerkt over het totaal van de lasten.
- Voor reisdocumenten/rijbewijzen geldt dat de tarieven aan een wettelijk maximum gebonden zijn, die prevaleren boven het uitgangspunt van kostendekkendheid.

- Vervangingsinvesteringen en nieuw beleid worden geraamd in de primitieve programmabegroting 2023-2026.
- Voor nieuwe investeringen wordt een rentepercentage van +0% gehanteerd.
- Investerings met een maatschappelijk nut worden in basis gefinancierd met gegenereerde en te genereren middelen uit vrije kasstromen en voor zover de te vormen afschrijvingsreserve kan worden gedekt uit de reserves.
- Voor de gebruikelijke reserves wordt een inflatiepercentage van +3,0% gehanteerd.
- Voor de grondexploitaties wordt een gewogen rentepercentage van + 1,14% gehanteerd.
- De grondprijzen voor woningbouw en bedrijventerreinen worden door het college vastgesteld middels de grondprijzenbrief en ter informatie gestuurd aan de raad(scommissie).

De uitgangspunten voor grondprijzen zijn:

- a. aantrekkelijkheid van de kavels;
- b. verhouding/aandeel grondwaarde in totale waarde gerealiseerde woning;
- c. verwachtingen markt versus beschikbaarheid grond.

Overzicht taakvelden

			bedragen x € 1.000					
Taakveld	(Programma)	Rekening Begroting			Meerjarenbegroting			
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	
0. Bestuur en Ondersteuning								
0.1	Bestuur	(4)	-1.990	-2.559	-2.874	-2.696	-2.630	-2.573
0.10	Mutaties reserves	(0)	-6.362	-764	-6.564	-9.315	-9.440	-2.242
0.2	Burgerzaken	(4)	-710	-659	-852	-850	-850	-850
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	(3)	-651	-344	-849	-374	-373	-333
0.4	Overhead	(0)	-15.455	-16.245	-17.454	-16.904	-16.861	-16.765
0.5	Treasury	(5)	293	83	280	280	280	280
0.61	OZB woningen	(5)	5.825	5.969	6.124	6.124	6.124	6.124
0.62	OZB niet-woningen	(5)	5.769	5.977	6.413	6.413	6.413	6.413
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	(5)	87.925	89.209	99.072	99.855	99.942	93.154
0.8	Overige baten en lasten	(5)	-680	-168	-174	-174	-174	-174
0.81	Onvoorziene lasten	(0)	-	-100	-1.100	-1.100	-1.100	-1.100
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	(0)	-851	-	-	-	-	-
Totaal			73.115	80.399	82.022	81.260	81.331	81.934
1. Veiligheid								
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	(1)	-2.806	-3.176	-3.537	-3.643	-3.749	-3.855
1.2	Openbare orde en veiligheid	(1)	-1.133	-1.343	-1.528	-1.549	-1.455	-1.475
Totaal			-3.940	-4.519	-5.064	-5.193	-5.203	-5.331
2. Verkeer, vervoer en waterstaat								
2.1	Verkeer en vervoer	(1)	-7.437	-8.218	-8.302	-8.310	-8.314	-8.326
2.2	Parkeren	(1)	-52	-50	-52	-52	-52	-52
2.3	Recreatieve havens	(3)	-9	-24	-26	-24	-24	-24
2.4	Economische havens en waterwegen	(1)	-293	-375	-336	-335	-341	-341
Totaal			-7.791	-8.666	-8.716	-8.721	-8.730	-8.742
3. Economie								
3.1	Economische ontwikkeling	(3)	-151	-86	-79	-79	-19	-19
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	(1)	1.367	-5	-2	-2	-2	-2
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	(3)	-583	-917	-783	-695	-695	-695
3.4	Economische promotie	(3)	5	-35	-225	-225	-225	-225
Totaal			638	-1.043	-1.089	-1.001	-941	-941
4. Onderwijs								
4.2	Onderwijshuisvesting	(2)	-2.970	-3.072	-3.115	-3.183	-3.666	-4.187
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	(2)	-1.120	-1.758	-1.926	-1.889	-1.893	-1.893

Totaal			-4.090	-4.829	-5.042	-5.072	-5.559	-6.080
5. Sport, cultuur en recreatie								
5.1	Sportbeleid en activering	(2)	-283	-323	-361	-361	-361	-361
5.2	Sportaccommodaties	(2)	-2.535	-2.437	-2.613	-3.115	-3.168	-3.156
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	(2)	-2.587	-2.538	-2.640	-2.613	-2.585	-2.585
5.4	Kunst	(2)	-328	-301	-271	-271	-271	-271
5.5	Cultureel erfgoed	(2)	-207	-344	-401	-401	-401	-401
5.6	Media	(2)	-1.173	-1.236	-1.237	-1.224	-1.210	-1.210
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	(1)	-4.143	-4.555	-4.574	-4.537	-4.538	-4.513
Totaal			-11.255	-11.734	-12.098	-12.522	-12.535	-12.499
6. Sociaal domein								
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	(6)	-3.697	-3.635	-4.030	-3.670	-3.483	-3.483
6.2	Wijkteams	(6)	-1.077	-1.393	-1.559	-1.559	-1.559	-1.559
6.3	Inkomensregelingen	(6)	-1.733	-3.141	-4.781	-3.913	-3.903	-3.903
6.4	Begeleide participatie	(6)	-6.673	-7.184	-5.532	-5.591	-5.453	-5.143
6.5	Arbeidsparticipatie	(6)	-2.512	-2.779	-2.480	-2.430	-2.425	-2.425
6.6	Materiële voorzieningen	(6)	-1.546	-1.729	-2.197	-2.172	-2.170	-2.170
6.71	Maatwerk dienstverlening 18+	(6)	-7.980	-7.955	-	-	-	-
6.71A	Hulp bij het huishouden	(6)	-	-	-4.266	-4.193	-4.189	-4.189
6.71B	Begeleiding (WMO)	(6)	-	-	-3.289	-3.253	-3.250	-3.250
6.71C	Dagbesteding (WMO)	(6)	-	-	-1.771	-1.759	-1.758	-1.758
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	(6)	-13.786	-14.215	-	-	-	-
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	(6)	-	-	-3.021	-2.901	-2.891	-2.891
6.72B	Jeugdhulp behandeling	(6)	-	-	-1.931	-1.931	-1.931	-1.931
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	(6)	-	-	-1.309	-1.309	-1.309	-1.309
6.72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	(6)	-	-	-324	-324	-324	-324
6.73A	Pleegzorg	(6)	-	-	-1.158	-1.158	-1.158	-1.158
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	(6)	-	-	-3.105	-3.105	-3.105	-3.105
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	(6)	-	-	-3.067	-3.067	-3.067	-3.067
6.74C	Gesloten plaatsing	(6)	-	-	-398	-398	-398	-398
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	(6)	596	202	-	-	-	-
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	(6)	-1.384	-1.324	-	-	-	-
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	(6)	-	-	208	58	-31	-31
6.82A	Jeugdreclassering	(6)	-	-	-937	-937	-937	-937
6.82B	Jeugdreclassering	(6)	-	-	-104	-104	-104	-104
Totaal			-39.792	-43.153	-45.051	-43.716	-43.444	-43.134

7. Volksgezondheid en milieu								
7.1	Volksgezondheid	(6)	-2.050	-1.925	-2.104	-2.093	-2.111	-2.130
7.2	Riolering	(1)	1.103	1.083	1.120	1.132	1.133	1.050
7.3	Afval	(1)	1.963	1.401	2.073	2.073	2.073	2.073
7.4	Milieubeheer	(1)	-1.855	-2.131	-1.994	-2.031	-1.970	-2.012
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	(1)	-21	-12	10	10	10	10
Totaal			-861	-1.583	-895	-909	-866	-1.009
8. Volkshuisv., RO, sted. vernieuw.								
8.1	Ruimtelijke Ordening	(1)	-953	-1.328	-1.553	-1.553	-1.553	-1.553
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	(1)	3.002	-	-	-	-	-
8.3	Wonen en bouwen	(1)	-539	-1.887	-2.359	-2.409	-2.359	-2.458
Totaal			1.509	-3.215	-3.912	-3.962	-3.912	-4.012
9. Kostenplaatsen								
9.9	Kostenplaatsen	(9)	-	-	-	-	-	-
Totaal								
Totaal			7.533	1.656	155	165	141	187

Overzicht structurele en incidentele baten en lasten

Structureel begrotingssaldo

Presentatie van het structurele begrotingssaldo	bedragen x € 1.000			
	2023	2024	2025	2026
Saldo baten en lasten	6.720	9.479	9.581	2.429
Incidentele mutaties reserves:				
- onttrekking uit reserve	5.465	2.436	2.363	1.931
- toevoeging aan reserve	10.812	10.855	10.716	2.953
Structurele mutaties reserves:				
- onttrekking uit reserve	938	1.374	1.402	1.549
- toevoeging aan reserve	2.155	2.270	2.489	2.769
Incidentele baten en lasten:				
- Incidentele baten	8.975	8.804	8.703	8.703
- Incidentele lasten	8.896	8.808	8.695	8.695
Structureel begrotingssaldo	234	160	148	194

Incidentele toevoegingen en stortingen reserves

Incidentele onttrekking reserves	bedragen x € 1.000			
	2023	2024	2025	2026 Naam reserve
Scanning documenten	28	-	-	- Beleidsplan
Jongerenraad (CA2022)	10	10	10	10 Beleidsplan
Right to Challenge (CA2022)	10	10	10	10 Beleidsplan
Ervenconsulent (CA2022)	80	80	80	80 Beleidsplan
Verhaal van de polder (CA2022)	10	10	10	10 Beleidsplan
Wegen en veiligheid (CA2022)	400	400	400	400 Beleidsplan
Onderzoek Kinderopvang (CA2022)	20	-	-	- Beleidsplan
Verhogen fonds startersleningen (CA2022)	1.000	-	-	- Beleidsplan
Tijdelijke huisvesting VO-campus	-	-	200	- Beleidsplan
Actualisatie programmabegroting 2022-2026 (PN2023)	793	298	-	- Beleidsplan
Grip SD frictiekosten (PN2022)	194	45	-	- Beleidsplan
Grip SD projectkosten (PN2022)	50	50	-	- Beleidsplan
Grip SD incidentele formatie (PN2022)	208	-	-	- Beleidsplan
Inkoopadviseur (PN2022)	70	-	-	- Beleidsplan
Procesmanager gem. gebouwen (DB2023)	65	-	-	- Beleidsplan (corona)
Wachtgelden wethouders 2023-2025	259	123	57	- Beleidsplan
Renovatie atletiekbaan (aanvullend)	-	50	-	- Beleidsplan
Invoeringskosten omgevingswet (PN2021)	150	150	200	300 Beleidsplan
Verkiezingen	31	31	31	31 Beleidsplan
Biodiversiteit openbare ruimte (PN2023)	63	25	25	- Beleidsplan
Leader 2023-2030 (PN2023)	50	100	250	250 Beleidsplan
Wet Open Overheid (PN2023)	42	-	-	- Beleidsplan
Duurzaamheid (inhuur) (PN2023)	70	80	-	- Beleidsplan
Ondermijning / BOA's (PN2023)	75	75	-	- Beleidsplan
Lobby Lelylijn (PN2023)	200	200	200	200 Beleidsplan
Scholen in gezonde leefomgeving (PN2023)	50	50	50	50 Beleidsplan
Noodfonds armoedebeleid / armoedeval (PN2023)	500	-	-	- Beleidsplan
Kasschuif 2023-2026	-	-	500	250 Beleidsplan
Leefbaarheid & Wonen (PN2023)	300	300	300	300 GREX
Dr. Jansziekenhuis	300	-	-	- GREX
Leefbaarheid dorpen en buitengebied	250	250	-	- GREX
BIZ subsidie	40	40	40	40 GREX
HCA Regio Zwolle	88	-	-	- Econ. Ontwikkeling
Sociaal-Economisch Beleid 2020-2024	60	60	-	- Ontw. fonds st werk
Totaal	5.465	2.436	2.363	1.931

Incidentele toevoegingen reserves	2023	2024	2025	2026 Naam reserve
Bijdrage RWE	10	10	10	- Beleidsplan
Opschalingskorting	1.071	1.418	1.768	- Beleidsplan
Egalisatie stand programmabegroting 2023-2026	4.229	5.584	6.958	2.396 Beleidsplan
Stelpost middelen jeugdzorg (septembercirc. 2022)	3.220	1.910	907	133 Beleidsplan
Kasschuif 2023-2023	50	700	-	- Beleidsplan
Verhogen fonds startersleningen	1.000	-	-	- Startersleningen
Voorzien in Vastgoed (ViV)	1.232	1.183	1.074	425 Egalisatiereserve ViV
Atletiekbaan renovatie (€ 50.000 aanvullend)	-	50	-	- AR renovatie Atletiekbaan
Totaal	10.812	10.855	10.716	2.953

Structurele toevoegingen en stortingen reserves

Structurele toevoegingen reserves	2023	2024	2025	bedragen x € 1.000	
				2026	Naam reserve
Belastingapplicatie (tot 2027)	16	16	16	16	Beleidsplan
USD applicatie (tot 2027)	8	8	8	8	Beleidsplan
MFC Tollebeek + Nagele	12	12	12	12	MFC Tollebeek/Nagele
Bruggen	400	400	400	400	Vervanging bruggen
Openbare verlichting (armaturen en lichtmasten)	205	205	205	205	Afschr.res. OV
	642	642	642	642	
Rentetoevoeging reserve	1.513	1.628	1.848	2.127	Div. reserves
Totaal	2.155	2.270	2.489	2.769	

Structurele onttrekking reserves	2023	2024	2025	2026	Naam reserve
Grenscorrectie jaarlijkse vrijval middelen (PN2022)	76	73	70	67	Reserve beleidsplan Res ond en aanp geb pr en sp onderw
Uitbreiding De Wissel Luttelgeest	30	30	30	30	
Kerkenbudget kleine aanvragen	15	15	15	15	Reserve kerktorens
VIV	40	40	40	40	Egalisatiereserve VIV
Culturele visitekaartjes	20	20	20	20	Reserve BKC
Kapitaallasten investeringen	757	1.197	1.228	1.378	Afschrijvingsreveses
Totaal	938	1.374	1.402	1.549	

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000				
Incidentele baten en lasten (ten gunste / ten laste van exploitatie)	2023	2024	2025	2026
Incidentele baten				
ESF-subsidie	113	-	-	-
Verkoop snippergroen	7	7	7	7
Baten grondexploitatie	48	48	48	48
Mutatie balanspost voorraden	8.806	8.748	8.647	8.647
	8.975	8.804	8.703	8.703
Incidentele lasten				
Volksgesondheid	29	-	-	-
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	12	12	-	-
Lasten grondexploitatie	8.855	8.796	8.695	8.695
	8.896	8.808	8.695	8.695

Bijlagen

Algemene dekkingsmiddelen

		bedragen x € 1.000					
Taakveld		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
		2021	2022	2023	2024	2025	2026
0.5	Treasury	509	268	471	471	471	471
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	87.932	89.212	99.076	99.860	99.947	93.158
0.61	OZB-woningen	5.908	6.049	6.338	6.338	6.338	6.338
0.62	OZB niet-woningen	6.147	6.342	6.792	6.792	6.792	6.792
Totaal		100.496	101.871	112.677	113.460	113.547	106.759

Overzicht reserves

Naam reserves	bedragen x € 1.000				
	stand 2022	stand 2023	stand 2024	stand 2025	stand 2026
E004 Eigen kapitaal	19.500	19.500	19.500	19.500	19.500
Totaal algemene reserves	19.500	19.500	19.500	19.500	19.500
E239 Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	412	412	412	412	412
E242 Egalisatiereserve riolering	753	753	753	753	753
E247 Egalisatiereserve begraven	49	49	49	49	49
Totaal egalisatiereserves	1.213	1.213	1.213	1.213	1.213
E001 Reserve beleidsplan	12.060	16.524	24.741	32.930	34.689
E024 Reserve onderhoud uitbr Tollebeek	201	207	213	219	226
E026 Reserve vervanging bruggen	6.464	7.058	7.670	8.300	8.949
E029 Res Investeringsbudget Landelijk Gebied	289	289	289	289	289
E041 Res Ont. Fonds st. werkgelegenheid	265	213	160	164	169
E043 Res eu-co-financiering phasing-out progr	834	859	893	934	977
E070 Egalisatiereserve huisvesting onderwijs	723	723	723	723	723
E071 Res onderhoud en aanpassen gebouw	2.174	2.230	2.289	2.349	2.412
E072 Res onderh aanp Tollebeek/Nagele	129	141	153	165	177
E205 Reserve onderwijsachterstanden exc groei	146	150	155	159	164
E240 Res onderhoud/vervanging speelplaatsen	4	4	4	4	4
E244 Reserve optimaliseren afvalwatersysteem	19	19	19	19	19
E245 Reserve transitiegelden zuiderzeelijn	586	586	586	586	586
E265 Reserve startersleningen	654	1.654	1.654	1.654	1.654
E267 Duurzaam vervoer	3	3	3	3	3
E269 Reserve onderhoud wegen N50	671	671	671	671	671
E271 Reserve restauratie monumenten	160	165	169	175	180
E272 Reserve kerktorens	80	67	54	41	27
E273 Reserve duurzaamheidsleningen	690	690	690	690	690
E275 Hardware	23	23	23	23	23
E278 Reserve duurzame particuliere wvb Nagele	275	275	275	275	275
E280 Nog uit te voeren werkzaamheden	385	385	385	385	385
E281 Reserve blijverslening	300	300	300	300	300
E290 Reserve exploitatie poldertoren	212	218	225	231	238
E301 Algemene reserve grondexploitatie	14.015	13.125	12.535	12.195	11.855
E308 Reserve BKC	209	196	183	169	154
E310 Reserve sociaal Domein	1	1	1	1	1
E311 Reserve degeneratiekst glasvezelproject	248	248	248	248	248
E313 Egalisatiereserve VIV	7.403	9.402	11.374	13.243	14.471
E314 Reserve sociaal economische ontwikkeling	234	146	146	146	146
E315 Reserve compensatie tekorten a.g.v. kosten jeugdzorg	2.692	2.692	2.692	2.692	2.692
Totaal overige bestemmingsreserves	52.148	59.265	69.521	79.984	83.398

D001 AR Rotondes E'oord Centrum	1.270	1.198	1.126	1.054	983
D002 AR Rotonde Moerasandijviestraat	290	279	268	258	247
D003 AR Marknesserbrug	4.071	3.963	3.855	3.746	3.638
D004 AR Verkeerssituatie Europalaan	496	481	465	450	435
D005 AR Verkeersregelinstallaties	219	197	176	155	133
D006 AR Uitv. plan Speelplaatsen	332	306	281	255	230
D011 AR Uitbreiding Groenhorstcollege PRO	529	496	463	430	397
D012 AR Groenhorstcollege OLP en meubilair	106	99	92	86	79
D013 AR Boni Mavo OLP en meubilair	52	48	45	42	38
D014 AR Rotonde Urkerweg/Scandinaviëlaan	269	256	242	229	215
D015 AR Loswallen Bant en Marknesse	123	119	114	110	106
D016 AR MFA Rutten	2.014	1.955	1.895	1.836	1.777
D017 AR skatebaan	120	114	108	102	96
D018 AR Nagelerweg-Amsterdamweg-Randweg	247	239	231	223	215
D019 AR Lichtmasten	646	754	859	961	1.060
D020 AR Armaturen	458	511	560	603	643
D021 AR Olp en meubilair De Koperwiek	7	6	6	6	5
D022 AR Olp en meubilair Alb Schweitzerschool	13	13	12	11	10
D023 AR uitbreiding Kindvoorziening L'Geest	171	167	162	158	153
D024 AR dorps huis de Bosfluiters Luttelgeest	617	593	569	544	520
D025 AR uitbreiding De Locomotief Triade	369	359	350	341	332
D026 AR dorps huis de Marke Marknesse	622	599	575	552	528
D027 AR zwembad Bosbad	11.739	11.739	11.270	10.801	10.332
D028 AR renovatie Barak Emmeloord	199	191	183	175	167
D029 AR peuteropvang Triangel E'oord	92	90	88	85	83
D030 AR peuteropvang Marknesse	607	603	599	595	591
D031 AR wegen	339	325	311	297	283
D032 AR Jongeren centrum de Klos	533	525	517	508	500
D033 AR Reconstructie Leeuwenkruising	1.063	1.047	1.030	1.014	997
D034 AR Kinderopvang MFA Rutten	-13	-27	-40	-53	-67
D035 AR Sport- en dorps huis MFA Rutten	-23	-46	-69	-91	-114
D039 AR Atletiekbaan	425	425	475	451	428
D041 Infrastructuur Espelerlaan	500	480	460	440	420
D042 AR Devices	525	420	315	210	105
D043 AR tijdelijke stroom MFA Rutten	38	1	1	1	1
D044 AR Bermverharding erfdoegangswegen	370	358	345	333	321
D045 AR Hybride vergaderen	41	41	41	41	41
D605 AR VO-campus	5.700	5.700	5.700	5.700	5.558
Totaal afschrijvingsreserves	35.173	34.621	33.680	32.657	31.485
Totaal	108.035	114.599	123.914	133.354	135.596

Overzicht voorzieningen

bedragen x € 1.000					
Stand van voorzieningen	stand 2022	stand 2023	stand 2024	stand 2025	stand 2026
Wegen, straten en pleinen	1.297	1.011	780	497	613
Pensioenen wethouders	5.089	5.089	5.089	5.089	5.089
Gemeentelijke gebouwen	4.000	3.360	2.755	892	20
Museum Schokland	124	123	113	102	11
Onderhoud buitensport	122	122	122	122	122
Renovatie riolering	2.128	2.160	1.441	1.444	1.114
Groot onderhoud Carillon	9	9	9	9	9
Totaal	12.768	11.874	10.309	8.154	6.979

Geprognosticeerde balans

	bedragen x € 1.000						
	rekening	rekening	begroting	begroting	begroting	begroting	begroting
Activa	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Immateriële vaste activa	1.270	1.179	7.307	16.623	25.943	30.413	29.538
Materiële vaste activa	90.345	81.445	81.895	102.072	103.092	99.870	96.280
Financiële vaste activa	5.070	4.742	4.648	4.584	4.520	4.456	4.392
Totaal Vaste Activa	96.685	87.366	93.849	123.279	133.555	134.739	130.210
Voorraden	17.288	15.798	17.243	2.856	2.237	2.237	2.237
Uitzettingen <1 jaar	35.604	56.670	73.000	50.363	50.500	50.500	50.500
Liquide middelen	434	437	437	437	437	437	437
Overlopende activa	12.434	13.872	13.872	13.872	13.872	13.872	13.872
Totaal Vlottende Activa	65.761	86.777	104.552	67.528	67.045	67.046	67.046
Totaal Activa	162.446	174.143	198.401	190.806	200.600	201.785	197.256
Passiva							
Eigen vermogen	117.240	131.135	157.133	150.432	161.792	165.131	161.777
Voorzieningen	13.788	15.904	12.768	11.874	10.309	8.154	6.979
Vaste schuld	5.010	4.965	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal Vaste Passiva	136.038	152.004	174.901	167.306	177.100	178.285	173.756
Vlottende schuld	5.361	4.496	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Overlopende passiva	21.047	17.644	18.500	18.500	18.500	18.500	18.500
Totaal Vlottende Passiva	26.408	22.139	23.500	23.500	23.500	23.500	23.500
Totaal Passiva	162.446	174.143	198.401	190.806	200.600	201.785	197.256

EMU

Elke gemeente heeft een individuele EMU-referentiewaarde die afgeleid is van het plafond voor het EMU-tekort van de gezamenlijke gemeenten. Noordoostpolder heeft een referentiewaarde van € 7.089.

Het EMU-saldo geeft aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven is dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld overgehouden is. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de gemeente.

Het EMU-saldo is relevant omdat het een rol vervult bij de afspraken die in Europees verband zijn gemaakt over het toegestane maximale tekort van een land. Daarom is in de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) bepaald dat de verschillende overheidslagen een gelijkwaardige inspanningsverplichting hebben om te voldoen aan de Europese begrotingseisen en daarmee bij te dragen aan een gunstige budgettaire positie voor Nederland.

Omschrijving	bedragen x € 1.000		
	2021	2022	2023
	Volgens realisatie tot en met sept. 2021, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2022	Volgens meerjarenraming in begroting 2023
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	13.894	2.420	6.720
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	-8.991	6.578	29.494
3. Mutatie voorzieningen	2.116	-3.136	-894
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.490	1.444	-14.387
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-
Berekend EMU-saldo	26.492	-8.738	-9.281

Investeringsen

Investeringsen	(bedragen x € 1.000)			
	2023	2024	2025	2026
(Voorbereiding) renovatie zwembad Bosbad	11.567	-	-	-
VO Campus	9.505	9.505	4.655	-
School Emmelhage	-	6.000	-	-
Renovatie Mariabasisschool	421	-	-	-
Renovatie CBS De Zeester	554	-	-	-
Renovatie OBS De Driesprong	358	-	-	-
Renovatie OBS Roderik van Voorst	472	-	-	-
Vloerbedekking Brandweergarage	-	-	26	-
Vervanging speeltoestellen sporthallen	125	125	125	125
Legionella beheersing gymlokalen en sporthallen	-	-	-	215
Peuteropvang en BSO Ens	-	200	-	-
Onderwijsexpertisecentrum	-	2.534	-	-
Renovatie CBS Het Lichtschip	-	492	-	-
Renovatie CBS De Schalmei	-	416	-	-
Renovatie CBS De Planthof	-	616	-	-
Rioolgemalen en fonteinen	-	74	-	-
Investeringsen milieustraat	-	-	-	75
Vervanging tractie	495	69	282	-
Afstandsbediening 4 bruggen Emmeloord	-	-	50	-
Zonwering centrale hal gemeentehuis	-	-	43	-
Vervanging openbare verlichting	205	205	205	205
Vervanging hardware automatisering	227	227	227	227
Vervanging aanschaf iphone	125	125	125	125
Vervanging software automatisering	165	165	165	165
ICT infrastructuur werf	-	-	-	105
Data en telefonie gemeentehuis	-	-	-	93
Gebouwenbeheersystemen energie	-	-	-	150
Inventaris gemeentehuis en -werf	145	20	20	155
GPS systeem geo-informatie	-	-	-	27
Schrobmachine bosbadhal	-	45	-	-
Wireless accesspoints gemeentehuis	33	-	-	-
Toplaag kunstgras hoofdveld Flevo Boys	-	372	-	-
2 Kunstgrasvelden Hockey/korfbal toplaag	-	-	480	-
2 Kunstgrasvelden voetbal toplaag Ervenbos	-	-	457	-
Renovatie atletiekbaan	-	475	-	-
Totaal	24.397	21.664	6.859	1.667

Arbeidsgerelateerde kosten

Arbeidsgerelateerde kosten	bedragen x € 1.000		
	Loonsom	Overige kosten	Totaal
Cluster			
Directie	457	14	471
Beleidsontwikkeling	4.046	67	4.113
Ingenieursburo	2.530	57	2.587
Wijkbeheer	3.132	122	3.254
Vergunning en handhaving	2.218	46	2.263
Klant Contact Centrum	2.623	29	2.653
Uitvoering Sociaal Domein	4.951	70	5.021
Werkcorporatie	739	3	742
Advies	3.478	56	3.534
FPC & Belastingen	2.283	36	2.319
Interne Dienstverlening	3.486	75	3.561
Griffie	317	2	320
Totaal bestuursdienst en griffie	30.260	577	30.837
Burgemeester en wethouders	598	23	621
Voormalig bestuur	259	-	259
Gemeenteraadsleden	556	69	625
Totaal bestuursorganen	1.412	93	1.505
Totaal	31.672	670	32.342

Overige indicatoren

Naast de wettelijk verplichte indicatoren zijn per programma overige indicatoren geformuleerd. Onderstaande indicatoren worden opgevoerd op basis van het voorafgaande programma en bijbehorende pijlers, voor zover beschikbaar en al dan niet deel uitmakend bij de onderliggende visies.

Per indicator worden realisatiewaarden weergegeven. De bron van deze waarden zijn per indicator vermeld. Voor de jaren 2022 en 2023 zijn streefwaarden opgenomen.

Fysieke Leefomgeving

Gescheiden huishoudelijk afval						Prognose	Prognose																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
64,0%	68,0%	74,0%	77,1%	77,0%	82,8%	82,0%	84,0%																		
Bron:	HVC																								
Omschrijving:	Gescheiden huishoudelijk afval ten opzichte van het totale huishoudelijk afval uitgedrukt in een percentage.																								
Toelichting:	Dit is overeenkomstig met de beleidsdoelstelling van het afgelopen jaar en de VANG-doelstelling van 75% gescheiden van het huishoudelijk afval. Door invoering van recycletarief is in 2021 de mate van gescheiden inzameling sterk gestegen. We verwachten voor 2022 tijdelijk een lichte verlaging van het scheidingspercentage doordat luierafval niet meer gescheiden (tezamen met GFT) kan worden aangeboden. In samenwerking met HVC hebben we als pilot 15 luiercontainers geplaatst in verschillende wijken en dorpen.																								
<table border="1"> <caption>Data for Gescheiden huishoudelijk afval chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>64,0%</td></tr> <tr><td>2017</td><td>68,0%</td></tr> <tr><td>2018</td><td>74,0%</td></tr> <tr><td>2019</td><td>77,1%</td></tr> <tr><td>2020</td><td>77,0%</td></tr> <tr><td>2021</td><td>82,8%</td></tr> <tr><td>2022</td><td>82,0%</td></tr> <tr><td>2023</td><td>84,0%</td></tr> </tbody> </table>								Year	Percentage	2016	64,0%	2017	68,0%	2018	74,0%	2019	77,1%	2020	77,0%	2021	82,8%	2022	82,0%	2023	84,0%
Year	Percentage																								
2016	64,0%																								
2017	68,0%																								
2018	74,0%																								
2019	77,1%																								
2020	77,0%																								
2021	82,8%																								
2022	82,0%																								
2023	84,0%																								

Aantal opgeleverde woningen						Prognose	Prognose																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
72	214	169	164	146	204	150	180																		
Bron:	WOZ Gemeente																								
Omschrijving:	Aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen in de gemeente Noordoostpolder.																								
Toelichting:	Dit aantal is in lijn met het bouwtempo van de Woonvisie (2019), 1000 woningen voor de komende 10 jaar. Waarbij in de eerste jaren meer woningen gebouwd kunnen worden dan gemiddeld 100 woningen per jaar, gezien de druk op de woningmarkt.																								
<table border="1"> <caption>Data for Aantal opgeleverde woningen chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Number of units</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>72</td></tr> <tr><td>2017</td><td>214</td></tr> <tr><td>2018</td><td>169</td></tr> <tr><td>2019</td><td>164</td></tr> <tr><td>2020</td><td>146</td></tr> <tr><td>2021</td><td>204</td></tr> <tr><td>2022</td><td>150</td></tr> <tr><td>2023</td><td>180</td></tr> </tbody> </table>								Year	Number of units	2016	72	2017	214	2018	169	2019	164	2020	146	2021	204	2022	150	2023	180
Year	Number of units																								
2016	72																								
2017	214																								
2018	169																								
2019	164																								
2020	146																								
2021	204																								
2022	150																								
2023	180																								

Zoektijd woningzoekenden Emmeloord						Prognose	Prognose																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
20	24	23	30	28	34	36	36																		
Bron:	Mercatus, geen update gekregen over 2023																								
Omschrijving:	De gemiddelde zoektijd uitgedrukt in maanden voor een woningzoekende in Emmeloord.																								
Toelichting:	De zoektijd is wat gedaald, ondanks de krapte op de woningmarkt en is nog altijd vergelijkbaar met de ons omringende gemeenten. Projectie naar 2022 is al wat onzeker, 2023 is nog minder zeker.																								
<table border="1"> <caption>Line chart data for Emmeloord</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Search Time (Months)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>20</td></tr> <tr><td>2017</td><td>24</td></tr> <tr><td>2018</td><td>23</td></tr> <tr><td>2019</td><td>30</td></tr> <tr><td>2020</td><td>28</td></tr> <tr><td>2021</td><td>34</td></tr> <tr><td>2022</td><td>36</td></tr> <tr><td>2023</td><td>36</td></tr> </tbody> </table>								Year	Search Time (Months)	2016	20	2017	24	2018	23	2019	30	2020	28	2021	34	2022	36	2023	36
Year	Search Time (Months)																								
2016	20																								
2017	24																								
2018	23																								
2019	30																								
2020	28																								
2021	34																								
2022	36																								
2023	36																								

Zoektijd woningzoekenden Dorpen						Prognose	Prognose																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
14	15	16	18	24	27	28	28																		
Bron:	Mercatus, geen update gekregen over 2023																								
Omschrijving:	De gemiddelde zoektijd uitgedrukt in maanden voor een woningzoekende in de dorpen.																								
Toelichting:	De zoektijd stijgt, maar is nog altijd goed vergelijkbaar met de ons omringende gemeenten. Een van de oorzaken voor deze toename is dat er in 2020 minder huuropzeggingen zijn geweest dan in 2019. Hierdoor was het aanbod van huurwoningen lager. Daarnaast worden zoektijden beïnvloed door zogenaemde 'kwaliteitszoekers'. Zij zijn op zoek naar specifieke woningen en reageren sporadisch. Dit verhoogt het gemiddelde. Projectie naar 2022 is al wat onzeker, 2023 is nog minder zeker.																								
<table border="1"> <caption>Line chart data for Dorpen</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Search Time (Months)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>14</td></tr> <tr><td>2017</td><td>15</td></tr> <tr><td>2018</td><td>16</td></tr> <tr><td>2019</td><td>18</td></tr> <tr><td>2020</td><td>24</td></tr> <tr><td>2021</td><td>27</td></tr> <tr><td>2022</td><td>28</td></tr> <tr><td>2023</td><td>28</td></tr> </tbody> </table>								Year	Search Time (Months)	2016	14	2017	15	2018	16	2019	18	2020	24	2021	27	2022	28	2023	28
Year	Search Time (Months)																								
2016	14																								
2017	15																								
2018	16																								
2019	18																								
2020	24																								
2021	27																								
2022	28																								
2023	28																								

Sociale Leefbaarheid

Bewegen is gezond						Prognose	Prognose																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
49,2%	49,2%	49,2%	49,2%	48%	48%	48%	48%																		
Bron:	GGD																								
Omschrijving:	Hoeveel % van de volwassen inwoners voldoet aan de beweegrichtlijn van de Gezondheidsraad (2017).																								
Toelichting:	<p>Vanuit Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) en het Sportakkoord wordt ingezet op het stimuleren van bewegen door onze inwoners.</p> <p>Adviezen voor beweegrichtlijnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bewegen is goed, meer bewegen is beter - Doe minstens 150 minuten per week aan matig intensieve inspanning, zoals wandelen en fietsen, verspreid over diverse dagen. Langer, vaker en/of intensiever bewegen geeft extra gezondheidsvoordeel - Doe minstens tweemaal per week spier- en botversterkende activiteiten, voor ouderen gecombineerd met balansoefeningen - En: voorkom veel stilzitten <p>Deze cijfers worden om de vier jaar gemeten door de GGD</p>																								
<table border="1"> <caption>Data for 'Bewegen is gezond' chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>49,2%</td></tr> <tr><td>2017</td><td>49,2%</td></tr> <tr><td>2018</td><td>49,2%</td></tr> <tr><td>2019</td><td>49,2%</td></tr> <tr><td>2020</td><td>48%</td></tr> <tr><td>2021</td><td>48%</td></tr> <tr><td>2022</td><td>48%</td></tr> <tr><td>2023</td><td>48%</td></tr> </tbody> </table>								Year	Percentage	2016	49,2%	2017	49,2%	2018	49,2%	2019	49,2%	2020	48%	2021	48%	2022	48%	2023	48%
Year	Percentage																								
2016	49,2%																								
2017	49,2%																								
2018	49,2%																								
2019	49,2%																								
2020	48%																								
2021	48%																								
2022	48%																								
2023	48%																								

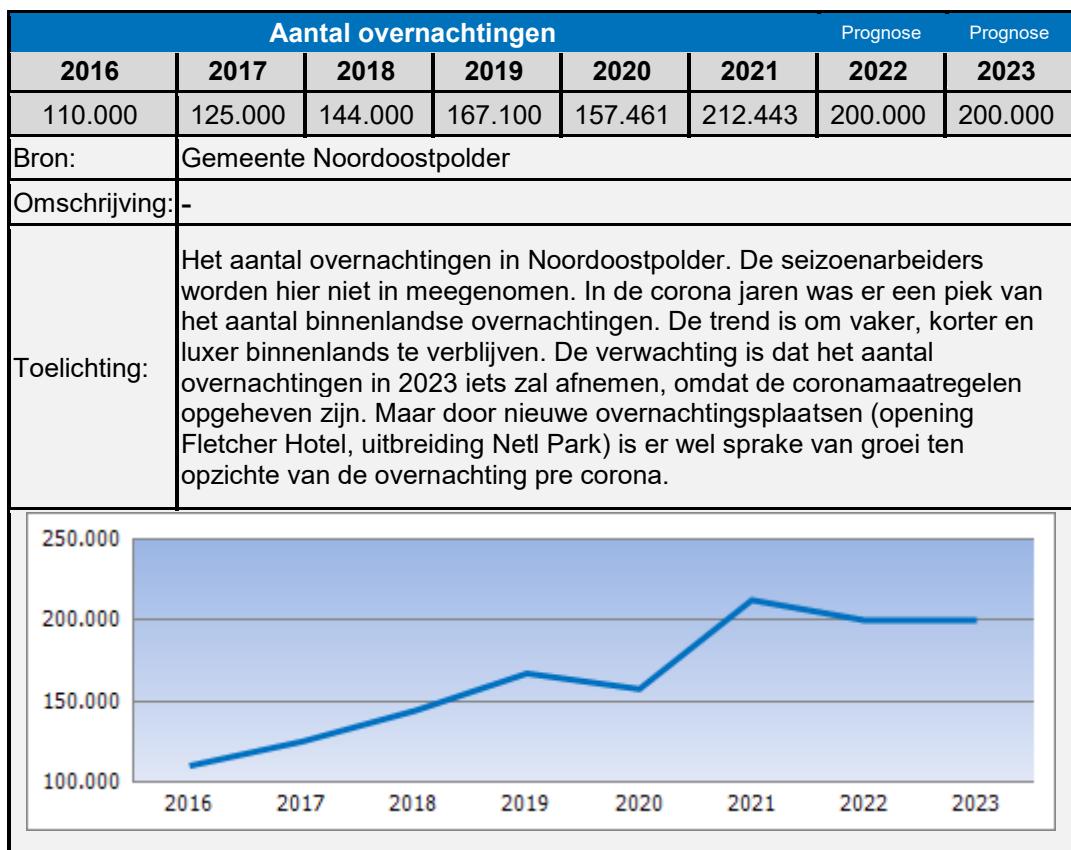
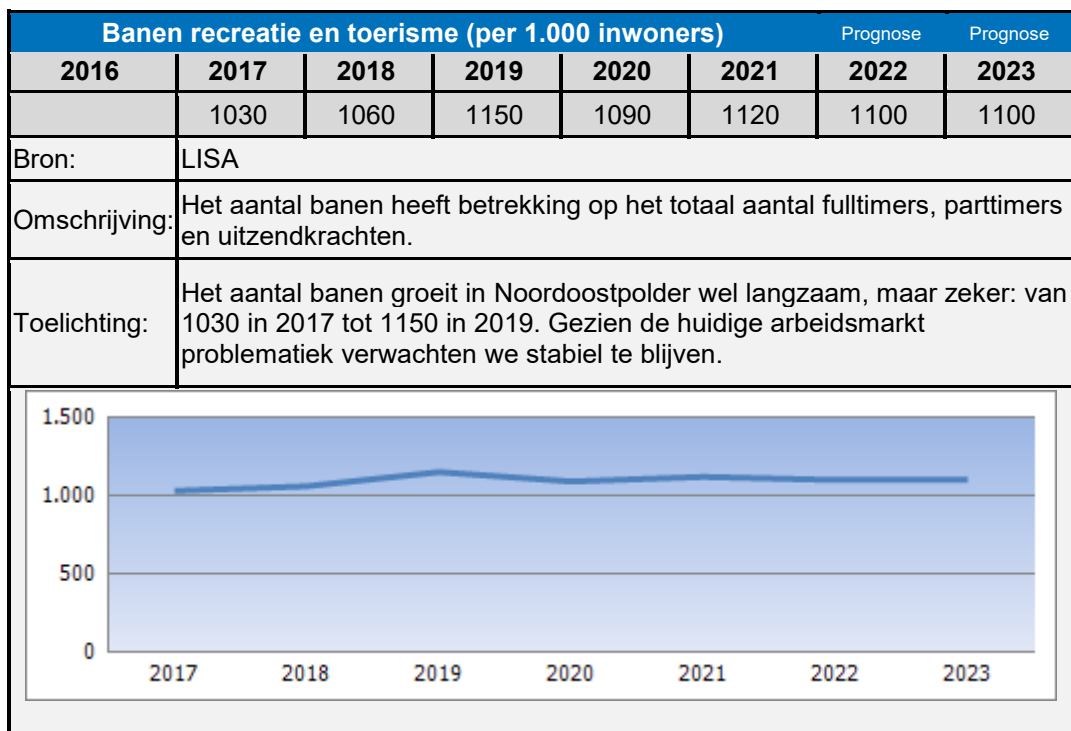
Gebruik voorschoolse voorziening						Prognose	Prognose																
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																
0	81%	69%	68%	71%	80%	80%	80%																
Bron:	GGD																						
Omschrijving:	Het percentage van het aantal geïndiceerde kinderen (2 tot 4 jarigen met een dreigende taal-/ontwikkelingsachterstand) dat gebruik maakt van een voorschoolse voorziening.																						
Toelichting:	Meten is gestart in 2017.																						
<table border="1"> <caption>Data for 'Gebruik voorschoolse voorziening' chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2017</td><td>81%</td></tr> <tr><td>2018</td><td>69%</td></tr> <tr><td>2019</td><td>68%</td></tr> <tr><td>2020</td><td>71%</td></tr> <tr><td>2021</td><td>80%</td></tr> <tr><td>2022</td><td>80%</td></tr> <tr><td>2023</td><td>80%</td></tr> </tbody> </table>								Year	Percentage	2017	81%	2018	69%	2019	68%	2020	71%	2021	80%	2022	80%	2023	80%
Year	Percentage																						
2017	81%																						
2018	69%																						
2019	68%																						
2020	71%																						
2021	80%																						
2022	80%																						
2023	80%																						

Economische Ontwikkeling

Aantal hectare uitgegeven bedrijfsgrond						Prognose	Prognose																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
4,4	6,9	4,12	3,53	3,16	4,4	4,4	2																		
Bron	Gemeente Noordoostpolder																								
Omschrijving:	-																								
Toelichting:	<p>O.b.v. de vastgestelde Visie werklocaties noordelijk Flevoland (2017) is de behoefte voor de periode 2017-2030 gemiddeld 4,4 ha per jaar.</p> <p>Bij bedrijventerreinen is de verkoop niet (zoals bij woningbouw) per jaar af te meten, maar deint de verkoop mee op de golven van de economie, waarbij het ene jaar meer bedrijfskavels verkocht worden dan in het andere jaar. De verkoop is ook afhankelijk van externe factoren, zoals de beperkte stroomcapaciteit door Liander. Gezien deze beperkte stroomcapaciteit verwachten we voor 2023 een lager aantal ha uitgegeven bedrijfsgrond.</p>																								
<table border="1"> <caption>Aantal hectare uitgegeven bedrijfsgrond</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Aantal hectare</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>4,4</td></tr> <tr><td>2017</td><td>6,9</td></tr> <tr><td>2018</td><td>4,12</td></tr> <tr><td>2019</td><td>3,53</td></tr> <tr><td>2020</td><td>3,16</td></tr> <tr><td>2021</td><td>4,4</td></tr> <tr><td>2022</td><td>4,4</td></tr> <tr><td>2023</td><td>2</td></tr> </tbody> </table>								Jaar	Aantal hectare	2016	4,4	2017	6,9	2018	4,12	2019	3,53	2020	3,16	2021	4,4	2022	4,4	2023	2
Jaar	Aantal hectare																								
2016	4,4																								
2017	6,9																								
2018	4,12																								
2019	3,53																								
2020	3,16																								
2021	4,4																								
2022	4,4																								
2023	2																								

Aantal buitengewone werkgevers						Prognose	Prognose																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
185	225	260	250	260	300	250	250																		
Bron	WerkCorporatie																								
Omschrijving:	-																								
Toelichting:	<p>Buitengewone Werkgevers zetten hun deuren open voor wie het lastig vindt zelf een baan te vinden. Zij investeren in de begeleiding nemen kandidaten op in hun bedrijf en vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen. Zij bieden een werkervaringsplaats, creëren een baan op stellen op een andere manier hun bedrijf open.</p> <p>Vanaf 2018 staat het aantal Buitengewone Werkgevers rond 250/260. Ons doel is om werkgevers te hebben met wie we goede relaties hebben, zodat onze kandidaten er een plek vinden. Door faillissementen, overnames en andere zaken gaan er bedrijven weg, maar door nieuwe contacten komen er ook weer bij. Het aantal zal daardoor rond 250/260 blijven.</p>																								
<table border="1"> <caption>Aantal buitengewone werkgevers</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Aantal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>185</td></tr> <tr><td>2017</td><td>225</td></tr> <tr><td>2018</td><td>260</td></tr> <tr><td>2019</td><td>250</td></tr> <tr><td>2020</td><td>260</td></tr> <tr><td>2021</td><td>300</td></tr> <tr><td>2022</td><td>250</td></tr> <tr><td>2023</td><td>250</td></tr> </tbody> </table>								Jaar	Aantal	2016	185	2017	225	2018	260	2019	250	2020	260	2021	300	2022	250	2023	250
Jaar	Aantal																								
2016	185																								
2017	225																								
2018	260																								
2019	250																								
2020	260																								
2021	300																								
2022	250																								
2023	250																								

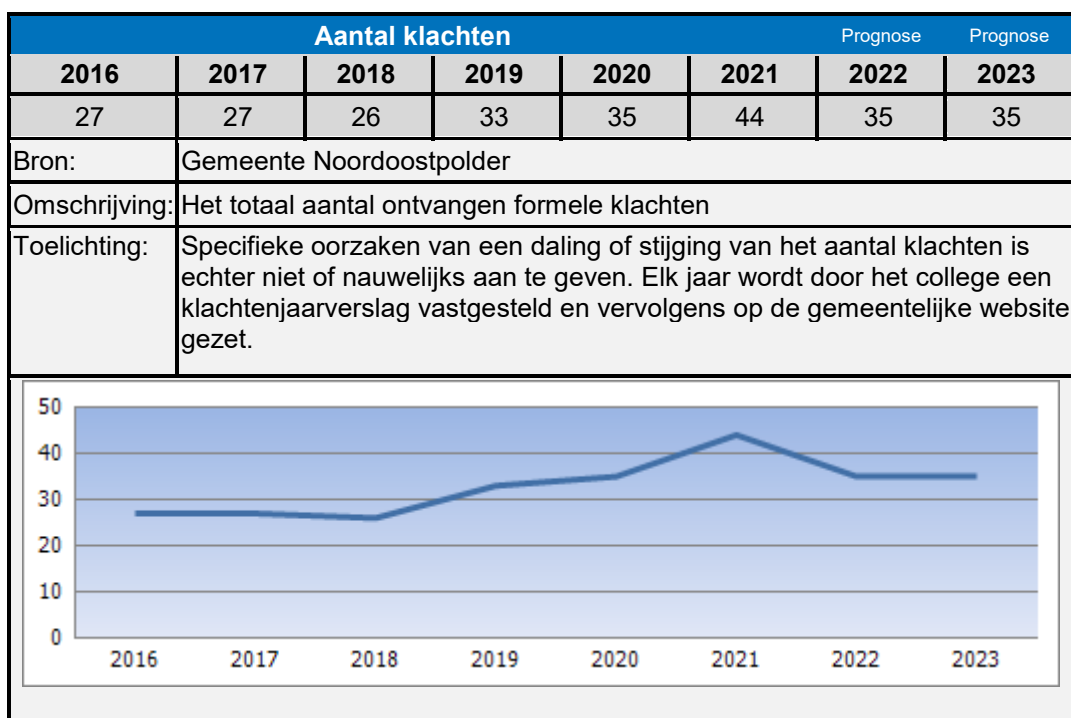
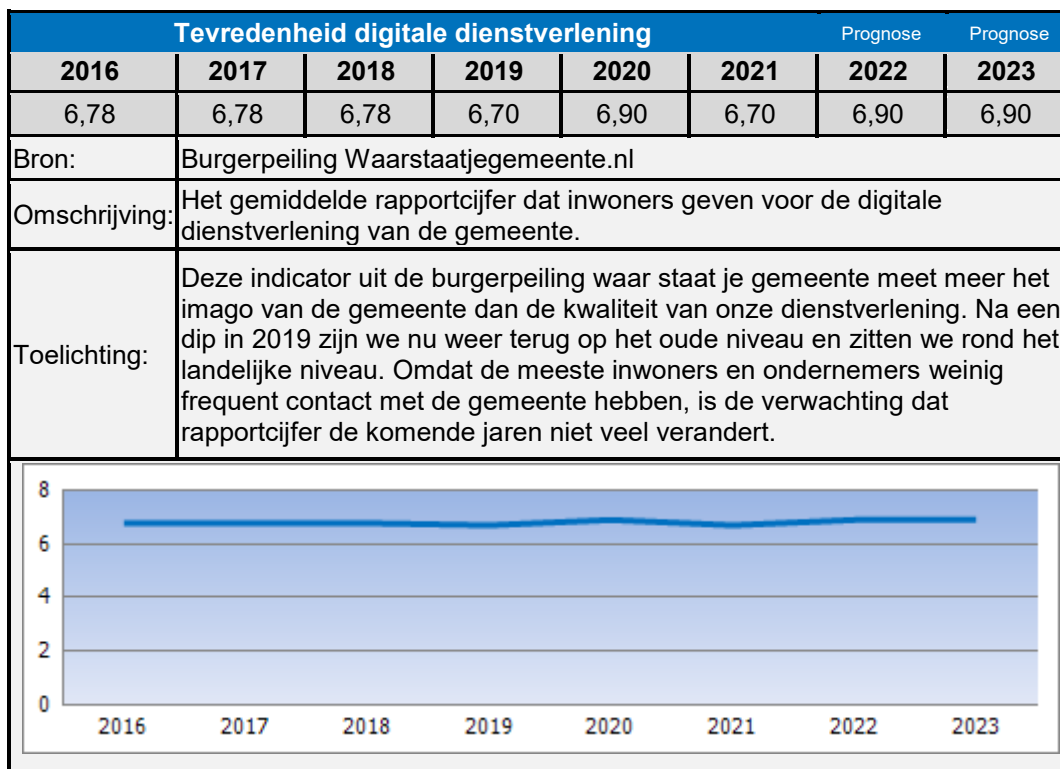

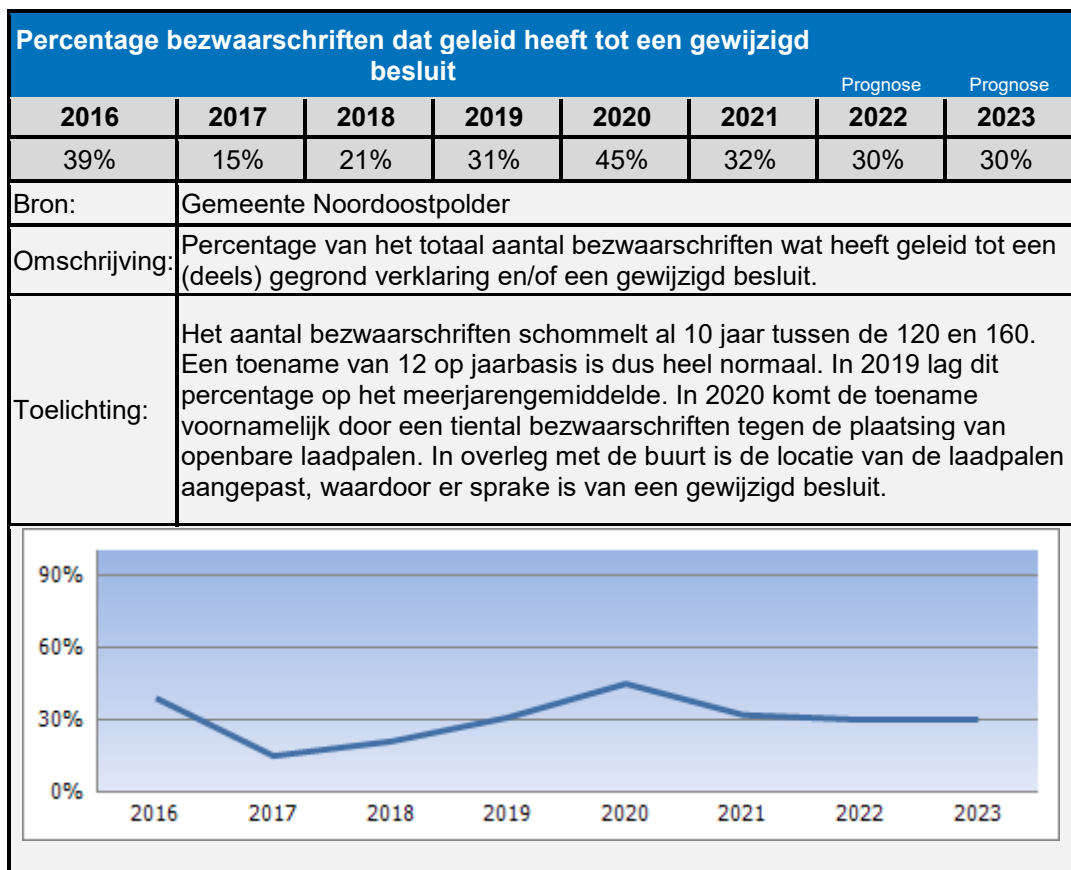
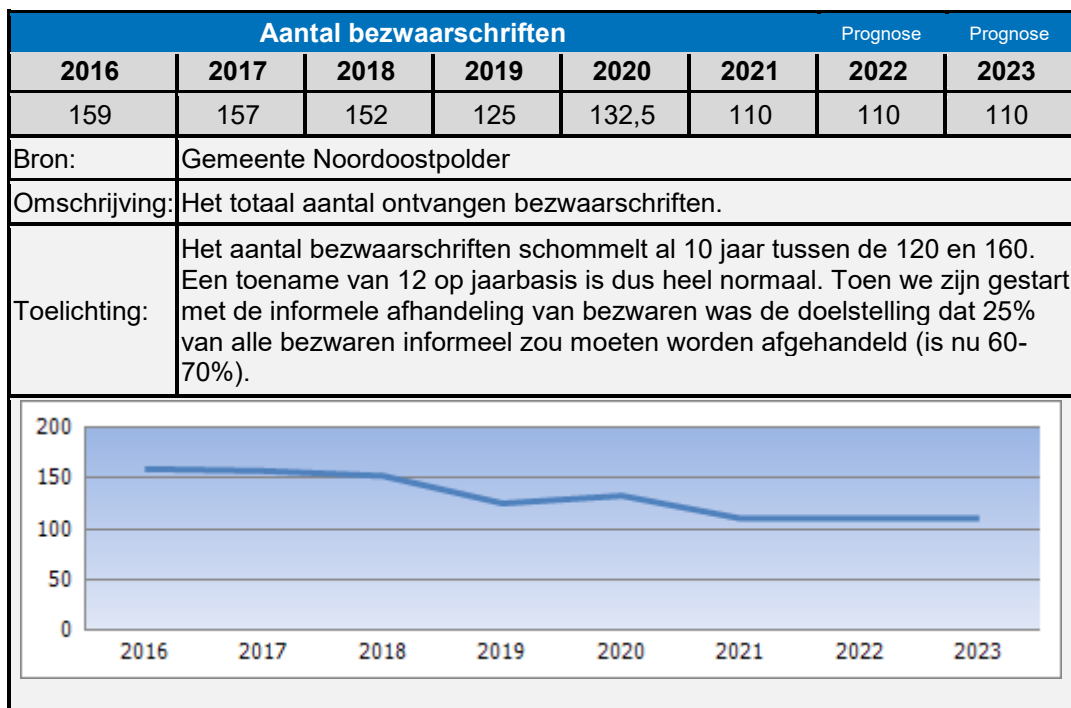

Dienstverlening en Besturen

Communicatie en voorlichting						Prognose	Prognose																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
6,66	6,66	6,66	6,50	6,70	6,58	6,70	6,70																		
Bron:	Burgerpeiling Waarstaatjegemeente.nl																								
Omschrijving:	Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoner geven voor de communicatie en voorlichting van de gemeente.																								
Toelichting:	We zitten op het landelijke gemiddelde (respectievelijk 6,7 en 7,0). Dat is mooi om te zien. We doen steeds meer digitaal, in 2020 en 2021 ook vanwege Covid-19. Ons beeld is dat dit niet ten koste gaat van onze communicatie en digitale dienstverlening.																								
<table border="1"> <caption>Data for Communicatie en voorlichting chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Score</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>6,66</td></tr> <tr><td>2017</td><td>6,66</td></tr> <tr><td>2018</td><td>6,66</td></tr> <tr><td>2019</td><td>6,50</td></tr> <tr><td>2020</td><td>6,70</td></tr> <tr><td>2021</td><td>6,58</td></tr> <tr><td>2022</td><td>6,70</td></tr> <tr><td>2023</td><td>6,70</td></tr> </tbody> </table>								Year	Score	2016	6,66	2017	6,66	2018	6,66	2019	6,50	2020	6,70	2021	6,58	2022	6,70	2023	6,70
Year	Score																								
2016	6,66																								
2017	6,66																								
2018	6,66																								
2019	6,50																								
2020	6,70																								
2021	6,58																								
2022	6,70																								
2023	6,70																								

Tevredenheid algehele dienstverlening						Prognose	Prognose																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
6,72	6,72	6,72	6,50	6,80	6,69	6,8	6,8																		
Bron:	Burgerpeiling Waarstaatjegemeente.nl																								
Omschrijving:	Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening van de gemeente.																								
Toelichting:	Deze indicator uit de burgerpeiling "waar staat je gemeente" meet meer het imago van de gemeente dan de kwaliteit van onze dienstverlening. Na een dip in 2019 zijn we nu weer terug op het oude niveau en zitten we rond het landelijke niveau. Omdat de meeste inwoners en ondernemers weinig frequent contact met de gemeente hebben, is de verwachting dat rapportcijfer de komende jaren niet veel verandert.																								
<table border="1"> <caption>Data for Tevredenheid algehele dienstverlening chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Score</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>6,72</td></tr> <tr><td>2017</td><td>6,72</td></tr> <tr><td>2018</td><td>6,72</td></tr> <tr><td>2019</td><td>6,50</td></tr> <tr><td>2020</td><td>6,80</td></tr> <tr><td>2021</td><td>6,69</td></tr> <tr><td>2022</td><td>6,8</td></tr> <tr><td>2023</td><td>6,8</td></tr> </tbody> </table>								Year	Score	2016	6,72	2017	6,72	2018	6,72	2019	6,50	2020	6,80	2021	6,69	2022	6,8	2023	6,8
Year	Score																								
2016	6,72																								
2017	6,72																								
2018	6,72																								
2019	6,50																								
2020	6,80																								
2021	6,69																								
2022	6,8																								
2023	6,8																								

Sociaal Domein

Eenzaamheid						Begroting	Begroting																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
38	38	38	39	44	41	40	40																		
Bron:	Burgerpeiling Waarstaatjegemeente.nl																								
Omschrijving:	Percentage van onze inwoners dat zich eenzaam voelt.																								
Toelichting:	Door beperkende maatregelen in de sociale omgang gedurende de Corona periode hebben waarschijnlijk meer mensen zich eenzaam gevoeld. Verwachting is dat dit zich gaat herstellen.																								
<table border="1"> <caption>Data for Enzaamheid Line Chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>38</td></tr> <tr><td>2017</td><td>38</td></tr> <tr><td>2018</td><td>38</td></tr> <tr><td>2019</td><td>39</td></tr> <tr><td>2020</td><td>44</td></tr> <tr><td>2021</td><td>41</td></tr> <tr><td>2022</td><td>40</td></tr> <tr><td>2023</td><td>40</td></tr> </tbody> </table>								Year	Percentage	2016	38	2017	38	2018	38	2019	39	2020	44	2021	41	2022	40	2023	40
Year	Percentage																								
2016	38																								
2017	38																								
2018	38																								
2019	39																								
2020	44																								
2021	41																								
2022	40																								
2023	40																								

Kwetsbaarheid						Begroting	Begroting																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
21	17	16	14	18	14	14	14																		
Bron:	VNG realisatie - Burgerpeiling																								
Omschrijving:	Percentage van onze inwoners dat kwetsbaar is.																								
Toelichting:	De kwetsbaarheid van onze inwoners is na een periode van lichte daling, gedurende de Coronaperiode licht gestegen. De verwachting is dat dit zich weer gaat herstellen.																								
<table border="1"> <caption>Data for Kwetsbaarheid Line Chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>21</td></tr> <tr><td>2017</td><td>17</td></tr> <tr><td>2018</td><td>16</td></tr> <tr><td>2019</td><td>14</td></tr> <tr><td>2020</td><td>18</td></tr> <tr><td>2021</td><td>14</td></tr> <tr><td>2022</td><td>14</td></tr> <tr><td>2023</td><td>14</td></tr> </tbody> </table>								Year	Percentage	2016	21	2017	17	2018	16	2019	14	2020	18	2021	14	2022	14	2023	14
Year	Percentage																								
2016	21																								
2017	17																								
2018	16																								
2019	14																								
2020	18																								
2021	14																								
2022	14																								
2023	14																								

Gezondheid						Begroting	Begroting
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
7,56	7,56	7,56	7,57	7,69	7,67	7,60	7,60
Bron:	Burgerpeiling Waarstaatjegemeente.nl						
Omschrijving:	Waarderingscijfer van de gezondheid.						
Toelichting:	Er is te weinig afwijking van voorgaande jaren om van een significante stijging te spreken.						

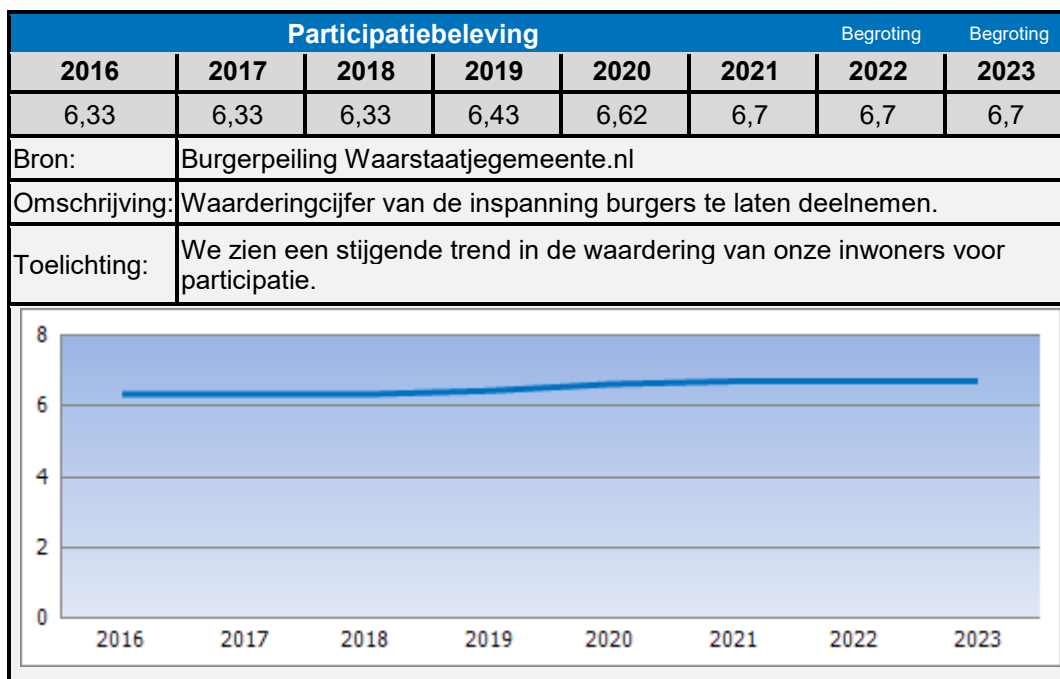
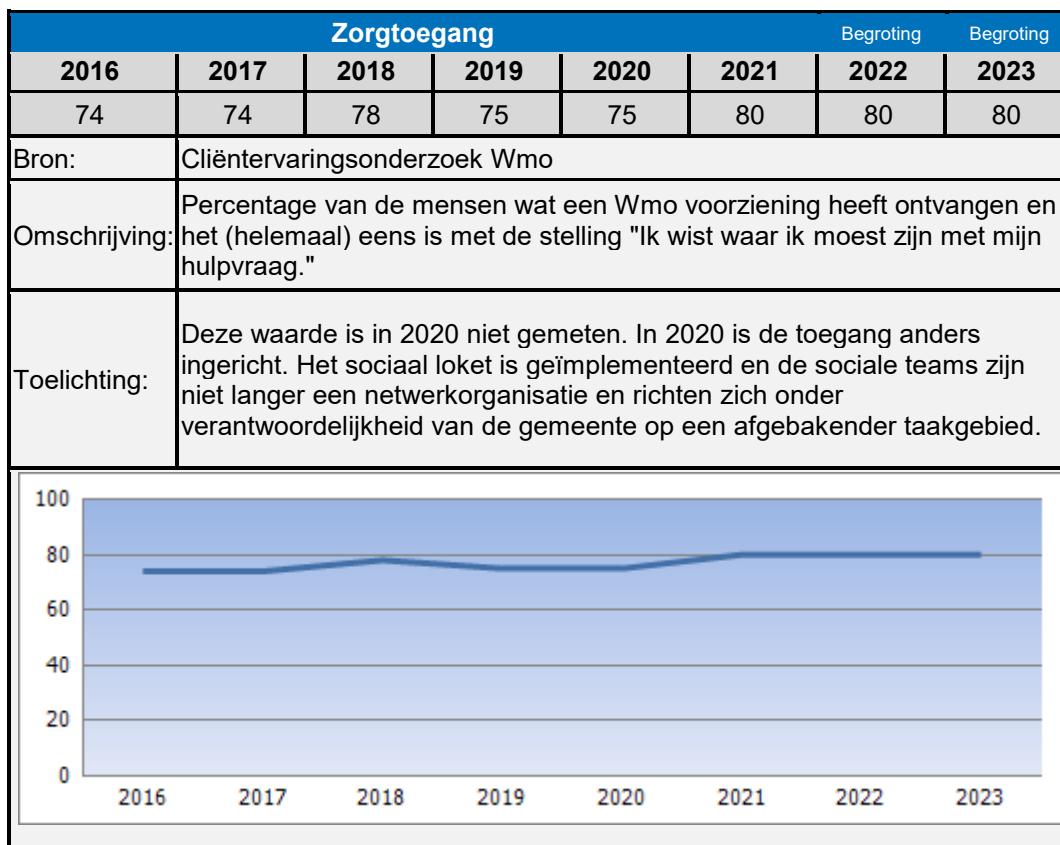

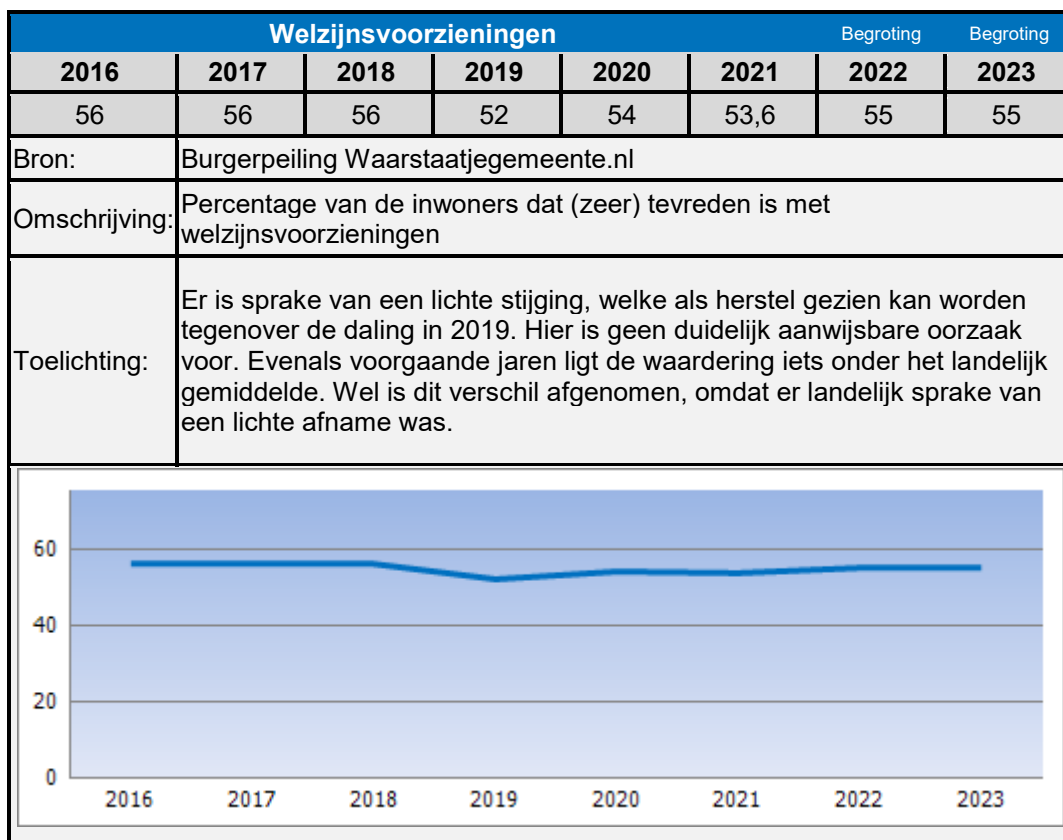
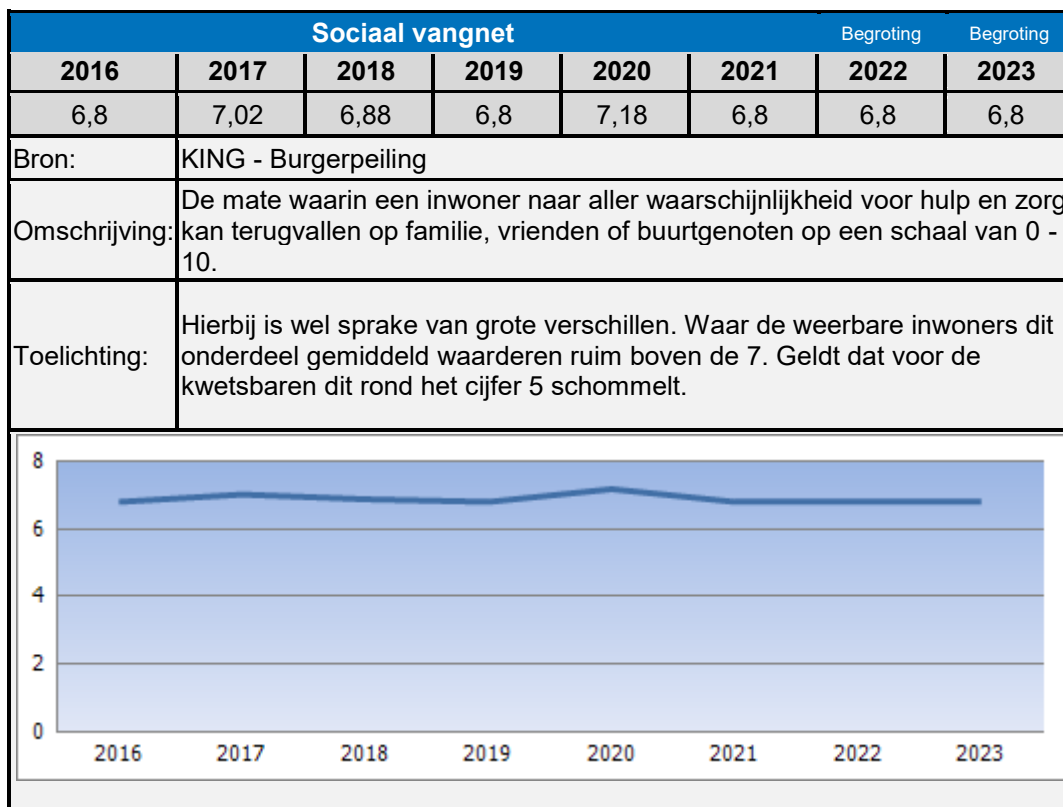
Jaar	Waarderingscijfer
2016	7,56
2017	7,56
2018	7,56
2019	7,57
2020	7,69
2021	7,67
2022	7,60
2023	7,60

(Gezondheids)zorgvoorzieningen						Begroting	Begroting
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
74	74	74	67	73	73,50	75,00	75,00
Bron:	Burgerpeiling Waarstaatjegemeente.nl						
Omschrijving:	Percentage van de inwoners dat (zeer) tevreden is met (gezondheids)zorgvoorzieningen						
Toelichting:	De ontwikkeling in de gezondheidszorg en het zorgplein blijft doorgaan. Mogelijk verklaart dit de stijging van het percentage tevreden inwoners over de gezondheidszorgvoorzieningen.						

Jaar	Percentage tevreden inwoners
2016	74
2017	74
2018	74
2019	67
2020	73
2021	73,50
2022	75,00
2023	75,00

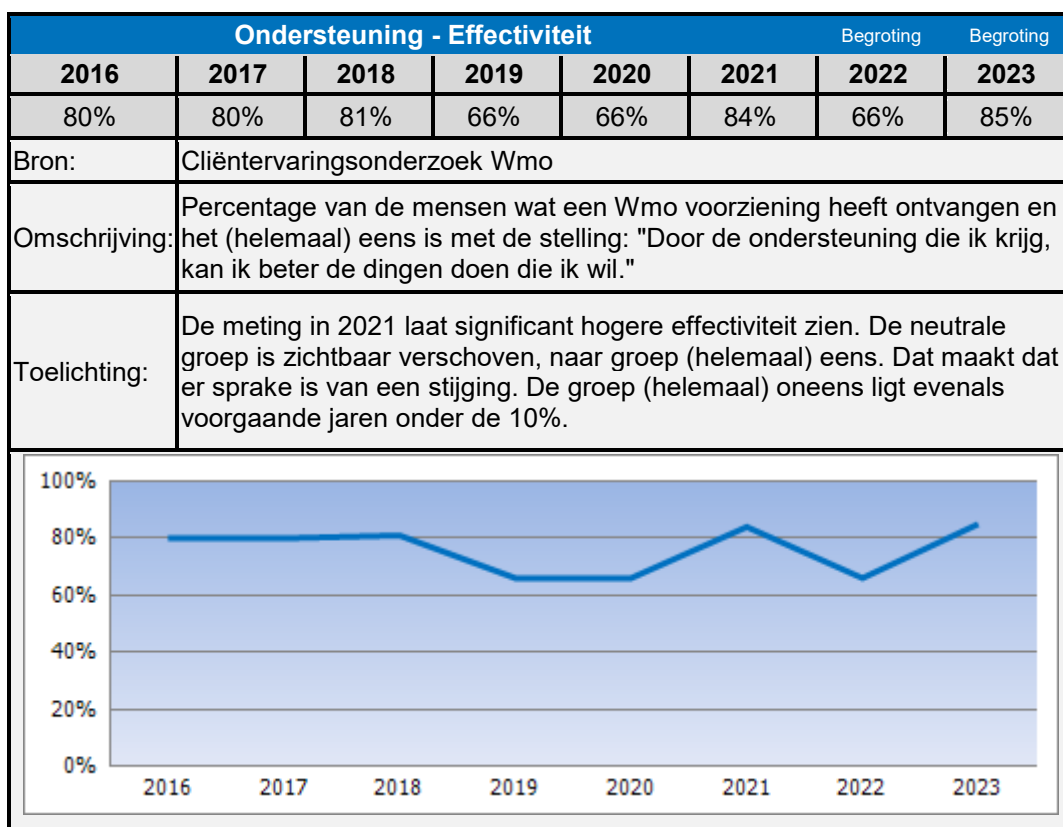
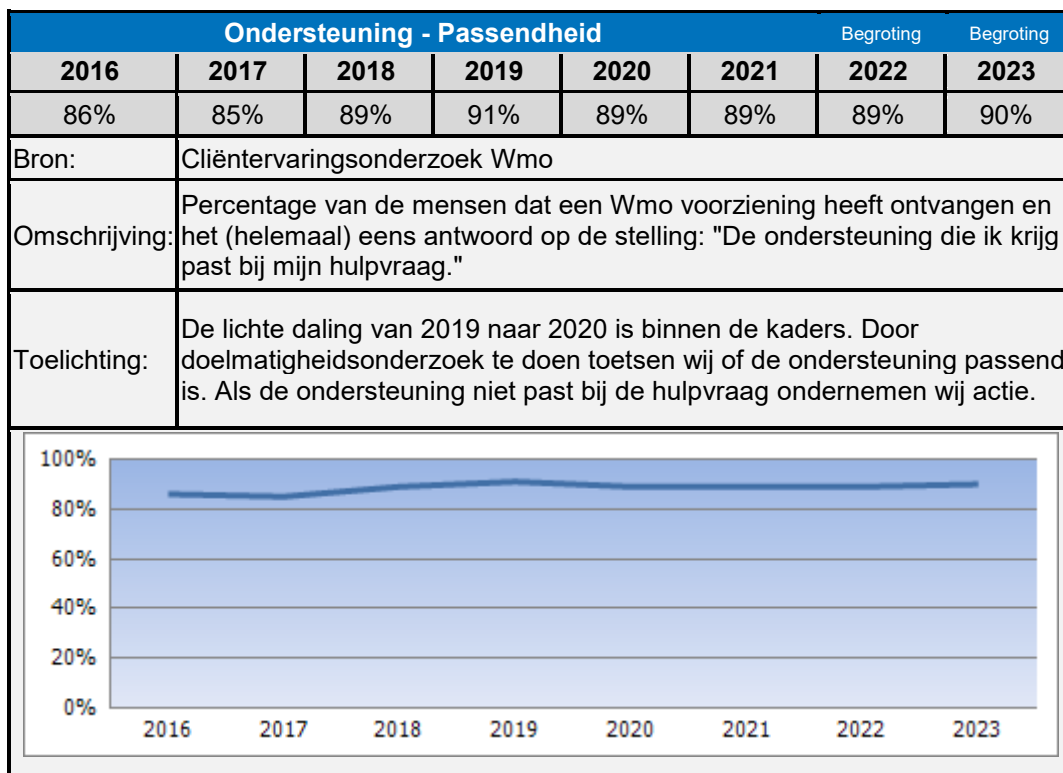

Mantelzorg						Begroting	Begroting																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
44	44	44	51	46	47,7	46	46																		
Bron:	Burgerpeiling Waarstaatjegemeente.nl																								
Omschrijving:	Percentage van de inwoners dat de afgelopen 12 maanden mantelzorg heeft verleend.																								
Toelichting:	Er is ten opzichte van 2019 sprake van een daling in het aandeel inwoners wat mantelzorg heeft verleend. Dit volgt op een jaar met een significante stijging. Het aandeel 2020 ligt licht boven het niveau 2017 en 2018. Er lijkt dus sprake te zijn van een stabiele inzet. Het lokale beeld komt overeen met het landelijke beeld. Een aanwijsbare oorzaak is niet aanwezig, al is het logisch te veronderstellen dat Corona hier een rol in speelt. Wel is het zo dat mantelzorg veelal binnen een huishouden wordt geboden en daarmee, vaak overeind gebleven is.																								
<table border="1"> <caption>Mantelzorg Data</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>44</td></tr> <tr><td>2017</td><td>44</td></tr> <tr><td>2018</td><td>44</td></tr> <tr><td>2019</td><td>51</td></tr> <tr><td>2020</td><td>46</td></tr> <tr><td>2021</td><td>47,7</td></tr> <tr><td>2022</td><td>46</td></tr> <tr><td>2023</td><td>46</td></tr> </tbody> </table>								Year	Percentage	2016	44	2017	44	2018	44	2019	51	2020	46	2021	47,7	2022	46	2023	46
Year	Percentage																								
2016	44																								
2017	44																								
2018	44																								
2019	51																								
2020	46																								
2021	47,7																								
2022	46																								
2023	46																								

Mantelzorgdruk						Begroting	Begroting																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
36	36	36	31	29	26	29	29																		
Bron:	Gemeente Noordoostpolder																								
Omschrijving:	Percentage van de mantelzorgers dat zich soms of vaak belemmerd voelt in zijn of haar dagelijkse activiteiten door het geven van zorg aan een ander.																								
Toelichting:	Deze cijfers zijn gepeild in december 2020, en is op dit moment het enige tastbare dat we hebben. Er is de afgelopen 4 jaar veel geïnvesteerd in mantelzorgondersteuning en de communicatie daarover. Bijvoorbeeld door aandacht te geven aan dementie en verruiming Bouwerskamp. Dit draagt bij aan een daling van de mantelzorgdruk.																								
<table border="1"> <caption>Mantelzorgdruk Data</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>36</td></tr> <tr><td>2017</td><td>36</td></tr> <tr><td>2018</td><td>36</td></tr> <tr><td>2019</td><td>31</td></tr> <tr><td>2020</td><td>29</td></tr> <tr><td>2021</td><td>26</td></tr> <tr><td>2022</td><td>29</td></tr> <tr><td>2023</td><td>29</td></tr> </tbody> </table>								Year	Percentage	2016	36	2017	36	2018	36	2019	31	2020	29	2021	26	2022	29	2023	29
Year	Percentage																								
2016	36																								
2017	36																								
2018	36																								
2019	31																								
2020	29																								
2021	26																								
2022	29																								
2023	29																								

Vrijwilligerswerk						Begroting	Begroting																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
49	49	49	51	48	48,1	50	50																		
Bron:	Burgerpeiling Waarstaatjegemeente.nl																								
Omschrijving:	Percentage inwoners dat de afgelopen 12 maanden vrijwilligerswerk heeft gedaan.																								
Toelichting:	Het aandeel mensen wat vrijwilligerswerk heeft gedaan is afgenomen. Dit is in lijn met de landelijke trend, waar een sterkere daling wordt waargenomen. Ondanks dat er geen formeel onderzoek naar de oorzaak is gedaan, is de veronderstelling dat Corona hier een rol in speelt. Want veel activiteiten hebben in 2020 geen doorgang gevonden, waardoor minder mensen zich in hebben gezet als vrijwilliger. Hetgeen zich normaliter moet vertalen in dit cijfer.																								
<table border="1"> <caption>Data for Vrijwilligerswerk chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>49</td></tr> <tr><td>2017</td><td>49</td></tr> <tr><td>2018</td><td>49</td></tr> <tr><td>2019</td><td>51</td></tr> <tr><td>2020</td><td>48</td></tr> <tr><td>2021</td><td>48,1</td></tr> <tr><td>2022</td><td>50</td></tr> <tr><td>2023</td><td>50</td></tr> </tbody> </table>								Year	Percentage	2016	49	2017	49	2018	49	2019	51	2020	48	2021	48,1	2022	50	2023	50
Year	Percentage																								
2016	49																								
2017	49																								
2018	49																								
2019	51																								
2020	48																								
2021	48,1																								
2022	50																								
2023	50																								

Maatschappelijke inzet						Begroting	Begroting																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
4,16	4,5	4,51	4,57	4,25	4,25	4,5	4,5																		
Bron:	KING - Burgerpeiling																								
Omschrijving:	Actieve participatie die van belang is voor het individu, én tot doel heeft anderen te helpen of bij te dragen aan de maatschappij: burenhulp, sociale steun aan een buurtgenoot in een zorgwekkende situatie, mantelzorg, vrijwilligerswerk en actieve deelname. Op een schaal van 0 - 10.																								
Toelichting:	Dit cijfer is iets hoger dan het landelijk gemiddelde.																								
<table border="1"> <caption>Data for Maatschappelijke inzet chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Score</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>4,16</td></tr> <tr><td>2017</td><td>4,5</td></tr> <tr><td>2018</td><td>4,51</td></tr> <tr><td>2019</td><td>4,57</td></tr> <tr><td>2020</td><td>4,25</td></tr> <tr><td>2021</td><td>4,25</td></tr> <tr><td>2022</td><td>4,5</td></tr> <tr><td>2023</td><td>4,5</td></tr> </tbody> </table>								Year	Score	2016	4,16	2017	4,5	2018	4,51	2019	4,57	2020	4,25	2021	4,25	2022	4,5	2023	4,5
Year	Score																								
2016	4,16																								
2017	4,5																								
2018	4,51																								
2019	4,57																								
2020	4,25																								
2021	4,25																								
2022	4,5																								
2023	4,5																								

Beschermd wonen 18+						Begroting	Begroting																		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023																		
94	93	98	117	132	61	60	60																		
Bron:	Gemeente Almere																								
Omschrijving:	Aantal 18+ inwoners dat gebruik maakt van de centrumregeling beschermd wonen en gerelateerd is aan de gemeente Noordoostpolder.																								
Toelichting:	Het aantal inwoners dat in Noordoostpolder gebruik maakt van Beschermd wonen (BW) is stabiel. Als gevolg van de openstelling per 1 januari 2021 van de Wiz voor mensen die blijvend BW nodig hebben is een deel wel buiten de verantwoordelijkheid van gemeenten gekomen. Daarom is het aantal mensen dat gebruik maakt van BW vanuit de Wmo afgenomen. Ook de transformatie zal effect hebben op het aantal mensen dat nog gebruik maakt van BW vanuit de Wmo. Steeds meer mensen zullen vanuit hun thuissituatie ambulante ondersteuning krijgen en er zal minder instroom in BW plaatsvinden.																								
<table border="1"> <caption>Data for Beschermd wonen 18+ chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Number of users</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2016</td><td>94</td></tr> <tr><td>2017</td><td>93</td></tr> <tr><td>2018</td><td>98</td></tr> <tr><td>2019</td><td>117</td></tr> <tr><td>2020</td><td>132</td></tr> <tr><td>2021</td><td>61</td></tr> <tr><td>2022</td><td>60</td></tr> <tr><td>2023</td><td>60</td></tr> </tbody> </table>								Year	Number of users	2016	94	2017	93	2018	98	2019	117	2020	132	2021	61	2022	60	2023	60
Year	Number of users																								
2016	94																								
2017	93																								
2018	98																								
2019	117																								
2020	132																								
2021	61																								
2022	60																								
2023	60																								

Jeugd - GGZ						Begroting	Begroting														
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023														
-	-	938	936	923	842	880	700														
Bron:	Gemeente Noordoostpolder																				
Omschrijving:	Het aantal jongeren met maatwerkvoorziening JGGZ																				
Toelichting:	De afname in de aantallen is het gevolg van de inzet van de POH JGGZ. Dit leidt tot afnemende instroom. De Actuele prognose is significant lager dan de begroting 2022, die ontwikkeling houden we voor 2023 aan.																				
<table border="1"> <caption>Data for Jeugd - GGZ chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Number of youth</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>938</td></tr> <tr><td>2019</td><td>936</td></tr> <tr><td>2020</td><td>923</td></tr> <tr><td>2021</td><td>842</td></tr> <tr><td>2022</td><td>880</td></tr> <tr><td>2023</td><td>700</td></tr> </tbody> </table>								Year	Number of youth	2018	938	2019	936	2020	923	2021	842	2022	880	2023	700
Year	Number of youth																				
2018	938																				
2019	936																				
2020	923																				
2021	842																				
2022	880																				
2023	700																				

Jeugd – 24-uurszorg						Begroting	Begroting														
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023														
-	-	176	184	198	180	185	175														
Bron:	Gemeente Noordoostpolder																				
Omschrijving:	Het aantal jongeren met maatwerkvoorziening 24-uurszorg																				
Toelichting:	Vanaf 2018 beschikken we over betrouwbare cijfers. De ambitie is om een dalende trend te creëren.																				
<table border="1"> <caption>Data for Jeugd – 24-uurszorg chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Number of young people</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>176</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>184</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>198</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>180</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>185</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>175</td> </tr> </tbody> </table>								Year	Number of young people	2018	176	2019	184	2020	198	2021	180	2022	185	2023	175
Year	Number of young people																				
2018	176																				
2019	184																				
2020	198																				
2021	180																				
2022	185																				
2023	175																				

Subsidieplafonds

Programma 1

Taakveld 7.4 – Milieubeheer

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Pioniers van de Toekomst	Stimuleren duurzaamheid	P295	€ 15.450

Taakveld 8.3 – Bouwen en wonen

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
<i>Regeling:</i> Subsidieregeling voor het groot onderhoud van kerktorens in de gemeente Noordoostpolder -->. https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR39754/1	Beheer kerktorens	P454	€ 15.000

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (open lucht recreatie)

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
<i>Subsidieregeling</i>	Bijdrage dorpsbelang	P567	€ 22.500
	Oud en nieuw viering	P567	€ 5.350
	Lustrumviering wijk & dorp	P567	€ 7.500
	Bewonersinitiatieven	P567	€ 16.750
Kinderboerderij	Exploitatie kinderboerderij	P589	€ 40.340

Programma 2

Taakveld 4.3 onderwijsbeleid en leerlingzaken

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Het aanbieden van het basisaanbod peuteropvang als goede voorbereiding op het basisonderwijs. En een aanbod voor- en vroegschoolse educatie voor peuters met een (taal)achterstand, om hen goed voor te bereiden op het basisonderwijs.

Daarnaast het bieden van ondersteuning in verschillende vormen ter versterking van de opvoedvaardigheden van ouders. Het stimuleren van lees- en taalontwikkeling voor zowel kinderen, jongeren als volwassenen. En het voorkomen van schooluitval door de inzet van schoolmaatschappelijk werk en jeugdartsen in het voortgezet onderwijs.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Flevomeer bibliotheek	Boekenpret	P562	€ 27.500
Stichting Humanitas	Homestart	P562	€ 72.171
Stichting Carrefour	Opstapje & Opstap	P562	€ 281.279
<i>Regeling**</i> Subsidieregeling peuteropvang gemeente Noordoostpolder --> https://lokalieregelgeving.overheid.nl/CVDR636552	Peuteropvang en VVE	P562 P603	€ 950.000
	Instandhouding VVE	P562	€ 50.000
<i>Regeling</i>	Deskundigheidsbevordering VVE	P562	€ 75.000
Stichting Kinderopvang Startpunt	Peuterspeelzaal op AZC	P562	€ 105.779
Stichting Aves	Schakelklas	P562	€ 82.760
Stichting Kinderopvang Startpunt	HBO Coach	P603	€ 88.223
Stichting Aandacht plus	Voorkomen voortijdig schoolverlaten	P598	€ 36.208
Speciaal en voortgezet christelijk onderwijs	Volwasseneneducatie	P553	€ 6.771
Huis voor Taal	Taalonderwijs	P553	€ 95.257

**Betreft open einde regeling voor ouders – bijdrage wordt verwerkt door en verstrekt aan aanbieders

Taakveld 5.1 - Sportbeleid

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Het bevorderen van sport en bewegen in relatie tot het voorkomen van gezondheidsrisico's van jongeren. Waarbij aandacht wordt besteed aan het ontwikkelen/ verbeteren van structureel gezond-, beweeg- en pedagogisch beleid. Hierbij is er extra aandacht voor kwetsbare doelgroepen.

Daarnaast het bevorderen en instandhouden van paard- en ponyrijden voor mensen met verstandelijke e/o lichamelijke handicap, gericht op revalidatie & recreatie. En het instandhouden van een overdekte en openlucht zwemvoorziening in de gemeente Noordoostpolder.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Balansruiters	Gehandicapt(en) (paardrij)sport	P594	€ 13.133
Stichting Carrefour***	Brede regeling Combinatie-functies	P594	€ 189.788
<i>Regeling</i>	Sportactiviteiten	P594	€ 15.000
	Grotere sportevenementen	P594	€ 15.000

*** Let op! Voor deze regelingen geldt dat deze eindigen in 2022. Voor 2023 wordt een nieuwe rijksregeling verwacht die invloed heeft op de hoogte van de subsidieplafonds.

Taakveld 5.2 - Sportaccommodaties

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Bosbad BV	Exploitatiebijdrage zwembad	P600	€ 478.495

Taakveld 5.3 - Cultuurpresentatie

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Het faciliteren van professionele podia, een erfgoedcentrum, actieve receptieve kunsteducatie, exposities en een kunstuitleen. Voorts stimuleren van de amateurkunstbeoefening door repetitieruimten beschikbaar te stellen tegen gereduceerde tarieven en het bieden van cultuureducatie voor het basis- en voortgezet onderwijs. En amateurkunstbevordering door verenigingen en activiteiten in het kader van amateurkunst incidenteel subsidie te verstrekken.

Daarnaast het stimuleren van het vertellen van het verhaal van de polder en het stimuleren van het onderhoud van monumenten.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Stichting Cultuurbedrijf	Talentontwikkeling, theater, museum	P653 P654 P656	€ 2.312.604
Stichting Cultuurbedrijf***	Cultuurcoach	P594	€ 42.900
Stichting Cultuurbedrijf***	Cultuurcoach (act.budget)	V028	€ 10.000
<i>Regeling</i> Subsidieregeling culturele activiteiten gemeente Noordoostpolder --> https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR469479	Cultuuractiviteiten/ visitekaartjes	P653	€ 44.213

*** Let op! Voor deze regelingen geldt dat deze eindigen in 2022. Voor 2023 wordt een nieuwe rijksregeling verwacht die invloed heeft op de hoogte van de subsidieplafonds.

Taakveld 5.5 – Cultureel erfgoed

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Behoud van cultureel erfgoed zowel materieel als immaterieel.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
<i>Bijdrage</i>	Commissie Van der Lijn-Boelens-Hellinga	P658	€ 1.150
<i>Regeling</i>	Verhaal van de polder	P645	€ 20.000
Monumenten: Subsidieverordening instandhouding van gemeentelijke monumenten --> https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR368847	Monumenten	P298	€ 15.000
Nadere regels voor de instandhouding van gemeentelijke monumenten --> https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR369259/1			

Taakveld 5.6 - Media

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Het in stand houden van een basisbibliotheek in Noordoostpolder. En een lokale omroep met een toegekende zendmachtiging (Commissariaat v/d Media) en voldoen aan de Mediawet 2008.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Stichting Flevomeer Bibliotheek	Bibliotheekwerk	P584	€ 1.198.546
Stichting Lokale Omroep	Lokale Omroep	P657	€ 26.780

Programma 3

Taakveld 3.4 – Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Stichting Centrummanagement Verordening op de heffing en invordering van een BIZ-bijdrage voor de bedrijveninvesteringszone centrumgebied Emmeloord 2018 --> https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR479109?&show-wti=false	BIZ regeling Doel: Activiteiten die zijn opgenomen de uitvoeringsovereenkomst	P157	€ p.m. *
Reclamecommissie weekmarkt Emmeloord	Reclamegeldregeling	P412	€ p.m. *

*Het plafond is afhankelijk van de werkelijk geïnde inkomsten, conform de verordening / afspraken

Taakveld 3.4 - Economische promotie

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Het stimuleren van toeristische en recreatieve mogelijkheden in Noordoostpolder door de bekendheid en aantrekkelijkheid van het gebied voor toeristisch en recreatief gebruik te vergroten. En het gericht bijdragen aan de landelijke bekendheid en het vergroten van de aantrekkelijkheid van Noordoostpolder als woon-, werk- en recreatiegebied door het organiseren van publieksevenementen voor nieuwe en bestaande inwoners, nieuwe en bestaande toeristen/recreanten en nieuw en bestaand bedrijfsleven.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
STEP Noordoostpolder	Polder activiteiten	P059	€ 105.115
Visit Flevoland B.V.	Polder promotie	P381	€ 93.666*

*Plafond inclusief BTW

Programma 4

Taakveld 0.1 - Bestuur

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
N.n.b.	Bijdrage activiteiten koningsdag en bevrijdingsdag	P065	€ 10.325

Programma 5

-

Programma 6

Voor de subsidieplafonds binnen programma 6 geldt nadrukkelijk dat het hervormingsproces van het “voorzittend veld” van invloed kan zijn op de hoogte van de definitieve plafonds. Bijvoorbeeld als gevolg van verschuivingen tussen aanbieders of het wegvallen van middelen. Eventuele wijzigingen worden gelijdelijk en naar redelijkheid en billijkheid geëffectueerd. En worden met betrokken partijen besproken, voordat definitieve publicatie van de subsidieplafonds volgt.

Taakveld 6.1 – Samenkracht en burgerparticipatie

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Er is sprake van een breed scala van subsidies, deze zijn opgedeeld in verschillende thematische onderdelen.

Preventief jongerenwerk

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Preventief jongerenwerk richt zich op kwetsbare jongeren. Het jongerenwerk werkt aan het vroegtijdig opsporen van problemen bij jongeren en stimuleren jongeren iets aan deze problemen te doen. Het jongerenwerk sluit aan bij de leefomgeving van de jongere. Dit betekent ook dat het jongerenwerk wordt aangeboden op de plekken waar jongeren zijn, zoals op straat of op school. Jongeren kunnen middels een groepsaanpak worden geholpen, maar ook waar nodig middels een individuele – één-op-één – aanpak.

Voor welke doelgroep is dit aanbod bedoeld?

Het jongerenwerk richt zich op jongeren en jongvolwassenen in een kwetsbare positie met een leeftijd van 10 tot en met 23 jaar. Dit is een richtlijn en geen harde leeftijdsgrens. Voor de inzet van het jongerenwerk staat niet in de eerste plaats de leeftijd, maar de vraag of behoefte van de jongere centraal.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Stichting Carrefour	Preventief jongerenwerk	P800	€ 240.976
Jongerencentrum de Klos		P800	€ 4.271
Stichting Youth for Christ, Heelal		P800	€ 66.169
Tactus verslavingszorg		P800	€ 47.284
Stichting Vakantieactiviteiten		P800	€ 8.621

Opvoed- en opgroeiondersteuning & ondersteuning school en gezin

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Opgroei- en opvoedondersteuning is gericht op kortdurende, individuele ondersteuning om ouders en/of opvoeders te ondersteunen bij vragen over ontwikkelen, opgroeien en opvoeden. Ouders en/of opvoeders kunnen na deze kortdurende interventie zelfstandig verder. De hulpverlening sluit aan en vindt plaats in de leefomgeving van het gezinssysteem.

Voor welke doelgroep is dit aanbod bedoeld?

Opgroei- en opvoedondersteuning richt zich op kwetsbare gezinssystemen waarbij sprake is van een ondersteuningsvraag rondom de ontwikkeling of opvoeding van kinderen. Het gaat om een gezinssysteem dat leerbaar is en na een kortdurende interventie zelfstandig verder kan. Dit zijn veelal gezinnen die geen of te beperkt ondersteuning uit het eigen sociale netwerk kunnen ontvangen.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Stichting Aandacht+	Opvoed- en opgroeiondersteuning	P800	€ 14.683
Stichting Carrefour		P800	€ 143.127

Integratie en participatie minderheden

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Integratie en participatie minderheden richt zich op inwoners die zonder hulp niet integreren in hun kracht te zetten en te werken aan emancipatie, integratie en participatie in de samenleving. Er is extra aandacht voor statushouders die zich vanuit een AZC vestigen in de gemeente.

Voor welke doelgroep is dit aanbod bedoeld?

Integratie en participatie minderheden richt zich op een brede doelgroep. Het zijn veelal inwoners met een allochtone achtergrond. Vluchtelingen, gezinsmigranten en arbeidsmigranten. Maar het gaat ook om inwoners met een Nederlandse achtergrond die moeite hebben met participeren.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Bureau Gelijke Behandeling Flevoland	Bevorderen welzijn minderheden	P828	€ 39.125
Stichting Vrouwencentrum NOP		P571	€ 35.264
Stichting Mannencentrum NOP		P571	€ 14.127

Maatschappelijk welzijn

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Maatschappelijk welzijn richt zich op het aanjagen, ondersteunen en faciliteren van activiteiten en initiatieven die een bijdrage leveren aan de zelfredzaamheid en/of participatie van inwoners of de samenredzaamheid van een groep inwoners. Door de zelfredzaamheid en samenredzaamheid te vergroten voorkomen we dat inwoners in zwaardere hulp en/of ondersteuning terecht komen. De ondersteuning vindt zowel plaats op individueel niveau als op groepsniveau.

Voor welke doelgroep is dit aanbod bedoeld?

Maatschappelijk welzijn richt zich op de zelfredzaamheid en vitaliteit van inwoners en de samenredzaamheid van een groep inwoners. Enerzijds richt het welzijn zich op de kwetsbaren in de samenleving. De samenredzaamheid draagt er toe bij dat 'de zwakkere' beter weet te participeren in de samenleving. Anderzijds is de inzet van het welzijnswerk gericht op de doelgroep die bijdraagt aan de samenredzaamheid. Je ondersteunt deze groep mensen en stelt hen in staat een effectieve ondersteuningsstructuur op te bouwen en/of te onderhouden.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Stichting Carrefour	Informele hulp	P827	€ 48.786
Stichting Carrefour	Mantelzorg	P827	€ 270.477
Stichting Carrefour	Vrijwilligerswerk	P827	€ 238.510
Stichting Present Noordoostpolder	Vrijwilligerswerk	P827	€ 5.339
Stichting Carrefour	Cliëntondersteuning	P827	€ 182.747
Stichting Carrefour	Sociaal Netwerk	P827	€ 48.786
Stichting Carrefour	Beweegcoaches	P830	€ 162.621
Stichting Carrefour	Buurtwerk	P830	€ 433.654
Stichting Carrefour	Buurtbemiddeling	P830	€ 37.945
Stichting DMW Voedselbank	Voedselbank	P830	€ 6.985
Zonnebloem regio Noordoostpolder	Dagactiviteiten	P830	€ 2.136
Stichting Carrefour	Project: Gezond In De Stad	V452	€ 95.000

Maatschappelijke zorg

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Maatschappelijke zorg is individuele hulpverlening ter voorkoming van zwaardere inzet van zorg. Het gaat om vaak acute problemen die zijn ontstaan door een tijdelijke disbalans in draagkracht en draaglast. Deze disbalans is ontstaan door het samenkomen van problemen op meerdere vlakken. Het samenkomen van deze problemen is vaak door een life-event geïnitieerd. Het gaat om een kortdurende inzet van maatschappelijke zorg. Het doel van de kortdurende interventie is het stabiliseren van de situatie, waardoor men zelf verder kan en maatschappelijke zorg niet langer nodig is.

Voor welke doelgroep is dit aanbod bedoeld?

Maatschappelijke zorg is gericht op (psychisch) kwetsbare mensen die op één of meerdere vlakken tijdelijk niet zelfredzaam zijn.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Zorggroep ONL	Algemeen Maatschappelijk Werk 0 – 100 (incl. financiën en jongeren)	P560	€ 480.244
Zorggroep ONL	Bemoeizorg GGZ	P560	
Zorggroep ONL	Preventie huisuitzetting	P560	
Zorggroep ONL	Steunpunt huiselijk geweld	P560	
Zorggroep ONL	Calamiteitendienst	P560	
Zorggroep ONL	KIES training	P560	
Stichting Slachtofferhulp	Slachtofferhulp	P560	€ 11.395

Preventieve schulddienstverlening

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Preventieve schulddienstverlening richt zich op het voorkomen van schuldenproblematiek. Dit wordt gedaan door voorlichting en trainingen op het gebied van financiën. Ook wordt ingezet op vroegsignalering, zodat schuldhulpverlening wordt voorkomen. Tijdelijke lichte ondersteuning bij het op orde krijgen en leren houden van de financiële administratie, zodat inwoners (weer) zelfredzaam zijn op dat gebied, is een preventieve maatregel. Richtlijn bij deze trajecten is dat ze gemiddeld zes maanden tot maximaal één jaar duren.

Voor welke doelgroep is dit aanbod bedoeld?

Preventieve schulddienstverlening richt zich specifiek op laaggeletterden, statushouders en mensen met een laag inkomen die daardoor rond de armoedegrens leven. Verder richt het zich op huishoudens bij wie sprake is van een verhoogd risico op problematische schulden. Dit verhoogde risico wordt vaak geïnitieerd door een life-event.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Stichting Humanitas	Preventieve schulddienstverlening	P560	€ 126.493

Taakveld 6.81 – Geëscaleerde zorg 18+

Wat is het doel van de subsidieverlening?

Het in stand houden van een GGZ inloopvoorziening in Noordoostpolder.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Stichting Kwintes	Inloop GGZ	P820	€ 190.077
	Aanvullende weekendopstelling	P820	€ 55.195

Taakveld 7.1 - Jeugdgezondheidszorg

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Het doel van de jeugdgezondheidszorg (JGZ) is bijdragen aan een gezonde en veilige opgroeisituatie van jeugdigen. Dit doet de JGZ door de uitvoering van de wettelijke basistaken dat onder andere bestaat uit voorlichting geven, vroegtijdig signaleren, waar nodig aanvullende hulp bieden en het coördineren van zorg. Daarbij ligt de nadruk op het versterken van het gewone leven. De JGZ hanteert een risicogerichte aanpak. Dit betekent dat de focus van de werkzaamheden ligt op de risicokinderen/kwetsbare gezinnen. Bij de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar is een doorgaande lijn van belang.

Voor wie is dit aanbod bedoeld?

In het kader van deze subsidie gaat het om de jeugdgezondheidszorg gericht op 0 tot 4 jarigen waarbij de focus ligt op kwetsbare gezinnen.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Zorggroep ONL	Jeugdgezondheidszorg 0 – 4 jaar, inclusief vaccinatieprogramma, Integrale vroeghulp en stevig ouderschap	P556	€ 796.316
	Incidenteel ten behoeve van flexibilisering	P556	€ 28.964

Vaststelling

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 14 november 2022.